

IOAN MIRĂUȚE

DESPRE DOCTRINA MÂNTUIRII

**UN STUDIU COMPARATIV DESPRE DOCTRINA
MÂNTUIRII LA PATRU GRUPURI CREȘTINE CE
COEXISTĂ ÎNTR-O SINGURĂ LOCALITATE**

**BISERICA ORTODOXĂ – CULTUL ADVENTIST
– CULTUL PENTICOSTAL – CULTUL BAPTIST**

Arad, 2017

© 2017 Ioan Mirăuțe. Toate drepturile rezervate.

Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, stocată în vreun sistem informațional, transmisă în orice formă și prin orice mijloace electronice, mecanice, de fotocopiare, înregistrare sau de orice altă natură, fără permisiunea prealabilă, în scris, a autorului. Fragmente scurte pot fi folosite în scopuri critice.

e-mail: ioanmir@yahoo.com

Coperta: Raul Kling

Tehnoredactare: Carmel Print & Design

ISBN 978-973-0-25534-8

Tiparul executat la:
SC Carmel Print & Design SRL
Arad, str. Weitzer, nr. 12
tel.: 0724 567 913
e-mail: carmelprint@gmail.com

*Credincioșilor Bisericii
Creștine Baptiste din Cuvin,
împreună cu care am trăit
clipe înălțătoare, în închinare,
părtășie și Cuvânt.*

CUPRINS

PREFAȚĂ	9
INTRODUCERE.....	13
I. CARACTERISTICI SPECIFICE ALE CELOR PATRU	
 CULTE CREȘTINE AFLATE ÎNTR-O LOCALITATE.....	17
1. BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ	17
1.1 Scurtă istorie: Creștinismul, ortodoxia și românismul sunt identice?	18
1.2 Simbolul de credință – Crezul	20
1.3 Esențele Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române	26
1.4 Specificul B.O.R.	29
2. BISERICA ADVENTISTĂ DE ZIUA A ȘAPTEA	30
2.1 Scurtă istorie: Ce s-a întâmplat, de fapt, în anul 1844? ...	30
2.2 Mărturisire de credință.....	31
2.3 Spicuiuri din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii A.Z.Ș.....	32
2.4 Caracteristici definitorii ale B.A.Z.Ș.	35
3. CULTUL CREȘTIN PENTICOSTAL – BISERICA LUI DUMNEZEU APOSTOLICĂ PENTICOSTALĂ.....	37
3.1 Scurtă istorie: „Redeșteptare” sau „O nouă revărsare a Duhului”?	37
3.2 Sumarul mărturisirii de credință al Cultului Creștin Penticostal	40
3.3 Extrase din Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin Penticostal	43
3.4 Particularitățile penticostalilor	44
4. CULTUL CREȘTIN BAPTIST – UNIUNEA BISERICILOR CREȘTINE BAPTISTE DIN ROMÂNIA.....	45
4.1 Scurtă istorie: sunt bapțiștii urmașii fideli ai anabapțiștilor?	46
4.2 Mărturisirea de credință baptistă.....	49
4.3 Fragmente din Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin Baptist din România	51
4.4 Unicitatea bapțiștilor.....	54
Observații și comentarii la capitolul I.....	56

II. ABORDAREA DOCTRINEI SALVĂRII DIN PERSPECTIVĂ BIBLICĂ ȘI CRONOLOGICĂ.....61

1. MÂNTUIREA CA UN ACT: ÎNCEPUTUL VIEȚII CREȘTINE – NAȘTEREA DIN NOU..... 63
 2. MÂNTUIREA CA UN PROCES: TRĂIREA VIEȚII CREȘTINE – UCENICIA ȘI SFINȚIREA..... 85
 - 2.1 Procesul uceniciei văzut în Evanghelii și în cartea Faptele Apostolilor 88
 - 2.2 Procesul maturizării și asemănării cu Hristos văzut în epistole: sfințirea 92
 3. MÂNTUIREA CA O FINALITATE: ÎNCHEIEREA VIEȚII PE PĂMÂNT – GLORIFICAREA..... 99
- Concluzii și comentarii la capitolul al II-lea..... 105

III. O ANALIZĂ COMPARATIVĂ A DOCTRINEI MÂNTUIRII ÎN CADRUL CELOR PATRU CULTE CREȘTINE DINTR-O LOCALITATE.....109

1. ÎNVĂȚĂTURILE BISERICII ORTODOXE DESPRE MÂNTUIRE ȘI EVALUAREA BIBLICĂ 111
 - 1.1 Raportul dintre Sfânta Tradiție – Sfânta Scriptură – Sfânta Biserică și mântuirea în Ortodoxie: Prezentare și evaluare 111
 - 1.2 Raportul dintre Sfintele Taine – Sfânta Biserică – Preot și mântuire în Biserica Ortodoxă: Prezentare și evaluare 119
 - 1.3 Legătura dintre alte concepte teologice și doctrina mântuirii în Biserica Ortodoxă..... 129
 - 1.3.1 Despre nevoia omului de mântuire: Prezentare și evaluare..... 130
 - 1.3.2 Despre dragostea lui Dumnezeu și lucrarea Domnului Isus Hristos: Prezentare și evaluare..... 133
 - 1.3.3 Despre harul lui Dumnezeu, credință și fapte bune: Prezentare și evaluare..... 138
 - 1.3.4 Despre pocăință și naștere din nou: Prezentare și evaluare..... 141
 - 1.3.5 Despre siguranța mântuirii: Prezentare și evaluare..... 147
 - 1.4 Un sumar al învățăturilor despre mântuire în Biserica Ortodoxă și concluzii..... 148

2. ÎNVĂȚĂTURILE CULTULUI CREȘTIN BAPTIST DESPRE MÂNTUIRE ȘI EVALUAREA BIBLICĂ.....	150
2.1 Mântuirea ca un act: convertirea în învățătura baptistă.....	152
2.2 Mântuirea ca un proces în învățătura baptistă	162
2.3 Mântuirea ca o finalitate în învățătura baptistă.....	169
2.4 Concluzii la învățătura baptistă despre mântuire.....	172
3. ÎNVĂȚĂTURILE BISERICII ADVENTISTE DE ZIUA A ȘAPTEA DESPRE MÂNTUIRE ȘI EVALUAREA BIBLICĂ	173
3.1 Lucrarea lui Isus Hristos și mântuirea în învățătura adventistă	173
3.2 Actul convertirii în învățătura și practica adventistă	175
3.3 Trăirea vieții creștine în comunitatea adventistă.....	181
3.4 Lucrurile finale și mântuirea în învățătura adventistă....	186
3.5 Sumar și concluzii la învățătura adventistă despre mântuire.....	188
4. ÎNVĂȚĂTURILE CULTULUI CREȘTIN PENTICOSTAL DESPRE MÂNTUIRE ȘI EVALUAREA BIBLICĂ.....	190
4.1 Începutul vieții creștine în învățătura penticostală	191
4.2 Trăirea vieții creștine în învățătura penticostală	197
4.3 Lucrurile finale și mântuirea în învățătura penticostală	208
4.4 Sumar și concluzii la învățătura penticostală despre mântuire.....	210
5. TABELE COMPARATIVE	211
5.1 Biserica Ortodoxă versus Protestanți-Evanghelici: baptiști, adventiști și penticostali	211
5.2 Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea versus Evanghelici: baptiști și penticostali	213
5.3 Cultul Baptist versus Cultul Penticostal	214
Observații și comentarii la capitolul al III-lea	215

IV. REZUMAT ȘI CONCLUZII FINALE	219
1. UN SCURT REZUMAT LA FINALUL LUCRĂRII	219
2. CONCLUZII LA FINALUL LUCRĂRII	222
2.1 Concluzii finale legate de asemănările dintre cultele creștine dintr-o localitate din România	222
2.2 Concluzii finale ce decurg din diferențele de doctrină și practică dintre cele patru grupuri creștine studiate...	223
2.3 Concluzii care au în vedere posibilitățile creștinismului autentic de a influența spre schimbare	224
2.4 Concluzii finale în legătură cu utilitatea acestui studiu comparativ despre doctrina mântuirii la cele patru grupuri creștine, ortodox, baptist, adventist și penticostal	227
BIBLIOGRAFIE.....	229

PREFAȚĂ

Lucrarea de față este rezultatul câtorva ani de studiu. Inițial lucrarea a însemnat o teză academică de doctorat, din cadrul unui seminar teologic.¹ Scopul cu care am urmat o astfel de școală și un astfel de studiu a fost să aprofundez ceva ce m-ar ajuta în slujirea la care sunt chemat. Cred că, ceea ce m-am străduit să studiez, prin harul lui Dumnezeu, chiar dacă nu va împlini toate așteptările și nu va soluționa toate problemele legate de raportul între confesiunile creștine situate pe raza unei singure localități sau într-o anumită arie geografică, în România, totuși socotesc faptul că ar fi necesar să public rezultatul acestui demers din mai multe motive. Primul motiv este pentru a ne cunoaște mai bine unii pe alții, apoi pentru a ne deschide mai mult unii spre alții, astfel încât, să se nască o mai mare dispoziție la comunicare și dialog sincer și curat. Mai există un motiv legat de a putea discerne mai bine între cei ce pretind a fi creștini, dar care nu-L au pe Hristos, adică nașterea din nou și viața veșnică și cei ce sunt cu adevărat creștini, născuți din nou, indiferent din ce grup creștin aparțin. Există și o dorință puternică în mine în ideea de a putea da un răspuns corect, plauzibil și viabil la întrebări de genul: „Care religie² este adevărată?” „De ce sunt atâtea religii?” „Cum putem ști care religie este adevărată?” etc.

Aș vrea să ajungă această carte la cât mai mulți creștini din toate aceste patru Biserici sau culte creștine pentru a o citi și pentru a medita serios asupra mântuirii sufletului și a veșniciei. Dorința inimii mele este să căutăm adevărul în mod obiectiv, căutându-L pe Dumnezeul în care credem și care ne-a vorbit și continuă s-o facă prin Biblie, Cuvântul revelației divine. Știu că ideea unei fraternități depline între culte și ideea unei colaborări care să plece de la nivelul central al reprezentanților oficiali este una utopică. Această carte se adresează

1 Covington Theological Seminary, extensia România.

2 Din punctul meu de vedere, religie este ceva prea general, include și grupurile necreștine, cum ar fi islamul sau budismul. În contextul creștin eu prefer denumirea de cult, Biserică sau denominație creștină, dar în mintea oamenilor este împământenită ideea simplă de religie.

oamenilor obișnuiți, care interacționează între ei, ca vecini, colegi sau concetățeni și care pot ajunge într-un punct în care să privească pe cel de lângă el cu dragoste, chiar dacă aparține unei alte denominații.

Conținutul cărții, forma de adresare și stilul ei, poartă amprenta unei lucrări oficiale, dar pe alocuri s-a intervenit pentru a fi mai accesibilă și mai plăcut de citit. De voie, de nevoie, capitolul al treilea a trebuit să fie refăcut, pentru a se încadra unor rigori critice și de studiu comparativ, cerute de profesorul coordonator³, așa se face că sunt incluse evaluări și reevaluări ale unor credințe și învățături. Acestea sunt cele mai greu de digerat, pentru că, știu, fiecăruia din noi nu ne place să fim evaluați și criticați. Din punctul meu de vedere, aici nu este vorba de critică de dragul criticii, ci este vorba de o încercare de evaluare, trecând toate prin filtrul strict al Sfințelor Scripturi și numai al Scripturilor. Știu și faptul că oricare credincios, teolog, preot sau păstor, din interiorul oricărei grupări dintre cele patru ar face evaluarea ar fi subiectiv în mare măsură, fiind mai indulgent cu ramura creștină căreia îi aparține și mai drastic cu celelalte. Dacă cei ce vor citi această lucrare vor avea propria lor reacție și vor face adnotări și explicațiile lor pe marginea unor afirmații din cartea aceasta și mi le vor semnala, voi fi bucuros să țin cont de ele. Dacă observațiile cuiva asupra ideilor prezentate aici sunt pertinente și argumentate biblic, atunci voi acționa în consecință. Acest studiu poate avea posibilitatea unei dezbateri, evaluări și reevaluări, argumentări și contraargumentări, în ideea ca la final să se poată scrie într-o nouă ediție ceva mai bun.

Mulțumesc celor de la Carmel Print, Arad, care au contribuit în mod important la apariția acestei cărți. Mulțumesc lui Dumnezeu pentru Biserica Creștină Baptistă din Cuvin unde am slujit și încă continui să slujesc cauzei Împărăției cerești. Doresc să las ceva , drept moștenire, Biserici Creștine Baptiste din Cuvin, pentru că aici mi-am pus inima și aici a rămas și va continua să fie până la sfârșit. Mă gândesc la generația care vine după noi, la cei care sunt tineri acum, la familiile tinere, la copiii lor, și așa fi foarte bucuros dacă așa fi și eu parte, măcar cât de puțin, la formarea lor pentru Domnul. Mă rog pentru

3 Prof. Dr. Gary Fleetwood, din Carolina de Nord, SUA, profesor și decan al Seminarului Covington, pentru extensia România.

viitorul apropiat, mediu și îndepărtat, până la venirea Domnului, al Bisericii Baptiste din Cuvin și-L rog pe Tatăl ceresc să țină și să conducă El această Biserică.

Mulțumesc și soției mele, Doina, pentru toată libertatea pe care mi-a acordat-o pentru a putea investi tot timpul și toată energia în studiu, formare continuă și slujire de orice fel.

Dumnezeu să fie înălțat mai mult decât orice în inimile oamenilor, în Bisericile locale, dar și în aceste ramuri creștine despre care se face vorbirea în această carte. Nu o denotație, nu un Cult sau Biserică să fie cinstită, ci Dumnezeu Tatăl, Domnul Isus, Fiul și Duhul Sfânt. Amin.

Arad, 11.11.2017

Ioan Mirăuțe

INTRODUCERE

Trăiesc în România. România este o țară creștină. Nu doar în România este răspândit creștinismul. Prin harul lui Dumnezeu sunt un creștin, născut din nou, mântuit prin credința în Hristos și chiar, fără nici un merit, Dumnezeu Tatăl mi-a dat bucuria slujirii. În cadrul slujirii creștine, salvarea sufletelor este importantă. Din dragoste pentru semenii, ca recunoștință față de Dumnezeu și pentru mântuirea primită în dar, vreau să știu că și alții sunt salvați sau și alții pot fi mântuiți. În căutarea pentru a împărtăși Evanghelia cu oamenii, au fost ocazii când am primit răspunsuri scurte și închise: „Eu sunt deja creștin.”; „Eu am o religie și nu mi-o schimb.”; „Dacă tu spui că numai credința ta este cea bună și eu pot spune la fel despre a mea.” Uneori au fost întrebări de felul: „Care credință este bună?” „De ce sunt așa de multe credințe?” „Dacă toți pretind că au dreptate, iar uneori crezurile sunt în contradicție, cine are totuși dreptate?”

Am ales această lucrare din dorința de mai multă lumină în acest domeniu, care se dorește a fi un studiu comparativ despre doctrina mântuirii. Acest studiu se limitează doar la patru grupuri creștine, care sunt întâlnite într-o singură localitate. Pentru că sunt foarte multe aspecte ce compun învățătura și practica unei denominații am ales să studiez doar despre mântuire. Studiul încearcă să fie focalizat, de aceea se vrea a fi specific, la satul Cuvin, însă modelul este valabil oriunde. Cele patru grupări creștine sunt: Biserica Ortodoxă; Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea; Biserica Creștină Penticostală și Biserica Creștină Baptistă.

În județul Arad, situată între Valea Mureșului și lanțul muntos al Zărandului se află comuna Ghioroc, de care aparține și satul Cuvin. Centrul Ghiorocului se găsește la doar 22 de km distanță de municipiul Arad. Satul Cuvin este legat practic de Ghioroc, fără a fi spațiu nelocuit. Drumul care străbate localitățile se numește drumul Vinului, iar zona se numește Podgoria.

A fost **alesă** astă localitate ca model de studiu, deoarece aici slujesc de cel mai mult timp ca păstor. Este vorba de cercul pastoral

Cuvin-Cladova⁴. Tiparul studiului pentru localitatea Cuvin este valabil și pentru satul Cladova⁵. Grupările creștine din Cuvin sunt Ortodoxia, Adventismul, Penticostalismul și Baptismul.

Biserica Creștină Baptistă din Cuvin a fost fondată în anul 1904, și are aceeași casă de rugăciune încă din anul 1921/1924. În 31 august, 2014 s-au celebrat 110 ani de existență a Bisericii Creștine Baptiste în Cuvin.

Alături de bapțiști (1), în satul Cuvin sunt și alte grupări creștine, ca de exemplu: (2) Biserica Ortodoxă, cea mai veche și cu cea mai mare pondere numerică; (3) Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, cu un număr însemnat de membri; și (4) Biserica Penticostală. Ambele, Biserica Adventistă și cea Penticostală sunt de o vechime mai recentă decât Biserica Baptistă.

Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Ghioroc se ridică la 3.790 de locuitori. Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (63,69%), dar există și minorități de romano-catolici (14,75%), adventiști de ziua a șaptea (7,47%), penticostali (4,78%), bapțiști (2,22%) și reformați (1,32%). Pentru 4,22% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională.⁶

În prezenta lucrare îmi propun să evaluez, în linii mari, în principial, învățătura despre mântuire din cadrul creștinismului denominațional din Cuvin. Evaluarea se dorește a fi după repere biblice, nu din punct de vedere al unei confesiuni anume. Acest studiu,

4 Am slujit ca păstor și continui să slujesc după cum urmează: 1995-2000 – Bisericele Creștine Baptiste din Cuvin și Păuliș; Din 2002 Bisericele Creștine Baptiste din Șoimoș și Cladova (cu statut de filială), iar din 2006 și Cuvin. Din 2009 m-am retras de la Șoimoș și am continuat doar cu Bisericele din Cuvin și Cladova, iar din octombrie 2016 se adaugă și Biserica Creștină Baptistă BETESDA din Sântana.

5 La general vorbind, în fiecare sat comună sau oraș din țară sunt mai multe grupuri creștine, două, trei, patru sau chiar mai multe. Modelul acestui studiu comparativ ar putea fi în mare măsură valabil oriunde.

6 http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Ghioroc,_Arad, consultat la data de 06 septembrie, 2014

chiar dacă este unul comparativ, nu se dorește a fi și polemic sau de discreditare dintr-o parte sau din alta. Există intenție totală de obiectivitate și de a lăsa ca Biblia să fie autoritatea ultimă, avându-se în vedere că toate denomițiile creștine recunosc Biblia ca pe Revelația lui Dumnezeu și ca fiind inspirată prin Duhul Sfânt, fără greșală în conținutul și mesajul ei. Acolo unde este nevoie se va evalua critic, din perspectivă biblică, dar numai descriptiv, lăsând loc pentru reflecție.

Lucrarea aceasta are doar patru capitole. **Primul capitol** se reduce la o prezentare generală a celor patru culte creștine sub titlul: **CARACTERISTICI SPECIFICE ALE CELOR PATRU CULTE CREȘTINE AFLATE ÎNTR-O LOCALITATE**. Bisericiile amintite sunt luate separat, pe rând, incluzându-se o scurtă istorie, aspecte importante din crez și mărturisirea de credință, precum și din statut. La finalul fiecărei prezentări se dă și o scurtă sumarizare a specificului fiecărei Biserici. Am socotit că trebuie totuși să se știe ceva mai mult și oficial despre fiecare grup creștin în parte, pentru ca mai apoi să se poată face studiul comparativ despre mântuire. **Capitolul 2** este o dezvoltare biblică a doctrinei mântuirii, folosindu-se doar Biblia. Prezentarea se dorește a fi una cronologică, de aceea capitolul este intitulat **ABORDAREA DOCTRINEI SALVĂRII DIN PERSPECTIVĂ BIBLICĂ ȘI CRONOLOGICĂ**. În baza Noului Testament, mântuirea este văzută a fi un act, cu referire la momentul convertirii, care nu înseamnă trecerea de la o religie la alta, ci intrarea într-o comuniune/relație cu Dumnezeu, prin Isus Hristos. Urmează apoi un proces, de durată, de la convertire și până la sfârșitul vieții biologice. Este un proces al sfințirii vieții. Mântuirea are un act final, care se referă la momentul gloriificării, când va reveni Hristos.

Capitolul al treilea reprezintă esența lucrării. În acest capitol propriu-zis se face **O ANALIZĂ COMPARATIVĂ A DOCTRINEI MÂNTUIRII ÎN CADRUL CELOR PATRU CULTE CREȘTINE DINTR-O LOCALITATE**. Sunt prezentate câteva elemente comune despre mântuire, apoi aspecte diferite, iar la final se încearcă o evaluare, din care să rezulte și implicațiile ce decurg din felul în care fiecare grup creștin susține doctrina salvării.

Cel din urmă capitol, al IV-lea, este unul de concluzii. Este chiar numit **CONCLUZII FINALE** și include un scurt rezumat al întregii lucrări și, desigur, câteva concluzii. Sunt concluzii legate de asemănările dintre cultele creștine, concluzii legate de diferențele dintre aceste culte, concluzii legate de posibilitățile în care creștinismul autentic poate influența semenii astfel încât aceștia să-L cunoască pe Dumnezeu, prin Hristos, și concluzii legate de utilitatea acestui studiu comparativ.

Am toată convingerea că toți cei ce vor ajunge în contact cu acest studiu, chiar dacă fiecare va rămâne mai departe în propria-i cultură creștină, își vor pune totuși întrebări serioase legate de mântuire și relația cu Dumnezeu.

Dumnezeu să binecuvânteze orice inimă sinceră și căutătoare de Dumnezeu și să fie spre mântuirea și fericirea veșnică. Soli Deo Gloria!

I

CARACTERISTICI SPECIFICE ALE CELOR PATRU CULTE CREȘTINE AFLATE ÎNTR-O LOCALITATE

În acest prim capitol se vor aborda aspectele specifice ale fiecărui cult în parte. Aceste prezentări sunt totuși foarte generale, fără a se intra în toate amănunțele legate de doctrină și practică. Scopul urmărit este o cunoaștere de principiu a fiecărei grupări creștine din zonă și formarea unei imagini de ansamblu asupra celor 4 culte existente în Cuvin. Ordinea este aleasă pe criteriu numeric. Capitolul acesta va oferi un punct de plecare pentru a analiza învățătura despre mântuire în cele patru culte creștine menționate, ce se va discuta în capitolul al treilea.

1. BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

Biserica Ortodoxă Română își trage numele de la cuvântul ORTODOX / ORTODOXIE. Acest cuvânt vine din grecescul ORTHOS + DOXA, care se poate traduce cu DREAPTA CREDINȚĂ și ÎNCHINARE ADEVĂRATĂ.⁷

În cadrul Bisericii Ortodoxe Române există lucrări de marcă din punct de vedere teologic și al învățăturii practice, cum ar fi (a) Teologia Dogmatica Ortodoxă, de Preot Prof. Dr. Dumitru STĂNILOAE, Vol. 1, 2 și 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997; (b) Învățătură de credință Creștină Ortodoxă – CATEHISM – de Ioan MIHĂLȚEAN, Episcopia Ortodoxă Română Oradea, 1996; c) Istoria Bisericii Ortodoxe Române, de Preot prof. Dr. Mircea PĂCURARU; d) Dicționar de Teologie Ortodoxă, de Preot Prof. Dr. Ion BRIA; e) Călăuză în credința Ortodoxă, de Arhimandrit CLEOPA Ilie etc. Pentru simplificare, în legătură cu sursele de studiu, se vor face referiri în principal la acestea amintite mai sus. Alături de aceste surse este folosit ca și inspirație și Statutul de organizare și funcționarea a Bisericii Ortodoxe Române.

⁷ Preot Prof. Dr. Ion BRIA, Dicționar de Teologie Ortodoxă, București, 1994, p. 273

1.1 Scurtă istorie: Creștinismul, ortodoxia și românismul sunt identice?

De când există Biserica Ortodoxă Română? Răspunsul la această întrebare s-a dat și poate fi dat în mai multe feluri. Depinde de cine dă răspunsul la întrebare și cu ce scop o face.

Pentru a stabili în linii mari începuturile ortodoxiei pe teritoriul României de astăzi trebuie să fie clarificate câteva lucruri. *Mai întâi*, faptul că nu se poate vorbi despre creștinism decât după lucrarea săvârșită de Domnul Isus Hristos, după moarte, învierea și înălțarea Sa la cer, deoarece creștinismul este doar în relație cu Hristos (F.A.: 11:26). Acest fapt este plasat, în istorie, în prima jumătate a secolului întâi. În al doilea rând, este știut din istorie că geto-dacii au locuit ținuturile de astăzi ale României cu mult înainte de Domnul Isus, deci ei nu puteau fi creștini fără Hristos. Istoria atestă ca dacii erau politeiști, deci păgâni. Astfel, se impune elucidarea aspectului încreștinării geto-dacilor. Este știut din tradiție faptul că Andrei a misionat în secolul întâi în Dobrogea de astăzi, pe atunci Sciția Mică.⁸ De asemeni, este știut faptul că romanii au cucerit Dacia în anul 106 d. Hr. Împreună cu romanii au venit și creștini, fie ca soldați, fie ca și negustori sau coloniști. Așa începe creștinismul în teritoriul carpato-dunărean. După retragerea romanilor din anul 271 d. Hr. și mai ales după edictul lui Constantin, de la Milano, din anul 313 d. Hr., când creștinismul este liber, acesta s-a dezvoltat tot mai mult. Istoria Bisericii Ortodoxe menționează faptul că la sfârșitul secolului al III-lea se înființează Episcopia Tomisului, în Dobrogea, iar în secolul al V-lea este ridicată la rangul de arhiepiscopie autocefală și apoi de mitropolie.⁹

Mihaela Neancu, în broșura intitulată *Memorator de Istoria românilor*, pentru clasa a XII-a scrie următoarele lucruri în legătură cu romanizarea:

Romanizarea este un proces complex specific lumii romane în cadrul căreia elementele civilizației romane

8 [https://ro.wikipedia.org/wiki/Andrei_\(apostol\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Andrei_(apostol)), consultat la data de 13 iulie, 2015

9 <http://www.crez.org/istorie.asp>, consultat la data de 2 februarie, 2015

(cultura materială și spirituală, limba latină) pătrund în toate compartimentele vieții unei provincii astfel încât duce la înlocuirea limbii vorbite cu limba latină și la însușirea unui nou mod de viață de către autohtoni. Procesul de romanizare s-a desfășurat în întreg spațiul locuit de daco-geți, cuprinzând și teritoriile locuite de dacii liberi.¹⁰

Romanizarea a luat timp și a mers în etape incluzând administrația, armata, coloniștii, urbanizarea, viața economică, justiția, viața culturală și viața religioasă.¹¹

Istoria menționează faptul că în perioada dintre secolul al IX-lea și al XIII-lea sunt formate voievodatele și statele feudale românești între Dunăre, Balcani, Carpați și Marea Neagră, respectiv Transilvania, Țara Românească (Valahia), Moldova și Dobrogea.¹² Istoria Bisericii Ortodoxe menționează formarea unei mitropoliei în Țara Românească, în 1359, cu sediul la Curtea de Argeș, iar în 1401, o mitropolie în Moldova, cu sediul la Suceava.¹³ În secolele care urmează, rând pe rând se formează episcopii și mitropolii în Principatele Române și chiar și în Transilvania. În anul 1885, Patriarhul ecumenic Ioachim al IV-lea, recunoaște autocefalia Bisericii Ortodoxe Române.¹⁴

În sfârșit, în anul 1925 Biserica Ortodoxă Română este ridicată la rangul de Patriarhie, cel mai înalt rang. Astfel se clarifică relația dintre creștinism, ortodoxie și poporul român. În linii mari și generale se poate spune că formarea poporului român, a limbii române și apariția și dezvoltarea creștinismul, care va fi denumit ortodox, se întrepătrund. Se poate conchide că, într-adevăr, Biserica Ortodoxă Română, este cea mai veche și cea mai numeroasă dintre toate grupările creștine din România, dar și din satul Cuvin, localitate luată ca model de studiu în prezenta lucrare.

10 Mihaela NANCU, *Memorator de Istoria românilor pentru clasa a XII-a*, Editura Booklet, București, 2003, p.12

11 Idem, pp.12-15

12 Ibidem, pp. 20-29

13 <http://www.crez.org/istorie.asp>, consultat la data de 2 februarie, 2015

14 <http://www.crez.org/istorie.asp>, consultat la data de 2 februarie, 2015

După această scurtă istorie se va trece la o sinteză a credinței exprimate de către Biserica Ortodoxă Română.

1.2 Simbolul de credință – Crezul

Simbolul de credință este sinonim cu Crezul. Acest crez se numește Niceo-Constantinopolitan, adică de la Niceea și Constantinopol.¹⁵ Crezul are 12 articole, însă în dezvoltarea și explicarea acestor se disting patru părți: a) Despre Sfânta Treime; b) despre Biserică; c) Despre Sfintele Taine și d) despre viața viitoare.¹⁶ Toate acestea reprezintă Simbolul credinței. Se va reda conținutul crezului și apoi se vor relua unele învățături.

1. *Cred întru unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, văzutelelor tuturor și nevăzutelelor.*

2. Și întru unul Domn Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii: Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, Cel ce este de-o ființă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.

3. *Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a născut om.*

4. Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pătimit și S-a îngropat.

5. Și a înviat a treia zi după Scripturi.

6. Și S-a înălțat la ceruri și șade la dreapta Tatălui.

7. Și iarăși va să vină cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

8. Și întru unul Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit, Care a grăit prin prooroci.

9. Și întru una, sfântă, sobornicească și apostolică Biserică.

15 Ioan MIHĂLȚEAN, *Învățătură de credință Creștină Ortodoxă – Catehism*, Episcopia Ortodoxă Română, Oradea, 1996, p. 43

16 Idem, p.44

10. *Mărturisesc un Botez întru iertarea păcatelor.*

11. *Aștept învierea morților.*

12. Și viața veacului, ce va să fie. Amin.¹⁷

Mai întâi, în teologia ortodoxă, se discută și se dezvoltă învățătura despre părțile și temele importante: Despre Descoperirea Dumnezeiască (Revelația – această temă este dezvoltată înaintea crezului propriu-zis); Despre Sfânta Scriptură; Despre Sfânta Tradiție. Atunci când se ajunge să se prezinte învățătura Despre Credință și celelalte se face apel la Simbolul credinței sau „Crezul”. Pe baza acestui crez se continuă Despre Sfânta Treime și Slujba Sfințelor Taine; Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul și Dumnezeu Duhul Sfânt; Despre viața viitoare; Despre Nădejde – Nădejdea creștină; Rugăciunea; Ungerea cu Sfântul Mir; Pocăința; Hirotonia; Cununia; Maslul; Despre irurgii; Despre Aghiazmă; Despre Acatiste și Paraclise; Despre sărbători; Despre posturi; Despre Dragoste – Dragostea creștină; Legea morală, Datoriile către aproapele; Familia; Statul; Biserica; Lumea; Sfaturile evanghelice și Fericirile.¹⁸

În prezentarea din această lucrare se vor sublinia câteva aspecte specifice învățăturii ortodoxe, cum ar fi: Sfânta Tradiție; Sfintele Taine; Sărbătorile, care includ pe lângă sărbătorile domnești și praznicele Maicii Domnului și sărbătorile sfinților; Sfintele moaște; Sfânta Liturghie.

Sfânta Tradiție. Sfânta Tradiție sau **Sfânta Predanie** este învățătura dată de Dumnezeu prin viu grai Bisericii și din care o parte s-a fixat în scris mai târziu. Sf. Tradiție a luat naștere înainte de Sf. Scripturi. Potrivit ortodoxiei Sf. Scriptură este “rodul lucrării Sf. Duh, crescut în pomul Tradiției.”¹⁹ Tradiția și Scriptura, amândouă alcătuiesc comoara Bisericii. Adevărata tâlcuire a Scripturii este dată doar de Tradiție prin Biserică.

17 Ibidem, p. 44

18 Preluate după cuprinsul cărții *Învățătură de credință Creștină Ortodoxă* – Catehism – Episcopia Ortodoxă Română Oradea, 1996

19 I.P.S. Daniel, *Credința Ortodoxă*, pg. 32

Dumitru Stăniloae scrie:

Dar Revelația, ca realitate îndeplinită în Hristos și manifestând aceeași eficiență prin Biserică, în cursul veacurilor, reprezintă Tradiția. Deci Tradiția e însăși Biserica drept formă a eficienței nemicșorate a lui Hristos, prin Duhul Sfânt, sau a Revelației împlinite în El, de-a lungul veacurilor.²⁰

Tot Stăniloae scrie:

Tradiția e permanentizarea dialogului Bisericii cu Hristos. ... Scriptura are un dinamism intrinsec. ... Tradiția actualizează acest dinamism al Scripturii fără să-l altereze, fiind ea însăși o aplicare și o aprofundare continuă a conținutului ei. ... Biserica ține deci Scriptura, aplicată prin Tradiție, mereu nouă și totuși mereu aceeași.²¹

Conținutul Sf. Tradiții are opt izvoare: Simbolurile de credință; Cele 85 de canoane apostolice; definițiile dogmatice și canoanele celor 7 Sinoade ecumenice și a celor 9 sinoade particulare; Mărturisirile de credință ale martirilor; Definițiile dogmatice împotriva ereziilor; Scrierile Sf. Părinți; Cărțile de slujbă ale Bisericii și Mărturisirile istorice și arheologice referitoare la credința creștină apostolică.²² Arhimandritul Cleopa Ilie, citează pe Vicențiu de Lerin, spunând: „În Biserica universală trebuie mare grijă ca acel lucru să-l ținem, care a fost crezut pretutindeni, totdeauna, de toți ... Lucrul acesta va fi așa, dacă urmărim universalitatea, vechimea și consensul.”²³

Sfintele Taine. În învățătura Bisericii Ortodoxe, Sfintele Taine sunt acele lucrări sau acte sfinte văzute, întemeiate de Hristos și

20 Dumitru STĂNILOAE, *Dogmatica*, Vol. 1, format electronic PDF, p. 43

21 Dumitru STĂNILOAE, pp. 43-45

22 Ioan MIHĂLȚEAN, *Catehism*, Episcopia Ortodoxă Română, Oradea, 1996, p. 33

23 Ilie CLEOPA, *Călăuză în credința Ortodoxă*, Ediția a 6-a, Vânători – Neamț, Mănăstirea Sihăstria, 2012, p.146

săvârșite de Biserică prin episcopul și preoții ei, prin care se împărtășește primitorului harul dumnezeiesc, nevăzut, mântuitor.²⁴

Dumitru Stăniloae scrie:

Biserica Ortodoxă acordă Tainelor un loc de mare importanță în economia mântuirii ca mijloace prin care se înfăptuiește această unire a oamenilor cu Hristos. În aceasta se deosebește ea protestantismului, în care e aproape suficient cuvântul despre Hristos pentru ca omul să poată decide să creadă că Hristos a exoperat prin moartea Lui mântuirea noastră, ca prin această credință să beneficieze personal de această mântuire.

...

La baza concepției despre Taine a Bisericii ortodoxe stă încrederea în puțința lucrării Duhului dumnezeiesc al lui Hristos printr-un om asupra altui om, prin mijlocirea trupurilor și a materiei dintre ele în ambianța Bisericii ca trup tainic al lui Hristos. ...

Baza generală a tainelor Bisericii este credința că Dumnezeu poate lucra asupra creaturii în realitatea ei vizibilă. În acest sens, înțelesul Tainei este unirea lui Dumnezeu cu creatura.²⁵

Mihălțean afirmă că numărul tainelor este șapte. Sf. Taine sunt: Botezul, Mirungerea, Pocăința, Împărtășania, Preoția, Nunta și Maslul.²⁶

Botezul este ușa prin care omul intră în Biserică. Prin botez este șters păcatul strămoșesc, de aceea sunt botezați copiii. Totuși pentru că cei mici nu pot să creadă, altcineva o va face pentru ei, după cum Mântuitorul a vindecat pe unii datorită credinței altora. Cât despre pocăință nu este cazul la copii pentru că ei nu au alte păcate decât pe cel strămoșesc. Pentru susținerea botezului copiilor sunt luate ca

24 Ioan MIHĂLȚEAN, p. 141

25 Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatica Ortodoxă*, Vol. 3, format electronic PDF, pp. 4-5

26 Idem, p.142

și exemple din Scriptură, tăierea împrejur, care preînchipuia Botezul (Col. 2:11-13); potopul (1 Petru 3:20-21) și trecerea Mării Roșii (Exod 14:21-22), care preînchipuiau același Botez, au fost petrecute și de copii; fângăduința Sf. Duh spre iertarea păcatelor e dată și copiilor (Fapte 2:38-39). Sf. Apostoli Petru, Pavel și alții botează atâtea „case” sau „familii”, din care nu puteau lipsi copiii.²⁷ Prin botez se primește har și viață nouă în Hristos.

Mihălțean afirmă că botezul este o taină, nu un simbol. Acest fapt rezultă din cuvintele:

Știm din cuvintele Mântuitorului către Nicodim: „De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu.” (Ioan 3:5) De aici rezultă că în lucrarea văzută a cufundării în apă la Botez mai este și o lucrare nevăzută a Sf. Duh, prin care are loc o naștere din nou, sau, cum spune Sf. Apostol Pavel, o „înnoire a vieții” (Rom. 6:4; Tit 3:5). Sf. Apostol Petru arată tot atât de lămurit că Botezul se face „spre iertarea păcatelor” (Fapte 2:38), iertare care se dă prin curățirea și sfințirea nevăzută a Sf. Duh.²⁸

Mirungerea sau ungerea cu sf. Mir este taina prin care se dau celui botezat, prin ungerea cu Sf. Mir, Darurile Duhului Sfânt ca să sporească în viața duhovnicească.²⁹ Această taină a mirungerii este strâns legată de taina botezului „administrându-se îndată celui nou botezat”.³⁰

Pocăința este Sf. Taină prin care credinciosul primește de la Însuși Dumnezeu iertarea păcatelor mărturisite duhovnicului cu zdrobire de inimă.

Sf. Împărtășanie este Taina prin care creștinul se împărtășește cu însuși Trupul și Sângele Domnului, care păstrează numai pentru ochii noștri trupești chipul de pâine și vin.

27 Ibidem, p.144

28 Ioan MIHĂLȚEAN, p.142

29 MIHĂLȚEAN, p. 146

30 Idem, p.146

Hirotonia sau Preoția este Taina prin care cei anume pregătiți primesc, prin punerea mâinilor și rugăciunea Arhiereului, putere de a propovădui Cuvântul, de a sfinți prin Sf. Taine și slujbe bisericești și de a conduce pe credincioși la mântuire.

Nunta este Taina prin care, mirele și mireasa, după ce au spus „da”, în mod liber consimțit, în fața preotului, primesc har dumnezeiesc care întărește însoțirea lor.

Sf. Maslu este Taina care, prin rugăciunile preoților și prin ungearea trupului cu untdelemn sfințit împărtășește credinciosului har dumnezeiesc pentru tămăduirea bolilor.

Sfintele Sărbători. Sărbătorile sunt zile anumite din cursul anului bisericesc, închinat fie amintirii unor fapte din istoria sfântă, fie cinstirii lui Dumnezeu sau a unor sfinți. La sărbători se oprește activitatea și se merge la biserică.

Se disting două feluri de sărbători: domnești, legate de Persoana și lucrarea lui Hristos, ca de exemplu Paștele, Învierea Domnului, Înălțarea, Rusaliile, Schimbarea la față, Nașterea, Botezarea, Înțâmpinarea Domnului – Floriile, precum și Înălțarea Sf. Cruci; ale sfinților mai aleși, ca de exemplu: Maica Domnului – nașterea (8 septembrie), intrarea în Biserică (21 noiembrie), buna-vestire (25 martie) și adormirea (15 august) – Sf. Dimitrie, Arhanghelii Mihail și Gavril, Marele Ierarh Nicolae, Ștefan, Vasile cel Mare, Ioan Botezătorul, Marele Mucenic Gheorghe, Constantin și Elena, Petru și Pavel, Ilie etc.

Sfintele moaște. Arhimandritul Cleopa definește sfintele moaște ca fiind „rămășițe pământești făcătoare de minuni ale unor dintre sfinți”.³¹

Sfânta Liturghie. Sfânta Liturghie este o lucrare sau slujbă publică, obștească, rânduită și săvârșită spre folosul tuturor. Este o „lucrare de sfinte rugăciuni, în timpul căreia se săvârșește și se aduce jertfe fără de sânge a Legii celei Noi”.³²

31 Ilie CLEOPA, p. 182

32 Ioan MIHĂLȚEAN, op. cit., p. 238

În Biserica ortodoxă se cunosc trei liturghii: a) Liturghia Sfântului Ioan Gură de aur, Arhiepiscopului Constantinopolului, decedat la anul 407; b) Liturghia Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopului Cezareei Capadociei, decedat la 379; c) Liturghia Darurilor sau a Sfântului Grigorie cel Mare (Dialogul), Episcopul Romei, decedat la 604.³³

Desigur sunt și alte aspecte teologice și de crez importante de prezentat care țin de specificul ortodox, dar pentru cele urmărite în această teză și anume cunoașterea de ansamblu a Bisericii Ortodoxe, se consideră a fi suficient ce s-a subliniat până aici.

Studiul și analiza soteriologică se face doar din punct de vedere al Bibliei, iar Biserica Ortodoxă are alături de Sfintele Scripturi și Sfânta Tradiție, ca autoritate egală și prin care sunt interpretate Sfintele Scripturi. Acest fapt conduce la concluzia că ortodoxia are aspecte mult diferite de cultele care se limitează doar la Biblie. La momentul potrivit se vor lua spre analiză doar cele ce sunt în legătură cu doctrina mântuirii.

În cele ce urmează se vor prezenta câteva aspecte legate de organizarea și funcționarea B.O.R. Se vor reda și câteva esențe extrase din Statutul de funcționare și organizare al B.O.R., aprobat de Sfântul Sinod, în anul 2007 și recunoscut de Guvernul României, în anul 2008.³⁴

1.3 Esențele Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române

Noul Statut al BOR, este adus la zi și pus în acord cu noua Lege a cultelor, privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, nr. 489/2006. Statutul a fost aprobat de Guvernul României, prin hotărârea nr. 53 din 16 ianuarie, 2008.

Ca și conținut, statutul are IV părți, fiecare parte fiind împărțită pe capitole și secțiuni. Partea I este despre organizare în interiorul

33 Idem, pp. 239-240

34 Patriarhia Română, *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008

granițelor și în afara granițelor României, precum și despre organizarea centrală și locală. Partea a II-a este despre cler, partea a III-a este despre instituțiile bisericești cu scop misionar, iar partea a IV-a prezintă câteva dispoziții finale privind patrimoniul, edificiile bisericești, cimitirele etc.

BOR este organizată în interiorul României ca patriarhie, care poartă titulatura „Patriarhia Română”.³⁵ În țară Patriarhia este formată din 6 Mitropolii – (1) Mitropolia Munteniei și Dobrogei; (2) Mitropolia Moldovei și Bucovinei; (3) Mitropolia Ardealului; (4) Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului; (5) Mitropolia Olteniei; (6) Mitropolia Banatului. În fruntea fiecărei Mitropolii este un conducător numit „mitropolit”.

Pe întreg teritoriul țării sunt eparhii, adică unități bisericești constituite din parohii, grupate în protopopiate, precum și mănăstirile afiliate de pe un anumit teritoriu. Eparhiile sunt arhiepiscopii și episcopii, conduse de către un arhiepiscop sau episcop.³⁶ În funcție de teritoriul unde se află, acestea fac parte din mitropoliile aferente. Unitățile componente ale BOR, organizată ca Patriarhie sunt: (a) parohia; (b) Mănăstirea; (c) protopopiatul (protoieria); (d) vicariatul; (e) eparhia (arhiepiscopia și episcopia); și (f) mitropolia.³⁷

Organismele centrale de conducere sunt deliberative, executive și administrative. Sfântul Sinod este cea mai înaltă autoritate a Bisericii Ortodoxe Române.³⁸

Comunitatea credincioșilor ortodocși, clerici și mireni, dintr-un anumit teritoriu sau localitate, poartă numele de „Parohie”.³⁹

35 Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008, p. 14

36 Idem, p. 59

37 Ibidem, p. 36

38 Statutul BOR, pp. 18-19

39 Statutul BOR, p. 37

Parohia ortodoxă din Cuvin aparține de Episcopia Aradului, Mitropolia Banatului. Episcopia Aradului își are sediul în municipiul Arad.

Parohul este păstorul sufleteș al credincioșilor, conducătorul administrației parohiale și președinte la Adunării parohiale, al Consiliului parohial și al Comitetului parohial.⁴⁰

Adunarea parohială este un organism deliberativ compus din credincioșii majori ai parohiei, bărbați și femei, care mărturisesc prin credința, faptele și ținuta lor morală atașamentul față de Biserica Ortodoxă, de învățătura ei și de instituțiile ei.⁴¹

Consiliul parohial este organismul executiv al Adunării parohiale (7, 9, 12 membri și 2-4 membri supleanți), pentru 4 ani, după care pot fi realeși. Din Consiliu fac parte și preotul paroh sau ceilalți preoți, diaconii și slujitorii activi ai parohiei, precum și primul cântăreț (cantor, dascăl) al bisericii parohiale. Consiliul are atribuții în parte similare cu cele ale Adunării parohiale, precum și atribuții de execuție și bilanț financiar-contabil etc. Se întrunește lunar sau cel puțin o dată pe trimestru.⁴²

Comitetul parohial are un număr dublu față de Consiliul parohial, format din persoane majore, pe principiul voluntariatului. Este prezidat de paroh ajutat de un birou de conducere compus din: conducător de programe, secretar și casier. Comitetul parohial are 5 servicii: social, misionar, cultural, tineret și administrativ-gospodăresc.⁴³

Biserica Ortodoxă Română, potrivit statutului de organizare și funcționare, este bine structurată la nivel central ierarhic, cât la nivel teritorial și local. Istoria ei îndelungată, precum și ponderea majoritară a populației a condus la această situație bună. Se poate remarca faptul că doar adulții sunt parte a Adunării parohiale, chiar dacă potrivit credinței și practicii copiii sunt încreștinați prin botez.

40 Idem, pp. 38-39

41 Statutul BOR, p. 41

42 Idem, pp. 43-35

43 Ibidem, pp. 47-51

1.4 Specificul B.O.R.

După ce s-a făcut o foarte scurtă privire de ansamblu asupra B.O.R. se va scoate în evidență ceea ce îi este propriu și ceea ce face ca ortodoxia să fie diferită de celelalte trei culte creștine analizate aici.

Este vorba mai întâi de faptul că **B.O.R. acceptă Sfânta Tradiție pe poziție egală cu Sfânta Scriptură**. Toate celelalte trei culte creștine din Cuvin, Cultul Baptist, Cultul Adventist și Cultul Penticostal afirmă că doar Biblia este sursa de autoritate în materie de credință și practică.

Chiar dacă crezul poate fi acceptat de toate celelalte culte în forma lui de articole clare și concise, totuși dezvoltarea articolelor simbolului de credință merge pe o linie care se distinge foarte mult de grupările protestante / neoprotestante / evanghelice. **B.O.R. introduce conceptul Sfințelor Taine**. Cele șapte taine formulate și aplicate în viața ortodoxiei nu sunt regăsite în mărturisirile de credință și nici în practica cultelor evanghelice. Botezul și Cina Domnului sunt afirmate în cultele amintite, dar ca simboluri, nu ca și taine.

Propriu B.O.R. sunt și Sfintele Sărbători, cultul fecioarei Maria și a sfinților. În celelalte trei confesiuni sunt ținute doar sărbătorile legate de Persoana și lucrarea Domnul Isus și Duhul Sfânt, adică sărbătorile domnești. Mărturisirile de credință ale evanghelicilor nu spun nimic despre Maria. Maria este amintită doar în contextul sărbătorii nașterii Domnului Isus, ca o tânără fecioară care a ascultat și prin ea a venit în lumea noastră Fiul lui Dumnezeu.

Apropiat de cultul Mariei și al sfinților este și **cultul Sfințelor moaște**. În Cuvin cultul moaștelor nu este foarte dezvoltat și oamenii nu peregrinează în locurile cu renume în acest sens. Totuși B.O.R. se distinge prin faptul că promovează ideea și practică închinarea la moaște.

Sfânta Liturghie este specifică ortodoxiei. Baptiștii, penticostalii sau adventiștii au slujbe bisericești, numite servicii divine, care includ rugăciune, cântare, studiul biblic și predicare, dar acestea nu sunt stricte și scrise în felul cum să se desfășoare.

Din punctul de vedere istoric și numeric Biserica Ortodoxă este într-un anumit avantaj față de celelalte culte deoarece este foarte

veche în existența ei, cât și a faptului că este și cea mai numeroasă. Cât privește organizarea și funcționarea B.O.R. este ierarhică și foarte bine reprezentată la nivel de țară, favorizând astfel o influență mai mare și o voce mai puternică.

În concluzie, se poate afirma că B.O.R., prin natura ei, are foarte multe puncte diferite de celelalte culte creștine prezente în Cuvin. Credincioșii cultelor protestante din Cuvin, de obicei nu participă la slujbele ținute în Biserica Ortodoxă, dar participă uneori la oficii de înmormântări datorită legăturilor interumane la nivel de sat.

Urmând același format de scurtă istorie, mărturisire de credință, statut și alte aspecte specifice se va prezenta în cele ce urmează Biserica Adventistă de ziua a Șaptea și apoi Cultul penticostal și Cultul baptist.

2. BISERICA ADVENTISTĂ DE ZIUA A ȘAPTEA

O altă gruparea creștină care se află în aceeași localitate, în Cuvin, este Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea. Pentru a înțelege mai bine acest cult, se vor prelua aspectele cele mai importante și relevante din istoria lor, din Mărturisirea de credință și din Statutul de organizare și funcționare.

2.1 Scurtă istorie: Ce s-a întâmplat, de fapt, în anul 1844?

Istoria oricărei grupări creștine are un început care poate fi marcat într-un fel anume. Totuși, orice mișcare creștină nu vine „din nimic”, ci mai degrabă are loc o schimbare radicală de „macaz” dintr-o direcție înspre o altă direcție sau mai bine zis înspre o direcție nouă. Așa s-a petrecut și în ceea ce privește adventismul. William Miller (1782-1849)⁴⁴, baptist la origine, a devenit preocupat în studierea învățăturii despre venirea lui Hristos și vremea sfârșitului. Accentul a căzut în special pe cartea lui Daniel. Pe parcurs, lui Miller i s-au alăturat și alți cercetători. A fost fixată mai întâi o perioadă de timp în care va veni Isus Hristos

44 <http://www.curieruladventist.ro/articol-principal/momente-cruciale-din-istoria-bisericii-adventiste-de-ziua-a-aptea108>, de Beniamin Roșca, consultat la data de 12 martie, 2015

(martie 1843 – martie 1844)⁴⁵, apoi o zi precisă, 22 octombrie 1844⁴⁶. Pentru că evenimentul nu s-a petrecut în mod vizibil, în adevăratul sens al cuvântului, în urma unei viziuni al unui prieten al lui Miller, s-a afirmat că, de fapt, atunci Isus Hristos a trecut din locul sfânt în locul prea sfânt al cerului.

La început mișcarea a fost încă neorganizată. Acestei mișcări se alătură o adolescentă de 17 ani, pe nume Ellen G White, metodistă la origine, care reinterpretează textul din Daniel 8:14 în sensul curățirii sanctuarului ceresc și care spune că Hristos a venit invizibil pe nori.⁴⁷ Ellen White va avea multe viziuni și fiind foarte activă studiind și scriind mult este numită „spiritul profetic”.⁴⁸ Până la organizarea efectivă într-o grupare numită Adventistă trec ceva ani. În anul 1860 se înființează, adică se adoptă numele de Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea⁴⁹. Sediul general se numește Conferința Generală. Se înființează și se organizează Biserici adventiste, iar în 1863 adventismul este considerat oficial, în localitatea Battle Creek, statul Michigan.⁵⁰ Urmează ca Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea să se extindă peste tot în lume ajungând și în România, dar și în Cuvin.

2.2 Mărturisire de credință

Potrivit Mărturisirii de credință a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea, crezul adventist este fundamentat pe Biblie, care este singura carte autoritativă.⁵¹ Desigur, aici este vorba și de felul specific de înțelegere și interpretare a Sfințelor Scripturi.

45 Paul DAN, *Adevărul despre Mișcarea Adventistă*, Editura Alfa-Omega, 2002, p.8

46 <http://www.curieruladventist.ro/articol-principal/momente-cruciale-din-istoria-bisericii-adventiste-de-ziua-a-apte108>, de Benjamin Roșca, consultat la data de 12 martie, 2015

47 <http://www.crestinortodox.ro/secte-culte/cultul-adventist-ziua-7-72853.html>, consultat la data de 12 martie, 2015

48 idem

49 ibidem

50 Paul DAN, p. 9

51 <http://www.adventist.ro/index/convingeri/doctrine-fundamentale/159-marturisirea-de-credinta.html>, pag 1, consultat la data de 29 ianuarie, 2015

Biserica Adventistă punctează în Mărturisirea de credință proprie, următoarele teme principale: (1) Sfintele Scripturi; (2) Trinitatea; (3) Tatăl; (4) Fiul; (5) Duhul Sfânt; (6) Creațiunea; (7) Natura omului; (8) Marea luptă; (9) Viața, moartea și învierea lui Hristos; (10) Experiența mântuirii; (11) Creșterea în Isus Hristos; (12) Biserica; (13) Rămășița și misiunea ei; (14) Unitatea trupului lui Hristos; (15) Botezul; (16) Cina Domnului; (17) Darurile spirituale și slujirea; (18) Darul profeției; (19) Legea lui Dumnezeu; (20) Sabatul; (21) Isprăvnicia – Administrarea creștină a bunurilor vieții; (22) Comportamentul creștin; (23) Căsătoria și familia; (24) Lucrarea Domnului Hristos în Sanctuarul ceresc; (25) A doua venire a Domnului Hristos; (26) Moartea și învierea; (27) Mileniul și sfârșitul păcatului; (28) Noul pământ.⁵²

Această mărturisire de credință, abordează problemele fundamentale ale creștinismului, așa cum sunt înțelese de Cultul Adventist. Observațiile necesare se vor include la caracteristicile definitorii ale B.A.Z.Ș.

2.3 Spicuiuri din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii A.Z.Ș.

Pentru o și mai bună cunoaștere a Cultului Adventist se impune o privire de ansamblu și asupra Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii.⁵³

În preambulul Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea, ei se definesc a fi „o biserică

52 Informațiile sunt preluate din Mărturisirea de credință adventistă, postată pe site-ul dat la nota de subsol 42, dar și în cartea Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, Manualul Bisericii, Editura Viață și sănătate, București, 2012, pp.205-220. Manualul Bisericii a fost aprobat de Conferința Generală în 2010

53 Se face apel la: STATUTUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE al Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din Romania, recunoscut de Guvernul României prin Hotărârea nr. 399 din 9 aprilie 2008 și publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 324 din 24/04/2008, modificat prin Hotărârea 276 din 2009 și publicat în Monitorul Oficial nr. 169 din 18/03/2009. <http://www.adventist.ro/index/convingeri/statutul-pentru-organizarea-si-functionarea-bisericii.html>, consultat la data de 29 ianuarie, 2015

creștină, evanghelică, protestantă, care Îl mărturisește pe Isus Hristos ca Domn și Mântuitor. Ea recunoaște Sfânta Scriptură ca fiind singura normă de credință și practică. Biserica își îndeplinește misiunea în așteptarea iminentei reveniri a Domnului Isus Hristos.”⁵⁴

Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea are „două aspecte majore ale adevărului biblic: credința în revenirea iminentă a Domnului Isus Hristos și respectarea zilei de Sabat ca memorial al creațiunii și semn al răscum-părării”.⁵⁵ În România, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea este organizată și condusă central de Uniunea de Conferințe a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea. Denumirea prescurtata este Uniunea de Conferințe AZS sau UCAZS.⁵⁶

În interiorul unei Biserici Adventiste, forma de conducere și administrare este dată de autoritatea credincioșilor Bisericii, „iar responsabilitatea executivă pentru administrarea Bisericii este delegată unor organisme reprezentative și unor slujbași reprezentativi”.⁵⁷

În relația cu Statul, adventiștii au principiul separării Bisericii de Stat, dar „recunosc autoritatea statului în chestiunile civile și recomandă supunere față de cerințele sale, atât timp cât acesta acționează în sfera sa legitimă”.⁵⁸

În capitolul trei, articolul 11, este arătat faptul că potrivit „poruncii a patra a Decalogului, credincioșii adventiști de ziua a șaptea respectă sâmbăta, începând de vineri de la apusul soarelui până sâmbăta la apusul soarelui, ca zi de repaus și sărbătoare religioasă, rânduită de Dumnezeu pentru închinare, cultivare spirituală și servicii de cult, și nu desfășoară în această zi nicio lucrare în scopuri

⁵⁴ Idem, p.1

⁵⁵ Ibidem, p.1

⁵⁶ <http://www.adventist.ro/index/convingeri/statutul-pentru-organizarea-si-functionarea-bisericii.html>, p.2, consultat la data de 29 ianuarie, 2015

⁵⁷ <http://www.adventist.ro/index/convingeri/statutul-pentru-organizarea-si-functionarea-bisericii.html>, p.3, consultat la data de 29 ianuarie, 2015

⁵⁸ Ibidem, p. 3

materiale sau de interes vremelnic, nici atunci când este vorba despre serviciu, școala sau serviciul militar”.⁵⁹

Statutul, recunoscut de Statul Român, prevede în mod expres „ca nicio persoană fizică sau juridică, de drept privat sau public, să nu le impună o dietă contrară preceptelor credinței lor” în ceea ce privește „principiile și legile sănătății descoperite în Sfintele Scripturi”. Se „promovează un stil de viață cumpătat și se abțin de la orice lucru care dăunează dezvoltării armonioase și depline a ființei umane”.⁶⁰

Potrivit articolului 13, care privește porunca a șasea din Decalog, adventiștii sunt împotriva uciderii omului. „De aceea, adventiștii de ziua a șaptea se situează pe poziția de necombatantă în cadrul serviciului militar.”⁶¹

Capitolul V din Statutul de organizare și funcționare, discută structura de organizare a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România. În articolul 22 sunt specificate „3 niveluri organizatorice: biserica locală, conferința și Uniunea de conferințe”.⁶² În prezent, în cadrul Uniunii române funcționează 6 conferințe: AZS – Conferința Banat, cu sediul în municipiul Arad, str. Ștefan cel Mare nr. 3, județul Arad, având jurisdicție în județele Arad, Bihor, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș; AZS – Conferința Moldova; AZS – Conferința Muntenia; Biserica AZS – Conferința Oltenia; Biserica AZS – Conferința Transilvania de Nord; Biserica AZS – Conferința Transilvania de Sud.⁶³

Articolul 29, din capitolul VI, privind Biserica locală, spune că „Biserica locală nu are personalitate juridică, fiind parte integrantă a conferinței. Ea funcționează pe baza unei autorizații eliberate de Uniunea de conferințe, valabilă în fața oricărei autorități. Biserica locală se poate angaja în proiecte sau în parteneriate și cooperări numai în baza unei autorizări din partea conferinței.”⁶⁴

59 Ibidem, p.3

60 Ibidem, p. 4

61 Ibidem, p. 4

62 Ibidem, p. 4

63 <http://www.adventist.ro/index/convingeri/statutul-pentru-organizarea-si-functionarea-bisericii.html>, p.5, consultat la data de 29 ianuarie, 2015

64 Idem, p. 6

Biserica locală este condusă de „comitetul acesteia și este format din unul sau mai mulți prezbiteri, primul diacon, casierul și un număr de slujbași hotărât de adunarea generală, în funcție de mărimea bisericii. Comitetul și adunarea administrativă sunt conduse de pastorul delegat de conferință, iar în lipsa acestuia, de către prezbiter, cu acordul pastorului sau al conferinței. Cele mai importante atribuții ale comitetului bisericii locale sunt: hrănirea spirituală a membrilor, păstrarea purității doctrinale, susținerea standardelor creștine, coordonarea lucrării de evanghelizare, administrarea finanțelor și a bunurilor bisericii și coordonarea departamentelor.⁶⁵ Potrivit articolului 36, „Activitățile din biserica locală se desfășoară pe departamente, conform prevederilor normelor Bisericii. Între acestea sunt: Administrarea creștină a vieții, Asociația pastorală, Comunicare, Copiii, Diaconia, Educația, Misiunea femeii, Publicații, Relații publice și libertate religioasă, Sănătate, Spiritul profetic, Școala de Sabat și Lucrarea personală, Tineretul, Viața de familie și altele.⁶⁶

Capitolul VII, prevede numele pentru Conferință. Aceasta este alcătuită din totalitatea bisericilor locale de pe un anumit teritoriu⁶⁷, așa cum este prevăzut în capitolul V.

Capitolul VIII, se referă la Uniunea de conferințe. Adunarea generală ordinară se convoacă o dată la 5 ani de către Comitetul executiv al Uniunii.⁶⁸

2.4 Caracteristici definitorii ale B.A.Z.Ș.

Atunci când istoria, crezul și practica din Biserica A.Z.Ș. se iau în comparație cu celelalte culte creștine se pot observa mai multe caracteristici care sunt definitorii pentru acest cult creștin.

O primă observație este cea legată de începuturile și de istoria B.A.Z.Ș. Adventismul se trage oarecum din bapțiști în urma unui accent diferit pus pe căutarea și afirmarea legată de revenirea lui Hristos, iar mai apoi prin dezvoltarea unei învățături proprii.

65 Ibidem, p. 6

66 Ibidem, p. 7

67 Ibidem, p. 7

68 Ibidem, p. 10

Într-o a doua observație se poate spune faptul că cea mai mare parte a învățăturilor fundamentale redată în Mărturisirea de credință adventistă sunt cele regăsite și în celelalte trei confesiuni creștine din Cuvin, ortodoxă, penticostală și baptistă. Aceste învățături sunt cele despre: Sfintele Scripturi, Trinitatea – Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, Creația, omul, Moartea și învierea Domnului Isus, mântuirea, Biserica, botezul, Cina Domnului, darurile spirituale, comportamentul creștin, căsătoria și familia, moartea și învierea, precum și a doua venire a lui Hristos.

A treia observație clară este că adventiștii au învățături subliniate specific în Mărturisirea lor de credință, care nu sunt prezente la fel sau chiar lipsesc în celelalte grupuri creștine puse în discuție în această lucrare. Exemplu de astfel de învățături sunt: Rămășița și misiunea ei, unitatea trupului lui Hristos, darul profeției, Legea lui Dumnezeu, Sabatul, Isprăvnicia – Administrarea creștină a bunurilor vieții, lucrarea Domnului Hristos în Sanctuarul ceresc, mileniul și sfârșitul păcatului și despre noul pământ.

Într-o a patra observație, se remarcă și faptul că atunci când se urmărește dezvoltarea învățăturilor fundamentale adventiste, se găsesc afirmații care sunt neamintite de alte grupări creștine și în unele privințe chiar în afara afirmațiilor Scripturilor. Aici se poate numi articolul 18, despre Darul profeției, care este afirmat astfel:

Printre darurile Duhului Sfânt se numără și profeția. Acest dar este un semn de identificare a bisericii rămășiței și s-a manifestat prin lucrarea lui Ellen White. Scrierile acestui sol al lui Dumnezeu sunt un izvor continuu de adevăr investit cu autoritate, și adevăr care oferă bisericii mângâiere, călăuzire, instruire și îndreptare. Ele arată clar că Biblia este etalonul după care trebuie să fie verificată orice învățătură și experiență. (Ioel 2:28,29; Fapte 2,14-21; Evr. 1,1-3; Apoc. 12,17; 19,10)⁶⁹

69 Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, *Manualul Bisericii*, Editura Viață și Sănătate, București, 2012, p. 214

În felul în care sunt descrise scrierile lui Ellen White arată că acestea ar fi așa de exacte încât reflectă adevărul la același nivel cu Sfințelor Scripturi.

O ultimă observație este în legătură cu felul în care se face armonizarea Vechiului Testament cu Noul Testament. Chiar dacă sunt acceptate ambele testamente, chiar dacă este afirmată lucrarea Domnului Isus Hristos, totuși atunci când este vorba de Legea lui Dumnezeu și Sabatul nu se ține cont de trecerea la Noul legământ și de schimbările radicale care au fost aduse prin Hristos. Este subliniată importanța Sabatului adică ziua de sâmbăta, ce-a de-a șaptea zi din săptămână. Este pus un accent deosebit pe dietă și sănătate.

Desigur sunt și alte lucruri de subliniat, dar multe din ele vor fi atinse în continuarea acestei lucrări. Urmează prezentarea Cultului Creștin Penticostal.

3. CULTUL CREȘTIN PENTICOSTAL – BISERICA LUI DUMNEZEU APOSTOLICĂ PENTICOSTALĂ

La fel ca și celelalte culte creștine din România, Biserica lui Dumnezeu Apostolică Penticostală are o istorie, o mărturisire de credință și un Statut de organizare și funcționare. Din aceste aspecte rezultă și particularitățile penticostalismului.

Sfânta Scriptură, care este autoritatea absolută în materie de credință, precum și crezul și statutul definesc din punct de vedere doctrinar și funcțional cultul penticostal. Mărturisirea de credință definește în special crezul, iar Statutul de organizare și funcționare reprezintă mai mult partea practică.

Se vor trece în revistă câteva date istorice, mai apoi Mărturisirea de credință și Statutul de organizare și funcționare a Cultului Penticostal, după care se subliniază particularitățile penticostalilor.

3.1 Scurtă istorie: „Redeșteptare” sau „O nouă revărsare a Duhului”?

Din punct de vedere istoric, Cultul penticostal are originea în America. Penticostalismul este o continuare a mișcării de „redeșteptare” a credinței, care a avut loc în secolul trecut. Pe la 1900, predicatorul

american Charles F. Parham a început să susțină că asupra celor credincioși coboară Duhul Sfânt, aceștia căpătând darul vorbirii în limbi neînvățate (glosolalia). Conform Bibliei, acest dar a fost primit de apostoli în ziua cincizecimii (ziua coborârii Duhului Sfânt, Rusaliile). Întrucât a cincizecea zi se traduce în limba greacă prin „penticosta”, adepții noii mișcări religioase au adoptat denumirea de penticostali. Din S.U.A. mișcarea penticostală s-a răspândit și în Europa, mai ales în Germania și Norvegia.⁷⁰

Pentru a răspunde la întrebarea cum a ajuns penticostalismul în România este necesar să se dea cele două opinii găsite pe același site.

Ideile penticostale au pătruns în țara noastră din Ungaria. Primul român, considerat întemeietorul penticostalilor la noi, a fost arădeanul Pavel Budeanu, plecat înainte de 1910 în America, unde a ajuns în contact cu penticostalii și a îmbrățișat doctrina lor. Întors în țară, cu sprijinul unor maghiari mai înstăriți a întemeiat prima comunitate. Un alt personaj important a fost pastorul baptist Ioan Bododea din Brailița, care, atras de „vorbirea în limbi”, abandonază baptismul și se intitulează „șeful” Bisericii lui Dumnezeu cea Apostolică.⁷¹

Aceeași sursă mai scrie că:

În luna Iunie a anului 1922, Gheorghe Bradin s-a rugat pentru vindecarea soției sale care suferea de tuberculoză și hidropizie, și ea a fost vindecată de Domnul. Bradin a trimis o scrisoare la o adresă găsită în cartea de cântări primită de la familia Andraș, din America. În Septembrie 1922 a primit un răspuns de la Pavel Budeanu și a hotărât să deschidă prima Biserică Penticostală din România, în Păuliș,

70 <http://www.crestinul.ro/istoriamispenticostale.htm>, Istoria mișcării penticostale din România, consultat la data de 18 martie, 2015

71 <http://www.crestinul.ro/istoriamispenticostale.htm>, după Trandafir Sandru, *Biserica penticostală...*, 1982, p. 36; *Trezirea...*, p.104, consultat la data de 29 ianuarie, 2015

la 10 Septembrie 1922.⁷² La sfârșitul anului această biserică avea 30 de membri. În Februarie 1923, a fost fondată o nouă biserică penticostală în Cuvin, lângă Păuliș, în casa soților Vasile și Persida Semenașcu, împreună cu alți 3 credincioși. La 3 Iunie 1923, atât Persida cât și Gheorghe Bradin au fost botezați cu Duhul Sfânt⁷³

Trebuie amintit faptul că și Gheorghe Bradin a fost baptist locuind chiar în Cuvin. Istoricul baptist Ioan Bunaciu, în cartea intitulată *Istoria Bisericilor Baptiste din România*, dă o perspectivă puțin diferită în legătură cu Gheorghe Bradin, cât și în legătură cu Bisericile baptiste din Cuvin și Păuliș, respectiv înființarea bisericii penticostale.⁷⁴ Chiar dacă perspectivele evidențiază o mică diferență de an și context, totuși adevărul este că prin Gheorghe Bradin penticostalismul a început în zona de vest.

Penticostalii se răspândesc destul de repede și în 1924 se constituie ca Asociație. Totuși, sunt recunoscuți de lege doar în 1950. Cultul penticostal a primit o recunoaștere deplină, sub numele oficial de Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România, pe 14 Noiembrie 1950, prin Decretul nr. 1203 semnat de președintele Parlamentului, Petru Groza.⁷⁵

După cum se observă, credincioșii care au îmbrățișat învățăturile despre „noua revărsare a Duhului” au dus aceste convingeri chiar și la cei care erau credincioși deja în cercul evanghelic, mai ales printre bapțiști, dintre care unii au trecut la penticostali.

72 Gheorghe Bradin, *Jurnalul personal*..., manuscris, p.10

73 <http://www.crestinul.ro/istoriamispenticostale.htm>, după Trandafir Sandru, *Biserica penticostală*..., 1982, p. 36; *Trezirea*..., p.104, consultat la data de 29 ianuarie, 2015

74 Ioan BUNACIU, *Istoria Bisericilor Baptiste din România*, Editura Făclia, 2006, pp. 45-46 și 58-59

75 <http://www.crestinul.ro/istoriamispenticostale.htm>, după Trandafir Sandru, *Biserica penticostală*..., 1982, p. 36; *Trezirea*..., p.104, consultat la data de 29 ianuarie, 2015

La acest punct se va face un mic comentariu. Se spune uneori că bapțiștii nu au Duhul Sfânt sau că nu sunt botezați cu Duhul Sfânt. Deși nu în sensul oficial și general, dar pe alocuri, unii credincioși penticostali cred că sunt creștini mai buni decât ceilalți evanghelici tocmai pe acest considerent legat de Duhul Sfânt, mai ales în ceea ce privește vorbirea în limbi, exercitarea darurilor profeției și al minunilor, ca urmare a botezului cu Duhul, primit în urma stăruinței. Răspunsul baptist la aceste idei și la acest mod de gândire este așa cum se va vedea din mărturisirea de credință a cultului baptist. Totuși, pentru că în mărturisirea de credință este dat doar foarte sumar învățătură despre Duhul Sfânt, se vor face aici câteva precizări.

- Bapțiștii cred și învață că Duhul Sfânt Se primește la convertire, în urma pocăinței și a credinței (Faptele Ap. 2:38; 19:2; Ioan 1:12; Galateni 4:6; etc.), atunci când are loc naștere din nou pe care o face chiar Duhul (Ioan 1:13; 3:6,7,8) și când Domnul Isus Hristos este primit ca Mântuitor (Ioan 1:12; Faptele Ap. 16:30,31; Romani 8:9; 10:9-13; etc.).
- Momentul convertirii, adică al salvării (mântuirii) este și momentul când Duhul Sfânt botează credinciosul așezându-l în Trupul lui Hristos, care este Biserica (vezi 1 Corinteni 12:13).
- Umplerea cu Duhul Sfânt și botezul cu Duhul Sfânt au aspecte comune, ca de exemplu pot avea loc în același timp în credincios (Faptele Ap. 2), dar botezul este un act ce nu se repetă, pe când umplerea este ceea ce se repetă și se cere să fie o stare continuă a credinciosului. Umplerea este un imperativ (Efeseni 5:18) și ține de sfințirea, predarea și ascultarea credinciosului.

Se va reveni asupra temei în alte puncte din această lucrare. Acum se va prezenta un sumar al mărturisirii de credință penticostală.

3.2 Sumarul mărturisirii de credință al Cultului Creștin Penticostal

Mărturisirea de credință a Cultului Creștin penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică Penticostală din România, are 31 de puncte, care comprimă esențialul credinței penticostale. Temele

sunt abordate prin expresia „Noi credem că/în...”. (1) Sfânta Scriptură este Cuvântul lui Dumnezeu, fără greșeală și singura normă de credință; (2) Dumnezeu în trei persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt; (3) Dumnezeu la început a făcut cerurile și pământul; (4) Dumnezeu a creat îngerii; (5) Dumnezeu a creat pe om din țărână; (6) Păcatul a intrat în lume prin neascultarea omului de porunca lui Dumnezeu; (7) Dumnezeu a făcut și face posibilă mântuirea omului prin jertfa Domnului Isus Hristos; (8) Mântuirea este condiționată de credință, pocăință și naștere din nou; (9) Avem iertarea lui Dumnezeu ca urmare a primirii Domnului Isus ca Mântuitor; (10) Îndreptățirea credinciosului stă în jertfa Domnului Isus Hristos și se primește prin credință, de la Dumnezeu, odată cu mântuirea; (11) Roada credinciosului izbăvit de păcat este sfințirea; (12) Relația directă a credinciosului cu Dumnezeu este în rugăciune și post fiind două dintre cele mai eficiente și spirituale relații; (13) Botezul în apă care se acordă persoanelor care cred și care s-au întors la Dumnezeu, trebuie efectuat printr-o singură cufundare în Numele Tatălui, al Fiului și al Duhului Sfânt; (14) Instituirea Cinei Domnului este făcută de Însuși Domnul, iar participarea la Cina Domnului constituie o proclamare a morții Domnului Isus; (15) Domnul Isus a instituit actul spălării picioarelor; (16) Făgăduința botezului cu Duhul Sfânt este pentru toți credincioșii; (17) Lucrarea Duhului Sfânt se manifestă în cele nouă daruri; (18) Nașterea din nou, cât și botezul cu Duhul Sfânt trebuie să fie urmate de roada Duhului Sfânt; (19) Vindecările divine (supranaturale) intră tot în planul de mântuire înfăptuit la Golgota prin jertfa de ispășire a Domnului Isus Hristos; (20) Biserica lui Dumnezeu fondată de către Domnul Isus Hristos este un organism unitar și viu; (21) Preoția Vechiului Așezământ a fost înlocuită în Noul Așezământ prin slujbele spirituale rânduite în Biserică; (22) Lucrătorii Evangheliei sunt ordinați în lucrare prin punerea mâinilor și rugăciunea făcută de către slujitorii lui Dumnezeu îndreptățiți să facă acest lucru; (23) Toți membrii Bisericii lui Dumnezeu au îndatoriri și drepturi; (24) Familia, prin căsătorie, este o instituție divină așezată de Dumnezeu; (25) Există rânduiala Bisericii cu privire la binecuvântarea copiilor; (26) Dărnicia este o datorie sfântă pentru

fiecare credincios; (27) Este în datoria credincioșilor să urmărească simplitatea în îmbrăcăminte; (28) Duminica este ziua Domnului; (29) Voia Domnului este să fim loiali față de stat și de autoritățile statului; (30) Există datoria de a iubi pe toți oamenii indiferent de rasă, naționalitate sau convingere religioasă; (31) A doua venire a Domnului Isus Hristos și evenimentele escatologice ce vor urma includ: Răpirea Bisericii, Necazul cel mare și arătarea lui Anticrist, venirea Domnului Isus în slavă, Împărăția lui Dumnezeu pe pământ sau Mileniul, Învierea universală și judecata din urmă, Cerul nou și pământul cel nou, Viața veșnică.⁷⁶

Desigur, toate aceste puncte ale mărturisirii de credință sunt explicate, dezvoltate și argumentate cu texte din Biblie. Se pot remarca 4 aspecte:

În primul rând, se poate remarca faptul că mărturisirea de credință a cultului creștin penticostal este una de factură evanghelică, care include temele de bază ale creștinismului și ale teologiei creștine legate de Biblie, Sfânta Treime, Creație; Om și păcat; Persoana și lucrarea Domnului Isus Hristos; Mântuirea; Viața creștină; Biserica, Actele de cult; Evenimentele viitoare.

În al doilea rând, se poate observa un accent pus pe lucrarea lui Hristos, lucrarea Duhului Sfânt, responsabilitatea omului în primirea mântuirii și a trăirea vieții creștine, precum și o orientare premilenistă în ceea ce privește escatologia.

În al treilea rând, se poate observa o diferențiere între botezul în apă și botezul cu Duhului Sfânt, precum și o linie non-cesiționistă în privința darurilor spirituale, adică toate darurile se manifestă și astăzi. Tot aici, din punct de vedere al lucrării Duhului Sfânt, este amintit faptul că vindecările divine fac parte din planul de mântuire al lui Dumnezeu etc.

Un al patrulea aspect ce se poate evidenția este practica spălării picioarelor și promovarea simplității în îmbrăcăminte, iubirea tuturor oamenilor (nediscriminarea) etc.

76 Cultul Creștin Penticostal, Biserica lui Dumnezeu Apostolică Penticostală din România, Mărturisire de credință – extras

Se va trece la prezentarea statutului de organizare și funcționare, după care se vor scoate în evidență particularitățile Cultului Penticostal.

3.3 Extrase din Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin Penticostal

Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin Penticostal are zece capitole. Fiecare capitol este structurat pe secțiuni în funcție de situație. Cele zece capitole ale statutului sunt după cum urmează⁷⁷:

Capitolul I – Dispoziții generale. Are două secțiuni incluzând principii fundamentale și considerații generale privind cultul Creștin Penticostal;

Capitolul II – Organizarea Cultului Creștin Penticostal. Cultul creștin Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România include Biserica locală, Comunitatea Regională din România, Comunitatea Etnică din România, Comunitatea Teritorială din diaspora, Institutul Teologic Penticostal și Casa de Pensii și Ajutoare a C.C.P.;

Capitolul III – Biserica locală. Capitolul are cinci secțiuni incluzând scopurile Bisericii locale, constituirea și organizarea Bisericii locale, calitatea de membru, slujitorii Bisericii locale, conducerea Bisericii locale. Privitor la calitatea de membru sunt menționate condițiile următoare: s-a întors la Dumnezeu cu pocăință și credință făcând dovada nașterii din nou, a mărturisit pe Domnul Isus Hristos ca Domn și Mântuitor prin botez, acceptă mărturisirea de credință a C.C.P. și se înscrie în registrul de membri. În ceea ce privește slujitorii Bisericii locale sunt notate următoarele categorii: apostoli (misionari), prooroci, evangheliști, păstori și învățători (Efeseni 4:11-13), precum și prezbiteri și diaconi (1 Timotei 3:1-13). Articolul 34, litera g definește proorocii astfel: „Slujitorii recunoscuți de biserică, ce comunică mesaje din partea lui Dumnezeu prin manifestarea slujbei profetice.”⁷⁸

77 <http://www.itpbucuresti.ro/media/CCP/Statut-Legea%20Cultelor.pdf>, consultat la data de 19 martie, 2015

78 <http://www.itpbucuresti.ro/media/CCP/Statut-Legea%20Cultelor.pdf>, consultat la data de 19 martie, 2015, p. 15

În articolul 35 se arată că „actul ordinării nu se aplică femeilor”.⁷⁹ Mai este menționat că În articolul 46 se specifică: „Nimeni nu poate fi promovat direct pastor, fără a fi îndeplinit o stagiatură în slujba de diacon, apoi ca prezbiter.”⁸⁰ Conducerea Bisericii locale este exercitată prin Păstor, Comitet și Adunarea generală.

Capitolul IV – Comunitatea Regională Teritorială sau Etnică;

Capitolul V – Conducerea Cultului Creștin Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România;

Capitolul VI – Învățăământul confesional. Cultul Creștin Penticostal organizează învățăământ confesional începând cu grădiniță și până la învățăământ superior. Se are în vedere pregătirea personalului bisericesc, dar și a profesorilor de religie. În Biserica locală este organizată Școala duminicală.;

Capitolul VII – Casa de Pensii și Ajutoare a C.C.P.;

Capitolul VIII – Asistența socială a C.C.P. – B.D.A.R.;

Capitolul IX – Publicații și mass-media în atenția C.C.P. – B.D.A.R.;

Capitolul X – Dispoziții finale.

În prezenta lucrare nu se intră în amănunte, ci doar s-au trecut în revistă capitolele statutului, cu unele mici sublinieri, cu scopul de a înțelege mai bine specificul penticostalismului. Acum după ce s-a prezentat o scurtă istorie a penticostalismului din România, după un sumar al Mărturisirii de credință a C.C.P. și după un extras din statut se pot prezenta cele mai importante particularități ale credincioșilor din Bisericile locale ale Cultului Creștin Penticostal din România.

3.4 Particularitățile penticostalilor

Fiecare confesiune creștină are ceva caracteristic, chiar dacă în multe alte aspecte se aseamănă în învățătură cu alte grupări creștine. Fiecare Biserică locală chiar și fiecare regiune are un specific al ei, dar nu toate aspectele specifice ale fiecărei regiune sau Biserică locală fac obiectul aceste lucrări. Se vor da doar câteva particularități generale ale penticostalilor prin care sunt cunoscuți și recunoscuți în România.

⁷⁹ Ibidem, p. 15

⁸⁰ Ibidem, p. 18

a) Penticostalii reafirmă lucrarea Duhului Sfânt într-un mod mai aparte, astfel încât practică vorbirea în limbi și toate celelalte daruri spirituale, inclusiv proorocia, darul vindecării și stăruința pentru experiența botezului cu Duhul Sfânt. În mod practic, în majoritatea covârșitoare a Bisericilor locale se organizează seri sau săptămână de stăruință asemenea serilor sau săptămânii de evanghelizare.

b) Penticostalii practică spălarea picioarelor în contextul Cinei Domnului. Instituirea spălării picioarelor de către Domnul Isus este afirmată și în mărturisirea de credință.

c) În cultul penticostal este afirmată simplitatea în viața creștină, astfel că în Bisericile locale penticostale, femeile (surorile) își acoperă capul.

d) În serviciile obișnuite și chiar și în împrejurări de întâlniri în case se practică profeția. Sunt persoane numite de obicei „vase de lucru” care transmit mesaje de la Dumnezeu, atât pentru persoane individuale, cât și pentru Biserici sau preziceri cu caracter general. Împreună cu profeția, sunt practicate și visele și vedeniile.

În cele ce urmează, capitolul întâi va cuprinde o prezentare sumară și a celui de-al patrulea cult creștin, baptiștii.

4. CULTUL CREȘTIN BAPTIST – UNIUNEA BISERICILOR CREȘTINE BAPTISTE DIN ROMÂNIA

Din punct de vedere cronologic, ortodoxia este cea dintâi în România, dar și în Cuvin. Dintre celelalte trei culte creștine protestante și evanghelice, baptiștii sunt cei dintâi apoi adventiștii și penticostalii. Totuși în prezentarea acestor culte s-a mers pe o linie mai degrabă dată de mărimea numărului de credincioși din Bisericile creștine din Cuvin. După numărul de enoriași, în Cuvin, după ortodocși urmează adventiștii, apoi penticostali și în final baptiștii.

În prezentarea baptiștilor se va merge pe același tipar ca și la cele dinainte. Se va prezenta un mic istoric, apoi mărturisirea de credință, statutul de funcționare și ceva despre unicitatea baptiștilor.

4.1 Scurtă istorie: sunt baptiștii urmașii fideli ai anabap-tiștilor?

În interiorul fiecărui grup denominațional există o istorie bogată. Așa este și în ceea ce privește istoria baptiștilor. H. Leon McBeth, profesor de istorie baptistă la Southwestern Baptist Theological Seminary (Seminarul Teologic Baptist Sud-Vestic), în cartea intitulată *The Baptist Heritage* (Moștenirea Baptistă), în capitolul 1, „Originile Baptiste”, scrie că denominația creștină baptistă provine din Anglia și Olanda, chiar la începutul secolului al XVII-lea.⁸¹ Mai exact, ***prima Biserică Baptistă a fost fondată în anul 1609 de către John Smyth și Thomas Helways, în Amsterdam***. Acești doi credincioși făceau parte din „puritanii separatiști” din Anglia, dar au ajuns la concluzia că Biserica Anglicană nu se poate întoarce la credința și practica adevărată. Au fost prizonieri și s-au refugiat în Olanda unde înființează Biserica baptistă. În anul 1611 se întorc înapoi în Anglia și înființează și acolo o Biserică baptistă.⁸² La început baptiștii au fost numiți „Baptiști generali” pentru că ei credeau în „ispășirea generală”, adică moartea Domnului Isus Hristos are o aplicare „generală”, prin care orice om care în mod voluntar crede în Hristos poate fi salvat.⁸³ Mai târziu, în anul 1630, în Europa, sub influența învățăturilor calviniste s-a ridicat un grup numit al „Baptiștilor Particulari” pentru că au crezut că ispășirea este „particulară”, doar pentru cei aleși.⁸⁴ Teologia baptiștilor generali vine pe linia arminiană, sub influența teologului olandez Jacob Arminius, care sublinia importanța „voinței libere”, în timp ce teologia baptiștilor particulari vine pe linia teologică a lui Calvin, care sublinia predestinarea și alegerea.

81 H. Leon MCBETH, *The Baptist Heritage*, Broadman Press Nashville, Tennessee, 1987, p.21

82 <https://cronicasezonovilor.wordpress.com/momente-de-istorie/scurt-istoric-al-baptistilor-in-lume/>, *Cronica familiei Sezonov, (Comunitatea Bisericilor Creștine Baptiste Caraș-Severin – Jubileu: Aniversarea a 400 de ani de credință și mărturie baptistă, Amsterdam, 1609 – Reșița, 2009, “Scurt istoric al baptiștilor în lume”, p.2)*, consultat la data de 20 martie, 2015

83 H. Leon MCBETH, op.cit. p. 21

84 H. Leon MCBETH, op.cit. p. 22

Mișcarea baptistă s-a răspândit și în Europa, în America și în Marea Britanie. Baptiștii din Europa de Răsărit au o legătură strânsă cu anabaptiștii, care, în timpul Reformei, s-au refugiat în țările din Estul Europei, ca de exemplu în Rusia, din cauza prigoanelor.⁸⁵ Căutarea și dezbateră istoricilor este să răspundă la întrebarea dacă baptiștii sunt urmașii direcți ai anabaptiștilor. Anabaptiștii sunt o mișcare post Reformă, încercând o reformă radicală. Au fost numiți „anabaptiști”, pentru că s-au rebotezat, considerând botezul de copil mic ca fiind nevalabil pentru că nu a fost acolo credința personală. Din anabaptiști se trag și „Brethren” (Frații – echivalentul Creștinilor după Evanghelie din România⁸⁶) și Menoniții (de la Menno Simons).⁸⁷ Mulți baptiști europeni se văd a fi într-un fel de rudenie foarte apropiată cu mișcarea anabaptistă. În secolele care au urmat Reformei, baptiștii au crescut în număr, s-au răspândit pretutindeni și s-au reorganizat. De-a lungul secolului al XIX-lea, s-au remarcat și au jucat un rol important în mișcarea și mai ales în misiunea baptistă Johann Gerhard Oncken (1800-1884), Julius Wilhelm Kobner (1806-1884) și Gottfried Wilhelm Lehmann (1799-1882). Oncken a lansat sloganul „Fiecare baptist un misionar”, care a devenit cunoscut în toată lumea baptistă. El, Oncken, a străbătut Germania, Elveția, Franța, Prusia, Ungaria, zona Balcanilor și Rusia pentru a predica. Kober este cunoscut pentru imnurile lui creștine. A fost numit „teologul cântărilor”. Lehmann s-a născut în Hamburg, dar a crescut în Berlin. A fost botezat de Oncken în 1836. Lehmann a fost păstor în Hamburg și un conducător foarte creativ. Fiul său Joseph Lehmann a ajutat la înființarea unui seminar în Hamburg.⁸⁸

În România, credința de confesiune baptistă este de mai bine de un secol și jumătate. Dacă este să se facă o legătură între anabaptiști și baptiști, atunci trebuie amintit și faptul că în Transilvania, mai exact la Vințu de Jos a fost o comunitate de anabaptiști încă de la începutul secolului al XVII-lea. Polo Minio, într-un raport asupra Transilvaniei din 20

85 H. Leon MCBETH, op.cit. p. 465

86 <http://bcev.ro/>, consultat la data de 20 martie, 2015

87 H. Leon MCBETH, op.cit. p. 465

88 H. Leon MCBETH, op.cit. pp. 468-474

octombrie 1620, afirma existența, încă din acel an, a unui mare număr de anabapțiști în Principatul transilvan. Polo Minio relatează că „în Transilvania sunt mai mulți luterani, unitarieni și anabapțiști decât calvinii”.⁸⁹

Totuși Bapțiștii au pătruns în România prin mutarea unor meșteșugari germani, în București, mai precis, în anul 1856, când printre germanii veniți se afla și baptistul Karl Johann Scharschmidt.⁹⁰ O altă cale de pătrundere a bapțiștilor în țară a fost, fie prin partea de Vest a țării, prin misionari germani sau maghiari, fie prin Dobrogea. Istoricul baptist Alexa Popovici, amintește cu numele mai mulți misionari bapțiști care au înființat biserici baptiste. Sunt dați cu numele următorii: Teodor Sida, Gheorghe Slev, Gheorghe Brânda, Mihai Kornea, Antal Novac sau Toth Mihai.⁹¹ Emanuel Jurcoi scrie că „în Tulcea credința baptistă s-a răspândit prin refugiații ruși în 1860”.⁹²

Păstorul și tânărul istoric Emanuel Jurcoi, în cartea intitulată Înțelepciunea vremurilor străvechi, scrie despre începuturile credinței baptiste în localitatea Cuvin.

Lucrarea de semănare a Evangheliei în satul Cuvin a început din toamna anului 1903 de către frații Halga Dumitru și Traian Marian. Semănarea Evangheliei a avut loc atât în zilele de duminică, dar și în timpul săptămânii când aceștia predicau Evanghelia, sfătuiau și se rugau cu oamenii care ascultau Cuvântul. Recolta a venit chiar mai repede de un an de zile, astfel că trei suflete au fost convertite la Hristos și au cerut să fie botezate noutestamentar. Acești trei oameni au fost Petru Cicireanu, Gheorghe Cicireanu și Ghyula Cicireanu.⁹³

89 Marius MĂRGINEAN, http://diam.uab.ro/istorie.uab.ro/publicatii/colectia_bcss/bcss_5/23_marginean.pdf, CONSULTAT LA DATA DE 26 MARTIE, 2015 – citat din P. Minio, Raportul despre călătoria prin Ungaria, Moldova și Țara Românească, În Călătorii străine în țările române, București. vol.4, 1972, p.48S.

90 Alexa POPOVICI, *Istoria Bapțiștilor din România*, 1856-1989, Editura Făclia, Oradea, 2007, p. 17

91 Alexa POPOVICI, p. 153-154, 231-232

92 Emanuel JURCOI, *Înțelepciunea vremurilor străvechi: Un istoric al Bisericii creștine baptiste din Cuvin, 1904-2004*, Editura Pin, Iași, 2011, p. 18

93 Emanuel JURCOI, p. 46

De-a lungul istoriei ei, Biserica Creștină Baptistă din Cuvin a trecut prin diverse situații grele și restricții comuniste, dar a mers mereu înainte. În anul 2004 s-au sărbătorit 100 de ani de credință baptistă în Cuvin. Sărbătoarea s-a repetat la Jubileul de 110 ani, din 31 august, 2014.

În urma acestui scurt istoric se va trece la o scurtă prezentare a mărturisirii de credință baptistă.

4.2 Mărturisirea de credință baptistă

După cum s-a văzut din cele câteva date istorice, bapțiștii în Europa există de mai bine de 400 de ani. Desigur, acest fapt presupune și conturarea unor mărturisiri de credință baptistă și chiar a unei teologii. La început bapțiștii generali au formulat o mărturisire scurtă în 20 de articole, chiar în anul 1609, John Smyth fiind promotorul. Au urmat altele sub denumiri diferite: O declarație de credință, 6011, prin Helways; Mărturisirea de credință a Bapțiștilor Generali, 1651; Mărturisirea Standard, din 1660 etc. Bapțiștii particulari au conturat și ei mărturisiri de credință, mai ample, cum ar fi: The London Confession (Mărturisirea de la Londra), 1644, apoi revizuită în 1651, care accentuează botezarea prin cufundare; A doua mărturisire de la Londra, în 1677, revizuită și republicată în 1689.⁹⁴ În anul 1647 s-a finalizat Mărturisirea de credință de la Westminster, la care au lucrat vreme de un an, între 60 și 80 de prelați puritani.⁹⁵ Această mărturisire de credință este baza pentru mărturisirea bapțiștilor particulari, care au adus modificări la articolele privind biserica, actele de cult și administrația civilă. Această mărturisire stă la baza celei de-a doua mărturisiri de la Londra, din 1689, devenind standardul de durată al bapțiștilor particulari. Tot această mărturisire de credință (din 1689) stă la baza Mărturisirii de credință Philadelphia, din SUA.⁹⁶

Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist, în vigoare și astăzi, este tipărită prin Editura Uniunii Bisericilor Creștine Baptiste din România, București, 2009 și este o reproducere a textului din

94 H. Leon MCBETH, op.cit. p. 67

95 *Mărturisirea de credință baptistă – 1689*, actualizată cu explicații de Peter Masters, Multimedia, Arad, 2004, p. 5

96 Idem, p.5

1951. Această mărturisire de credință însumează temele majore ale creștinismului biblic astfel: Biblia – Cuvântul lui Dumnezeu; Despre Dumnezeu; Despre om, Despre păcat; Despre mântuire; Nașterea din nou; Despre Biserică; Despre slujitorii Bisericii; Simbolurile Noului Testament; Ziua Domnului; Disciplina în Biserică; Despre rugăciune; Despre sfințenie; Despre căsătorie; Dărnicia creștină; Mijlocitorul nostru în fața lui Dumnezeu; Păstrarea sfinților în har; Biserica și statul; Lucrările vieții de apoi.

După cum se vede, sunt 19 puncte importante care formează fundamentul crezului baptist. În această mărturisire de credință adevărurile sunt afirmate, explicate pe scurt și apoi argumentate prin mai multe versete biblice.

În raport cu Biserica Ortodoxă, în Cultul Baptist nu sunt: Sfânta Tradiție, Sfintele Taine, Sărbătorile sfinților și ale fecioarei Maria, precum și multe alte aspecte prezente în ortodoxie. Luat în raport cu B.A.Z.Ș., mărturisirea baptistă subliniază Ziua Domnului, care este duminică și nu include Sabatul sau Legea lui Dumnezeu. Nu sunt incluse nici aspectele legate de marea luptă, rămășiță și misiunea ei, darul profeției. Între baptiști și adventiști sunt lucruri diferite și în ceea ce privește escatologia. Comparând mărturisirea de credință baptistă cu cea penticostală, deși în cele mai multe puncte adevărurile fundamentale sunt la fel, se găsesc însă și diferențe de accent. *Baptiștii nu includ instituirea spălării picioarelor și practica ei*, iar atunci când este vorba de învățătura despre Duhul Sfânt, baptiștii nu dezvoltă toate aspectele legate de botezului cu Duhul Sfânt, lucrarea Duhului Sfânt manifestată în cele nouă daruri, roada Duhului Sfânt, vindecările divine (supranaturale). În escatologie, baptiștii nu prezintă doar o singură linie, cea premilenistă, ca și penticostalii, ci doar afirmă starea intermediară de după moarte și până la judecată, venirea Domnului Isus, învierea morților, judecata de apoi și starea eternă. În starea eternă, pentru cei mântuiți este raiul, iar pentru cei nemântuiți, iadul. Trebuie menționat totuși și faptul că oricare mărturisire de credință nu definește complet crezul unei grupări creștine. Unele aspecte, dacă nu sunt în mărturisire, nu înseamnă că nu sunt proclamate în viața cultului respectiv.

Așa cum s-a făcut la toate celelalte prezentări și în cazul baptiștilor se vor prelua câteva fragmente din Statut.

4.3 Fragmente din Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin Baptist din România

În Preambulul Statutului de organizare și funcționarea a Cultului Creștin Baptist sunt date șapte puncte importante despre baptiști. Se selectează câteva fragmente, care completează și confirmă subpunctele anterioare despre istorie baptistă și mărturisire de credință.

I. Baptiștii reprezintă în tradiția creștină o ramură a Reformei Protestante din secolul al XVI-lea. În Anglia, anabaptiștii au fost numiți baptiști începând cu anul 1569.

Prima congregație care a purtat numele de biserică baptistă a apărut în anul 1609, în Amsterdam. Mulți baptiști au emigrat în America și au înființat biserici baptiste începând cu anul 1639. Astăzi, baptiștii reprezintă cea mai răspândită confesiune creștină de tradiție protestantă din lume, având biserici în peste 220 de țări și state și aproximativ 120 milioane de membri.

În România prima biserică baptistă a luat ființă în anul 1856 în București, prin misiunea Bisericii Baptiste Germane. În prezent, în România există peste 1.700 biserici baptiste, cu aproximativ 150.000 de membri și aparținători. Pe plan național, bisericile baptiste sunt organizate în Uniunea Bisericilor Baptiste, care a luat ființă în anul 1920 și are sediul în București.

II. Baptiștii s-au remarcat în istorie prin lupta pentru libertatea religioasă a fiecărei ființe umane. Baptiștii cred și militează pentru o biserică liberă într-un stat liber. Baptiștii din România nu acceptă subvenții de la stat pentru activitatea religioasă și pentru salarizarea personalului de cult.

III. Baptiștii mărturisesc credința într-un singur Dumnezeu. Cred că Dumnezeu există etern în trei persoane, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Baptiștii cred și mărturisesc dumnezeirea și umanitatea Domnului Isus Hristos. De asemenea, baptiștii mărturisesc și așteaptă venirea în slavă a Domnului Isus Hristos, învierea celor drepti și nedrepti și manifestarea glorioasă a Împărăției lui Dumnezeu.

Prin învățăturile biblice fundamentale, baptiștii aparțin creștinismului istoric. Baptiștii susțin principiile Reformei: *Sola Scriptura, Sola Gratia, Sola Fidae, Soli Deo Gloria*.

IV. Baptiștii își trag numele de la practicarea botezului nou-testamentar. Cuvântul „baptist” vine de la grecescul „*baptizo*” care înseamnă „afundare”.

V. Baptiștii practică închinarea față de Dumnezeu în duh și adevăr. Baptiștii sărbătoresc Duminica – ziua învierii Domnului Isus ca zi de închinare săptămânală.

VI. Baptiștii cred și mărturisesc că toți cei mântuiți, din toate generațiile, din orice popor și din orice etnie, alcătuiesc trupul cosmic al lui Hristos, în cer și pe pământ, Biserica Universală, care se manifestă local prin comunități de credință, speranță și iubire creștină. Biserica locală reprezintă comunitatea credincioșilor născuți din nou.

VII. Baptiștii sunt promotorii pe plan mondial ai misiunii creștine moderne, începând cu William Carrey (1761-1834). Baptiștii cred că fiecare credincios este un misionar și că întreaga biserică este trimisă în lume să răspândească Evanghelia.⁹⁷

97 *Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin Creștin Baptist* – Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România, București, 2008, Fragmente din Preambul p. 1

Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin Baptist are opt capitole, după cum urmează: Capitolul I – Principii și dispoziții; Capitolul II – Biserica baptistă locală; Capitolul III – Comunitatea bisericilor baptiste; Capitolul IV – Convenția Bisericilor Baptiste Maghiare; Capitolul V – Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România; Capitolul VI – Organele supreme de îndrumare și control ale Cultului Creștin Baptist din România; Capitolul VII – Alte entități în cadrul Cultului Creștin Baptist din România; VIII – Dispoziții finale.⁹⁸

În prima secțiunea din capitolul întâi sunt date principiile autorității spirituale, al autonomiei, al apostoliei și al preoției universale, principiul libertății religioase și al egalității dintre culte.

Secțiunea a doua a primului capitol arată că denumirea oficială a Cultului Baptist este: Cultul Creștin Baptist din România – Uniunea Bisericilor Baptiste din România. Se mai subliniază și faptul că există libertate și autonomie față de stat și independență față de orice persoană fizică sau juridică, precum și față de organizații baptiste din străinătate. Cultul se administrează singur având sistem propriu de salarizare și asigurări sociale (Casa de Pensii și Ajutoare).

Capitolul despre biserica locală definește biserica locală ca reprezentând comunitatea biblică întemeiată pe legământul în jertfa Domnului Isus a credincioșilor născuți din nou, care au primit botezul credinței. Grupul format din cel puțin 20 de credincioși constituie biserica, iar grupul format din cel puțin trei credincioși se poate constitui în „biserică filială”, fără personalitate juridică. Scopul bisericii locale este de a-L glorifica pe Dumnezeu prin închinarea publică, părtășie frățască, mărturie creștină, slujire și misiune.

Este membru al bisericii creștine baptiste persoana, fără deosebire de sex, naționalitate, etnie sau rasă, care din libera sa convingere a primit credința și botezul, acceptă Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist, prevederile statutului și este înscrisă în registrul de membri al bisericii locale.

98 *Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin Baptist*

Slujitorii bisericii sunt dintre credincioșii aleși și consacrați (ordinați/hirotonisiți) pentru o slujire duhovnicească și/sau administrativă. Ei pot fi: păstorul/păstorii, diaconul/diaconii sau consiliul prezbiterilor. Biserica locală are ca și for de conducere după cum urmează: adunarea generală, comitetul bisericii și păstorul/păstorii bisericii. Păstorul bisericii îndeplinește rol de prezbiter (bătrân), denumit și episcop (supraveghetor). Responsabilitățile adunării generale, a comitetului și a păstorului sunt stabilite prin statut.

Comunitatea bisericilor baptiste reprezintă asocierea unui număr de minim 50 de biserici dintr-o anumită zonă și reprezintă interesele generale ale bisericilor de pe raza de competență, de coordonare spiritual-administrativă a activităților comune a acestora, de susținere a activității bisericilor, la solicitarea acestora. Fiecare comunitate face parte din Uniunea Baptistă. În cadrul comunităților baptiste se pot organiza cercuri misionare teritoriale, fără personalitate juridică. În cadrul comunității pot funcționa departamente de copii, tineret, femei și altele.

Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România este organul național de reprezentare a Cultului Creștin Baptist din România. Uniunea are scopul de a exprima unitatea spirituală și doctrinară a credincioșilor bapțiști din România și reprezintă interesele generale ale bisericilor baptiste.

În baza datelor istorice, a mărturisirii de credință și a statutului se pot face câteva aprecieri care definesc unicitatea bapțiștilor.

4.4 Unicitatea bapțiștilor

Din prezentarea sumară a bapțiștilor, luați în comparație cu celelalte trei culte creștine, se pot observa următoarele puncte specifice, care reprezintă unicitatea lor.

- a) Bapțiștii sunt prin excelență militanții libertății religioase și ai drepturilor omului. Ei au ca principiu fundamental separarea bisericii de stat. De aici rezultă și refuzul lor de a fi subvenționați de către stat în ceea ce privește personalul duhovnicesc.
- b) Atât pe plan mondial, cât și în România bapțiștii au fost și sunt promotorii studiului biblic. Școala duminicală din serviciile

de duminica dimineată a inclus și include studiul Bibliei. Bapțiștii sunt recunoscuți ca fiind dedicați Scripturii.

c) Față de Biserica Ortodoxă, bapțiștii sunt distincți prin faptul că nu acceptă alături de Biblie (Sfânta Scriptură) Sfânta Tradiție; nu acceptă sfintele taine, botezul și cina Domnului fiind doar simboluri; nu sunt acceptate cultul sfinților și al sărbătorilor legate de fecioara Maria sau sfinți; nu sunt practicate liturgiile în sensul ortodox, ci serviciile din cadrul întâlnirii bisericii sunt numite servicii de închinare sau servicii divine. Sunt respinse icoanele și tot ce ține de acestea, precum și aspecte legate de înțelesul cuvântului cruce și al semnului sau obiectului crucii. Sunt multe alte aspecte diferite cum ar fi: doctrina salvării, doctrina despre botez, Cina Domnului, despre raportul dintre faptele bune și credință etc. Diferențe mari dintre ortodoxie și bapțiști sunt și în domeniul practic. Ortodocșii practică ritualuri: parastase la morți, sfințirea caselor, obiectelor, folosirea mirungerii, a cădelnițelor cu tămâie, a pomenilor la morți, folosirea odăjdiiilor etc. Bapțiștii nu practică și le resping ca fiind nebiblice.

d) Față de Biserica A.Z.Ș., diferențele bapțiștilor sunt cele legate de Sabat, Legea Vechiului Testament, avânt în vedere mâncărurile etc. Sunt diferențe privitoare la sufletul omului, privitoare la escatologie și iad etc.

e) Față de Cultul Penticostal, bapțiștii au cea mai mare asemănare, dar totuși sunt și câteva distincți, cum ar fi în privința folosirii darurilor Duhului Sfânt. Bapțiștii cred deplin în Duhul Sfânt, proclamă învățătura despre botezul cu (în) Duhul Sfânt, care are loc la convertire și este sinonim cu primirea Duhului și așezarea credinciosului în Biserică. Este acceptată și propovăduită învățătura despre simbolurile Duhului Sfânt, rolul Duhului Sfânt în vederea convertirii și a nașterii din nou (regenerarea), precum și rolul Duhului în credincios. Este accentuată învățătura despre roada Duhului și darurile Duhului Sfânt. Legat de folosirea continuă a tuturor darurilor, a celor nouă daruri, bapțiștii sunt diferiți de penticostali. În timp ce penticostalii sunt continuaționiști, bapțiștii sunt cesaționiști. Există totuși nuanțe diferite de cesaționism,

cel numit prudent (moderat) sau cel numit total. Oricum, bapțiștii nu practică stăruința pentru botezul cu Duhul Sfânt sau primirea Duhului Sfânt în sensul de căutare și confirmare a acestei primiri prin semnul vorbirii în limbi.

Mai sunt diferențe legate de faptul că bapțiștii nu practică rugăciunea în comun (eventual bapțiștii formează grupuri mici de rugăciune) așa cum o practică frații penticostali și nici spălarea picioarelor. Desigur aceste diferențe sunt de mică importanță.

Observații și comentarii la capitolul I

Cele prezentate până aici, în acest capitol întâi, a fost încercarea de a se trece în revistă identitatea fiecărei grupări creștine selectate după criteriul faptului că ele coexistă într-un singur sat, chiar dacă nu este vorba de o localitate excesiv de numerică sau cunoscută prin ceva cu totul special. Este vorba de satul Cuvin, din Județul Arad, Zona Vest a României.

Acum, la finalul capitolului, se vor face câteva observații și comentarii. Observațiile sunt de la sine înțelese, nu este nevoie de mare efort. Comentariile însă sunt mai sensibile. În ce bază se vor face? În funcție de ce standard?

În cadrul **observațiilor**, acestea sunt simple: se poate vedea, *mai întâi*, că toate aceste patru culte au o istorie, mai scurtă sau mai lungă, au o mărturisire de credință, mai restrânsă sau mai detaliată, precum și un statut de organizare și funcționare, astfel încât sunt și recunoscute de către Statul român. *A doua observație* este că, din punct de vedere al vechimii existenței la nivel mondial, național sau într-o localitate, se poate face următorul clasament, după vechime: ortodoxia, baptismul, adventismul și penticostalismul. Între ultimele trei clasate diferența este mică și este clar că atât adventiștii, cât și penticostalii vin din bapțiști și, desigur, sunt din punct de vedere cronologic, după aceștia. De aici rezultă *a treia observație*, cum că bapțiștii, penticostalii și adventiștii sunt mai aproape unii de alții în învățătură și organizare decât ortodoxia. În acest caz, ortodoxia se situează pe poziție de sine stătătoare și distinctă. Deoarece cele trei culte diferite de ortodoxie, toate vin ca urmare a Marii Reforme din secolul al XVI-lea, cu

nuanțe diferite, acestea sunt numite protestante. În fine, *o altă observație*, foarte ușor de văzut, este că fiecare grupare din cele patru și nu numai, cred și susțin cu tărie că modul lor de a vedea lucrurile, de a interpreta Biblia, precum și dogma și practica lor este cea corectă. Fiecare este convins că așa este și că celelalte culte sunt în dificultate față de adevăr.

În vederea **comentariilor**, acestea pot fi făcute în multe feluri. Depinde foarte mult de ce fel de linie și gândire creștină are cel ce le face. Chiar dacă se încearcă din răsputeri un comentariu obiectiv, el totuși va trece prin filtrul propriilor convingeri. În ciuda acestor limitări, se va încerca totuși câteva comentarii, care nu au rolul de a denigra o grupare și a evidenția alta, ci mai degrabă să ridice câteva aspecte care pot fi o invitație la dialog între credincioșii acestor culte pentru deschidere și căutare umilă a adevărului revelat în Sfintele Scripturi, nu fără dependență de Dumnezeu, prin Duhul Sfânt. **Un prim comentariu** este legat de vechime. Pe de o parte se poate spune că, cu cât o grupare creștină este mai veche, cu atât este mai aproape de izvor și, deci, mai curată. În acest sens pretenția ortodoxiei de a fi „credința adevărată” ar fi îndreptățită. Pe de altă parte se poate merge și pe logica, prin care, un cult creștin, cu cât este mai proaspăt sau înprospătat, cu atât poate fi mai curat, în sensul progresului și creșterii în spiritualitate și relație cu Dumnezeu. Un exemplu în sensul acesta fiind tehnica. La început automobilele au fost mai puțin dotate, dar au funcționat. În trecerea anilor, aceeași marcă a căpătat noi valențe mergând din aproape în aproape într-un progres continuu. La fel poate fi și în domeniul computerelor, telefoanelor etc.⁹⁹ Desigur aici se are în vedere aspectele pur umane, nu ceea ce este infailibil, atotsuficient și de inspirație absolut divină, cu referire la Biblie și la opera salvării. Aici ar mai fi de adăugat faptul că fiecare grupare își caută și chiar își are rădăcinile în creștinismul primar. De exemplu, faptul că bapțiștii subliniază importanța botezului celui născut din nou, un botez al credinței și în urma pocăinței, ei pot avea pretenția (și chiar o au) că izvoarele crezului și practicii lor se duc până la Domnul Isus care a

99 Ilustrația nu are alt rol aici decât strict în a arăta că în timp ceva se poate perfecționa și rămâne mereu perfectibil.

poruncit botezul și chiar El Însuși S-a botezat, la aproape treizeci de ani, și la apostoli, care au propovăduit pocăința, credința în Domnul Isus și botezul. Pe același fir logic este și cultul penticostal, care își trage numele de la cuvântul PENTECOST, echivalentul Rusaliilor, accentuând importanța botezului cu Duhul Sfânt. Numele de Biserica Apostolică vine tot din secolul întâi, cu referire la învățătura și experiența apostolilor. Trebuie amintit și faptul că ortodoxia se identifică cu perioada de început a Bisericii, cu Sinoadele ecumenice, precum și cu perioada Patristică, care au avut rolul cristalizării crezului și păstrarea Scripturilor și a valorilor spirituale. Acesta este un fapt real și important. Creștinismul a străbătut veacurile prin harul lui Dumnezeu, care voiește ca toți oamenii să vină la mântuire. În România ortodoxia își revendică existența o dată cu creștinismul.

Un al doilea comentariu ține de esență. Ce învățătură intră în aria absolut esențială? Care sunt punctele de neapărată trebuință să fie crezute și aplicate, fără de care creștinismul n-ar mai fi creștinism? Problema poate fi pusă și altfel, ce aspect doctrinar, de interpretare sau de practică nu poate fi așezat nicidecum în dreptul creștinismului, căci dacă este introdus înseamnă alterare, erezie? Ce poate fi tolerabil și ce nu? Mărturisirile de credință, respectiv Simbolul credinței vizează exact acest lucru. Se pare că, cu cât aria învățăturilor esențiale este mai mică și de principiu, cu atât cultele creștine își găsesc numitorul comun. Când se intră în detaliu sau se dezvoltă și se explică un anumit articol, atunci ies la iveală aspecte de diferență și de neacceptare. Definirea cuvântului cheie și înțelesul dat unei învățături arată cu adevărat ceea ce se crede în acea privință.

Se vor lua câteva exemple în explicarea comentariului de mai sus. Crezul Niceo-Constantinopolitan, așa cum este el fixat în Biserica Ortodoxă, în cele 12 articole, este cu ușurință acceptat și chiar se regăsește în mărturisirile de credință ale celorlalte trei culte și chiar are o bază biblică. Dar, când aceste articole sunt explicate și dezvoltate se ajunge la unele puncte diametral opuse. Se va lua spre exemplificare articolul zece al Simbolului de credință: „Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor.” Aici este esențialul. Toți sunt de acord cu acest articol în această formă. Articolul nu spune aici nimic despre cine se

botează, când, ce rol are botezul. Când însă, în dezvoltarea articolului se ajunge la Sfintele Taine, cum că botezul este o taină, cu rol de curățire a păcatului strămoșesc și de încreștinare, chiar a copilului mic etc. Celelalte trei culte evanghelice se distanțează radical de o astfel de înțelegere și interpretare a articolului. Biblia nu susține ideea că botezul curăță păcatele și nici că prin actul unui astfel de botez, al copiilor mici, are loc încreștinarea. Aici nu este cazul unei mici diferențe, ci chiar o situație de respingere totală și ieșirea din „numitorul comun”. Mai mult, problema este totuși atât de importantă încât nu este ceva tolerabil. Protestantismul respinge ideea tainei botezului, dându-i valoare doar de simbol. Ortodoxia respinge ideea de simbol subliniind valoarea tainică a actului botezului. Aici nu se merge pe ideea „diferit, dar se poate trece peste aceasta”. Dacă se ia în schimb un alt exemplu, de data aceasta un articol din mărturisirea de credință penticostală, care spune: „Domnul Isus a instituit actul spălării picioarelor” (art. 15). La acest articol, bapțiștii, care nu au introdus acest punct în mărturisirea lor de credință și nici nu-l practică, pot să explice că în Ioan 13, Domnul Isus cere o urmare a exemplului Lui de smerenie, slujire și iubire, nu neapărat de spălare a picioarelor, precum și faptul că oriunde în altă parte este spus despre Cina Domnului, direct sau indirect (1 Corinteni 12; Faptele ap. 2:42) nu este menționată practica spălării. Totuși, ei, bapțiștii, pot să treacă ușor peste acest aspect, fără să se poticnească, fără să facă multă polemică sau să se separe total de frații lor pe acest considerent, căci practicarea spălării picioarelor nu este ceva rău din punct de vedere creștin. Nici reversul nu ar fi greu de trecut. Credincioșii penticostali nu se pot poticni în faptul că bapțiștii nu practică spălarea picioarelor. Dar diferența dintre spălarea picioarelor ca practică și ideea de taine ca doctrină este mare. Una se poate accepta cu ușurință, iar cealaltă nu.

Un al treilea comentariu (și ultimul aici) este următorul. Poate funcționa între cele patru culte creștine, care se regăsesc pe aria restrânsă a unui sat, principiul „în lucrurile mari, esențiale unitate, iar în cele mici, de îngăduit, diversitate”? Răspunsul la această întrebare nu poate fi dat și luat în primul rând de către reprezentanții cultelor, ci el trebuie să vină din sursa de autoritate ultimă, adică din Scriptură.

Un alt aspect aici este cel legat de lista lucrurilor esențiale, cine face lista? Cum se ajunge la ea? Esențial sunt crezurile despre Dumnezeu, Isus Hristos, Duhul Sfânt, om, păcat, mântuire, Biserică, revenirea lui Hristos și veșnicie. Uneori este tendința de a introduce pe lista celor esențiale cât mai multe din cele crezute într-o grupare creștină și a neglija ceea ce este susținut în alta. Oricât ar fi de lungă lista tot nu se ajunge la un numitor comun. În cele din urmă toate cultele creștine trebuie să recunoască limitele umane și să accepte harul, bunătatea, mila, îndurarea și dragostea lui Dumnezeu. Este necesară o mai mare atenție dată lui Dumnezeu și Domnului Isus Hristos. Aspectele de separare, de confesiuni au aspecte omenești. Este absolut necesară o gândire și abordare total biblică, într-o interpretare istorico-gramatical-teologică.

Capitolul 2 va prelua o temă centrală, mântuirea, pentru a o explica în lumina Revelației divine, adică după Biblie. În capitolul al treilea se va reveni la analizarea învățăturii din capitolul al doilea, din punct de vedere al cultelor creștine care sunt prezente într-o singură localitate din România. În final se vor face și alte observații, comentarii și se vor trage și concluziile necesare.

II

ABORDAREA DOCTRINEI SALVĂRII DIN PERSPECTIVĂ BIBLICĂ ȘI CRONOLOGICĂ

După ce au fost prezentate cele patru culte creștine, care sunt reprezentate de bisericile aflate pe raza satului Cuvin, urmează să fie luat un singur segment teologic și doctrinar, mântuirea, într-o abordare biblică și cronologică. Numirea de abordare cronologică este cu referire la felul în care se succed lucrurile din punct de vedere al relației omului cu Dumnezeu, ceea ce înseamnă de fapt harul salvării.

În teologie învățătura despre mântuire poartă numele de soteriologie, care vine de la cuvântul grecesc σωτηρία (SOTERIA), tradus prin „salvare”, „mântuire”, „eliberare”.¹⁰⁰ În această lucrare și mai ales în acest capitol, se vor folosi toate aceste cuvinte care traduc grecescul soteria, ca și sinonime, care desemnează același concept. În linii mari, în toate cultele studiate în această lucrare, este recunoscut faptul că omul, căzut fiind, are nevoie de salvare. Este vorba de o salvare de la moartea veșnică, de la iad, din păcat și de la păcat, de sub puterea celui rău și din împărăția întunericului. Discuția și analiza din acest capitol va avea în vedere felul în/prin care omul este mântuit. Ce presupune această mântuire? Cum se realizează ea? Care este partea omului și care este partea lui Dumnezeu. Cum se poate înțelege mântuirea omului din punctul de vedere al timpului pe care o persoană îl are de trăit pe pământ, de la naștere și până la moartea sa biologică?

Învățătura despre mântuire este una vastă și include mulți termeni specifici și concepte teologice. Nu se poate vorbi despre salvare fără a se face referire la Persoana și lucrarea Domnului Isus Hristos, care include în special moartea, învierea, înălțarea și rolul Lui de Mijlocitor în cer pentru oameni. Atunci când este vorba despre mântuire sunt atinse și alte subiecte cum ar fi: substituirea, jertfa de sânge, ispășirea păcatelor și iertarea păcatelor, împăcarea

¹⁰⁰ Wesley J. Perschbacher, Editor, *The New Analytical Greek Lexicon*, Hendrickson Publishers, p. 400

sau reconcilierea, răscumpărarea, neprihănirea sau îndreptățirea, înfierea, unirea cu Hristos, sfințirea, glorificarea, siguranța mântuirii, harul, păstrarea în har, chemarea lui Dumnezeu, alegerea, pocăința, credința, convertirea, nașterea din nou etc. Pot fi folosite chiar și alte cuvinte cu mare însemnătate privind marea lucrare a salvării.

Având în vedere limitarea acestei lucrări ca extindere și vastitatea doctrinei despre mântuire, în acest capitol se va aborda învățătura dintr-o perspectivă a timpului, cronologic, cu accent special pus pe ceea ce în dogmatică este numit „mântuirea subiectivă”, adică partea omului în mântuire (Stăniloae). Aici se are în vedere mântuirea ca un act, cu referire la punctul de început al vieții creștine, apoi mântuirea ca un proces, înțelegându-se continuarea vieții creștine de la momentul nașterii din nou și până la sfârșitul vieții, precum și mântuirea ca o finalitate, în sensul de glorificare a credinciosului în prezența lui Dumnezeu pentru eternitate.¹⁰¹

Complementara ideii de „mântuirea subiectivă” este „mântuirea obiectivă”, care se referă la partea lui Dumnezeu. Dumnezeu a planificat din veșnicii salvarea omului (Efeseni 1:4-6). Realizarea planului salvării s-a făcut prin jertfa Domnului Isus Hristos. În această lucrare accentul va fi pus pe ceea ce este numită „mântuirea subiectivă”, adică ceea ce ține de om. Este răspunsul la întrebări de genul: Care este partea omului în vederea salvării lui? Cum se aplică la păcătos mântuirea lui Dumnezeu oferită prin Domnul Isus Hristos? Dacă se vorbește despre salvare, se vede clar că din acest punct de vedere, oamenii se împart în două: oameni salvați și oameni nesalvați. Deci întrebarea mai poate fi pusă și astfel: Care este diferența dintre o persoană mântuită și un nemântuit? Cum se face că unii ajung să fie mântuiți, iar alții nu? Cum se trece de la starea de nemântuit la starea de mântuit?

Mai întâi se va aborda aspectul mântuirii ca act, cu referire la începutul vieții creștine, adică nașterea din nou.

101 Această abordare cronologică a doctrinei mântuirii a fost înțeleasă în perioada studiilor de la seminar, prin profesorul de exegeză a Noului Testament, Bill Richardson

1. MÂNTUIREA CA UN ACT: ÎNCEPUTUL VIEȚII CREȘTINE – NAȘTEREA DIN NOU

Atunci când se folosește expresia „mântuirea ca un act” este cu referire la o acțiune concretă care se poate petrece într-un timp relativ scurt al cărei rezultat rămâne marcant pentru tot restul vieții persoanei salvate. Poate fi vorba însă și de o succesiune de evenimente legate între ele care însumate formează actul decisiv al convertirii. Deși există mici diferențe de nuanță între cuvintele mântuit și convertit, ele au aspecte comune majore. Cuvântul convertit/ convertire nu este în mod direct întâlnit în Biblie, dar este foarte mult întâlnită expresia „întoarcere la Domnul” sau „întoarcere la Dumnezeu”. Omul păcătos, prin natura lui este căzut și prin urmare drumul lui este fără Dumnezeu sau chiar împotriva Creatorului său. Atunci când, în împrejurări specifice, ca de exemplu în urma auzirii chemării divine, păcătosul se întoarce din calea lui și vine la Cel ce-l cheamă, adică la Dumnezeu, are loc ceea ce se numește convertirea, chiar dacă termenul nu este folosit în Noul Testament.

Din moment ce „toți oamenii au păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu” (Romani 3:23), pentru a fi mântuit presupune un eveniment de început. Când se produce actul mântuirii? Când începe un om viața nouă?

Răspunsul la aceste întrebări îl extragem din Sfintele Scripturi, în mod special din Noul Testament. Pentru o mai ușoară înțelegere a momentului de început de viață nouă cu Domnul sau viața de credință se va urmări, pe rând, ceea ce spun cei patru evangheliști, apoi se va parcurge cartea Faptele Apostolilor, mai pe urmă epistolele și Apocalipsa.

Privind în Evanghelii putem găsi mai întâi faptul că Ioan Botezătorul, prin predicile lui, chema oamenii la pocăință, adică la întoarcerea lor către Dumnezeu (Matei 3:1-12). Unii din ascultătorii lui Ioan au făcut acest pas al întoarcerii și drept dovadă veneau să-și mărturisească păcatele și să primească botezul administrat de Ioan Botezătorul. Mai apoi, la foarte scurt timp, se ridică Domnul Isus, după ce El Însuși a fost botezat, pentru a predica și chema oamenii la pocăință (Matei 4:17). Mai mult decât o predicare și chemare la

întoarcere la Dumnezeu generală, Domnul Isus a chemat pe nume pe unii oameni, cum ar fi pe Andrei și Simon Petru, pe Iacov și Ioan (Matei 4:18-22) sau pe Matei (Levi – Matei 9:9-13). La un moment dat Domnul alege pentru Sine pe cei 12 pe care-i numește apostoli (Luca 6:12-16). În învățăturile Sale, Domnul Isus a arătat mereu că omul trebuie să vină la Dumnezeu Tatăl punând un accent important pe atitudinea inimii și pe schimbarea vieții. Mântuitorul chema și îndemna mereu pe oameni să pășească prin credință și să vină la El cu pocăință, ceea ce însemna în același timp a veni la Dumnezeu: „*Veniți la Mine, toți cei trudiți și împovărați, și Eu vă voi da odihnă*” (Matei 11:28); „*Intrați pe poarta cea strâmtă. Căci largă este poarta, lată este calea care duce la pierzare, și mulți sunt cei ce intră pe ea. Dar strâmtă este poarta, îngustă este calea care duce la viață, și puțini sunt cei ce o află.*” (Matei 7:13-14); etc. Misiunea continuă a Domnului Isus Hristos a fost aceea de a propovădui Evanghelia Împărăției și de a învăța pe „norod” și în același timp rezolva problemele cu care se confruntau oamenii, adică vindeca pe bolnavi, scotea duhurile necurate din cei stăpâniți și elibera de orice neputință etc. (Matei 9:35). Ba mai mult, Învățătorul și Domnul trimite pe cei 12 apostoli ai Săi, respectiv pe alți 70 de ucenici să propovăduiască și ei că „Împărăția cerurilor este aproape!” (Matei 10; Luca 10) Printre cei ce l-au urmat pe Domnul Isus au fost și câteva femei, Maria Magdalena, din care Isus scosese șapte draci, Ioana, Susana și altele, care-L slujeau cu credincioșie (Luca 8:1-3). Prezentarea din evanghelii poate continua în sensul acesta amintind despre femeia prinsă în preacurvie. Ea nu este condamnată de Mântuitorul, ci dimpotrivă iertată (Ioan 8:1-11); femeia păcătoasă care vine în casa lui Simon Fariseul și care și ea a primit iertarea (Luca 7:36-50). Tot pe lista femeilor care s-au dovedit a fi credincioase mai pot fi trecute și femeia cananeancă (Marcu 7:24-30), femeia cu hemoragie, care s-a atins de Domnul Isus și a fost vindecată (Matei 9:20-22) sau femeia gârbovă (Luca 13:10-17), Maria și Marta, surorile lui Lazăr (Luca 10:38-42; Ioan 11). Alte cazuri de schimbarea radicală sinonimă cu mântuirea sunt: cazul lui Zacheu (Luca 19:1-10); leprosul care s-a întors să-I mulțumească Domnului (Luca 17:11-19); slăbănogul de 38 de ani de

la scăldătoarea Betesda, care a fost vindecat (Ioan 5:1-16); orbul din naștere, care este vindecat (Ioan 9:1-34); tâlharul de pe cruce (Luca 23:40-43); Nicodim (Ioan 3:1-13; 19:39); Iosif din Arimateea (Luca 23:50-53; Ioan 19:38-42) etc.

Întrebarea care se pune, având în vedere începutul vieții cu Domnul, temă pe care o urmărim în acest capitol, este următoarea: Când au fost convertite aceste persoane? Când și cum au primit mântuirea? Răspunsul poate fi dat ușor atunci când, în cazuri concrete, Domnul Isus Însuși declară mântuirea: „*Credința ta te-a mântuit; du-te în pace*” (Luca 7:50 – cazul femeii păcătoase); „*Îndrăznește, fiică; credința ta te-a mântuit, du-te în pace.*” (Luca 8:48 – cazul femeii cu hemoragie); „*Capătă-ți vederea. Credința ta te-a mântuit.*” (Luca 19:42 – cazul vindecării unui orb în Ierihon); „*Astăzi a intrat mântuirea în casa aceasta, căci și el este fiul lui Avraam.*” (Luca 19:9 – cazul lui Zacheu); „*Adevărat îți spun că astăzi vei fi cu Mine în rai.*” (Luca 23:43 – cazul tâlharului de pe cruce); etc. Este adevărat că aici cuvântul mântuire are și sensul de vindecare, dar pentru că în alte contexte are (și) sensul de eliberare, de iertare de păcate se poate înțelege că acele persoane au primit din partea Domnului ambele și rezolvarea fizică a problemei, dar și rezolvarea problemei spirituale. Mai interesante sunt cazurile ucenicilor Domnului sau a altor persoane, cum ar fi Nicodim, Iosif din Arimateea etc. Când au fost ei mântuiți, atunci când au răspuns chemării inițiale? Atunci când Hristos își adusese deja jertfa? După înviere, când li s-a arătat și a suflat Duh Sfânt peste ei sau la Rusalii? De data aceasta este mai greu de dat un răspuns concret și precis. Poate fi vorba aici de un moment decisiv, care implică voința, ca de exemplu răspunsul categoric și practic la invitația „Vino după Mine” (Matei 4:19; 9:9; etc.) sau poate fi vorba de un proces al convertirii, în sensul de trecerea unui timp în urma căruia fiecare, individual să fie convins că Isus Hristos este Mesia și Mântuitorul și, desigur, să-L și accepte personal ca Învățătorul, Fiul lui Dumnezeu, Domnul și Mântuitorul. Când a devenit Simon Petru un creștin autentic, când a fost chemat la ucenicie, când a fost reabilitat după căderea lui și învierea Domnului, la Marea Tiberiadei sau la Rusalii, atunci când este trimis Duhul Sfânt și se coboară peste toți apostolii?

Se poate vorbi de creștinism în perioada dintre Rusalii și până la Biserica din Antiohia, când ucenicilor li se dă numele de creștini? Pe de o parte răspunsul este afirmativ, pe de altă parte răspunsul poate fi negativ. Ca principiu general, în baza contextului Evangheliilor și al cărții Faptele Apostolilor, cât și în baza lucrării încheiate a Domnului Isus Hristos de împlinire a planului de salvare, prin moartea înlocuitoare pe cruce, îngroparea și învierea glorioasă din morți, precum și înălțarea și trimiterea Duhului Sfânt, se poate afirma că se poate de-acum vorbi de creștinism. Creștinismul a început odată cu Hristos și lucrarea Lui încheiată în combinație cu formarea primului grup de oameni care au crezut în El și L-au urmat, pentru că nu poate fi vorba de creștinism fără Hristos, dar nici fără credincioși.

Mai rămâne aici de pus în discuție cazul special al ucenicilor ce L-au părăsit pe Domnul Isus (Ioan 6) și al lui Iuda, care L-a vândut pe Învățătorul său. Din atitudinea celor ce L-au părăsit pe Domnul, dar mai ales din cea a lui Iuda, care și-a luat și viața și a murit, iar mai apoi este arătat că a căzut din calitatea de ucenic și apostol (Faptele Apostolilor 1:16-20) rezultă că aceștia nici nu au fost mântuiți. Deși unii au decis să meargă după Isus sau să accepte invitația Domnului, totuși prin neconsecvența lor reiese că aceștia nu au fost totuși salvați. Deci, mântuirea trebuie să însemneze ceva mai mult decât o încadrare în rândul unui grup care-L urmează pe Isus, ea, mântuirea, este ceva ce implică o atitudine a inimii și o schimbare interioară radicală. Implică o credință fermă, o convingere deplină că Isus este Mântuitorul personal.

Un lucru foarte important este faptul că Domnul Isus în întâlnirea Sa cu Nicodim afirmă răspicat că este nevoie de naștere din nou pentru a vedea Împărăția lui Dumnezeu: „*Adevărat, adevărat îți spun că, dacă un om nu se naște din nou, nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu*” (Ioan 3:3) sau „*Trebuie să vă nașteți din nou.*” (Ioan 3:7) Nimeni nu este mântuit doar prin faptul că este o ființă umană vie, adus la viață prin nașterea naturală în cadrul familiei, ci în timpul vieții pe acest pământ este nevoie de un alt moment și un alt act, asemenea nașterii fizice, dar care este de natură spirituală. Domnul Isus explică acest act al nașterii din nou prin cuvintele:

„Vântul suflă încotro vrea, și-i auzi vuietul; dar nu știi de unde vine, nici încotro merge. Tot așa este cu oricine este născut din Duhul.” (Ioan 3:8) Aici este nevoie de o exegeză și o explicație mai detaliată. În versetul 3 și 7 Domnul îi spune lui Nicodim că un om trebuie să se nască din nou. Cuvintele Domnului Isus în forma din limba greacă în versetul 3 sunt: *Εαν μη τις γεννηθῇ ἀνωθεν* (EAN ME TIS GHENETHE ANOTHEN). Forma grecească din versetul 7 este următoarea: *Δει ὑμᾶς γεννηθῆναι ἀνωθεν* (DEI HUMAS GHENETHENTAI ANOTHEN).¹⁰²

Se va analiza verbul a naște din nou. În versetul 3 este GHENETHE ANOTHEN, iar în versetul 7 este GHENETHENAI ANOTHEN. În versetul 3 verbul este la subjonctiv aorist pasiv, persoana a treia singular și provine din forma de bază GHENAO. În versetul 7 verbul este infinitiv aorist pasiv și provine din aceeași formă de bază GHENAO. Verbul GHENAO se traduce prin „a fi” sau „a deveni tată al...”, „naște”. În ambele cazuri diateza este pasivă, ceea ce conduce la concluzia că această lucrare a nașterii din nou nu o face persoana în cauză. Tot așa, în ambele cazuri timpul este aorist, ceea ce înseamnă că definește o acțiune petrecută la un moment dat. Traducerea poate fi făcută astfel: În versetul 3 „Adevărat, adevărat îți spun, că dacă cineva să nu fi fost născut din nou, nu poate a vedea Împărăția lui Dumnezeu.” În versetul 7 „Trebuie să fiți născuți din nou.” După cum se vede, mai ales în versetul 3, exprimarea nu sună bine în limba română. S-a folosit aici această exprimare doar pentru a înțelege ideea că pentru a intra cineva în cer, este absolut obligatoriu ca la momentul acela să fi fost născut din nou! Aoristul nu indică timpul (mai ales un timp non-indicativ), ci faptul că la momentul respectiv (al intrării) în Împărăție, permisiunea va fi dată doar celor care au experimentat cândva anterior acelui moment nașterea din nou! Cine face această naștere din nou este spus în versetul 8, ο γεγεννημένος εκ του πνεύματος (O GHEGHENEMENOS EK TOU PNEUMATOS). O GHEGHENAMENOS *este verb la participiu perfect, nominativ masculin singular de la GHENAO*. EK este prepoziție, „din” sau „de la”. TOU PNEUMATOS este tradus cu Duhul.

102 Bible works/7/int/bw700.swc, John 3:3,8

Traducerea acestor cuvinte împreună este, „cel care a fost născut din Duhul”. Dumnezeu prin Duhul Sfânt naște din nou persoana care crede în Domnul Isus Hristos, dându-i dreptul de a se numi copil al Lui. Astfel cel născut din nou beneficiază de mântuire.

Ioan, autorul evangheliei care-i poartă numele, în primul capitol face clarificări în această privință a nașterii din Duhul scriind: „*A venit la ai Săi, dar ai Săi nu L-au primit. Dar tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui, le-a dat dreptul să se facă copiii ai lui Dumnezeu; născuți nu din sânge, nici din voia firii lor, nici din voia vreunui om, ci din Dumnezeu.*” (Ioan 1:11-13) Aici este cheia înțelegerii lucrurilor cu privire la actul mântuirii. O persoană are nevoie ca, în cunoștință de cauză, prin/de la Duhul Sfânt, să aibă un moment al credinței în Numele lui Isus, care în acest context înseamnă, un moment al primirii lui Hristos, adică al acceptării că Isus este cel ce spun Scripturile, Mesia, Fiul lui Dumnezeu, Cel promis, Cel trimis, Mântuitorul. Acest act și acest fapt face ca acea persoană să primească dreptul și statutul de copil al lui Dumnezeu. Alte proclamații ale Mântuitorului în sensul acesta sunt: „*Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu,, pentru ca oricine crede în El, să nu piară, ci să aibă viața veșnică. Dumnezeu, în adevăr, n-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să fie mântuită prin El.*” (Ioan 3:16-17); „*Adevărat, adevărat vă spun, că cine ascultă cuvintele Mele, și crede în Cel ce m-a trimis, are viața veșnică, și nu vine la judecată, ci a trecut din moarte la viață.*” (Ioan 5:24); „*Eu sunt Pâinea vieții. Cine vine la Mine, nu va flămânzi niciodată; și cine crede în Mine, nu va înseta niciodată.*” (Ioan 6:35); „*Cine crede în Mine, din inima lui vor curge râuri de apă vie, cum zice Scriptura.*” (Ioan 7:38); „*Eu sunt ușa,. Dacă intră cineva prin Mine, va fi mântuit;*” (Ioan 10:9); „*Cine crede în Mine, chiar dacă ar fi murit, va trăi. Și oricine trăiește, și crede în Mine, nu va miri niciodată.*” (Ioan 11:25-26); „*Eu sunt calea, adevărul și viața. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine.*” (Ioan 14:6) În toate aceste texte este vorba de ceva ce trebuie să aibă loc în legătură cu omul păcătos pentru a fi scos din starea lui și adus în relație cu Dumnezeu. Totul are loc însă doar prin Domnul Isus

Hristos. Aici este vorba de credință, care merge mână în mână cu „a primi” pe Hristos sau „a veni” la Hristos sau la Dumnezeu și chiar „a intra” prin ușa care este Hristos. Rezultatul este mântuirea, calitatea de copil al lui Dumnezeu sau viața veșnică, ceea ce înseamnă nemurirea și viața spirituală.

Analizând *mântuirea ca un act din perspectiva cărții Faptele Apostolilor*, lucrurile sunt uneori clare, alteori complexe, pentru că, la fel ca în evanghelii, avem de a face și cu ceea ce putem numi tranziție de la Vechiul Testament la Noul Testament. Cuvântul Testament poate fi înțeles și ca Legământ, deci o trecere de la Vechiul Legământ la Noul Legământ, ba și mai mult, o trecere foarte importantă de la iudaism la neamuri.

Aici, în această parte a lucrării se vor lua doar câteva convertiri pentru a observa momentul de cotitură în viața celor în cauză, adică trecerea de la nemântuit la mântuit. Aici, în Faptele Apostolilor se pun bazele credinței creștine și ale Bisericii, despre care Domnul Isus doar anticipează în contextul lui Matei 16:16-18. În Faptele apostolilor capitolul întâi avem deja un grup de aproximativ 120 de persoane despre care am putea să spunem că erau deja mântuite. În capitolul al doilea avem de a face cu evenimentul marcant al istoriei în general și al creștinismului în special, coborârea Duhului Sfânt. Are loc începutul a ceea ce se poate numi „perioada harului”, prin trecerea de la Legea lui Moise la harul venit prin Hristos. De asemenea, se poate marca începutul „perioadei Bisericii” odată cu marele număr de convertiri, cât și „perioada Duhului Sfânt”, ca urmare a venirii Duhului trimis de Sus.

Rămânând în capitolul 2 din Faptele Apostolilor, se poate vedea că după predicarea lui Petru, predicare care a însemnat prezentarea și înălțarea Numelui lui Isus și a lucrării Lui, oamenii au rămas „străpunși în inimă” (Faptele Ap. 2:37) și au întrebat ce să facă. Răspunsul a fost foarte clar: „*Pocățiți-vă și fiecare din voi să fie botezat în Numelui Isus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; apoi veți primi Darul Sfântului Duh.*” (Faptele Ap. 2:38) Apoi se continuă prin cuvintele de îndemn „*Mântuiți-vă din mijlocul acestui neam ticălos.*” (Faptele Ap. 2:40) Ce înseamnă „străpunși în inimă”? *Κατενυγησαν τη καρδια* (KATENUGHESAN TE KARDIA), unde

verbul este la aorist pasiv, persoana a treia plural și are sensul de „a fi găurit/perforat”, „a fi străpuns”.¹⁰³ Aceasta înseamnă că, după convingerea pe care a făcut-o Duhul Sfânt prin mesajul despre Isus și lucrarea Lui, oamenii au reacționat dorind să știe ce-I de făcut, gata să împlinescă.

Un număr de aproape 3.000 de suflete au primit propovăduirea și au fost botezate (Faptele Ap. 2:41). Urmează apoi o scurtă descriere în care este prezentată viața lor nouă. Privind din nou la eveniment se poate marca următoarea ecuație care formează ceea ce numim convertirea, adică trecerea de la starea de nemântuit la cea de mântuit: Predicarea lui Hristos + lucrarea Duhului Sfânt, care străpungere inima + pocăința, care înseamnă acceptarea propovăduirii + botezul + primirea Duhului Sfânt + atașarea la numărul ucenicilor = convertire/mântuire. Aici este actul în sine al mântuirii.

În următoarele capitole din Faptele 3,4 și 5, Luca scoate în evidență predicarea continuă a lui Petru, care înseamnă prezentarea Persoanei Domnului Isus și a lucrării Lui și a poziției Lui de Unic Mântuitor și Domn: „În nimeni altul nu este mântuire; căci nu este sub cer un alt Nume dat oamenilor, în care trebuie să fim mântuiți.” (Faptele Ap. 4:12) La toate aceste mesaje proclamate cu îndrăzneală în ciuda opozițiilor rezultă noi convertiri: „Însă mulți din cei ce auziseră cuvântarea au crezut; și numărul bărbaților credincioși s-a ridicat la aproape cinci mii.” (Faptele Ap. 4:4) *„Numărul celor ce credeau în Domnul, bărbați și femei, se mărea tot mai mult.”* (Faptele Ap. 5:14) De data aceasta ecuația convertirii poate fi formulată astfel: predicarea Evangheliei + credință + adăugarea la numărul credincioșilor = convertire/mântuire. Aici nu mai este detaliat în legătură cu pocăința, botezul, nici cu primirea Duhului Sfânt, dar ele sunt implicate. Dacă în textul din capitolul 2 este subliniată pocăința ca parte a omului, de data aceasta este subliniată credința. Urmează capitolul 6, în care datorită creșterii numerice a comunității de ucenici ai Domnului sau credincioși este nevoie de organizare și administrare. Capitolul 7 scoate în evidență opoziția și apărarea credinței. Este vorba de Ștefan și apoi de martirajul lui. Capitolul 8 descrie prigoana, răspândirea

103 Bible works/7/int/bw700.swc, Acts 2:37

credincioșilor și în Samaria, dar și continuarea vestirii Cuvântului, adică predicarea lui Hristos, care are drept rezultat noi convertiri. Aici deja este un teren al neamurilor și astfel sunt chemați Petru și Ioan, care se roagă și își pun mâinile în același timp peste convertiți pentru a primi Duhul Sfânt (Faptele Ap. 8:14-17). Ecuația convertirii include: propovăduire + credință + botez + rugăciune și punerea mâinilor + primirea Duhului Sfânt. Tot aici în capitolul 8 este relatat cazul famenului etiopian și misiunea lui Filip. Finalul relatării călătoriei celor doi se încheie cu ceea ce putem numi convertirea famenului. La cuvintele famenului: „*Uite apă; ce mă împiedică să fiu botezat?*” (v. 36), Filip dă răspunsul: „*Dacă crezi din toată inima, se poate*” (v. 37), la care vine răspunsul pe moment: „*Cred că Isus este Fiul lui Dumnezeu*” (v. 37) și prin urmare și actul botezului (v. 38). Convertirea/mântuirea = predicarea + credința mărturisită + botezul.

Capitolul 9 descrie minunea convertirii unui prigonitor, Saul, pe drumul Damascului. De data aceasta este vorba de o intervenție miraculoasă, o întâlnire specială și un dialog între Isus și Saul:

Isus: „*Saule, Saule , pentru ce Mă prigonești?*”

Saul: „*Cine ești Tu, Doamne?*”

Isus: „*Eu sunt Isus, pe care-L prigonești. Ți-ar fi greu să arunci înapoi cu piciorul într-un țepuș?*”

Saul: „*Doamne ce vrei să fac?*”

Isus: „*Intră în cetate și ți se va spune ce trebuie să faci.*” (Faptele Ap. 9:4-6)

În cetate, prin Anania, Saul își capătă vederea (aici este doar partea legată de trup), apoi are loc botezul, umplerea cu Duhul Sfânt și propovăduirea lui Isus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu (Faptele Ap. 9:17-22). Iată din nou ecuația convertirii: întâlnirea cu Isus (de data aceasta una specială și un dialog) + capitularea (indirect include credință și pocăință) + umplerea cu Duhul Sfânt (implică indirect și primirea Duhului Sfânt) + botezul + propovăduirea (de data aceasta din partea celui nou convertit) = mântuirea. Saul, devenit Pavel va depune această mărturie a convertirii lui, în fața propriului său popor (evreilor, care-l contestau – Faptele Ap. 22:1-16) și în fața lui Agripa și Festus (Faptele 26:1-23).

Nu se poate trece cu vederea frumosul capitol 10 din Faptele apostolilor. Este vorba de convertirea sutașului Corneliu. În urma evlaviei lui, Dumnezeu intervine atât în viața lui Corneliu, cât și a lui Petru prin vedenii cu mesaje clare. Aceste intervenții nu anulează importanța auzirii Evangheliei lui Hristos. În timpul predicării se coboară Duhul Sfânt peste toți cei adunați, în același fel ca la Rusalii (Vezi Faptele 10:44-46 și 11:15-18) și apoi are loc actul botezului (v. 47-48). În ecuația convertirii sunt incluse vedeniile anterioare, care sunt doar premergătoare, apoi minunea coborârii Duhului Sfânt însoțită de vorbirea în limbi¹⁰⁴ și bineînțeles botezul. Chiar dacă nu este amintită credința celor din casa lui Corneliu, ea este amintită de Petru ca fiind necesară căpătării iertării păcatelor.

Urmează misiunile Apostolului Pavel și multe convertiri care au drept rezultat înființarea de Biserici și trecerea cu Evanghelia în întreg imperiul roman. Regula de bază în relatările lui Luca este că după predicarea mesajului despre Isus Hristos, adică a Evangheliei, unii au crezut, iar alții nu. Chiar dacă, în cazul convertirilor diverse din multe localități unde s-a mers cu Evanghelia, nu sunt date toate detaliile, se poate înțelege din contextul de până aici că aceste convertiri au implicat și pocăință și botez și primirea Duhului Sfânt și atașarea/unirea lor la Biserică. Pentru a continua să urmărim adevărul despre mântuire ca un act al convertirii vom mai aminti cazurile cu Lidia (Faptele 16:11-15), cel cu temnicerul din Filipi (Faptele Ap. 16:16-34) și cel din Efes, unde foștii ucenici ai lui Ioan devin creștini (Faptele Ap. 19:1-7). În cazul convertirii Lidiei, cuvântul ne spune și amănuntul că „*Domnul i-a deschis inima*”, iar apoi are loc convertirea și botezul. În cazul temnicerului este importantă întrebarea lui: „*Domnilor, ce trebuie să fac ca să fiu mântuit?*” și răspunsul: „*Crede în Domnul Isus, și vei fi mântuit tu și casa ta.*” (16:30-31) Desigur, urmează apoi și botezul. În cazul foștilor ucenici ai lui Ioan, aceștia sunt întrebați dacă au primit Duhul Sfânt când au crezut, la care ei răspund că nici nu au auzit despre faptul

104 Contextul este iarăși diferit: erau iudei veniți cu Petru și pentru a nu se poticni de faptul că au intrat la neamuri sunt martori la acest eveniment ca și la Rusalii. Ei trebuiau să înțeleagă întorsătura lucrurilor pe care Dumnezeu o aduce, cum că nu numai iudeii sunt chemați la mântuire, ci și neamurile.

că a fost dat un Duh Sfânt. Urmează următoarea întrebare, cea legată de botez, ce fel de botez primiseră, la care răspunsul este că fuseseră botezați cu botezul lui Ioan. Urmează vestirea lui Isus și nevoia de credință în El, apoi botezul, punerea mâinilor, primirea Duhului Sfânt și vorbirea în limbi, precum și proorocia. La finalul acestor ultime cazuri se pot sublinia încă câteva aspecte. Mai întâi faptul că este nevoie de o inimă deschisă, receptivă la Cuvânt și că aici intervine Dumnezeu sau și Dumnezeu. Apoi este faptul că atunci când se pune întrebarea „ce să fac ca să fiu mântuit?” nu se cere decât credința, nu anumite fapte bune. În al treilea rând se poate arăta și faptul că întoarcerea la Dumnezeu fără a crede în Domnul Isus nu-i suficientă, precum și a fi fost botezat fără credința personală în Isus nu-i valabil.

Dacă ar fi să fie enumerate toate aspectele întâlnite în contextul primirii mântuirii sau al convertirii, acestea ar fi:

(1) Predicarea Evangheliei/auzirea Cuvântului despre Persoana și lucrarea Domnului Isus;

(2) Deschiderea inimii (de către Dumnezeu, dar și personal); străpungerea inimii;

(3) Pocăința, întoarcerea la Dumnezeu; capitularea înaintea Domnului/predarea;

(4) Credința în Domnul Isus, acceptarea Cuvântului/propovăduirii;

(5) Întâlnirea cu Isus;

(6) Botezul în Numele Domnului Isus (având în vedere Matei 28:19, unde Domnul Isus dă standardul și formula „în Numele Tatălui, și al Fiului și a Sfântului Duh” se poate vorbi de botezul în Numele Sfintei Treimi. Amintirea doar a Numei lui Isus este pentru a arăta legătura dintre convertit și Isus și că mântuirea este prin Isus);

(7) Primirea Duhului Sfânt (fără/prin rugăciune, cu/fără punerea mâinilor);

(8) Vorbirea în limbi, proorocirea sau lăudarea lui Dumnezeu;

(9) Atașarea imediată de grupul credincioșilor.

Este interesant că nu toate aceste aspecte se regăsesc în fiecare caz de convertire. Unele dintre ele nu sunt numite direct, dar sunt implicate. De exemplu, în Faptele Apostolilor capitolul 2, când mulțimea

a întrebat „*Ce să facem?*” rezultă că ei au primit, adică au crezut cele predicate de către Petru. Deci credința este implicită, chiar dacă nu este amintită. Apare în versetul următor doar îndemnul la pocăință. În mod asemănător se poate explica și în cazul lui Saul/Pavel. În dialogul cu Domnul Isus și în cele rezultate înseamnă că Saul a acceptat, a primit, a crezut pe Domnul Isus și prin capitularea lui întrebând „*Ce vrei să fac?*” rezultă pocăința și predarea lui Domnului Isus. Punearea mâinilor, rugăciunea și vorbirea în limbi sau proorocia nu apare decât în câteva cazuri. O explicație în această privință este faptul că vorbirea în limbi sau proorocia au fost date special pentru ca evreii să poată accepta și neamurile în rândurile lor. În final, se pot sublinia următoarele aspecte absolut necesare în cazul unei convertiri:

- (1) Evanghelia;
- (2) Pocăința;
- (3) Credința;
- (4) Botezul;
- (5) Duhul Sfânt;
- (6) Atașarea la grupul credincioșilor (Biserică).

Continuând cu ***Epistolele*** pentru a studia aspectele care vizează mântuirea ca un act și un început al vieții creștine se pot remarca câteva lucruri. *Mai întâi* epistolele sunt scrieri adresate deja celor credincioși, fie ca formând Biserici locale, fie ca persoane individuale. Totuși în conținutul lor, epistolele au multă teologie, și uneori sunt amintite aspecte legate de Evanghelie și convertire etc. *În al doilea rând* se poate vedea că epistolele introduc termeni noi în ecuația mântuirii și chiar a convertirii. În al treilea rând epistolele sunt o parte doctrinară, de învățătură cu privire la mântuire și viață creștină și o parte practică, incluzând cele necesare practicării creștinismului. Se vor face câteva spicuiuri în legătură cu mântuirea ca început al vieții cu Domnul, lăsând ca celelalte lucruri să fie abordate în subcapitolul care urmează. Pentru simplificare și sistematizare se va lua ca punct de plecare epistola apostolului Pavel trimisă romanilor, în care se vor urmări mai ales noii termeni introduși în legătură cu actul convertirii, care încă nu au fost întâlniți în evangheliile sau Faptele Apostolilor.

Acolo unde aceeași învățătură se găsește și în altă epistolă se va numi textul, iar la final dacă sunt aspecte în plus se vor enumera și explica. Termenii folosiți sunt:

(1) Harul (η Χάρις – HE CHARIS). În Romani și toate epistolele pauline apare foarte frecvent cuvântul har. „*Prin care am primit harul ...*” (1:5); „*Har și pace de la Dumnezeu ...*” (1:7 și în toate epistolele pauline); „*Și sunt socotiți neprihăniți, fără plată, prin harul Său.*” (3:24; 5:15,17; 11:6; Ef. 2:8-9; Gal. 1:6; 2:21; Fil.1:29; etc.)

(2) Credința (η πίστις – HE PISTIS). Un alt cuvânt important și foarte mult întâlnit este credință. „*Ca să aducem, pentru Numele Lui, la ascultarea credinței pe toate neamurile.*” (1:5); „*Neprihănirea dată de Dumnezeu care vine prin credință ...*” (3:22); „*Pe El Dumnezeu L-a rânduit mai dinainte să fie, prin credința în Sângele Lui, o jertfă de ispășire.*” (3:25, 30)

(3) Chemarea (η κλητος – HE KLETOS). Alături de cuvintele amintite deja, har și credință apare și cuvântul chemare. „*Între care sunteți și voi, cei chemați să fiți ai lui Isus Hristos.*” (1:6, 7; I Cor. 1:2; 1:26)

(4) Evanghelia (το ευαγγελιον – TO EUANGHELION). Cuvinte cu semnificații deosebite din Romani și nu numai sunt și Evanghelia și mântuire, ca de exemplu în (1:16): „*Căci mie nu mi-e rușine de Evanghelia lui Hristos; fiindcă ea este puterea lui Dumnezeu pentru mântuirea fiecăruia care crede: întâi a iudeului, apoi a grecului.*”

(5) Mântuirea (η σωτηρια – HE SOTERIA). Chiar versetul anterior (1:16) amintește cuvântul mântuirea, „*pentru mântuirea fiecăruia care crede: ...*”. „*Căci prin credința din inimă se capătă neprihănirea, și prin mărturisirea cu gura se ajunge la mântuire.*” (Romani 10:10)

(6) Neprihănirea (η δικαιοσθνη – HE DIKAIOSUNE). Prin excelență, în epistola trimisă romanilor apare cuvântul neprihănire. Chiar tema cărții poate fi intitulată „Neprihănirea prin credință”. Cuvântul neprihănire este un termen juridic și se mai poate traduce cu „dreptate”, „justificare” sau „îndreptățire”. Apare în foarte multe capitole, dar în mod special în capitolele 3, 4 și 5, care

sunt și capitolele care tratează aspectul mântuirii oferite de Dumnezeu păcătosului prin faptul că-l declară pe păcătosul care crede în Hristos ca fiind drept, nevinovat, plăcut lui Dumnezeu (1:17; 3:21, 22, 24, 26; 5:1; etc.).

(7) Pocăința (η μετανοια – HE METANOIA). În Romani și în alte epistole nu este trecut cu vederea nici cuvântul pocăință (2:4, 5).

(8) Răscumpărarea (η απολυτρωσις – HE APOLUTROSIS). Urmează alte două cuvinte teologice speciale: răscumpărare și (3:24, 25). Răscumpărare este un termen preluat din contextul antic al sclavilor. Cuvântul răscumpărare poartă în el ideea de eliberare prin plățirea unui preț.

În Efeseni apostolul Pavel reamintește conceptul răscumpărării: „În El avem răscumpărarea, prin sângele Lui iertarea păcatelor, după bogățiile harului Său.” (Ef. 1:7)

(9) Ispășirea (ο ιλασμος – HO HILASMOS). Cuvântul ispășire presupune sânge, care are rolul de a acoperi vina datorită jertfei înlocuitoare. Și apostolul Ioan amintește acest cuvânt în I Ioan 2:2; 4:10. De asemeni se găsește și în epistola către Evrei 2:17.

(10) Împăcarea (καταλλασσω – KATALASO). Prin jertfa Domnului Isus Hristos, toți cei credincioși au fost împăcați cu Dumnezeu: „Căci, dacă atunci când eram vrăjmași. Am fost împăcați cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult acum, când suntem împăcați cu El, vom fi mântuiți prin viața Lui. Și nu numai atât, dar ne și bucurăm în Dumnezeu, prin Domnul nostru Isus Hristos, prin care am câpătat împăcarea.” (5:10-11)

(11) Iertarea (η αφεσις – HE AFESIS). Atât în Romani, cât și în Evrei se găsește adevărul despre iertare. „Și darul fără plată nu vine ca prin acel unul care a păcătuit; căci judecata venită de la unul a adus osândă; dar darul fără plată, venit în urma multor greșeli, a adus o hotărâre de iertare.” (Romani 5:16; 5:18; Evrei 9:22; 10:18)

(12) Moștenirea (η κληρονομια – HE KLERONOMIA). Cuvântul moștenire/moștenitor este în contextul în care apostolul Pavel vorbește despre Avraam și promisiunea pe care i-a făcut-o Dumnezeu. Este subliniat faptul că moștenirea se capătă prin credință

nu prin Lege: „*Moștenitori sunt cei ce se fac prin credință...*” (Romani 4:14-17) În capitolul 8 apostolul mai arată și faptul că dacă suntem copii ai lui Dumnezeu, atunci suntem și moștenitori: „*Moștenitori ai lui Dumnezeu, și împreună moștenitori cu Hristos...*” (8:17) Scrisoarea trimisă efesenilor, care are un bogat conținut teologic și doctrinar, amintește pe lângă alte teme, și pe cea a moștenirii: „În El am fost făcuți și moștenitori, fiind rânduiți mai dinainte, după hotărârea Aceluia, care face toate după sfatul voii Sale, ca să slujim de laudă slavei Sale, noi, care mai dinainte am nădăjduit în Hristos.”

(13) Duhul Sfânt (πνεύματος ἁγίου – PNEUMATOS AGHION). Atunci când are loc convertirea are loc și primirea Duhului Sfânt. Duhul Sfânt este cel ce face și nașterea din nou, El mai este numit și „*Duhul de viață*” (8:2). Duhul Sfânt este cel ce locuiește în credincios: „*Voi însă nu mai sunteți pământești, ci duhovnicești, dacă Duhul lui Dumnezeu locuiește în adevăr în voi. Dacă nu are cineva Duhul lui Hristos nu este al Lui.*” (8:9) Se continuă apoi cu același adevăr spus altfel: „*Și dacă Duhul Celui ce a înviat pe Isus din morți locuiește în voi, cel ce a înviat pe Hristos Isus din morți, va învia și trupurile voastre muritoare, din pricina Duhului Său, care locuiește în voi.*” (8:11) La acest adevăr al primirii și locuirii Duhului Sfânt se pot alipi și ideile de pecetluire și de arvună: „*Și după ce ați auzit cuvântul adevărului (Evanghelia mântuirii voastre), ați crezut în El, și ați fost pecetluiți cu Duhul Sfânt, care fusese făgăduit, și care este o arvună a moștenirii noastre, pentru răscumpărarea clor câștigați de Dumnezeu, spre lauda slavei Lui.*” (Ef. 1:13-14)

(14) Înfierea (ἡ υιοθεσία – HE HUIOTHEsia). Legat de prezența Duhului Sfânt în credincios este și adevărul înfierii, care aduce calitatea de fii ai lui Dumnezeu pentru toți cei ce au crezut: „*Căci toți cei ce sunt călăuziți de Duhul lui Dumnezeu sunt fii ai lui Dumnezeu. Și voi n-ați primit un duh de robie, ca să mai aveți frică; ci ați primit un duh de înfiere, care ne face să strigăm: Ava adică Tată.*” (8:14-17)

(15) Cunoscute și hotărâți mai dinainte (προγινωσκω και προορίζω – PROGHINOSKO KAI PROORIZO) (*alegerea* –

η εκλογη – HE EKLOGHE). Marele teolog și misionar Pavel introduce încă doi termeni noi în tot ceea ce ține de planul mântuirii, și anume: „cunoașterea mai dinainte” și „hotărârea mai dinainte”. În teologie este dată o formulare sub denumirea de alegere și/sau predestinare. Această temă este mult dezbătută și controversată. Unii o susțin foarte puternic, ca de exemplu Calvin și calvinismul, iar alții o resping cu înverșunare ca de exemplu Arminius și arminianismul. Aici nu se va intra în această dezbateră, ci va fi amintit doar faptul că Dumnezeu în preștiința Lui, în înțelepciunea Sa și în suveranitatea Sa poate și să aleagă, dar și să lase libertatea de decizie celui chemat la mântuire. *„Spre binele celor ce sunt chemați după planul Său. Căci pe aceia, pe care i-a cunoscut mai dinainte, i-a și hotărât mai dinainte să fie asemenea chipului Fiului Său.”* (8:28-29) În epistola către Efeseni este amintită din nou această problemă, numai că este redată sub altă formă: *„În El, Dumnezeu ne-a ales înainte de întemeierea lumii, ca să fim sfinți și fără prihană înaintea lui, după ce, în dragostea Lui, ne-a rânduit mai dinainte să fim înfiați prin Isus Hristos, după buna plăcere a voii Sale, spre lauda harului Său, pe care ni l-a dat în Prea Iubitul Lui.”* (Ef. 1:4-7)

(16) Nașterea din nou / regenerarea (η παλιγγενεσια – HE PALINGHENESIA). La o primă citire pare că apostolul Pavel nu vorbește despre nașterea din nou în epistola către Romani sau în celelalte, dar conceptul acesta este amintit, numai că în alte cuvinte, nu neapărat ca în Evanghelia după Ioan, când Domnul Isus introduce adevărul acesta. Forma folosită de apostolul Pavel este: *„În adevăr, legea Duhului de viață în Isus Hristos, m-a izbăvit de Legea păcatului și a morții.”* (Romani 8:2) În 1 Corinteni 15:45 este scris: *„Omul dintâi Adam a fost făcut un suflet viu. Al doilea Adam a fost făcut un duh dătător de viață.”* În Efeseni 2 este prezentată starea de dinaintea convertirii și apoi ceea ce s-a întâmplat prin harul lui Dumnezeu, adică la mântuirea prin har: *„Dar Dumnezeu, care este bogat în îndurare, pentru dragostea ce a mare cu care ne-a iubit, măcar că eram morți în greșelile noastre, ne-a adus la viață împreună cu*

Hristos (prin har sunteți mântuiți).” (Ef. 2:4) Lui Tit, apostolul Pavel, îi scrie: „El ne-a mântuit, nu pentru faptele, făcute de noi în neprihănire, ci pentru îndurarea Lui, prin spălarea nașterii din nou, și prin înnoirea făcută de Duhul Sfânt.” (Tit 3:5)

(17) Botezul (βαπτισμ – BAPTIZO). Apostolul Pavel folosește și el termenul de botez. Uneori el amintește acest cuvânt al botezului cu referire la botezul în apă, arătând că el nu a botezat pe mulți și prin urmare nu a legat pe oameni de sine, ci de Hristos (1 Corinteni 1:14,16). Aici este arătat în mod indirect faptul că botezul este și trebuie să rămână o practică continuă în creștinism. Alteori, apostolul Pavel vorbește despre botez cu referire la simbolul lui, și anume, unirea cu Hristos în moartea și învierea Lui: *„Nu știți că toți câți am fost botezați în Isus Hristos am fost botezați în moartea Lui? Noi deci prin botezul în moartea Lui, am fost îngropați împreună cu El, pentru ca, după cum Hristos a înviat din morți, spre slava Tatălui, tot așa și noi să trăim o viață nouă.”* (6:3-4) Există însă și un alt aspect legat de botez, cel al Duhului Sfânt, pe care apostolul Pavel îl subliniază: *„Noi toți, în adevăr, am fost botezați de un singur Duh ca să alcătuim un singur trup, fie Iudei, fie Greci, fie robi, fie slobozi; și toți am fost adăpați dintr-un singur Duh.”* (1 Corinteni 12:13)

(18) Unirea (συνφυτος – SUMFUTOS) **cu Hristos**. Specific epistolelor pauline este terminologia și conceptul unirii credinciosului cu Hristos. În contextul din Romani, în capitolul 6 care vorbește și despre simbolul botezului este arătată unitatea (unirea) credinciosului cu Hristos: *„În adevăr, dacă ne-am făcut una cu El, printr-o moarte asemănătoare cu a Lui, vom fi una cu El și printr-o înviere asemănătoare cu a Lui.”* (6:5) În alte epistole Pavel folosește foarte mult expresia „în El” sau „în Hristos”. *„Pe Cel ce n-a cunoscut niciun păcat, El L-a făcut păcat pentru noi, ca noi să fim neprihănirea lui Dumnezeu în El.”* (2 Corinteni 5:21; Ef. 1:4,7,11; 3:12; Fil. 3:9; Coloseni 2:7,9; etc.) Chiar și apostolul Pavel folosește această expresie „în El” (1 Petru 1:8; 2:6).

(19) Sfințirea (ο αγιασμος – HO AGHIASMOS). Împreună cu celelalte daruri ale harului primite, prin Hristos, de către credincios, este și sfințirea. Este vorba de o stare de pus deoparte pentru Dumnezeu

și de asemenea, de o stare după voia lui Dumnezeu, starea de a fi fără păcat. Sfințirea, în contextul mântuirii, poate fi înțeleasă cel puțin în două feluri. Primul sens este cel „pozițional”. Fiindcă credinciosul este așezat în Hristos, el este sfințit, este declarat neprihănit, fără păcat. Această declarație (socotire) este făcută în baza poziției avute în Hristos și în baza credinței. Aici cuvântul sfânt este o stare primită de credincios chiar la convertire. În introducerea epistolelor Romani și I Corinteni, dar și în alte locuri, apostolul Pavel se adresează credincioșilor numindu-i sfinți prin expresia „*chemați să fiți sfinți*” (Romani 1:7; I Corinteni 1:2; etc.). Urmează apoi sfințirea ca un proces, care înseamnă trăire practică, caracter, viață creștină cu Dumnezeu și pentru Dumnezeu, fapt care se realizează continuu până la sfârșitul vieții de pe pământ. Despre acest subiect se va vorbi în următorul subtitlu, mântuirea ca un proces.

(20) Siguranța mântuirii / păstrarea sfinților în har. Nu doar apostolul Pavel scrie despre siguranța mântuirii, ci mai ales Domnul Isus Hristos și apostolul Ioan. Aici trebuie avut în vedere că mântuirea este și sub expresia și înțelesul de „viață veșnică”. Apostolul Pavel scrie: „*Dumnezeul păcii să vă sfințească El în-suși pe deplin: și, duhul vostru, sufletul vostru și trupul vostru, să fie păzite întregi, fără prihană la venirea Domnului nostru Isus Hristos. Cel ce va chemat este credincios, și va face lucrul acesta.*” (I Tesaloniceni 5:23-24) Apostolul Ioan scrie: „*Și mărturisirea este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viața veșnică, și această viață este în Fiul Său. Cine are pe Fiul are viața; cine n-are pe Fiul lui Dumnezeu n-are viața.*” (I Ioan 5:11-12) La rândul său, Iuda scrie, folosind cuvântul păstrați pentru Isus Hristos, „*către cei chemați, care sunt iubiți în Dumnezeu Tatăl și păstrați pentru Isus Hristos*” (Iuda 1).

Această listă poate chiar să continue. Sunt și alte cuvinte care descriu mai mult sau mai puțin aspecte despre mântuire. Totuși unele cuvinte se referă la mântuirea din alte puncte de vedere, ca de exemplu, la ceea ce a făcut Dumnezeu prin Isus Hristos, deci este vorba despre „mântuirea obiectivă” despre care nu se analizează aici în mod expres. Sunt și aspecte care ating ceea ce se va discuta în subtitlul care

urmează cel al mântuirii ca un proces. Sunt și aspecte care implică viața nouă în Hristos și misiunea credinciosului după primirea mântuirii. Cu siguranță că cele enumerate mai sus nu acoperă în întregime tot ceea ce privește minunata salvare a omului păcătos, pe care Dumnezeu o oferă omului, prin Hristos și care se primește prin credință. În ceea ce privește toate cuvintele cu teme soteriologice de mai sus, acestea pot fi și chiar necesită o definire și explicare a lor mai amplă, dar tot datorită demersului și scopului urmărit în această lucrare și în acest al doilea capitol, nu s-a insistat în această privință.

În urma enumerării cuvintelor care descriu mântuirea se va selec-
ta și se va încerca o ordonare cronologică a evenimentelor sau actelor
privitoare la salvare. Unele aspecte sunt simultane și este greu de dife-
rențiat în timp, desigur ele vor fi trecute pe listă unele după altele, dar
nu înseamnă neapărat o prioritatea a unui eveniment față de celălalt.

- Planul salvării făcut de Dumnezeu, în Sine Însuși, încă din veșnicii;
- Lucrarea lui Hristos: jertfa înlocuitoare, moartea și învierea;
- Propovăduirea Evangheliei, care include pe Hristos ca și Salvator;
- Lucrarea Duhului Sfânt în viața și inima celui ce intră în con-
tact cu Evanghelia: cercetarea/chemarea;
- Deschiderea inimii, și răspunsul păcătosului prin credință și
pocăință (poate fi scris și invers, pocăință și credință); Are loc
convertirea și nașterea din nou/„înnoirea făcută de Duhul Sfânt”;
Concomitent are loc cooperarea om-Dumnezeu (poate fi scris și
Dumnezeu-om), care înseamnă actul mântuirii; În același timp au
loc: răscumpărarea, iertarea de păcate, împăcarea/pacea, unirea
cu Hristos, sfințirea „pozițională”, primirea naturii noi, strămuta-
rea în împărăția lui Dumnezeu;
- Primirea statutului de neprihănit – Dumnezeu declară păcă-
tosul ca fiind drept; Primirea Duhului Sfânt/Isus Hristos; Actul
înfierii – primirea calității de fiu al lui Dumnezeu; Botezul cu/in
Duhul Sfânt – legarea nou credinciosului de Trupul lui Hristos,
așezarea lui în Biserică;

- Actul botezului în apă ca mărturie publică a convertirii.
- Începutul vieții creștine/încreștinarea.

Se poate observa că, în majoritatea acestor evenimente, care se petrec, păcătosul, care devine creștin/credincios este pasiv. Singurele părți active, dar nu fără asistența lui Dumnezeu, este pocăința, credința și îndeplinirea botezului, care include și mărturisirea cu gura (F.A. 8:37; Romani 10:9). Tocmai de aceea mântuirea păcătosului este prin har, pentru că Dumnezeu a făcut și face totul. Omul doar primește, Dumnezeu oferă.

În concluzionarea de mai sus nu s-a introdus aspectul alegerii/ al cunoașterii mai dinainte a lui Dumnezeu cu privire la cel nou convertit. Acest punct poate fi atașat planului salvării, pentru că încă de atunci Dumnezeu a prevăzut mântuirea și a cunoscut pe cei ce vor răspunde chemării.

Deși nu s-au enumerat și nu s-au tratat cu lux de amănunte toate aspectele legate de mântuire, de data aceasta ca un act al începutului vieții creștine și nici nu s-a parcurs individual fiecare epistolă din cele pauline, ioanine și petrine și chiar în epistola lui Iacov și Iuda, totuși ceea ce a fost esențial aici a fost punctat. Urmează o survolare, din punctul de vedere al actului mântuirii, a cărții Apocalipsa. Se va face acest lucru și pentru a acoperi întreg Noul Testament în privința temei discutate.

În *cartea Apocalipsa* nu sunt multe aspecte care privesc începutul vieții creștine pentru că specificul și scopul cărții sunt de altă natură. Totuși citind cu atenție se poate observa că și ultima carte a Noului Testament are ceva de spus. Capitolul întâi, care face introducerea și Îl prezintă pe Domnul Isus Hristos glorificat, amintește adevărul iubirii divine și al jertfei Domnului, precum și faptul că cei credincioși sunt făcuți preoți ai lui Dumnezeu: „*A Lui, care ne iubește, care ne-a spălat de păcatele noastre cu sângele Său și a făcut din noi o împărăție și preoți pentru Dumnezeu, Tatăl Său: a Lui să fie slava și puterea în vecii vecilor! Amin.*” (Apocalipsa 1:5-6) Următoarele două capitole, 2 și 3, sunt scrisori adresate Bisericilor. În ele este amintit cuvântul pocăință, dar cu referire la cei ce au fost deja salvați, dar au părăsit dragostea dintâi sau s-au răcit spiritual (2:5; 3:2;

3:19) sau cu privire la „Izabela” (2:20-21). Capitolele care urmează descriu cadrul special din cer (cap. 4 și 5). Din nou este prezentat Domnul Isus care a fost junghiat și care este vrednic și a făcut o împărăție de preoți: *„Vrednic ești Tu să iei cartea și să-i rupi pecețile: căci ai fost junghiat și ai răscumpărat pentru Dumnezeu, cu sângele Tău, oameni din orice seminție, de orice limbă, din orice norod și de orice neam. Ai făcut din ei o împărăție și preoți pentru Dumnezeul nostru, și ei vor împărăți pe pământ!”* (5:9-10) Urmează prezentarea lucrurilor viitoare, dar sunt presărate încă câteva adevăruri despre mântuire *„Mântuirea este a Dumnezeului nostru, care șade pe scaunul de domnie, și a Mielului!”* (7:10) sau *„Aceștia vin din necazul cel mare; ei și-au spălat hainele și le-au albit în sângele Mielului.”* (7:14) Apocalipsa mai prezintă ruperea celor șapte peceți, sunetul celor șapte trâmbițe și vărsarea celor șapte potire ale mâniei lui Dumnezeu. Spre final, în capitoul 19 este prezentată nunta Mielului. Mireasa este Biserica (19:7-9). Acest aspect privește viitorul slăvit al Bisericii și aparține ultimei părți privitor la mântuirea ca și o glorie. Capitoul 20 al Apocalipsei face o referire la cei scriși în cartea Mielului, adică la cei credincioși (20:12,15). Când au fost aceștia scriși în cartea vieții? La convertire sau înainte de întemeierea lumii, atunci când Dumnezeu a făcut planul salvării și a cunoscut mai dinainte pe cei ce vor răspunde chemării la mântuire? Răspunsul la această întrebare ajută în ceea ce privește ordonarea cronologică a tuturor aspectelor privitoare la mântuire. Ultimele capitole ale cărții se referă la starea finală a celor credincioși. Se va relua acest aspect în subpunctul trei despre mântuirea ca o finalitate. Totuși se poate aminti aici faptul că cei ce intră în Împărăția Domnului sunt doar cei înnoiți și schimbați, pentru că păcatul nu poate intra în prezența lui Dumnezeu.

La finalul trecerii în revistă a întreg Noului Testament cu privire la actul mântuirii se pot trage încă câteva concluzii:

- a) Mântuirea este darul lui Dumnezeu, prin Isus Hristos, pentru omul păcătos, care se întoarce la Creatorul său (pocăința) și acceptă pe Mântuitorul său (credința);
- b) Pentru ca mântuirea să fie posibilă totul este îndeplinit din partea lui Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, din iubire pentru

ființa creată. Deci, mântuirea este prin har, prin oferta minunată venită de sus;

c) Omul vine în lumea aceasta, din și prin Adam cel căzut, astfel, chiar dacă există viață biologică/fizică, relația cu Dumnezeu lipsește din pricina condiției sale păcătoase;

d) Fiecare individ, în mod personal, mai devreme sau mai târziu, dar numai în timpul acestei vieți fizice, are nevoie să experimenteze o nouă naștere, numită naștere din nou sau o recreere, adică să înceapă viața spirituală, care presupune legătura cu Dumnezeu;

e) Momentul special al mântuirii include multe aspecte, asemenea fațetelor unui diamant, care-i dau frumusețe și măreție. Cuvântul lui Dumnezeu folosește mai multe cuvinte pentru a prezenta ceea ce se întâmplă în mod real cu omul păcătos, care devine copilul lui Dumnezeu. Acestea sunt: convertirea, neprihănirea, răscumpărarea, iertarea, ispășirea, împăcarea/pacea, pocăința, credința, nașterea din nou/regenerarea, înfierea, strămutarea în Împărăția lui Dumnezeu etc.

f) Biblia și experiența consemnează faptul că nu toți oamenii care au trăit și/sau trăiesc pe pământ au avut/au parte de acest moment special numit convertire, adică venirea la mântuire. De aici rezultă că, chiar dacă jertfa lui Hristos este suficientă pentru toți, precum și chemarea și dorința lui Dumnezeu pentru salvarea omului este la fel pentru toți, totuși doar unii beneficiază de harul vieții veșnice.

La acest punct se impune o dezvoltare privitoare la ceea ce face diferența între faptul că unii beneficiază de mântuire, iar alții nu. Din moment ce jertfa este suficientă pentru toți și la fel este și chemarea, concluzia ar fi că diferența este dată de atitudinea omului și de reacția lui la Evanghelie. Continuând pe acest fir logic, întrebarea care se cere este, ce anume face ca cineva să poată da și să dea răspunsul afirmativ Evangheliei, primind mântuirea, iar altul nu? Răspunsul la această întrebare este un punct de dezbatere continuă în teologie și de felul cum se dă răspunsul sunt și denumirea grupurilor respective. Arminianismul

accentuează partea voinței libere a omului. Unii oameni pur și simplu nu primesc Evanghelia printr-un act de voință liberă. Ei sunt răspunzători pentru aceasta. Calvinismul accentuează aspectul alegerii și predestinării înclinând balanța de partea suveranității lui Dumnezeu. Pentru că mântuirea este darul lui Dumnezeu, rămâne o întrebare de clarificat, despre responsabilitatea omului nemântuit și despre faptul condamnării lui.¹⁰⁵

g) Fiindcă numim (și am putea numi) începutul vieții creștine „actul mântuirii” (mântuirea ca un act), atunci toate aspectele biblice descrise prin conceptele și termenii teologici amintiți mai sus, care se grupează în jurul acestui act, pot fi privite din punct de vedere temporal ca fiind simultane, asemenea unui ciorchine de strugure, care are mai multe bobe, dar este un singur strugure și al cărui boabe se formează și cresc simultan.¹⁰⁶

În urma acestei prezentări și a sumarizării în concluzii concise se va trece la o prezentare și descriere a procesului mântuirii (mântuirea ca un proces), care presupune timpul dintre punctul nașterii din nou și încheierea vieții pământești.

105 Notă: Lucrarea aceasta urmărește doar aspectul mântuirii pentru a putea pune lucrurile în discuție din punct de vedere al celor patru confesiuni creștine, ortodoxă, baptistă, penticostală și adventistă. Lucrarea nu urmărește elucidarea sau încercare clarificării punctelor controversate din acest punct de vedere al alegerii/predestinării și voinței libere.

106 Orice act, cum ar fi de exemplu nașterea, are în sine mai multe etape, care privite dintr-un punct de vedere al timpului pot fi totuși considerate ca fiind un proces. Luat însă în comparație cu întreaga viață ca timp, nașterea este de durată atât de scurtă încât nu mai contează micile detalii și poate fi numită un act simplu întâmplat la un moment dat. Fiecare om își are doar o zi de naștere. Tot așa este și poate fi considerată și nașterea spirituală. Ea include auzirea Evangheliei, lucrarea Duhului care face cercetarea, un timp de reflecție și de convingere a persoanei, decizia, schimbarea produsă etc. Toate acestea au loc la nivelul interiorului omului, al minții, inimii, sufletului și duhului, dar realitatea lor interioară se exprimă în afară și sunt punctare vizibil în actul mărturiei cu gura și exemplificării în actul botezului.

2. MÂNTUIREA CA UN PROCES: TRĂIREA VIEȚII CREȘTINE – UCENICIA ȘI SFÎNȚIREA

După ce s-au clarificat, în principiu, aspectele privitoare la începutul vieții creștine urmează să se abordeze aspecte legate de trăirea vieții creștine. Numirea de „mântuirea ca un proces” („procesul mântuirii”) presupune intervalul de timp ce se scurge de la momentul nașterii din nou și până la sfârșitul vieții pe pământ.¹⁰⁷ Această perioadă de timp mai poate fi numită și perioada de creștere spirituală sau de maturizare, un timp când credinciosul devine asemenea lui Hristos.

De ce mântuirea omului poate fi considerată nu doar un act, ci și ca un proces? Întrebarea se poate pune și sub altă formă, are nevoie de mântuire omul deja salvat? În ce fel? Este mântuirea un proces continuu, pentru toată viața? Dacă da, atunci înseamnă că actul nașterii din nou/al mântuirii nu-i suficient sau nu s-a încheiat încă? Este mântuită persoana care a experimentat întâlnirea cu Hristos, prin Evanghelie și în urma pocăinței și credinței? Poate fi siguranța mântuirii în orice moment de după actul convertirii sau se poate ști doar la finalul vieții pe pământ? Întrebările pot continua sub diverse forme. Trebuie atenție să nu se tragă concluzii pripite, fără a se parcurge învățătura Scripturii în această privință.

În ansamblu, întreaga Scriptură și mai ales Noul Testament, evidențiază faptul că după momentul convertirii urmează trăirea cu Hristos când tot ceea ce Dumnezeu atribuie păcătosului salvat, numit din acel moment copilul Său, precum și noul statut primit trebuie să devină realitate în viața sa de zi cu zi. Pentru o mai bună înțelegere se poate folosi ilustrația din viața biologică. Un copil născut, care este deja o ființă umană, trebuie să crească și să se maturizeze astfel încât să gândească și să acționeze ca om, folosindu-și toate înzestrările primite de la Dumnezeu. Se vor da câteva exemple biblice.

- „Ca niște prunci născuți de curând, să doriți laptele duhovnicesc și curat, pentru ca prin el să creșteți spre mântuire.” (1 Petru 2:2);
- „Și aceasta cu atât mai mult, cu cât știți în ce împrejurări ne

¹⁰⁷ Aici se poate include și posibilitatea de a fi încă în viață la revenirea Domnului Isus, deci sfârșitul vieții putând fi răpirea.

aflăm: este ceasul să vă treziți în sfârșit din somn; căci acum mântuirea este mai aproape de noi decât atunci când am crezut.” (Romani 13:11);

- „Așa că, dacă suntem în necaz, suntem pentru mângâierea și mântuirea voastră; dacă suntem mângâiați, suntem pentru mângâierea voastră, care se arată prin faptul că răbdați aceleași suferințe ca și noi.” (2 Corinteni 1:6);
- „Fără să vă lăsați înspăimântați de potrivnici; lucrul acesta este pentru ei o dovadă de pierzare, și de mântuirea voastră, și aceasta de la Dumnezeu. (Filipeni 1:28);
- „Astfel, dar, preaiubiților, după cum totdeauna ați fost ascultători, duceți până la capăt mântuirea voastră, cu frică și cutremur, nu numai când sunt eu de față, ci cu mult mai mult acum, în lipsa mea.” (Filipeni 2:12);
- „Noi însă nu suntem din aceia care dau înapoi ca să se piardă, ci din aceia care au credință pentru mântuirea sufletului.” (Evrei 10:39);
- „Fiindcă propovăduirea crucii este o nebunie pentru cei ce sunt pe calea pierzării; dar pentru noi, care suntem pe calea mântuirii, este puterea lui Dumnezeu.” (1 Corinteni 1:18);
- „În adevăr, noi suntem, înaintea lui Dumnezeu, o mireasmă a lui Hristos printre cei ce sunt pe calea mântuirii și printre cei ce sunt pe calea pierzării” (2 Corinteni 2:15);
- „Luați și coiful mântuirii și sabia Duhului, care este Cuvântul lui Dumnezeu.” (Efeseni 6:17);
- „Dar noi, care suntem fii ai zilei, să fim treji, să ne îmbrăcăm cu platoșa credinței și a dragostei și să avem drept coif nădejdea mântuirii.” (1 Tesaloniceni 5:8);
- „Dacă lucrarea lui va fi arsă, își va pierde răsplata. Cât despre el, va fi mântuit, dar ca prin foc.” (1 Corinteni 3:15);
- „Căci, dacă atunci când eram vrăjmași, am fost împăcați cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult acum, când suntem împăcați cu El, vom fi mântuiți prin viața Lui.” (Romani 5:10);

- „Prin care sunteți mântuiți, dacă o țineți așa după cum v-am propovăduit-o; altfel, degeaba ați crezut.” (1 Corinteni 15:2) etc.

Privind în Noul Testament, în cărțile care pot fi grupate diferit din punct de vedere literar, adică Evangheliile, Faptele Apostolilor, Epistolele și Apocalipsa se pot observa următoarele aspecte din punctul de vedere al mântuirii ca proces.

- Evangheliile și cartea Faptele Apostolilor vorbesc mult despre mântuire sub aspectul uceniciei, incluzând atât actul convertirii, cât și continuarea vieții cu Mântuitorul.
- Epistolele, fiindcă se adresează în mod special Bisericilor, deci credincioșilor, pun accentul pe mântuirea ca trăire creștină, folosindu-se ideea de maturizare sau creștere în asemănarea cu Hristos. Această asemănare cu Hristos și maturizare spirituală este văzută și prin prisma sfințirii practice a vieții celui mântuit. Prin urmare, sfințirea vieții este ceea ce se poate numi „mântuirea ca proces” pentru tot restul vieții credinciosului.
- Apocalipsa privește mai mult la mântuirea ca finalitate, adică spre glorificarea credinciosului după ce se va fi încheiat istoria omenirii.

Ideea de mântuirea ca și proces continuu pentru toată viața credinciosului va fi analizată prin prisma Noului Testament, urmărind învățătura despre ucenicie și despre sfințire.

2.1 Procesul uceniciei văzut în Evangheliile și în cartea Faptele Apostolilor

Evangheliile prezintă viața și lucrarea Domnului Isus culminând cu jertfa, învierea, arătările Domnului și înălțarea. În contextul prezentării Persoanei Mântuitorului este surprinsă ucenicia. Chiar și Ioan Botezătorul, înainte-mergătorul Domnului, a avut și el ucenici, care mai apoi au mers după Marele Învățător, Isus Hristos.

Chemarea la ucenicie adresată din partea Domnului Isus prin cuvintele „*Veniți (vino) după Mine!*” (Matei 4:19; 9:9; Ioan 1:43; etc.) și răspunsul dat de cei în cauză scoate în evidență începutul vieții cu Mântuitorul, ceva sinonim cu actul mântuirii. Totuși trebuie ținut cont de contextul timpului aferent trecerii spre noua etapă

(dispensație) din istorie, aceea a harului și a ofertei mântuirii tuturor oamenilor. Nu trebuie uitat aici și de Iuda Iscarioteanul, care s-a dovedit a nu fi fost salvat, deși a fost în numărul celor 12 ucenici. Alături de acești 12 aleși au mai fost, de exemplu, cei 70 de ucenici sau grupul de femei și alți simpatizanți ai Domnului. Au fost toți aceștia mântuiți? Unii din ei s-au întors la ale lor atunci când nu au putut digera învățătura categorică și profundă a Învățătorului (Ioan 6). Cât privește pe cei aproape 120 de inși care se găsesc în „camera de sus” în așteptarea făgăduinței trimeriei Duhului Sfânt, ei pot fi considerați cu siguranță ca fiind mântuiți.

Înainte de înălțare, Isus Hristos dă apostolilor porunca de a face ucenici: „*Duceți-vă și faceți ucenici din toate neamurile.*” (Matei 28:19) Intrarea în ucenicie este echivalentul nașterii din nou sau a convertirii, dar textul din Matei 28 continuă prin a spune „și învățați-i să păzească tot ce v-am poruncit”. Deci ucenicia include nu doar convertirea, ci și continuarea vieții cu Domnul prin învățarea continuă și, desigur, prin aplicare la viața nouă. Cei ce erau deja ucenici ai Domnului prin faptul că au avut parte de convertire, deci au experimentat actul mântuirii, vor fi numiți creștini. Un creștin este un ucenic al Domnului, care este mereu în școala lui Isus. Afirmatia poate fi formulată și invers, un ucenic al Domnului este un creștin. De aici rezultă că procesul mântuirii, care începe imediat după actul mântuirii, înseamnă ucenicie. Viața creștină este ucenice în școala lui Isus. Un mântuit este unul care s-a integrat în ucenice și urmează o etapă de continuă formare și transformare prin învățare la nivelul minții și aplicare la nivelul vieții practice.

Domnul Isus a vorbit și a învățat pe oameni în direcția ucenicii ei folosind ideea de „a fi urmașul/ucenicul Lui”. Mântuitorul spune: „*Dacă vine cineva la Mine, și nu urăște pe tatăl său, pe mama sa, pe nevasta sa, pe copiii săi, pe frații săi, pe surorile sale, ba chiar însăși viața sa, nu poate fi ucenicul Meu.*” (Luca 24:26) Apoi continuă: „*Și oricine nu-și poartă crucea și nu vine după Mine, nu poate fi ucenicul Meu.*” (Luca 14:27) Aceste versete scot în evidență prețul ucenicii și dedicarea totală pentru Dumnezeu/Domnul Isus. Scopul Domnului Isus nu a fost doar să aibă ucenici, ci ca aceștia să fie consacrați unei singure cauze. Familia nu este mai presus de Mântuitorul. Nici propria persoană

nu poate fi mai importantă decât Persoana Aceluia care a murit și înviat pentru mântuirea păcătoșului. Este nevoie de o purtare a crucii. Această purtare a crucii este parte a procesului mântuirii. Ucenicia presupune niște rigori, dar ele pot fi acceptate din dragoste pentru Dumnezeu și având în vedere că nu este altă soluție pentru viața spirituală. Totuși trebuie știut că viața cu Domnul pe de o parte este foarte frumoasă și eliberează de orice robie a celui rău, dar în același timp se poate spune că presupune înfrânare și luptă spirituală continuă. În Luca 14:33 este scris: *„Tot așa, oricine dintre voi, care nu se leapădă de tot ce are, nu poate fi ucenicul Meu.”* Lepădare are un dublu sens, lepădare de sine și lepădare de toate posesiunile. În această privință tânărul bogat nu s-a calificat să fie ucenicul Domnului pentru că nu a fost gata să lase tot ceea ce a avut (Matei 19:16-26). Din nou este nevoie să se sublinieze că Domnul Isus nu califică pentru ucenicie doar pe cei săraci, ci ideea este ca bogățiile să nu fie mai importante decât Domnul Isus însuși. Procesul maturizării se face în cadrul uceniei. Așa cum cei 12 ucenici au fost mereu cu Domnul Isus, iar Domnul i-a învățat mereu lucrurile privitoare la Împărăția lui Dumnezeu, tot așa și cei convertiți, intrând în ucenicie, pot învăța mereu prin umblarea lor cu Învățătorul, pentru a crește și a-și însuși noua mentalitate, cea de cetățean al cerului. Punctul maxim de creștere și formare este ajungerea ca Învățătorul: *„Ucenicul nu este mai presus de învățătorul lui; dar orice ucenic desăvârșit va fi ca învățătorul lui.”* (Luca 6:40) Ucenicii Domnului au devenit foarte apropiați, chiar intimi ai lui Hristos. Ei au luat parte la mai toate minunile pe care le-a făcut Fiul lui Dumnezeu. Ei au auzit toate învățăturile Lui. În anumite împrejurări Domnul Isus a dezvoltat și explicat într-un mod aparte unele pilde (Matei 13), le-a spus lucruri speciale pe care nu le-a spus mulțimii (Matei 24, 25 sau Ioan 13-16). Toate acestea s-au petrecut pentru ca ei să devină apți și echipați pentru misiunea lor viitoare. Se poate concluziona că un credincios este în procesul uceniei, al trăirii vieții de mântuit, pe de o parte pentru tot restul vieții lui, dar, pe de altă parte, el poate atinge stadii de maturizare, prin care poate deveni destoinic pentru slujirea altora, adică să prezente Evanghelia mântuirii altor persoane și apoi să-i uceniceze, urmând exemplul Domnului Isus. De această slujire au avut parte apostolii după înălțarea lui Isus Hristos la

cer. Cartea Faptele Apostolilor scoate în evidență acest rol de ucenicizatori al ucenicilor Domnului. Deci, apostolii au fost, atât ucenici care au umblat cu Isus în timpul vieții Lui pe pământ, cât și ucenici care umblau și slujeau împreună cu Domnul Isus după înălțarea Sa, pentru că El, Învățătorul le-a promis că va fi cu ei: „Și iată că Eu voi fi cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului.” (Matei 28:20) Chiar mai mult, se poate spune că ucenicii au rămas în continuare ucenici care umblă cu Domnul, dar și ucenici care fac și instruiesc alți ucenici. Oarecum, în mod asemănător, o persoană care a experimentat actul mântuirii, este un ucenic toată viața lui, fiind în procesul mântuirii, dar care în același timp slujește ucenicizând și investind în alții.

Cartea Faptele Apostolilor folosește mult cuvântul ucenic/ucenici cu referire la cei 12 apostoli, apoi cu referire la cele aproape 120 de persoane care erau legate deja de Isus Hristos, cât și cu referire la cei ce au crezut după aceea (1:15; 2:41; 5:14; 6:1-2). Începând cu Faptele apostolilor capitolul 2, în urma convertirii și botezării celor aproape 3.000 de suflete, ucenicii formează Biserica, ceea ce Domnul Isus a anticipat deja în Matei 16. Termenul de „ucenici” este dat tuturor celor ce au crezut și s-au alăturat apostolilor/ucenicilor. Mulțimea ucenicilor, atunci când se adună împreună formează „adunarea”: „În zilele acelea, când s-a înmulțit numărul ucenicilor, ... Cei doisprezece au adunat mulțimea ucenicilor, și le-a zis: ... Vorbirea aceasta a plăcut întregii adunări.” (Faptele Apostolilor 6:1,2,5)

În urma convertirii lui Saul din Tars, pe drumul Damascului (F.A. 9), acesta este slujit de un ucenic numit Anania, iar mai apoi noul Pavel se alătură ucenicilor (9:19). Formarea Bisericii din Antiohia, ceea ce presupune deja includerea Neamurilor, conturează și mai bine ideea de „adunare”, iar mai apoi are loc numirea ucenicilor prin cuvântul „creștini”. *„Un an întreg a luat parte la adunările Bisericii, și au învățat pe mulți oameni. Pentru întâiași dată, ucenicilor li s-a dat numele de creștini în Antiohia.”* (11:26) Cuvântul ucenic/ucenici se regăsește și în alte versete din cartea Faptele Apostolilor, ca de exemplu:

- 13:52 „... în timp ce ucenicii erau plini de bucurie și de Duhul Sfânt.”

- 14:20 „Când l-au înconjurat însă ucenicii, Pavel s-a sculat și a intrat în cetate.”; 14:28 „Și au rămas destul de multă vreme acolo cu ucenicii.”
- 14:22 „întărind sufletele ucenicilor: El îi îndemna să stăruie în credință și spunea că în Împărăția lui Dumnezeu trebuie să intrăm prin multe neazuri.”
- 18:23 „După ce a petrecut câțeva vreme în Antiohia, Pavel a plecat și a străbătut din loc în loc ținutul Galatiei și Frigiei, întărind pe toți ucenicii.”
- 20:2 „A străbătut ținutul acesta și a dat ucenicilor o mulțime de sfaturi.”
- 20:7 „În ziua dintâi a săptămânii, eram adunați laolaltă ca să frângem pâinea. Pavel, care trebuia să plece a doua zi, vorbea ucenicilor și și-a lungit vorbirea până la miezul nopții.”
- 21:4 „Acolo am găsit pe ucenici și am rămas șapte zile.;
- 21:16 „Câțiva ucenici din Cezareea au venit și ei cu noi și ne-au dus la unul numit Mnason, din Cipru, vechi ucenic, la care aveam să găzduim.”

Potrivit acestor texte și nu numai, a fi ucenic presupune mai întâi înrolarea, prin consacrare/punere deoparte, apoi învățarea, care conduce la maturizare și destoinicie pentru cauza Împărăției lui Dumnezeu. Ucenicia presupune învățarea și transformarea continuă în cadrul trăirii zilnice a vieții de credință. Uneltele creșterii și formării ucenicului sunt Cuvântul, rugăciunea, părtășia frățească, ce include Biserica, slujirea (în care sunt incluse faptele bune de orice natură) etc. Aceste elemente mai pot fi numite și mijloace ale harului prin care Dumnezeu își revarsă binecuvântările lui cerești asupra omului. Un nou credincios este un ucenic, dar care nu se oprește aici, ci el crește și se formează, printr-un proces continuu în contextul uceniciei.

În continuare se va studia, în linii mari, conceptul de mântuire în progres/mântuire în proces urmărind învățătura epistolelor, care accentuează maturizarea și asemănarea cu Hristos, ceea ce înseamnă de fapt, sfințirea credinciosului.

2.2 Procesul maturizării și asemănării cu Hristos văzut în epistole: sfințirea

Toată Biblia, atât Vechiul Testament, cât și Noul Testament folosește foarte mult cuvântul sfințire/sfânt/sfințenie. Acest cuvânt include și aspectul mântuirii ca un act, când păcătosul este sfințit (sfințirea/neprihănirea pozițională), dar și aspectul mântuirii ca un proces (mântuirea practică, în progres/proces), când credinciosul devine sfânt în trăire practică zilnică.

Se va începe cu *epistolele apostolului Pavel* și cu felul în care el scrie credincioșilor să continue viața de credință ce a început în urma întoarcerii la Dumnezeu și credinței în Domnul Isus.

În **Epistola către romani**, după ce este dezvoltată tema neprihănirii prin credință, apostolul Pavel explică în ce fel trebuie trăită viața creștină, începând cu capitolul 6 și până la capitolul 8, astfel încât ceea ce este primit prin Hristos să fie exprimat în trăirea de fiecare zi. Astfel este tratată problema păcatului, pentru că sfințirea are de a face cu rezolvarea problemei păcatului. Ideea principală este că puterea păcatului și a firii pământești este rezolvată prin Hristos, dar credinciosul este chemat să aplice la nivelul minții și al trupului adevărul că, de drept, păcatul și firea pământească nu mai au nici un drept legal asupra celui salvat și socotit neprihănit. Credinciosul este unit cu Hristos atât în moartea Lui, cât și în învierea Lui (6:4-6). Din cuvintele lui Pavel „*socotiți-vă morți față de păcat și vii pentru Dumnezeu*” (6:11), precum și „*păcatul să nu mai domnească în trupul vostru muritor*” (6:12) sau „*să nu mai dați în stăpânirea păcatului mădularele voastre, ...; ci dați-vă pe voi înșivă lui Dumnezeu*” (6:13) etc. rezultă că persoana mântuită are un rol activ, ce ține de voință și cunoașterea adevărurilor spirituale. Viața creștină presupune o umblare, nu după îndemnul firii pământești, ci după îndemnul Duhului (8:1-8). În cel credincios operează „*legea Duhului de viață*”, nu „*Legea păcatului și a morții*” (8:2). Credinciosul are Duhul Sfânt, adică Duhul lui Hristos și este „*duhovnicesc*”, nu „*pământesc*” (8:9). De aici rezultă trăirea prin Duhul, care este o trăire nouă, plăcută lui Dumnezeu. Puterea trăirii vieții sfinte vine din Duhul care este Sfânt.

Tot în epistola către Romani, începând cu capitolul 12, apostolul Pavel dă învățătură și îndeamnă mereu cum să fie trăită viața nouă, viața creștină. Chiar în primele versete din capitolul 12, îndemnul este de a aduce trupul ca „*o jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu*” (12:1) și de a nu urma „*chipul veacului acestuia*”, ci să aibă loc o transformare „*prin înnoirea minții*” pentru a deosebi voia lui Dumnezeu, „*cea bună, plăcută și desăvârșită*” (12:2). Această transformare presupune timp și include toată viața trăită de după convertire și până la moartea biologică sau până la răpire (pentru cei ce vor fi în viață la revenirea lui Hristos). Capitolele următoare, de la 12 la 15 sunt pline de învățături, îndemnuri și sfaturi ce privesc felul în care trebuie trăită viața cu Dumnezeu. Chiar dacă nu este folosit în mod specific cuvântul „sfânt”/„sfințire”, cele scrise includ conceptul acesta și sunt adresate celor deja mântuiți, pentru a-ți conforma viața la noul statut pe care îl are prin Hristos. Aici (și nu numai aici) sunt așezate noile valori și principii de viață compatibile cu numele de urmaș al lui Hristos. Este vorba de folosirea darurilor în smerenie (12:3-8), de dragoste creștină (12:9-20; 13:8-10), supunere față de stăpâniri (13:1-7), curăție morală (13:11-14), îngăduință creștină (14:1-23; 15:1-13) etc.

Ideea sfințirii ca și proces continuu este întâlnită și în următoarele epistole pauline:

- „*Către Biserica lui Dumnezeu care este în Corint, către cei ce au fost sfințiți, chemați să fie sfinți.*” (1 Corinteni 1:2);
- „*Și voi, prin El, sunteți în Hristos Isus. El a fost făcut de Dumnezeu pentru noi înțelepciune, neprihănire, sfințire și răscumpărare.*”(1 Corinteni 1:30);
- „*Căci templul lui Dumnezeu este sfânt, și așa sunteți voi.*” (1 Corinteni 3:17);
- „*Lauda noastră este mărturia pe care ne-o dă cugetul nostru că ne-am purtat în lume, și mai ales față de voi, cu o sfințenie și curăție de inimă date de Dumnezeu, bizuindu-ne nu pe o înțelepciune lumească, ci pe harul lui Dumnezeu.*” (2 Corinteni 1:12);
- „*Și să vă îmbrăcați în omul cel nou, făcut după chipul lui*

Dumnezeu, de o neprihănire și sfințenie pe care o dă adevărul.” (Efeseni 4:24);

- *„Ca să vi se întărească inimile și să fie fără prihană în sfințenie, înaintea lui Dumnezeu, Tatăl nostru, la venirea Domnului nostru Isus Hristos împreună cu toți sfinții Săi.”* (1 Tesaloniceni 3:13);

- *„Fiecare din voi să știe să-și stăpânească vasul în sfințenie și cinste,”* (1 Tesaloniceni 4:4);

- *„Totuși ea va fi mântuită prin nașterea de fii, dacă stăruie cu smerenie în credință, în dragoste și în sfințenie.”* (1 Timotei 2:15);

- *„Căci Dumnezeu nu ne-a chemat la necurăție, ci la sfințire.”* (1 Tesaloniceni 4:7);

- *„Ca s-o sfințească, după ce a curățat-o prin botezul cu apă prin Cuvânt.”* (Efeseni 5:26);

- *„Dumnezeul păcii să vă sfințească El însuși pe deplin; și duhul vostru, sufletul vostru și trupul vostru să fie păzite întregi, fără prihană, la venirea Domnului nostru Isus Hristos.”* (1 Tesaloniceni 5:23);

În toate aceste versete enumerate și citate mai sus sunt folosite chiar cuvintele: „sfânt/sfinți”; „sfințiți”; „sfințire”; „sfințenie”; „sfințească”; etc. În context este vorba atât de sfințirea pe care o are credinciosul prin Domnul Isus Hristos, cât și de sfințirea la care este chemat credinciosul să ia parte aducându-și aportul voinței și trăirii lui, dar nu despărțit de harul lui Dumnezeu și de puterea Duhului Sfânt. Procesul sfințirii este tot prin har ca și actul mântuirii. Prin credință și prin învățătura primită, incluzând voința sa, credinciosul își însușește harul mântuitor.

În **Epistola către evrei** este scos în evidență faptul că jertfa Domnului Isus Hristos este mai bună, deci superioară și desăvârșită, față de jertfele pe care le-a adus poporul ales al lui Dumnezeu prin Lege (5:5-9; 7:1-4; 8:1-4; etc.). Este spus că Marele Preot, care este Isus, este *„sfânt, nevinovat, fără pată, despărțit de păcătoși și înălțat mai presus de ceruri”* (7:24). Credincioșii sunt numiți sfinți și sunt chemați să-și

aștească privirile la Domnul Isus, care este numit „*Apostolul și Marele Preot*” (3:1) sau „*Căpetenia și desăvârșirea credinței*” (12:2). Sfințirea și creșterea este făcută folosindu-se și disciplinarea prin pedeapsă (12:5-11). Această corectare este făcută ca unor fii. Deci, aici este vorba de cei care sunt deja mântuiți, dar care încă nu sunt desăvârșiți și sunt într-un proces continuu de transformare. În ultimul capitol din Evrei, alături de alte îndemnuri privitoare la trăirea vieții creștine sunt scrise și cuvintele următoare: „*Dumnezeul păcii, care, prin sângele legământului celui veșnic, a sculat din morți pe Domnul nostru Isus, marele Păstor al oilor, să vă facă desăvârșiți în orice lucru bun, ca să faceți voia Lui și să lucreze în noi ce-I este plăcut, prin Isus Hristos. A Lui să fie slava în vecii vecilor! Amin.*” (13:20-21)

Apostolul Iacov, în epistola sa prezintă viața creștină dintr-un punct de vedere foarte practic. El arată că un credincios autentic nu doar pretinde a fi creștin, ci transpune în faptă ceea ce susține că este. Credinciosul este „*un împlinitor cu fapta*” (Iacov 1:25). Religgiunea unui adevărat credincios este dovedită și din înfrânarea limbii (1:26) și prin cercetarea orfanilor și a văduvelor, cât și trăind „*neîntinați de lume*” (1:17).

Epistolele lui Petru scriu mult despre aspectul sfințirii. Apostolul Petru preia un citat din Vechiul Testament, din Leviticul, unde Dumnezeu cerea poporului Israel sfințenie, prin cuvintele: „*Fiiți sfinți, căci Eu sunt sfânt.*” (1 Petru 1:16)¹⁰⁸ Sfințirea este lucrată prin Duhul Sfânt (1:2). Credincioșii sunt numiți „*o seminție aleasă, o preoție împăratească, un neam sfânt, un popor pe care Dumnezeu Și l-a câștigat ca să fie al Lui, ca să vestiți puterile minunate ale Celui ce v-a chemat din întuneric la lumina Sa minunată*” (1 Petru 2:9). Pentru că epistolele sunt scrise celor „*aleși*” (1 Petru 1:1) și celor ce au „*căpătat o credință de același preț*” (2 Petru 1:1), autorul își încurajează continuu:

- „*Să doriți laptele duhovnicesc și curat, pentru ca prin el să creșteți spre mântuire*” (1 Petru 2:2);
- „*Să vă feriți de poftele firii pământești care se războiesc cu sufletul*” (1 Petru 2:11);

¹⁰⁸Preluat din Leviticul 11:44; 19:2; etc.

- *„La aceasta ați fost chemați; fiindcă și Hristos a suferit pentru voi și v-a lăsat o pildă, ca să călcați pe urmele Lui. El n-a făcut păcat, și în gura Lui nu s-a găsit vicleșug” (1 Petru 2:21);*
- *„Dumnezeiasca Lui putere ne-a dăruit tot ce privește viața și evlavia, prin cunoașterea Celui ce ne-a chemat prin slava și puterea Lui, prin care El ne-a dat făgăduințele Lui nespuse de mari și scumpe, ca prin ele să vă faceți părtași firii dumnezeiești, după ce ați fugit de stricăciunea care este în lume prin poftă. De aceea, dați-vă și voi toate silințele ca să uniți cu credința voastră fapta; cu fapta, cunoștința; cu cunoștința, înfrânarea; cu înfrânarea, răbdarea; cu răbdarea, evlavia; cu evlavia, dragostea de frați; cu dragostea de frați, iubirea de oameni.” (2 Petru 1:3-7);*
- *„Voi deci, preaiubiților, știind mai dinainte aceste lucruri, păziți-vă ca nu cumva să vă lăsați târați de rătăcirea acestor nelegiuiri și să vă pierdeți tăria; ci creșteți în harul și în cunoștința Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. A Lui să fie slava, acum și în ziua veșniciei. Amin.” (2 Petru 3:17-18)*

La apostolul Petru, ca și la apostolul Pavel, creșterea, sfințirea și trăirea vieții creștine sunt realizate atât prin harul lui Dumnezeu, prin Duhul Sfânt și prin puterea divină, cât și prin participarea omului, care se predă Domnului pentru a asculta, pentru a răbda și a rămâne în credință, asemănându-se cu Hristos.

Epistolele ioanine includ învățături privitoare la trăirea vieții creștine. Apostolul Ioan pune mereu în contrast lumina cu întunericul, adevărul cu minciuna, neprihănirea și păcatul etc. Pe de o parte Ioan arată că cel credincios are mereu nevoie de curățirea păcatelor prin sângele Domnului Isus (1 Ioan 1:8-10), iar pe de altă parte este spus că *„oricine rămâne în El nu păcătuiește”* (1 Ioan 3:6) sau *„oricine este născut din Dumnezeu nu păcătuiește, pentru că sămânța Lui rămâne în el; și nu poate păcătui, fiindcă este născut din Dumnezeu”*. (1 Ioan 3:9) Ioan atrage atenția că *„cine zice că rămâne în El, trebuie să trăiască și el cum a trăit Isus”*. (1 Ioan 2:6) Lucrul acesta este posibil deoarece cei credincioși au primit *„ungerea din partea Celui sfânt”* (1 Ioan 2:20), ungerea care *„rămâne în voi și n-aveți trebuință să vă învețe cineva; ci, după cum ungerea Lui vă învață despre toate*

lucrurile și este adevărată, și nu este o minciună, rămâneți în El, după cum v-a învățat ea”. (1 Ioan 2:27) Se poate ști dacă cineva este născut din Dumnezeu prin viața trăită în neprihănire (1 Ioan 2:29). Toate cele trei epistole pun accentul pe părtășia cu Dumnezeu și cu Fiul (1 Ioan 1:3) și unii cu alții (1 Ioan 1:7), pe iubire față de Dumnezeu și față de alții (1 Ioan 4:19-21), precum și pe adevăr (2 Ioan 2; 3 Ioan 13; etc.).

Epistola lui Iuda, chiar dacă este foarte scurtă, ea îndeamnă pe cei credincioși la luptă „*pentru credința, care a fost dată sfinților odată pentru totdeauna*” (v. 3). În epistolă sunt demascați cei care „*schimbă în desfrânare harul Dumnezeului nostru, și tăgăduiesc pe singurul nostru Stăpân și Domn Isus Hristos*” (v. 4). Cei chemați și iubiți de Dumnezeu sunt îndemnați să se zidească sufletește pe credința preasfântă, să se țină în dragostea lui Dumnezeu (v. 20-21). Benedicția aduce în vedere că în viața creștină accentul nu este pus doar pe responsabilitatea credincioșilor, ci și pe ceea ce este oferit, în har, prin Dumnezeu și prin Mântuitorul nostru Isus Hristos. „*Iar a Aceluia care poate să vă păzească de orice cădere și să vă facă să vă înfățișați fără prihană și plini de bucurie înaintea slavei Sale, singurului Dumnezeu, Mântuitorul nostru, prin Isus Hristos, Domnul nostru, să fie slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii, și acum și în veci. Amin.*” (v. 24-25)

În cartea Apocalipsa problema sfințirii și a trăirii vieții creștine este evidențiată în special prin cele șapte scrisori trimise celor șapte Biserici (Ap. 2 și 3). În aceste scrisori sunt aduse aprecieri, dar și muștrări și îndemn la corectare și pocăință. Bisericile, atât prin conducătorii ei, cât și prin fiecare credincios în parte, trebuie să păstreze învățătura curată și să trăiască sfințenia (Ap. 2:2; 2:15; 2:20; 3:9; etc.). Capitolele care descriu imaginea din cer (Ap. 4-5) sau noul Ierusalim, adică cetatea cerească (Ap. 21-22) pun în evidență faptul că Dumnezeu este Sfânt și foarte vrednic de laudă (Ap. 4:11; 5:12-14). La fel este și Mielul, adică Domnul Isus Hristos. Tot ceea ce este în prezența lui trebuie să fie sfânt, iar cei „*fricoși, necredincioși, scârboși, ucigași, curvari, vrăjitori, închinătorii la idoli și toți mincinoșii, partea lor este în iazul care arde cu foc și cu pucioasă, adică moartea a doua*” (Ap. 21:8) și „*nimic întinat nu va intra în ea, nimeni care trăiește în spurcăciune și în minciună;*

ci numai cei scriși în Cartea Vieții Mielului” (Ap. 21:27). Credincioșii care „și-au spălat hainele și le-au albit în sângele Mielului” (Ap. 7:14) sunt sfinți și sunt chemați să se sfințească continuu: „Cine este fără prihană să trăiască și mai departe fără prihană. Și cine este sfânt să se sfințească și mai departe!” (Ap. 22:11)

La finalul acestei secțiuni, care ține de ceea ce a fost numit mântuirea cu un proces și care se referă la ucenicie și sfințire, în sensul de continuarea vieții creștine de la convertire și până la încheierea vieții pământești, se vor trage următoarele concluzii:

- a) Această perioadă de timp este la fel de importantă ca și actul convertirii;
- b) Credinciosul „socotit neprihănit” este chemat să manifeste în mod practic, prin trăirea zilnică, această stare pe care a primit-o prin har;
- c) Pentru trăirea vieții cu Dumnezeu credinciosul este într-un parteneriat/legământ cu Mântuitorul. Pe de o parte, viața nouă este trăită prin Duhul Sfânt, prin harul lui Dumnezeu, iar pe de altă parte, cel mântuit are responsabilitatea să fie predat Domnului, să asculte, să fugă de păcat, să lupte, să aleagă mereu voia Domnului, să se maturizeze și să fie schimbat mereu, astfel încât să devină tot mai asemenea lui Hristos;
- d) Procesul schimbării, al creșterii spirituale înseamnă ucenicie, când cel născut din nou învață de la Hristos, copiindu-L și devenindu-I tot mai asemănător;
- e) Transformarea credinciosului în procesul mântuirii înseamnă sfințire, când omul cel vechi, care este deja detronat, este dezbrăcat de puterea păcatului, iar omul cel nou, duhovnicesc, care este prezent prin unirea cu Hristos este întronat și activ/viu pentru a trăi plăcut lui Dumnezeu;
- f) Ținta sau chiar scopul final pentru cel mântuit este desăvârșirea, adică ajungerea ca și Hristos. Credinciosul înaintază spre această țintă și urcă mereu, dar numai la finalul vieții, prin trecerea la cele veșnice sau prin întâmpinarea lui Hristos la revenirea Sa se atinge pe deplin scopul, adică sfințirea deplină. Acest aspect face parte din subtema ce urmează.

După ce au fost prezentate mântuirea ca un act – nașterea din nou, iar mai apoi mântuirea ca un proces – trăirii vieții creștine, se vor studia și câteva aspecte ce privesc mântuirea ca o finalitate – glorificarea.

3. MÂNTUIREA CA O FINALITATE: ÎNCHEIEREA VIEȚII PE PĂMÂNT – GLORIFICAREA

Istoria omenirii are un traseu liniar, se îndreaptă spre un final, care înseamnă sfârșitul acestei lumi. Omul, începe viața pe acest pământ, din punct de vedere biologic și apoi sfârșește prin moarte. Moartea omului nu înseamnă anihilarea lui, ci continuarea existenței, pentru că sufletul este de la Dumnezeu și este veșnic. Credinciosul își începe viața lui spirituală la convertire, atunci când intră pe poartă și apoi continuă pe cale, pentru ca mai apoi să încheie viața de aici de pe pământ și să meargă în veșnicii.

Noul Testament are suficiente texte care vorbesc despre mântuirea deplină a credinciosului, care nu este altceva decât glorificarea. Ce este glorificarea? Pentru a răspunde la întrebare se poate face referire la rugăciunea Domnului Isus, din Ioan 17. În rugăciunea Sa, Domnul spune: *„Tată a sosit ceasul! Proslăvește pe Fiul Tău.”* (Ioan 17:1) În versetul 5 este repetată ideea prin cuvintele: *„Tată proslăvește-Mă la Tine însuși cu slava pe care o aveam la Tine, înainte de a fi lumea.”* (Ioan 17:5) În rugăciune, Fiul vorbește cu Tatăl și despre ucenicii Săi, dar și despre *„cei ce vor crede”* în El prin cuvintele lor (Ioan 17:9,11, 20 etc.). În rugăciunea Lui pentru ei, Mântuitorul spune: *„Tată, vreau ca acolo unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine și aceia, pe care Mi i-ai dat Tu, ca să vadă slava Mea, slavă, pe care Mi-ai dat-o Tu”* (Ioan 17:24). Deci, cuvântul glorificare este sinonim cu *„proslăvire”* sau cu *„slăvire”*. Textul din Romani 8:30 folosește același cuvânt *„proslăvit”*. Glorificarea credinciosului este acel act prin care mântuirea și/sau răscumpărarea sunt aplicate în sensul deplin, atât sufletului, cât și trupului celui ce s-a încrezut în Hristos. Alt text care scoate în evidență mântuirea ca pe un act final este cel din Evrei 9:27-28: *„Și, după cum oamenilor le este rânduit să moară o singură dată, iar după aceea vine judecata, tot așa, Hristos, după*

ce S-a adus jertfă o singură dată, ca să poarte păcatele multora, Se va arăta a doua oară, nu în vederea păcatului, ca să aducă mântuirea celor ce-L așteaptă.” La revenirea lui Hristos va fi adusă mântuirea pentru cei ce-L așteaptă. Apostolul Petru spune și el următoarele: *„Voi sunteți păziți de puterea lui Dumnezeu, prin credință, pentru mântuirea gata să fie descoperită în vremurile de apoi!”* (1 Petru 1:5)

Întrebarea care se cere ridicată este legată de timp. Când este glorificat credinciosul, la moartea fizică (despărțirea sufletului de trup) sau la înviere? Din definiție, deoarece este inclusă și răscum-părarea trupului, reiese că la înviere credinciosul este proslăvit, adică mântuirea este completă și pentru totdeauna. Excepție vor face cei ce vor prinde răpirea. Ei nu vor mai experimenta moartea, ci doar transformarea și slava.

În continuare vor fi date mai multe texte care susțin ideea mântuirii ca un ultim act. Pentru a ieși mai ușor în evidență se vor sublinia cuvintele sau expresiile cheie.

- Romani 8:18-24a: *„Eu socotesc că suferințele din vremea de acum nu sunt vrednice să fie puse alături cu slava viitoare, care are să fie descoperită față de noi. De asemenea, și firea așteaptă cu o dorință înfocată descoperirea fiilor lui Dumnezeu. Căci firea a fost supusă deșertăciunii – nu de voie, ci din pricina celui ce a supus-o – cu nădejdea însă, că și ea va fi izbăvită din robia stricăciunii, ca să aibă parte de slobozenia slavei copiilor lui Dumnezeu. Dar știm că, până în ziua de azi, toată firea suspină și suferă durerile nașterii. Și nu numai ea, dar și noi, care avem cele dintâi roade ale Duhului, suspinăm în noi și așteptăm înfierea, adică răscum-părarea trupului nostru. Căci în nădejdea aceasta am fost mântuiți.”*
- Romani 8:30: *„Și pe aceia pe care i-a hotărât mai dinainte, i-a și chemat; și pe aceia pe care i-a chemat, i-a și socotit neprihăniți; iar pe aceia pe care i-a socotit neprihăniți, i-a și proslăvit.”*

- 1 Petru 1:5: „*Voi sunteți păziți de puterea lui Dumnezeu, prin credință, pentru mântuirea gata să fie descoperită în vremurile de apoi!*”
- 1 Petru 5:10: „*Dumnezeul oricărui har, care v-a chemat în Hristos Isus la slava Sa veșnică, după ce veți suferi puțină vreme, vă va desăvârși, vă va întări, vă va da putere și vă va face neclintii.*”
- 1 Ioan 2:28: „*Și acum, copilașilor, rămâneți în El, pentru ca, atunci când Se va arăta El, să avem îndrăzneală și, la venirea Lui, să nu rămânem de rușine și depărtați de El.*”
- 1 Ioan 3:2-3: „*Preaiubiților, acum suntem copii ai lui Dumnezeu. Și ce vom fi nu s-a arătat încă. Dar știm că, atunci când Se va arăta El, vom fi ca El; pentru că Îl vom vedea așa cum este. Oricine are nădejdea aceasta în El se curăță, după cum El este curat.*”

Aceste versete vorbesc despre „slava viitoare”, „slobozenia slavei copiilor lui Dumnezeu”, „așteptăm înfierea, adică răscumpărarea trupului nostru”, „mântuirea gata să fie descoperită în vremea de apoi”, „nădejde”, „când se va arăta El, vom fi ca El” etc.

Fiindcă gloriificarea include și trupul nostru, care va fi înviat sau transformat se vor mai da și alte texte care spun despre acest fapt. Despre învierea trupului și despre gloriificare și mântuirea ca act final pentru credincios vorbește apostolul Pavel în prima sa epistolă către Corinteni, dar și în prima epistolă către Tesaloniceni. Din nou se vor sublinia cuvintele și expresiile cheie.

- 1 Corinteni 15:12-58 (se vor selecta doar câteva versete)
Dacă numai pentru viața aceasta ne-am pus nădejdea în Hristos, atunci suntem cei mai nenorociți dintre toți oamenii!

Și, după cum toți mor în Adam, tot așa, toți vor învia în Hristos, dar fiecare la rândul cetei lui. Hristos este cel dintâi rod; apoi, la venirea Lui, cei ce sunt ai lui Hristos. Vrajmașul cel din urmă, care va fi nimicit, va fi moartea.

Așa este și învierea morților. Trupul este semănat în putrezire, și învie în neputrezire; este semănat în ocară, și învie în slavă; este semănat în neputință, și învie în putere. Este semănat trup firesc,

și învie trup duhovnicesc. Dacă este un trup firesc, este și un trup duhovnicesc. Și, după cum am purtat chipul celui pământesc, tot așa vom purta și chipul Celui ceresc. Ce spun eu, fraților, este că nu poate carnea și sângele să moștenească Împărăția lui Dumnezeu; și că putrezirea nu poate moșteni neputrezirea. Iată, vă spun o taină: nu vom adormi toți, dar toți vom fi schimbați, într-o clipă, într-o clipită din ochi, la cea din urmă trâmbiță. Trâmbița va suna, morții vor învia nesupuși putrezirii, și noi vom fi schimbați. Căci trebuie ca trupul acesta, supus putrezirii, să se îmbrace în neputrezire, și trupul acesta muritor să se îmbrace în nemurire. Când trupul acesta, supus putrezirii, se va îmbrăca în neputrezire, și trupul acesta muritor se va îmbrăca în nemurire, atunci se va împlini cuvântul care este scris: „Moartea a fost înghițită de biruință.”

- 1 Tesaloniceni 4:13-17

Nu voim, fraților, să fiți în necunoștință despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca ceilalți, care n-au nădejde. Căci, dacă credem că Isus a murit și a înviat, credem și că Dumnezeu va aduce înapoi, împreună cu Isus, pe cei ce au adormit în El. Iată, în adevăr, ce vă spunem prin Cuvântul Domnului: noi cei vii, care vom rămâne până la venirea Domnului, nu vom lua-o înaintea celor adormiți. Căci însuși Domnul, cu un strigăt, cu glasul unui arhanghel și cu trâmbița lui Dumnezeu, Se va coborî din cer, și întâi vor învia cei morți în Hristos. Apoi, noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiți toți împreună cu ei în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh; și astfel vom fi totdeauna cu Domnul.

- Filipeni 3:20-21

Dar cetățenia noastră este în ceruri, de unde și așteptăm ca Mântuitor pe Domnul Isus Hristos. El va schimba trupul stării noastre smerite și-l va face asemenea trupului slavei Sale, prin lucrarea puterii pe care o are de a-Și supune toate lucrurile.

- Romani 8:19-25

De asemenea, și firea așteaptă cu o dorință înfocată descoperirea fiilor lui Dumnezeu. Căci firea a fost supusă deșertăciunii

– nu de voie, ci din pricina celui ce a supus-o – cu nădejdea însă, că și ea va fi izbăvită din robia stricăciunii, ca să aibă parte de slobozenia slavei copiilor lui Dumnezeu. Dar știm că, până în ziua de azi, toată firea suspină și suferă durerile nașterii. Și nu numai ea, dar și noi, care avem cele dintâi roade ale Duhului, suspinăm în noi și așteptăm înfierea, adică răscumpărarea trupului nostru. Căci în nădejdea aceasta am fost mântuiți. Dar o nădejde care se vede nu mai este nădejde: pentru că ce se vede se mai poate nădăjdui? Pe când, dacă nădăjduim ce nu vedem, așteptăm cu răbdare.

Aici este vorba despre învierea din morți a celor credincioși și transformarea trupului celor ce vor fi vii la revenirea Domnului Isus Hristos. Mântuirea sau răscumpărarea este în sensul deplin în urma acestei faze finale. În lucrarea de față nu se va intra în analize și dezbateri în legătură cu starea intermediară, cea cuprinsă între moartea biologică și ziua învierii, nici aspecte legate de escatologie privind amilenismul, postmilienismul sau premilenismul. Este suficient să fie arătat doar faptul că va avea loc o schimbare totală, care poartă numele de gloriificare. Credincioșii vor fi mântuiți din prezența păcatului, dar vor fi scoși și din mijlocul acestei lumi căzute.

Cartea Apocalipsa, ultima din Biblie, care este o carte profetică și apocaliptică, are în ea aspecte legate de biruința finală și mântuirea deplină prin gloriificarea credincioșilor. În primul capitol este descoperirea și prezentarea gloriificată a Persoanei Domnului Isus Hristos. Capitolele 2 și 3 sunt scrisorile trimise celor 7 Biserici, din Asia Mică, cu aprecieri, mustrări și îndemnuri. Fiecare Biserică primește însă și promisiuni legate de viitorul glorios al credincioșilor în raiul lui Dumnezeu. „*Cel ce va birui*” va fi răsplătit faptul că va mânca din „*pomul vieții, care este în raiul lui Dumnezeu*” (2:7); „*nicidecum nu va fi vătămat de a doua moarte*” (2:11); va mânca din „*mana ascunsă*” și va primi „*o piatră albă; și pe piatra aceasta este scris un nume nou pe care nu-l știe nimeni decât acela care-l primește*” (2:17). „*Celui ce va birui și celui ce va păzi până la sfârșit lucrurile Mele* (ale lui Dumnezeu)” îi va fi dată „*stăpânire peste neamuri*” (2:26). „*Cel ce va birui*” va fi îmbrăcat în „*haine albe*” (3:5); va fi făcut „*un stâlp*” în Templul lui Dumnezeu

(3:12). „*Celui ce va birui*” îi va fi dat să șadă pe scaunul de domnie (3:21). Toate aceste făgăduințe au în ele aspecte glorioase ce vor fi primite la final, când mântuirea se va fi desăvârșit deplin.

Cartea continuă prin prezentarea scenei din cer, prin capitolele 4 și 5, iar după aceea urmează șirul prezentării lucrurilor viitoare și finale. Sunt enumerate evenimentele care se desfășoară în legătură cu ruperea celor 7 peceti, sunarea din cele 7 trâmbițe și vărsarea mâniei divine prin cele 7 potire. Fără a fi o prezentare specială a cărții Apocalipsa, la această parte a discuției despre mântuire ca o finalitate se va arăta că, în ciuda luptei duse de Cel rău, Domnul Isus Fiul și Dumnezeu Tatăl sunt pe deplin în control și vor avea biruința finală așezând pentru totdeauna starea eternă și glorioasă. Toți credincioșii vor fi în prezența lui Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Fiul, într-o stare de fericire deplină, pentru că „*mântuirea este a Dumnezeului nostru, care șade pe scaunul de domnie, și a Mielului*” (7:10). „*Aleluia! A Domnului, Dumnezeului nostru, este mântuirea, slava, cinstea și puterea!*” (19:1)

La finalul acestei a treia părți din capitol se va face un scurt rezumat trecându-se în revistă ceea ce este spus despre mântuire ca și finalitatea ei.

Avându-se în vedere că Dumnezeu a alcătuit un plan al salvării înainte de întemeierea lumii și că, în preștiința și suveranitatea Sa, El îi cunoaște pe cei mântuiți și i-a și rânduit deja să fie ai Lui, mântuirea începe din veșniciei și se încheie tot în veșniciei. Mântuirea începe cu Dumnezeu și se finalizează tot cu Dumnezeu. Desăvârșirea mântuirii este actul final în care omul este adus în prezența lui Dumnezeu, prin scoaterea lui din prezența păcatului și așezarea sa în slava cerească. Mântuirea văzută ca o finalitate include în mod special timpul viitor. Urmează să aibă loc acest eveniment glorios. Toți cei credincioși așteaptă acest eveniment, care înseamnă revenirea Domnului Isus și prin urmare și glorificarea și spun la fel ca și textul din 1 Corinteni 16:22, „*Maranata!*”, adică Domnul nostru vine! Cei ce au experimentat mântuirea ca un act al convertirii și al nașterii din nou și care continuă viața de credință ca și ucenici ai Domnului fiind într-un proces continuu de sfințire, la promisiunea

Mântuitorului: „Eu vin curând”, ei spun: „Amin! Vino, Doamne Isuse!” (Apocalipsa 22:20)

Concluzii și comentarii la capitolul al II-lea

Capitolul al doilea al acestei lucrări de cercetare include tema cea mai importantă din tot ansamblul de învățături, dogme, creduri și practici, mântuirea. În analizarea mai multor confesiuni creștine, Ortodoxă, Baptistă, Adventistă și Penticostală, care sunt întâlnite în aproape toate satele și orașele din România (desigur și în Cuvin, localitatea asupra căreia se face referirea în principal), este important să cadă accentul pe învățătura despre mântuire. În cele ce urmează se vor trage câteva concluzii și apoi se vor încerca doar câteva comentarii asupra abordării din acest capitol. Se trag mai întâi concluziile.

1. Mântuirea este o temă foarte complexă și vastă. Are așa multe ramificații și legături cu așa multe alte teme biblice, încât nu se poate epuiza într-un singur capitol dintr-o lucrare modestă.
2. Mântuirea păcătosului prin harul Domnului este așa de importantă încât nu poate fi descrisă în cuvinte. Este esența existenței și rațiunea pentru care a fost creat omul de către Dumnezeu.
3. Sunt o multitudine de modalități prin care se poate vorbi și învăța despre mântuire bazat pe Sfânta Scriptură. Calea decisă și urmată în această lucrare, mai precis în acest capitol este doar una din ele, nu neapărat singura abordare și nici cea asupra căreia nu se poate găsi nici un cusur în forma de prezentare și expunere. Asupra mântuirii în sine, pe care Dumnezeu o oferă omului păcătos, prin Domnul Isus Hristos, nu se poate aduce nici o obiecție. Ea, mântuirea este perfectă, după cum Dumnezeu Mântuitorul este perfect. Asupra felului în care noi oamenii percepem, descriem sau prezentăm mântuirea pot fi observații, comentarii și analize constructive continue.
4. În mod intenționat, în acest capitol, nu s-au consultat alte cărți care dezvoltă tema mântuirii și prin urmare nici nu au fost date citate sau note de subsol în acest sens. S-a dorit o survolare strictă a Bibliei și în special a Noului Testament. Din nou, se recunoaște

faptul că nu s-a spus tot ce spune Noul Testament. Acest „tot” este imposibil de atins.

5. Măreța operă a salvării include, după cum s-a putut vedea și în acest capitol, trecutul, prezentul și viitorul. Mântuirea ca un act al nașterii din nou rezolvă problema păcatului din perspectiva trecutului. Mântuirea cu un proces continuu prin ucenicie și sfințire rezolvă problema prezentă a păcatului. Credinciosul, prin harul divin, prin unirea cu Hristos Cel biruitor și prin Duhul Sfânt ajunge tot mai mult să experimenteze biruința asupra păcatului. În cele din urmă, mântuirea are de a face și cu viitorul și veșnicia credinciosului, fiind izbăvit din prezența păcatului și adus realmente în prezența lui Dumnezeu. Acest act glorios se împlinește pe deplin în ziua finală a învierii/răpirii, când trupul, sufletul/duhul, adică omul mântuit în toată personalitatea lui este veșnic în părășia Sfintei Treimi, în raiul lui Dumnezeu. Predicatorul baptist contemporan, Daniel Chiu, păstor al Bisericii Baptiste Române din Chicago (Logos Baptist Romanian Chicago), SUA a explicat mântuirea și treptele ei în felul următor: (1) la convertire, duhul este mântuit, credinciosul este scăpat de puterea păcatului; (2) în procesul sfințirii, sufletul este mântuit, credinciosul este scăpat de puterea păcatului; (3) în final, prin gloriificare, trupul va fi mântuit, credinciosul este scăpat de prezența păcatului.¹⁰⁹

În ceea ce privesc comentariile, ele sunt făcute după cum urmează.

Un prim comentariu este acela că, potrivit prezentării mântuirii din punctul de vedere cronologic (desigur și biblic), din acest capitol, reiese că salvarea omului este realizată la convertire și totuși neîncheiată până la vremea de apoi. Este un paradox, care poate fi formulat în termenii „deja” și „nu încă”. Această stare de lucruri există pentru noi oamenii, care parcurgem secvențe de timp. Pentru Dumnezeu, care cunoaște și prezentul și viitorul, care a pregătit mântuirea și o realizează prin Duhul Sfânt, poate fi luat totul din perspectiva veșniciei, însemnând că nimeni și nimic nu-L împiedică să atingă scopul ultim cu omul, adică gloriificarea celor salvați.

¹⁰⁹ Mesaj al păstorului Daniel Chiu, transmis la radio AltFM, Arad, la data de 28 iunie, 2015

Un al doilea comentariu ar fi că această perspectivă a mântuirii, care a fost expusă aici, chiar dacă a fost făcută pe baza Bibliei, ea urmează o anumită linie teologică. Această linie teologică este foarte aproape (se va vedea și din următorul capitol) de abordarea evanghelică sau chiar este una evanghelică. Explicația poate fi în două feluri: a) depinde de cine face studiul; și b) chiar aceasta este linia Noului Testament. Abordarea biblică a mântuirii va fi pe linia evanghelică dacă este făcută de un evanghelic pentru că există condiționare dată de contextul doctrinar din care provine. Respectiv va fi pe linia teologiei ortodoxe dacă este făcut de un ortodox. Există o măsură de adevăr aici, dar totuși dacă se rămâne strict în Cuvântul revelat, oricine ar face studiul va fi forțat să fie biblic.

Iată ***un al treilea comentariu***. Abordarea învățaturii despre mântuire, făcută doar pe baza Bibliei presupune o teologie biblică a Vechiului Testament și apoi una a Noului Testament. Teologia biblică despre mântuire cere studiu pe cărți, pe autori, pe forme și stiluri literare, ceea ce înseamnă foarte mult studiu și apoi sumarizarea și sistematizare ei. Acest capitol doi despre mântuire, din punct de vedere biblic nu este totuși exhaustiv, rămâne deci, în continuare, ușa deschisă pentru mai mult studiu al Cuvântului Sfânt pe această temă.

Capitolul întâi a fost o privire de ansamblu asupra a patru culte creștine, capitolul al doilea a fost o survolare a învățaturii despre mântuire bazată pe Noul Testament, urmează cel de al treilea capitol care va combina primele două. Se va face o analiză comparativă asupra doctrinei mântuirii din cadrul celor patru denominații creștine din Cuvin sau din orice altă localitate.

III

O ANALIZĂ COMPARATIVĂ A DOCTRINEI MÂNTUIRII ÎN CADRUL CELOR PATRU CULTE CREȘTINE DINTR-O LOCALITATE

Au fost dezvoltate două capitole. Primul, în care s-au dat caracteristicile specifice ale fiecărei grupări creștine din cele patru prezente în satul Cuvin sau dintr-o anume arie geografică. Aceste aspecte nuanțate despre fiecare grup creștin au fost punctate potrivit istoriei, crezului sau al mărturisirii de credință și al statutului lor. Al doilea capitol a fost o prezentare a doctrinei mântuirii folosindu-se doar Biblia, iar prezentarea a urmat un fir cronologic al desfășurării salvării în viața unei persoane. Structurarea capitolului doi și a învățăturii prezentate s-a făcut având în vedere trecutul, prezentul și viitorul credinciosului. Trecutul, în sensul, că mântuirea este văzută ca un act încheiat o dată cu nașterea din nou. Prezentul, în sensul, că mântuirea este încă un proces continuu de sfințire, pe toată durata vieții credinciosului. Iar viitorul este privit din perspectiva glorificării celui mântuit, deci mântuirea este privită ca finalitate. Acest al treilea capitol urmărește să analizeze doctrina mântuirii fiecărui cult în parte, trecută prin filtrul învățăturii Scripturii și, desigur, să sesizeze acele puncte contradictorii față de standardul absolut al Cuvântului revelat de Dumnezeu. Această analiză presupune și o comparație între cele patru culte creștine. Teza de demonstrat este că, din moment ce sunt patru culte, cu specific diferit, iar învățătura Scripturii este una singură, fiecare din aceste culte, chiar creștine fiind, pot avea, mai multe sau mai puține, învățături și practici care nu au suportul deplin al Bibliei. Dacă sunt puncte comune, iar acestea sunt biblice, înseamnă că toate confesiunile pot fi corecte în acele puncte. Dacă sunt diferențe, atunci, acestea pot fi corecte pentru fiecare grupare, dacă ele sunt biblice, iar diferența constă doar în sublinierile diferite. Acolo unde există învățături și practici foarte diferite, prin introducerea sau scoaterea de adevăruri fundamentale acolo, trebuie făcut discernământul prin Biblie, astfel încât să se găsească unde și la ce grupare creștină este

abaterea doctrinară. Pentru că toate sunt culte creștine, desigur, au multe lucruri bune, biblice și în multe privințe cele patru culte vor avea aspecte comune și pozitive. Dar, pentru că sunt totuși diferite în învățătură și practică, înseamnă că punctele de diferență scot în relief și minusuri, care pot duce până la erezii. Este important ca punctele sensibile să fie semnalate prin prisma Sfintei Scripturi și, după caz, să fie luate în seamă. Se va încerca să se facă o analiză în special în aspectele fundamentale ale crezului creștin raportat la tema mântuirii.

Structura capitolului trei este următoarea: pentru fiecare cult creștin prezentat în această lucrare se vor puncta aspecte despre mântuire, din învățătura și practica cultului, pentru ca mai apoi să fie și discutate în lumina Bibliei și într-o măsură oarecare prin lentila celor trei etape ale mântuirii – un act, un proces și o finalitate – dezvoltate în capitolul 2. Vor fi luate în discuție și învățături care afectează indirect doctrina salvării, dar asupra acestora nu se va insista decât atât cât este necesar.

Capitolul al treilea folosește și prelucrează analitic materialul prezentat în precedentele capitole, intrând în amănunte foarte specifice, dar aduce și elemente noi de detaliu în privința felului în care este înțeleasă, propagată și aplicată mântuirea în grupurile creștine, ortodox, adventist, penticostal și baptist. Capitolul întâi a avut rolul să prezinte cele patru culte creștine la modul general pentru o familiarizare cu specificul fiecărui cult. În prezentarea sumară a lor, s-au inclus și câteva aspecte legate de mântuire, dar foarte puține, tangențiale. Aici, în capitolul al treilea, mântuirea este tema principală. Capitolul 2, prin prezentarea biblică a doctrinei salvării, va ajuta la analizarea fiecărui cult în ce privește acuratețea învățăturii și practicii legate de mântuire. De data aceasta, se va da o altă ordine, după timp, cronologică, ortodoxia, baptiștii, adventiștii și penticostalii. Pentru fiecare cult se vor lua câteva puncte cheie și apoi, după prezentarea lor se va face și evaluarea din perspectivă biblică. Desigur că, fiecare punct afirmat de un cult creștin deja are un anume suport biblic. În acest caz, evaluarea înseamnă aducerea în discuție și a altor texte biblice ca argumente sau contraargumente, după cum o cere situația dată. Astfel evaluarea poate fi numită (re)evaluare. Scopul în sine nu este discreditarea sau polemica de dragul polemicii,

ci mai multă lumină în cel mai important domeniu, mântuirea sufletului omului.

1. ÎNVĂȚĂTURILE BISERICII ORTODOXE DESPRE MÂNTUIRE ȘI EVALUAREA BIBLICĂ

Deși nu este foarte ușor de prezentat doctrina mântuirii fără a fi nevoie de a se intra și în alte amănunte doctrinare, totuși se va încerca o restrângere cât mai mare, astfel încât să se rămână la temă. Partea de evaluare este și ea una greu de făcut, dar este absolut necesară. Orice afirmație de credință și orice practică trebuie să aibă acoperire în Scripturi, pentru că ele sunt revelația de Sine a lui Dumnezeu. Un alt aspect este faptul că vrând-nevrând, în dezbaterea despre salvarea sufletului omenesc se ajunge și la marile linii teologice din creștinism, ceea ce înseamnă ortodoxie și protestantism, a căror diferență majoră este Scriptura și Tradiția pentru ortodoxie și doar Scriptura pentru protestantism. Aceste două direcții sunt pe alocuri asemănătoare, dar în esență sunt diferite pentru că răspund diferit la întrebarea: De unde ne luăm suportul pentru doctrina mântuirii? Întrebarea mai poate fi pusă și astfel: care este autoritatea finală pe care se bazează crezul?

1.1 Raportul dintre Sfânta Tradiție – Sfânta Scriptură – Sfânta Biserică și mântuirea în Ortodoxie: Prezentare și evaluare

Prezentare ortodoxă

Învățătura despre mântuire în sânul Bisericii Ortodoxe este strâns legată de întreg sistemul de credințe și practici ale acestui cult creștin. Mai întâi, este faptul că Sfânta Scriptură este împletită cu Sfânta Tradiție în așa fel încât nu se poate distinge care este autoritatea ultimă. La fel este și în ce privește raportul dintre Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, luate împreună, și Biserică. Uneori, se afirmă că Biblia își are izvorul în Sfânta Tradiție și că ambele sunt Revelația dată de Dumnezeu, iar alteori, se arată că această Revelație a fost dată prin viu grai Bisericii și că Tradiția este însăși Biserica.¹¹⁰ Ba mai mult, în această privință, este spus că numai Biserica

¹¹⁰ Vezi capitolul întâi, p. 11-12

poate da adevărata tâlcuire a Scripturii, prin Sfânta Tradiție.¹¹¹ Această unitate Tradiție – Scriptură – Biserică are implicații directe asupra învățaturii despre mântuire.

Preotul profesor Dr. Ion Bria, în Dicționar de Teologie Ortodoxă, dă „Tradiției” două sensuri și o explică prin câteva aspecte principale. Primul sens al Predaniei este „întreaga operă a lui Iisus Hristos, în timp, adică mesajul apostolic transmis Bisericii”.¹¹² Al doilea sens este „modul de a transmite Revelația dumnezeiască, în istoria Bisericii (1 Tim. 6, 20 „*Timotee, păzește ce ți s-a încredințat*”), care nu este o simplă trecere de la o generație la alta a unei moșteniri sau o cronologie, ci o succesiune în care Biserica, în același timp, continuă și înnoiește credința de la început. (Ioan 16:13: „*Când va veni Mângâietorul, Duhul adevărului, are să vă călăuzească în tot adevărul; căci El nu va vorbi de la El, ci va vorbi tot ce va fi auzit, și va va descoperi lucruri viitoare.*”)¹¹³ Urmează 6 aspecte principale despre Sfânta Tradiție, date de Bria, în care primele se referă la primul veac, la învățătura orală transmisă (Ioan 20:30: „*Isus a făcut înaintea ucenicilor Săi multe alte semne care nu sunt scrise în cartea aceasta.*”; 21:25: „*Mai sunt multe alte lucruri, pe care le-a făcut Isus, cari, dacă s-ar fi scris cu deamăruntul, cred că nici chiar în lumea aceasta n-ar fi putut încăpea cărțile care s-ar fi scris. Amin.*”) și care a precedat evanghelia scrisă (II Tes. 2:15: „*Caută să te înfățișezi înaintea lui Dumnezeu ca un om încercat, ca un lucrător care n-are de ce să-i fie rușine, și care împarte drept Cuvântul adevărului.*”).¹¹⁴ În acest context, învățătura orală precede Scriptura și nu tot ce s-a spus a fost scris. Această tradiție este numită inițială, apostolică și odată fixată în scris, Biserica s-a pronunțat asupra ei stabilindu-i conturul ca Sfântă Scriptură. Această tradiție poartă numele de Tradiția Noului Testament și are caracter normativ. Mai este spus faptul că, „În fond, contextul Tradiției este contextul istoriei mântuirii.”¹¹⁵ Următoarele

¹¹¹ Idem, p. 12

¹¹² Ion BRIA, Dicționar de Teologie Ortodoxă, Ediția a II-a, Editura Institutului Biblic de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 401

¹¹³ Idem, p. 401

¹¹⁴ Ion BRIA, p. 401-403

¹¹⁵ Idem, p. 402

aspecte legate de tradiție aduc în discuție ceea ce s-a întâmplat și s-a petrecut după primul secol. Este subliniat un caracter dinamic și creator al Tradiției, care vine din capacitatea și necesitatea Bisericii de a interpreta Scriptura, cât și din faptul că Duhul Sfânt „descoperă în fiecare timp o rază de adevăr”. Mai este arătat că Biserica trebuie să introducă mesajul Evangheliei în diverse situații culturale și sociale, astfel este o confluență dintre Tradiție și istoria mântuirii. Doctrina este ortodoxă pentru că este garantată de conștiința Bisericii, care „receptează” dogmele celor 7 sinoade ecumenice. Astfel s-a ajuns la ceea ce este numit *tradiție liturgică* și *tradiții cultice*. Ca un răspuns la concepția protestantă de suficiență a Sfintei Scripturi, Bria continuă: „Într-adevăr, Sfânta Scriptură are autoritate obligatorie, normativă pentru Biserică și Tradiție, dar Biserica este aceea care a ales cărțile biblice și care interpretează în mod infailibil Sfânta Scriptură.”¹¹⁶ Chiar dacă multe din practicile din cadrul ortodoxiei nu sunt întemeiate pe Biblie – recunoscute chiar în acest context al definirii Tradiției – totuși ele sunt recunoscute ca valide, pentru că istoria și tradiția Bisericii le-a statornicit, propagat și practicat. Astfel toată teologia și toate dogmele ortodoxe sunt afectate de acest punct de plecare în privința sursei pentru crez și trăire creștină. Urmărind cu atenție învățăturile și scrierile despre Sfânta Tradiție, se întâlnesc denumirile de *Tradiție Apostolică*, *Tradiție Bisericească*. Acestea sunt considerate egale și „*ambele alcătuiesc comoara unuia și aceluiași așezământ dumnezeiesc și omenesc: Biserica*”.¹¹⁷ Din perspectiva ortodoxă, ereticii sunt cei ce nu sunt nici în Tradiție, și nici în Biserică; „*ei nu trăiesc în comuniunea de viață a Duhului lui Dumnezeu și nu sunt în Hristos*”.¹¹⁸ Se mai spune că scrierile Noului Testament conțin și constituie Tradiția apostolică, dar nu o epuizează. Într-un răstimp de opt veacuri, conținutul Sfintei Tradiții s-a fixat în Biserică în opt izvoare (vezi în capitolul I, despre Ortodoxie și Sfânta Tradiție). Din Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, tâlcuite în Sfânta Biserică, adevărul de credință este formulat în Dogme și Mărturisiri

116 Ibidem, p. 403

117 MIHĂLȚEAN, p.31

118 Idem, p. 31

de credință, cari trebuiesc păstrate (ținute) cu sfințenie. Trebuie ținut tot ceea ce a fost „crezut pretutindeni, totdeauna, de toți”, avându-se în vedere „universalitatea, vechimea și consensul”.¹¹⁹

Acest sistem interdependent Scriptură – Tradiție – Biserică condiționează și determină poziția Bisericii Ortodoxe despre mântuire, poziție care este mult diferită de celelalte trei culte creștine despre care se face analiza în această lucrare. Se va continua cu aspecte specifice despre mântuire în ortodoxie, dar mai înainte se va da un răspuns la cele de până aici, din perspectiva *Sola Scriptura*.

Evaluare după principiul „Sola Scriptura”

După cum se poate vedea, cele trei componente: Tradiție, Scriptură și Biserică sunt strâns legate între ele, susținându-se reciproc. Totuși o evaluare și o analiză a acestui sistem închis poate fi făcută și chiar trebuie. Dar cum să fie făcută? Din ce perspectivă? În cele din urmă, trebuie recunoscut faptul că sunt două perspective majore în creștinism, cea ortodoxă și cea protestantă. Perspectivei ortodoxei se alătură și catolicismul, care are vederi aproximativ similare ortodoxiei, dar despre această grupare nu se face discuție în această lucrare. Perspectivei protestante îi aparțin toate cultele care vin pe această linie, cultul baptist, adventist și penticostal și nu numai. Protestantismul, care a rezultat în urma Marii Reforme din secolul al XVI-lea, are la bază deviza, *Sola Scriptura*, adică numai Sfânta Scriptură este autoritate absolută (ultimă) în viața creștină.

Analiza și dezbaterea legată de Tradiție (în special) se impune tocmai din pricina acestei diferențe dintre ortodoxie și celelalte trei culte care vin pe linie protestantă. Este o deosebire fundamentală din care decurg implicații în toate ariile doctrinare, incluzând, desigur, doctrina mântuirii, despre care se face referire în această teză. Pentru o mai bună sistematizare a dezbaterii scrise, se va folosi o numerotare, după cum urmează.

(1) În Biserica Ortodoxă cele două surse ale Descoperirii dumnezeiești (Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură) sunt puse mereu împreună ca fiind de valoare egală în autoritate. Sfânta Scriptură are cărțile Vechiului și Noului Testament (accentul cade pe Noul

¹¹⁹ Ibidem, p. 36

Testament pentru că este vorba de perioada Noului Legământ), așa cum sunt ele recunoscute de toți creștinii. Sfânta Tradiție, deși este înțeleasă și ca ceea ce este nescris și transmis prin viu grai, are totuși și izvoare scrise (vezi cele opt, care sunt deja menționate). Prin urmare, după logica Ortodoxă, s-ar putea spune că cele 8 izvoare sunt la fel de inspirate ca și Vechiul și Noul Testament. Dacă-i așa, atunci ele ar trebui incluse în canonul cărților inspirate și împreună să formeze Sfânta Scriptură. Acest fapt ar conduce la o mare controversă în creștinism. Astăzi sunt teologii sistematice care includ în tematicile ei canonul Bibliei (în cazul de față interesul cade pe canonul Noului Testament), teoria suficienței Scripturii, ineranței și autorității Sfințelor Scripturi, tocmai pentru a preveni ca ceva să fie pus alături de Cuvântul inspirat de Dumnezeu. Wayne Grudem, în cartea de Teologie Sistematică – Introducere în doctrinele biblice, scrie: *„Biserica primară a avut sarcina să recunoască scrieri care aveau caracteristica de a fi cuvintele lui Dumnezeu.”*¹²⁰ Apocalipsa, ultima carte a Bibliei, aduce avertizări serioase în legătură cu introducerea de altceva decât ce a dat Dumnezeu, dar și avertizarea în cazul în care cineva ar scoate ceva din ce a fost revelat de Dumnezeu. *„Mărturisesc oricui aude cuvintele prorociei din cartea aceasta că, dacă va adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu îi va adăuga urgiile scrise în cartea aceasta. Și, dacă scoate cineva ceva din cuvintele cărții acestei prorocii, îi va scoate Dumnezeu partea lui de la pomul vieții și din cetatea sfântă, scrise în cartea aceasta.”* (Apocalipsa 22:18-19) În sensul acesta se pot da și texte din Vechiul Testament, care, chiar dacă au o referire specifică la Legea sau cartea aceea scrisă și dată de Dumnezeu prin Moise, ea are acest principiu, de a nu umbla la ceea ce numai Dumnezeu are dreptul. *„Să n-adăugați nimic la cele ce vă poruncesc eu și să nu scădeți nimic din ele; ci să păziți poruncile Domnului Dumnezeului vostru așa cum vi le dau Eu.”* (Deuteronom 4:2) *„Voi să păziți și să împliniți toate lucrurile pe care vi le poruncesc Eu; să n-adăugați nimic la ele și să nu scoateți nimic din ele.”* (Deuteronom 12:32)

120 GRUDEM, p. 63

„Orice cuvânt al lui Dumnezeu este încercat. El este un scut pentru cei ce se încred în El. N-adăuga nimic la cuvintele Lui, ca să nu te pedepsească și să fii găsit mincinos.” (Proverbele 30:5-6)

(2) Este adevărat că ceea ce a predicat și învățat Domnul Isus nu este scris în întregime, așa cum spune Ioan. Apostolii, ca de exemplu Pavel, face referire în unele epistole și la ceea ce le spusese atunci când era la ei. În categoria tradiției intră cele vorbite, învățate și predicate de Apostolul Neamurilor către credincioși, dar nescrise, ci doar păstrate în mintea acestora ca valori importante. Textele biblice ce urmează fac referire la acele învățături date prin prezența lui Pavel la Tesalonic sau față în față cu Timotei, respectiv Biserica din Efes. „Încolo, fraților, fiindcă ați învățat de la noi cum să vă purtați și să fiți plăcuți lui Dumnezeu, și așa și faceți, și vă îndemnăm în Numele Domnului Isus, să sporiiți tot mai mult în privința aceasta. Știți în adevăr ce învățături v-am dat prin Domnul Isus.”

(1 Timotei 4:1-2) *„Căci, când eram la voi vă spuneam lămurit.”* (2 Tesaloniceni 3:10) Acestea însă sunt reconfirmate și în unele cazuri explicate prin cele scrise. Deci se poate rămâne doar la cele scrise fără a avea teama că ceva important nu se află în Scripturile scrise și trebuie să se facă apel la tradiția nescrisă. De altfel, tradiția nu redescoperă și nu face referire la învățăturile Domnului Isus sau ale apostolilor care nu sunt scrise, ci tradiția de după scrierea Noului Testament conține mai degrabă interpretări, explicații și aplicări ale celor scrise în Biblie. Cărțile Noului Testament au fost scrise în a doua jumătate a secolului întâi, iar aceste scrieri vin de la prima mână, adică de la apostolii Domnului sau de la apostolul Pavel, de la ucenicul Marcu și Luca, precum și de la Iacov, fratele Domnului, respectiv Iuda. Se poate spune că, prin providența lui Dumnezeu, sub călăuzirea Duhului Sfânt s-a scris tot ceea ce era necesar pentru ca Evanghelia să poate fi propovăduită oricărei făpturi de sub cer, în toate generațiile omenirii, până la revenirea Domnului Isus. Deci Biblia, Cuvântul scris, este suficient pentru tot ce înseamnă viața creștină.

(3) Aspectele legate de Sfânta Tradiție, după cum se deduce din învățătura ortodoxă, nu sunt doar cele din vremea Domnului Isus sau a apostolilor, care s-au transmis pe cale orală și nu sunt incluse în scrierile Noului Testament, ci ele au de a face în mod special cu următoarele secole, de după perioada apostolică. Deci, Sfânta Tradiție, prin cele opt izvoare post-apostolice, nu este doar o interpretare corectă a Scripturii, ci și o prelungire la Scriptură, un adaos la Biblie, care deschide drumul spre ceva ce n-a fost spus în Noul Testament, iar acest fapt este periculos, deși se susține ideea infailibilității Bisericii în rolul ei. Ortodoxia recunoaște că sunt practici care vin nu din cele scrise, ci din cele tainice ale Tradiției. Sunt date exemple ca următoarele: Numele Domnului Isus să se însemne cu semnul crucii; întoarcerea spre răsărit pentru rugăciune; binecuvântarea apei Botezului; etc. Dacă se afirmă că Tradiția este și dinamica Bisericii prin Duhul Sfânt, care aduce adevărul la zi, atunci înseamnă că Biblia nu este suficientă și nici procesul revelației nu s-a încheiat. Acest fapt deschide mereu uși spre învățături și practici, care nu mai au suport scriptural. Interpretarea este necesară, însă Duhul Sfânt este Acela care ne asistă în a ne ilumina și înțelege corect Cuvântul lui Dumnezeu. Interpretarea Cuvântului, la fel ca și predicarea, chiar dacă este făcută prin Duhul Sfânt, ele nu pot fi introduse în Sfintele Scripturi. Comentariile, interpretările și predicile, care se fac pe marginea Scripturii, nu sunt egale cu acestea. Interpretările pot fi mereu îmbunătățite și evaluate prin Scripturi, dar Noul și Vechiul Testament nu pot fi puse în nici un fel sub semnul întrebării în ce privește inspirația și amprenta directă a Duhului Sfânt.

(4) Tradiția din perioada sinoadelor ecumenice și de după aceea, care include vremea numită patristică, precum și oricare alte scrieri despre doctrine și formulări de crezuri, mărturisiri de credință, precum și cărțile de dogmatică, teologie sistematică sau comentarii sunt folositoare de cele mai multe ori. Acestea însă trebuiesc citite cu atenție și cercetate cu atenție în lumina Sfintelor Scripturi. Credincioșii din Bereea, fiind de fapt iudei, dar convertiți,

aveau această practică bună. „*Au primit Cuvântul cu toată râvna, și cercetau Scripturile în fiecare zi, ca să vadă dacă ce li se spusese, este așa.*” (Faptele Apostolilor 17:11) Orice mărturisire de credință, orice dogmă nu poate fi socotită inspirată sută la sută, de aceea nici nu poate fi pusă în Canonul Bibliei. Mărturisirea de credință este perfectibilă, pentru că tot ce este produs de om nu este perfect. De exemplu, Simbolul de credință niceo-constantinopolitan este acceptat de cultele creștine în formularea lui foarte concisă și exactă, cuprinzând ceea ce este absolut necesar, fără a lăsa spațiu pentru interpretare de un fel sau altul. Crezul s-a cristalizat pe fondul pericolului ereziilor, contracarându-le. Cu toate acestea, Crezul, în forma lui păstrată peste veacuri, nu este și nici nu poate fi introdus în Biblie alături de celelalte cărți ale Noului Testament. Dar, desigur el este extrem de bine-venit, a fost și este util creștinismului.

(5) În vremea Domnului Isus erau fariseii și cărturarii, care țineau morțiș la tradiția lor, adică la interpretările Legii, date de oameni, de-a lungul istoriei, dar care erau departe de ceea ce de fapt dorea Dumnezeu de la ei. Fariseii și cărturarii obiectează înaintea Domnului Isus prin întrebarea: „*Pentru ce nu se țin ucenicii Tăi de datina bătrânilor, ci prânzesc cu mâinile nespălate?*” (Marcu 7:5) Aici „*datina bătrânilor*” este totuna cu „*tradiția*”. De unde venea această datină a bătrânilor? Din Scriptură sau din interpretarea ei? Desigur din interpretarea dată Legii lui Dumnezeu. Prin răspunsul Domnului, care-i numește fățarnici și asupra cărora este pusă partea din profeția lui Isaia: „*Norodul acesta Mă cinstește cu buzele, dar cu inima lui este departe de Mine. Degeaba Mă cinstesc ei dând învățăături care nu sunt decât niște porunci omenеști.*” (Marcu 7:6-7) Înseamnă că aceștia erau greșiți și la fel era și „*datina*” lor. Apoi Domnul Isus le spune că au desființat porunca lui Dumnezeu și se țin de datina oamenilor, care include spălarea ulcioarelor și a paharelor. (Marcu 7:8) Pentru exemplificare este dată porunca lui Dumnezeu despre cinstirea părinților, la care ei, bătrânii și învățații au intervenit prin ceea ce se numește „*Corban*”, adică „*dat lui Dumnezeu*” și prin urmare nu mai puteau ajuta părinții

(Marcu 7:10-12). Concluzia este din nou, „Și așa ați desființat Cuvântul lui Dumnezeu, prin datina voastră. Și faceți multe alte lucruri de felul acesta!” (Marcu 7:13)

Iată cum, tradiția poate deveni un pericol de a fi o intervenție a omului în lucrarea desăvârșită a revelației Domnului, care este doar în Sfânta Scriptură.

S-a insistat destul de mult pe o lămurire privitoare la Sfânta Tradiție, deoarece de aici pleacă multe lucruri ce caracterizează Biserica Ortodoxă. Acest punct este ca un „nod de cale ferată”. Este destul să fie mutat macazul și trenul se duce într-o cu totul altă direcție, chiar dacă la început pare că se merge în aceeași direcție. Se va aborda acum o altă triadă luată în raport cu mântuirea.

1.2 Raportul dintre Sfintele Taine – Sfânta Biserică – Preot și mântuire în Biserica Ortodoxă: Prezentare și evaluare

Prezentare ortodoxă

Sfintele Taine sunt introduse în contextul ortodox pe filiera Sfintei Tradiții, care, din perspectiva amintită, nu este despărțită de Sfânta Scriptură și de Sfânta Biserică. S-a arătat faptul că Biserica Ortodoxă acordă o importanță mare Sfintelor Taine în economia mântuirii (vezi capitolul întâi). Acestea sunt privite ca fiind întemeiate de Hristos și săvârșite de episcopi și preoți, în Biserică. Preotul este persoana văzută, dar sfințită de Hristosul nevăzut, și este un econom al Tainelor lui Dumnezeu (1 Corinteni 4:1). În ortodoxie, sfintele taine au rol mântuitor și oferă har. Sunt șapte taine și sunt definite ca fiind „comunicarea sau împărtășirea realității spirituale divine, într-un gest însoțit de o realitate materială și prilejuită de preot”.¹²¹ Sunt mai multe definiri ale cuvântului taină/taine. „Tainele sunt mai degrabă rituri de mijlocire a harului, prin care creștinii participă real la taina mântuirii. [...] Tainele transmit un har divin, care inițiază, menține și desăvârșește viața omului în Hristos.”¹²²

121 Ion BRIA, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, Editura Institutului biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p.369

122 Idem, pp. 369-370 (a se vedea și definirea dată în capitolul întâi în cadrul prezentării Bisericii Ortodoxe)

Catehismul ortodox afirmă că Domnul Isus a încredințat conducerea Bisericii Sale Sfinților Apostoli (Matei 28:18-20; Ioan 17:18; 20:21-23). Iată ce spune Mihălțean despre această chestiune:

Mântuitorul a dat Apostolilor și prin ei și urmașilor acestora, puterea de a învăța, adică de a propovădui Cuvântul lui Dumnezeu, puterea de a sfinți, adică de a împărtăși credincioșilor harul lui Dumnezeu, și puterea de a conduce, adică de a păstori, a povățui și a conduce pe creștini, așa cum putem vedea în Sf. Evanghelii (Matei 28:19-20; Ioan 20-21; Luca 9:1-2).¹²³

Sf. Apostoli au lăsat, după porunca Domnului, ca urmași la conducerea Bisericii văzute, pe episcopi, cărora le-a dat această autoritate, împărtășindu-le harul Sfântului Duh, prin punerea mâinilor, adică prin hirotonie.¹²⁴

Prin urmare, cine ascultă de episcopii hirotoniți după rânduiala canonică a Bisericii, ascultă de Sf. Apostoli, adică de Domnul nostru Iisus Hristos.

Sf. Ignatie și Sf. Ciprian susțin că ascultarea de episcopi este ascultarea de Iisus Hristos, că în Biserică nu se poate face nimic fără episcopi și că nu există Biserică fără episcopi, preoți și diaconi.¹²⁵

Deci, punând împreună învățătura despre Sfintele Taine și despre rolul preotului în contextul Bisericii, se poate vedea cum operează acestea în mod practic. Se va urmări în mod special învățătura despre mântuire din această perspectivă a Sfintelor Taine, a Bisericii și a preotului. Atunci când s-a prezentat în Simbolul de credință articolul despre botez, a fost arătat că ortodoxia are conceptul acesta de inițiere sau încreștinare prin botez, iar acesta este văzut ca fiind o taină. Ortodocșii practică botezul copiilor mici. Totodată prin botez este înțeles că este iertat păcatul strămoșesc. Botezul este numit o

¹²³ MIHĂLȚEAN, p. 38

¹²⁴ Idem, p. 38-39

¹²⁵ MIHĂLȚEAN, p. 39, preluat din Sf. Ignatie, *Scrisoare către Tralieni*, 2:1; 2:3; 3:1; 7:2; Sf. Ciprian, *Scrisoarea 66 (către Florențiu)*, 8

taină. Mântuirea este prin Biserică, prin mijlocirea preotului, care oficiază actele Sfintelor Taine. Catehismul ortodox răspunde astfel la întrebarea: „Cum ne facem membrii în Trupul tainic al Domnului, adică al Bisericii?”

Devenim membrii ai Bisericii prin harul Sf. Taine, îndeosebi prin Sf. Botez, Taina Mirungerii și Sf. Împărtășanie. Prin Sf. Botez devenim făpturi noi în Hristos și mădulare ale Bisericii, murind și înviind în chip tainic cu Hristos. Prin Taina Mirungerii, nou-botezatul primește mulțime de daruri pentru întărirea și creșterea în viața cea nouă primită prin Botez, iar prin Sf. Împărtășanie se realizează deplina încorporare a omului în Hristos și unirea cu El.¹²⁶

La cele spuse aici se mai adaugă și faptul că sunt botezați și copiii, chiar dacă ei nu pot crede, că de pocăință nu-i nevoie, căci sunt mici, dar că botezul lor se face prin credința altora. În acest sens este dat textul din Marcu 2:5, unde patru inși duc un slăbănog la Domnul Isus, iar Domnul îi iartă păcatele și-l vindecă pe baza credinței celor ce l-au adus. La fel este dat cazul cu sluga sutașului sau a cererii femeii cananeence (Matei 8:5-13; 15:22-28). Pentru a se întări ideea valabilității botezului copiilor mici mai sunt date cazurile din Vechiul Testament, al tăierii împrejur (Coloseni 2:11-15), al potopului (1 Petru 3:20-21), al trecerii Mării Roșii (Exodul 14:21-22). Mai este amintită făgăduința Duhului Sfânt, care include și copiii (Faptele 2:38-39) sau cazurile botezării unora împreună cu caselor lor, care ar fi inclus și copii (Temnicerul, Lidia, cei din Samaria).¹²⁷ Botezului îi este atribuit rolul de ștergerea păcatului strămoșesc și de iertarea păcatelor în cazul în care cel ce se botează este adult, renașterea spirituală, prin primirea primului har și o viață nouă în Hristos (Galateni 3:27; 2:20).

Legată de taina botezul este Taina Mirungerii, adică cea a ungeții cu Sfântul Mir și a Sfintei Împărtășanii, așa cum se poate vedea citatul de mai sus. Viața de credință a celui nou-botezat presupune ca acesta să rămână în Biserică.

¹²⁶ MIHĂLȚEAN, p. 128

¹²⁷ Idem, p. 143-144

În privința diferențelor dintre ortodocși și protestanți, Dumitru Stăniloae face următoarea constatare:

Aici se deosebește radical învățătura ortodoxă, moștenitoare a învățăturii creștinismului primar, de învățătura protestantă; după aceasta, păcatul strămoșesc nu se desființează, pentru că nici Hristos nu Se sălășluiește în om, ci se produce doar o iertare declarativă a omului de acest păcat și de toate păcatele personale, o justificare sau o achitare exterioară a lui de vina păcatelor, care rămân însă mai departe în el, cu toată puterea egoismului implicat în ele.¹²⁸

Creștinismul apusean a conceput starea de dreptate ca o relație de pace exterioară a omului cu Dumnezeu, în care Dumnezeu l-a scutit pe acesta de mânia Lui, datorită satisfacerii de către Hristos a onoarei Lui jignite prin neascultarea omului.¹²⁹

Protestantismul a voit să scoată în relief faptul că creștinismul se mântuiește în funcție de Hristos ca persoană, nu în funcție de o lege împlinită de om prin eforturi proprii, în mod individual. Dar socotind mântuirea omului o simplă declarație judecătorească a lui ca un drept, pentru plata achitată de Hristos pe cruce, a slăbit și el legătura permanentă a omului ce se mântuiește cu Hristos cel pururea viu și iubitor.¹³⁰

Este de remarcat faptul că Stăniloae merge pe ideea că doar ortodoxia merge pe linia creștinismului primar. Apoi se vorbește despre păcatul strămoșesc. Teologul ortodox arată că în contextul învățăturii protestante păcatul strămoșesc nu se desființează pentru că Hristos nu Se sălășluiește în om. Stăniloae spune că prin justificare se face doar declarația iertării fără a se scăpa de păcatul strămoșesc. Ba mai mult, prin aceasta s-a slăbit legătura permanentă a omului cu Hristos.

128 STĂNILOAE, vol 2, p. 164

129 Idem, p. 257

130 Ibidem, p. 158

Sigur că sunt multe alte detalii despre această legătură dintre Tai-ne – Biserică – Preot și mântuire. Acum au fost date doar câteva as-pecte. Urmează să se facă din nou o evaluare pe baza celor prezentate până aici, iar mai apoi, se vor lua și alte aspecte ce țin de mântuire pentru a le analiza.

Evaluare după principiul „Sola Scriptura”

Pentru că în capitolul al doilea s-a tratat despre mântuire în înțe-lesul Noului Testament, evaluarea se face pe această bază. În analiza de la capitolul 2, atunci când s-a tratat problema mântuirii ca un act, adică a începutului vieții creștine (înceștinarea), s-au enumerat, în baza incursiunii în Noul Testament, următoarele aspecte¹³¹:

- Planul salvării făcut de Dumnezeu, în Sine Însuși, încă din veșnicii;
- Lucrarea lui Hristos: jertfa înlocuitoare, moartea și învierea;
- Propovăduirea Evangheliei, care include pe Hristos ca și Salvator;
- Lucrarea Duhului Sfânt în viața și inima celui ce intră în con-tact cu Evanghelia: cercetarea/chemarea;
- Deschiderea inimii, și răspunsul păcătosului prin credință și pocăință (poate fi scris și invers, pocăință și credință); Are loc convertirea și nașterea din nou/„înnoirea făcută de Duhul Sfânt”; Concomitent are loc cooperarea om-Dumnezeu (poate fi scris și Dumnezeu-om), care înseamnă actul mântuirii; În același timp au loc: răscumpărarea, iertarea de păcate, împăcarea/pacea, unirea cu Hristos, sfințirea „pozițională”, primirea naturii noi, strămuta-rea în Împărăția lui Dumnezeu;
- Primirea statutului de neprihănit – Dumnezeu declară păcăto-sul ca fiind drept; Primirea Duhului Sfânt/Isus Hristos;
- Actul înfierii – primirea calității de fiu al lui Dumnezeu;
- Botezul cu/în Duhul Sfânt – legarea nou credinciosului de Trupul lui Hristos, așezarea lui în Biserică;

131 Vezi capitolul 2, Mântuirea ca un act: Începutul vieții creștine – nașterea din nou

- Actul botezului în apă ca mărturie publică a convertirii;
- Începutul vieții creștine/încreștinarea.

Aici este doar concluzia și o sumarizare la actul mântuirii, adică actul încreștinării. Răspunsul și evaluarea poziției ortodoxe privitor la legătura dintre Sfintele Taine – Biserică – Preot și mântuirea omului se va face prin observații, explicații și comentarii, după cum se cuvin pe baza Bibliei.

(1) În Noul Testament, în special la apostolul Pavel, conceptul de „taină” se referă la ceva ce a fost ținut ascuns de Dumnezeu, în planul Său măreț al mântuirii, dar care a fost descoperit acum, la sfârșitul veacurilor, adică după Hristos, în perioada harului. Este vorba de adevărul mântuirii prin Domnul Isus Hristos, este vorba de mântuirea și unirea într-un singur trup (popor) atât a iudeilor, cât și a Neamurilor, fapt care în perioada de dinainte nici nu se putea concepe așa ceva.

Taina lui Dumnezeu Tatăl este Hristos, Fiul Lui (Coloseni 2:2). Această taină, acum descoperită, este „taina lui Hristos” (Coloseni 4:3; Efeseni 3:4) sau „taina Evangheliei” (Efeseni 6:19). Dumnezeu a descoperit-o lui Pavel într-un mod special (Efeseni 3:3) și ea a fost vestită nu prin înțelepciunea vorbirii (1 Corinteni 2:1). Unitatea dintre Hristos și Biserică este taina mare a lui Dumnezeu (Efeseni 5:32). Domnul Isus vorbește și El despre „taina Împărăției lui Dumnezeu” (Matei 4:11), care se referă la adevărurile divine pe care Domnul Isus a venit să le aducă omenirii. Apocalipsa vorbește despre taina celor șapte biserici (Apocalipsa 1:20), despre taina fiarei (Apocalipsa 17:7), dar și despre taina lui Dumnezeu, care include planurile finale ale Lui (Apocalipsa 10:7).

În toate aceste referiri biblice nu se găsește conceptul despre Sfintele Taine, așa cum sunt ele prezentate și aplicate în Biserica Ortodoxă. Potrivit Noului Testament, o taină nu este ceva ce dă har, ci ceva ce nu fusese cunoscut, dar care, acum este descoperit.

(2) Practica hirotoniei este întâlnită în toate grupările creștine, cu diferența că în unele confesiuni denumirea este de prezbiter,

de păstor, episcop sau preot. Aceasta este o practică Nou-Testamentară și este urmare a punerii mâinilor venind de la apostoli. Slujitorul lui Dumnezeu are o chemare specială, este investit de Dumnezeu cu har, dar nu poate fi și nu este un sfânt în sensul perfecțiunii sau a unei situații deasupra celorlalți credincioși. Rolul lui este diferit, dar el este mântuit tot prin harul lui Dumnezeu. Ideea primirii puterii de a sfinți pe alții și de a împărtăși harul dumnezeiesc altora este în contradicție cu adevărul că harul vine doar prin Domnul Isus Hristos. Ideea că Biserica este păstrătoarea harului dumnezeiesc și ea, prin preot, împarte acest har oamenilor, prin sfintele taine este de asemenea nebiblică. Harul lui Dumnezeu este „depozitat” (dacă este să folosim acest cuvânt) în Hristos. În toate introducerile la epistolele apostolului Pavel, sunt făcute urări, în care sunt amintite și puse împreună harul și pacea lui Dumnezeu și a Domnului Isus Hristos. *„Har și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Isus Hristos!”* (Romani 1:7). În același fel sunt făcute urările și în epistolelor trimise către Biserici, cât și în cele trimise persoanelor individuale, cum ar fi Timotei sau Tit. Acest fapt conduce la concluzia, nu numai că harul este la Dumnezeu și la Domnul Isus Hristos, ci și la faptul că harul poate veni și peste persoane individuale, nu doar peste Biserică. Urările făcute aici de către apostolul Neamurilor nu intră în categoria tainei aducătoare de har. Da, primim har atunci când ne rugăm, acasă sau la adunarea Bisericii, primim har atunci când citim individual Biblia sau când ascultăm Cuvântul Sfintelor Scripturi predicat de un slujitor al Bisericii, însă totul depinde de receptivitatea și deschiderea inimii persoanei în cauză. În cele afirmate anterior, folosirea cuvântului har este în două feluri. Un prim sens al cuvântului har este cel legat de mântuire. Suntem mântuiți prin har (Efeseni 2:8). Aici este vorba de harul mântuitor. Un alt sens este că un credincios deja mântuit prin har, se bucură în continuare de harul lui Dumnezeu și crește în har atunci când citește Cuvântul, se roagă etc. Mântuirea în sine, adică dreptul de a intra în cerul lui Dumnezeu este doar prin har.

(3) Încreștinarea prin botez și botezarea copiilor mici sunt două concepte și practici specifice ortodoxiei, dar fără acoperire biblică, chiar dacă sunt aduse și texte din Scriptură, așa cum au fost ele menționate deja. Încreștinarea este sinonimă cu „a deveni creștin”. Doar ucenicilor lui Isus Hristos li s-a dat numele de creștini, pentru prima dată, în Antiohia (Faptele Apostolilor 11:26). Domnul Isus a încredințat apostolilor misiunea de a face ucenici din toate Neamurile și de a-i boteza (Matei 2:19-20). Este evident că nu la copii au mers apostolii să predice, ci oamenilor care puteau înțelege și primi ei personal Evanghelia, adică pe Hristos. Dacă ar fi totuși vorba și de copii, atunci aceștia trebuie să fie în stare să înțeleagă Evanghelia. Apoi, Noul Testament vorbește despre botez în mai multe feluri. Contextul fiecărui caz dă sensul pe care îl poate avea cuvântul la un moment dat. Există botezul lui Ioan, desigur diferit de botezul creștin (Matei 21:25; Faptele 18:25; 19:3). Evangheliile relatează despre botezul Domnului Isus, care are o anumită legătură cu botezul creștin, dar este totuși unic. Hristos S-a botezat pentru a „împlini ce trebuie împlinit” (Matei 3:15), iar prin aceasta a arătat că S-a identificat pe Sine cu omul păcătos, El Cel fără de păcat. Se poate vorbi despre un botez al suferinței atunci când Domnul Isus răspunde cererii fiilor lui Zebedei, zicându-le: „Nu știți ce cereți. Puteți voi să beți paharul pe care am să-l beau Eu și să fiți botezați cu botezul cu care am să fiu botezat Eu?” „Putem”, I-au zis ei. Și El le-a răspuns: „Este adevărat că veți bea paharul Meu și veți fi botezați cu botezul cu care am să fiu botezat Eu; dar a ședea la dreapta și la stânga Mea nu atârână de Mine s-o dau, ci este păstrată pentru aceia pentru care a fost pregătită de Tatăl Meu.” (Matei 20:22-23). Se poate pune împreună aici și textul din Luca 12:50, „Am un botez cu care trebuie să fiu botezat și cât de mult doresc să se îndeplinească!” Nu poate fi trecut cu vederea și botezul cu/în Duhul Sfânt, așa cum este el menționat în Evangheliile (Matei 3:11), în Faptele Apostolilor (1:5) și în 1 Corinteni 12:13. Epistolele lui Pavel vorbesc în mod aparte de un „botez în moartea Lui” (Romani 6:3), cu referire la unirea cu Hristos, în moarte și înviere. „Fiind îngropați împreună

cu El, prin botez, și înviați împreună cu El, prin credința și puterea lui Dumnezeu care L-a înviat din morți.” (Coloseni 2:12). Acest botez conduce la înțelegerea botezului creștin. Din textele amintite reiese și simbolul botezului creștin. Botezul creștin este făcut pentru a ilustra unirea credinciosului cu Domnul Isus Hristos, Mântuitorul, care a murit pentru păcatele celui păcătos, a fost îngropat și a înviat din morți, prin puterea lui Dumnezeu. Deci, cel ce se botează, arată că el și-a recunoscut păcatele, această însemnând pocăința și acceptă că Hristos a murit în locul lui. Aceasta este prima parte, ilustrată în cufundarea în apă. Urmează partea a doua a actului, ridicarea din apă, care ilustrează credința că Domnul Isus a înviat din morți și prin El, prin Hristos, a fost înviat la o viață nouă și el, cel convertit. Pocăința și credința sunt partea omului păcătos, care se întoarce la Dumnezeu în baza Evangheliei. Cele două acte sunt unite precum vioara și arcușul. Pocăința și credința dau împreună ceea ce se poate numi convertirea, adică trecerea dintr-o parte în alta sau schimbarea interioară, care-l aduce pe păcătos în relație cu Dumnezeu, prin Hristos. Textele biblice, mai ales cele din Faptele Apostolilor, pun în evidență condițiile botezului: pocăința și credința. Uneori este accentuată cu prioritate pocăința, alteori cu prioritate credința sau ambele. Actul botezului se face pentru că s-au petrecut aceste evenimente (sau la singular, eveniment), adică s-a produs schimbarea, nu pentru a se produce schimbarea. Aceasta arată și cum trebuie făcut botezul, prin imersare/scufundare în apă (din cuvântul grecesc *baptizo*). Din acest fapt rezultă încă un rol al botezului, acela de „mărturie a unui cuget curat” (1 Petru 3:21). Acesta este botezul poruncit de Domnul Isus (Matei 28:19-20; Marcu 16:15-16), practicat de apostoli (Faptele 2:38-41; 8:12, 38; 9:18; 10:48; 16:15, 33; 18:8; 19:5; etc.). În toate textele enumerate, indiferent dacă este cazul singular sau plural, toți cei care au fost botezați au fost persoane mature, adulte, cu discernământ, capabili să asculte Evanghelia, gata s-o primească și au și primit-o și numai după aceea au fost și botezați. Botezul este primul act al ascultării ucenicului de Domnul său, adică de Hristos. Așa cum Hristos a

fost gată să împlinească tot ce trebuie împlinit și S-a identificat cu omul, pentru a-l salva, prin moartea Sa, tot așa credinciosul convertit trebuie să asculte de porunca Mântuitorului și să se boteze, arătând prin aceasta că s-a identificat cu moartea și învierea Domnului, fiind un om nou. Bazat pe Biblie, nu există nici un temei pentru botezul copiilor mici, chiar dacă sunt date exemple cu familii botezate etc. Exemplul cu tăierea împrejur a copiilor este iarăși nerelevantă, pentru că tăierea împrejur este făcută doar băieților, dar în contextul ortodox sunt botezate și fetele, deci nu poate fi făcută o astfel de legătură. Nu există nicio bază biblică pentru botez cu rol de taină transmițătoare de har, de iertare a păcatului strămoșesc sau de încreștinare. Botezul este pentru cel care a devenit creștin, nu pentru a deveni creștin. Mântuirea, care poate fi numită și încreștinare, vine de la Dumnezeu, prin Hristos, în baza pocăinței și a credinței păcătosului.

(4) Ce spune Biblia privitor la devenirea ca mădular în Trupul lui Hristos, adică membru în Biserică? Deși Biblia nu are o propoziție care să înceapă prin „Devenim membri în Biserică prin ...”, totuși sunt texte care ilustrează adevărul despre membralitatea în Biserică. Se vor lua câteva texte:

- *Căci, după cum trupul este unul și are multe mădulare, și după cum toate mădularele trupului, măcar că sunt mai multe, sunt un singur trup, tot așa este și Hristos. Noi toți, în adevăr, am fost botezați de un singur Duh, ca să alcătuim un singur trup, fie iudei, fie greci, fie robi, fie slobozi; și toți am fost adăpați dintr-un singur Duh. (1 Cor. 12:12-13)*

- *Adevărat, adevărat îți spun că, dacă un om nu se naște din nou, nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu. Adevărat, adevărat îți spun că, dacă nu se naște cineva din apă și din Duh, nu poate să intre în Împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din carne este carne, și ce este născut din Duh este duh. Nu te mira că ți-am zis: „Trebuie să vă nașteți din nou.” Vântul suflă încotro vrea și-i auzi vuietul; dar nu știi de unde vine, nici încotro merge. Tot așa este cu oricine este născut din Duhul. (Ioan 3:3, 6-8)*

A vedea Împărăția lui Dumnezeu înseamnă, de fapt, a fi mântuit. Mântuirea vine prin această naștere din nou sau naștere de sus. Verbul pentru „să vă nașteți din nou” este la pasiv și se poate traduce cu „să fiți născuți din nou”, adică născut din Dumnezeu sau de Dumnezeu (Ioan 1:13). Expresia „din apă și din Duh” este mult discutată. Născut „din apă și din Duh” este cel mai bine argumentat și înțeles a fi din Cuvânt și din Duh.

Desigur sunt multe alte versete care aduc înțelegerea felului prin care cineva poate deveni membru în Biserica lui Hristos, dar trebuie subliniat că, mai întâi trebuie să aibă loc o naștere de sus, din apă și Duh. Această naștere se face prin credința în Domnul Isus Hristos și prin pocăință în contactul direct cu Evanghelia (Faptele ap. 2:38; Romani 10:9-10; etc. – a se vedea cp. 2 al acestei lucrări). Botezul este doar arătarea că a avut loc unirea cu Hristos, prin moarte și îngropare și prin înviere (Romani 6:3-4).

Au fost analizate câteva sisteme teologice din Biserica Ortodoxă și au fost făcute comentariile aferente. În cele ce urmează, vor fi luate alte câteva învățături care au legătură cu mântuirea. Acestea vor fi prezentate din perspectiva ortodoxă și imediat vor fi și evaluate biblic. În următoarea secțiune, conceptele teologice care stau alături de învățătura despre mântuire și care vor fi analizate din punctul de vedere ortodox sunt regăsite și în celelalte trei confesiuni creștine, cu mici diferențe în ceea ce privește înțelesul exact al cuvintelor.

1.3 Legătura dintre alte concepte teologice și doctrina mântuirii în Biserica Ortodoxă

Atunci când este abordată învățătura Scripturii despre mântuire, este imposibil să nu fie atinse și alte teme teologice sau învățături din cadrul teologiei biblice. Pentru o înțelegere și mai bună a doctrinei mântuirii din perspectiva ortodoxă, se pot aminti câteva din temele teologice strâns legate de mântuire, cum ar fi: nevoia de mântuire, dragostea lui Dumnezeu, Persoana și lucrarea Domnului Isus Hristos, harul lui Dumnezeu, credința, pocăința, nașterea din nou, și altele. De data aceasta, în această parte din analiză, se va prezenta perspectiva ortodoxă despre o anumită temă legată de mântuire, iar răspunsul, comentariile și evaluarea vor fi date imediat, în special prin versete biblice.

1.3.1 Despre nevoia omului de mântuire: Prezentare și evaluare

Prezentare ortodoxă

Pentru a spune ceva despre nevoia de mântuire așa cum este ea văzută în ortodoxie este necesar să se facă referire la ce s-a întâmplat la cădere. Pentru aceasta se va prelua ceva din ceea ce spun doi teologi din Răsăritul Europei. În cadrul ortodoxiei sunt mai mulți teologi care au scris și au dezvoltat dogmele din sânul ei. Un filozof și teolog ortodox, care a trăit în Rusia, dar și în Europa apuseană, la Praga și Paris și care a scris despre teologia ortodoxă este Vladimir Lossky (uneori numele apare la final cu „y” alteleori cu „i”).¹³² În România este foarte cunoscut preotul și profesorul de teologie ortodoxă, Dumitru Stăniloae, care a scris *Teologie Dogmatică Ortodoxă*.¹³³ Stăniloae, care tratează conceptul îndumnezeirii în scrierile sale, pentru că face distincție între chip și asemănare, spune că „nu putem vorbi despre o cădere totală, radicală a omului, de vreme ce omul deține, chiar și după cădere, chipul lui Dumnezeu ca rațiune suficientă pentru continuarea procesului de îndumnezeire”.¹³⁴ Pentru Stăniloae, *chipul* vorbește despre demnitatea omului și este un dar, iar *asemănarea* vorbește despre datoria sa, adică misiunea pe care o are omul.¹³⁵ Din această perspectivă, *chipul* se referă la forma trupească, iar *asemănarea* se referă la partea spirituală a omului. Pentru Stăniloae, *chipul* indică spre potențialitatea omului de a trăi cu Dumnezeu, iar *asemănarea* împlinirea acestei potențialități.¹³⁶

Lossky scrie despre căderea omului următoarele:

Prin Cădere, omul a devenit inferior vocației sale,
dar planul divin a rămas neschimbat, în consecință,

¹³²https://ro.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Lossky, consultat la data de 26 iunie, 2015

¹³³https://ro.wikipedia.org/wiki/Dumitru_St%C4%83niloae, consultat la data de 26 iunie, 2015

¹³⁴Emil BARTOȘ, *Conceptul de îndumnezeire în teologia lui Stăniloae*, Editura Cartea Creștină Orsdea, 2002, p. 204

¹³⁵Idem, p. 202

¹³⁶Ibidem, p. 203

misiunea primului Adam trebuia împlinită de Adam cel ceresc, adică de Hristos, nu în sensul de a Se substitui omului, căci dragostea nemărginită a lui Dumnezeu nu înlocuiește legământul libertății umane, ci pentru a reda omului posibilitatea de a-și îndeplini misiunea, pentru a-i redeschide drumul spre îndumnezeire, această supremă sinteză, realizată prin Om, a lui Dumnezeu și a cosmosului creat, sinteză în care se regăsește sensul întregii antropologii creștine. Astfel, ca urmare a păcatului, pentru ca omul să poată totuși deveni Dumnezeu, a fost necesar ca Dumnezeu să devină om, iar cel de-al doilea Adam să inaugureze „o nouă creație”, depășind toate divizările vechii creații.¹³⁷

Prin urmare, cei doi teologi spun că prin cădere ceva s-a pierdut, dar nu s-a pierdut totul. Căderea nu este totală. Este interesant faptul că Lossky spune că Domnul Isus, al doilea Adam, nu a substituit pe om prin venirea Sa, ci doar a deschis pentru om drumul spre împlinirea misiunii lui și spre îndumnezeire. Lossky face acest lucru pentru că dorește să nu lezeze „legământul libertății” omului. El continuă prin a arăta că datorită păcatului a fost necesar să vină Isus Hristos pentru a inaugura o „nouă creație”. Această afirmație este regăsită în Biblie, în 2 Corinteni 5:17: „*Căci dacă este cineva în Hristos este o făptură (creație) nouă.*” Totuși, în întregul citat, Lossky nu vorbește direct despre mântuire, ci doar indirect, iar mântuirea înseamnă în acest caz, doar redeschiderea posibilității îndeplinirii misiunii omului, cât și a drumului spre „îndumnezeire”. Conceptul de „îndumnezeire” este des întâlnit în teologia ortodoxă și are legătură strânsă cu mântuirea. În anumite aspecte, îndumnezeirea (*theosis*) este sinonimă cu înțelesul despre mântuire. Theosis este văzut de Stăniloae ca fiind scopul divin și etern al participării omului în viața lui Dumnezeu, participare bazată pe reciprocitate și împărtășire.¹³⁸ În teologia ortodoxă, prin exemplul teologiei lui Stăniloae, prin felul în care este explicat și

137 Vladimir LOSSKY, *Introducere în teologie ortodoxă*, Editura Sophia, 2006, format electronic – <http://ortodox.dyndns.org/text/text-pdf/Vladimir%20Lossky%20-%20Introducere%20in%20teologia%20ortodoxa.pdf>, p. 36

138 BOARTOȘ, p. 217

înțeles „chipul” și „asemănarea” omului cu Dumnezeu și prin faptul că este susținută ideea că, după cădere, chipul a rămas, iar asemănarea și-a pierdut din potențialitatea ei, pentru îndumnezeire/mântuire omul are nevoie de colaborare cu Dumnezeu și de asistarea Creatorului în acest proces, în care Dumnezeu Își arată dragostea, iar omul răspunde lui Dumnezeu în dragoste.¹³⁹

Evaluare și reevaluare

Discuția despre nevoia omului de mântuire intră atât în ramura antropologiei, cât și a soteriologiei. Ființa umană creată de Dumnezeu a căzut prin neascultare (Geneza 3). Omul are nevoie de salvare. Păcatul este universal, *„Căci toți au păcătuیت și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu.”* (Romani 3:23) Păcatul a adus moartea. *„Căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit.”* (Geneza 2:17b) *„Plata păcatului este moartea.”* (Romani 6:23a) Omul are nevoie de salvare deoarece este în relație directă cu păcatul lui Adam. *„De aceea, după cum printr-un singur om a intrat păcatul în lume, și prin păcat a intrat moartea, și astfel moartea a trecut asupra tuturor oamenilor, din pricină că toți au păcătuیت.”* (Romani 5:12) Omul are o natură păcătoasă, coruptă. *„Voi erați morți în greșelile și în păcatele voastre, în care trăiați odinioară, după mersul lumii acesteia, după domnul puterii văzduhului, a duhului care lucrează acum în fiii neascultării. Între ei eram și noi toți odinioară, când trăiam în poftele firii noastre pământești, când făceam voile firii pământești și ale gândurilor noastre, și eram din fire copii ai mâniei, ca și ceilalți.”* (Efeseni 2:1-3) Omul nu se poate salva singur. *„Căci, pe când eram noi fără putere, Hristos, la vremea convenită a murit pentru cei nelegiuți.”* (Romani 5:6) În urma căderii omul are o minte întunecată și o inimă împietrită. *„Iată ce vă spun și mărturisesc eu în Domnul: să nu mai trăiți cum trăiesc păgânii, în deșertăciunea gândurilor lor, având mintea întunecată, fiind străini de viața lui Dumnezeu, din pricina neștiinței în care se află în urma împietririi inimii lor.”* (Efeseni 4:17-18) Mai mult decât atât, omul, așa cum vine el în această lume, prin Adam este în vrăjmășie cu Dumnezeu și nu are dorința să-L caute pe Dumnezeu. *„Fiindcă umblarea după lucrurile*

¹³⁹Idem, p. 219

firii pământești este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, căci nu se supune legii lui Dumnezeu, și nici nu poate să se supună.” (Romani 8:7) „Fiindcă am dovedit că toți, fie iudei, fie greci sunt sub păcat.” (Romani 3:9b) „Nu este nici un om neprihănit, niciunul măcar. Nu este niciunul care să aibă pricepere. Nu este niciunul care să caute cu tot dinadinsul pe Dumnezeu. Toți s-au abătut și au ajuns niște netrebnici. Nu este niciunul care să facă binele, niciunul măcar.” (Romani 3:10-12; citat din Psalmul 14:1-3)

Textele de mai sus și întreg contextul Bibliei arată că omul are nevoie de Mântuitor și are nevoie disperată de har, precum și de o nouă creare a sa, adică o nouă naștere, cea spirituală. De aici rezultă clar că mântuirea nu este prin fapte, ci prin har.

1.3.2 Despre dragostea lui Dumnezeu și lucrarea Domnului Isus Hristos: Prezentare și evaluare

Prezentare ortodoxă

Întreaga Biblie abundă în texte cu privire la caracterul iubitor al lui Dumnezeu. Atributul dragostei lui Dumnezeu este susținut de Scriptură și este acceptat și subliniat în toate grupurile creștine. Orice teologie dogmatică sau sistematică prezintă acest adevăr. Spre exemplu, Mihălțean îl citează pe sf. Atanasie, redându-i cuvintele astfel:

Fiindu-I milă de neamul nostru și înduioșindu-Se de slăbiciunea noastră și mișcat de stricăciunea noastră și nesuferind stricăciunea morții asupra noastră, ca să nu piară ceea ce a făcut și ca să nu zădărnicească lucrarea Tatălui, Își ia trup și acesta nu deosebit de al nostru ... și dă morții propriul Său trup.¹⁴⁰

Desigur că aici referirea este atât la Dumnezeu Tatăl, cât și la Dumnezeu Fiul, care deopotrivă lucrează pentru posibilitatea salvării omului. Dumitru Stăniloae scrie și el despre planul de mântuire și despre providența lui Dumnezeu în vederea salvării omului. El scrie că „providența și planul de îndumnezeire a creației și a ființei umane nu sunt zădărnice de păcatul ce s-a

¹⁴⁰MIHĂLȚEAN, p. 66 – citat din Sf. Atanasie, *Despre întruparea Cuvântului*, cap. 8, trad. Ghe. Popescu, București, 1905, p.29

introdus în lume, ci păcatul face doar ca în providență să se țină seama de condițiile stării de păcat a omenirii, iar planul de îndumnezeire să includă în el și mântuirea omenirii”.¹⁴¹

După cum se poate observa, din nou este folosit termenul de „îndumnezeire”, atât pentru creație, cât și pentru ființa umană. Acest termen include în el și înțelesul cuvântului „mântuire”, dar se pare că este mai mult decât mântuire. Planul de îndumnezeire înseamnă în acest caz mai mult decât mântuire.

Biserica Ortodoxă are continuitatea formulărilor teologice în Sinoadele ecumenice, îmbrățișează și proclamă crezul creștin (Simbolul credinței¹⁴²). Astfel teologul și profesorul ortodox Dumitru Stăniloae scrie despre Isus Hristos următoarele:

În Crezul niceo-constantinopolitan, Biserica mărturisește că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat, S-a răstignit, a înviat, S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire”. Ca împlinitor al acestei opere Iisus Hristos poartă apelativul de „Mântuitorul”, apelativul cel mai frecvent alături de cel de „Domnul”. Chiar numele „Iisus” înseamnă „Mântuitorul”.¹⁴³

Istoria Bisericii universale, atât prin prisma ortodoxiei, cât și prin cea protestantă, prezintă Sinoadele ecumenice ca fiind dezbatări care conduc în cele din urmă spre marile formulări doctrinare/dogmatice ale creștinismului. Între acestea se numără și cele care privesc Persoana și lucrarea Domnului Isus Hristos. De exemplu, Ioan Rămureanu, preot și profesor ortodox, scrie în cartea sa *Istoria Bisericii Universale*, faptul că la Sinodul de la Niceea, din anul 325 s-a condamnat arianismul, care „combătea egalitatea și

141 STĂNILOAE, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol 1, format electronic – p.333

142 Vezi conținutul din capitolul întâi

143 Dumitru STĂNILOAE, *Teologie Dogmatică*, vol 2, p. 156, format electronic

consubstanțierea Fiului lui Dumnezeu cu Dumnezeu-Tatăl”.¹⁴⁴ În istoria Bisericii universale, cât și în dogmatica ortodoxă, chiar prin Stăniloae, sunt reafirmate toate hotărârile și dezbaterile Sinoadelor ecumenice, cu privire la Hristologie. Preotul și profesorul Ioan Coman, în cartea sa „Și Cuvântul trup s-a făcut”, în capitolul al III-lea, intitulat Hristologia părinților ortodocși ai secolului IV, scrie următoarele:

Numim hristologie ortodoxă, în secolul al IV-lea, hristologia marilor părinți ai acestui secol: a Sf. Atanasie, a Sf. Vasile cel Mare, a Sf. Grigorie de Nazianz, a Sf. Grigorie de Nyssa, a Sf. Amfilohiu de Iconiu. [...] Sinodul al IV-lea ecumenic¹⁴⁵ va fi acela care va da esența în forma definitivă hristologiei.¹⁴⁶

Fără nici un dubiu, Biserica Ortodoxă proclamă dumnezeirea lui Hristos, umanitatea Lui, co-existența celor două naturi într-o singură persoană, apoi moartea pe cruce, îngroparea, învierea și înălțarea Domnului la cer. Desigur este afirmată și revenirea Sa. Crezul are cele mai multe articole în legătură cu Persoana și lucrarea lui Isus Hristos. Chiar dacă a fost citat integral Simbolul credinței, în capitolul întâi, de data aceasta se vor relua doar articolele de la 2 la 7 ale Simbolului de credință, care sunt despre Isus Hristos.

Și întru unul Domn Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii: Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, Cel ce este de-o ființă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.

Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a născut om.

144 Ioan RĂMUREANU, *Istoria Bisericească Universală, Manual pentru Seminariile teologice*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992, p.121

145 Sinodul de la Calcedon, anul 451

146 Ioan COMAN, „Și Cuvântul trup S-a făcut”, *Hristologie și Mariologie patristică*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1993, p. 43

Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pățimit și S-a îngropat.

Și a înviat a treia zi după Scripturi.

Și S-a înălțat la ceruri și șade la dreapta Tatălui.

Și iarăși va să vină cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui Împărăție nu va avea sfârșit.¹⁴⁷

Se poate scrie foarte mult pe această temă a dragostei lui Dumnezeu și a lucrării lui Hristos pentru mântuirea omului păcătos. Iată parte a crezului de la Calcedon, din 451 d. Hr.:

Noi dar, urmând exemplul sfinților Părinți, toți într-un singur gând, îi învățăm pe oameni să mărturisească pe unul și același Fiu, Domnul nostru Isus Hristos, cu aceeași perfecțiune în Dumnezeu-ire și cu aceeași perfecțiune în umanitate; cu adevărat Dumnezeu și cu adevărat om, cu trup și cu suflet înțelepte; consubstanțial cu Tatăl în ce privește Dumnezeirea, și consubstanțial cu noi în ce privește Umanitatea; în toate lucrurile ca noi, dar fără păcat; născut din Tatăl înainte de veacuri în ce privește Dumnezeirea, iar în zilele de pe urmă, pentru noi și pentru mântuirea noastră, născut din Fecioara Maria, Mama lui Dumnezeu, în ce privește Umanitatea; unul și același Hristos, Fiu, Domn, Singur-născut, să fie recunoscut în două naturi, inconfundabile, neschimbătoare, indivizibile, inseparabile; deosebirea dintre naturi fiind îndepărtată prin unirea lor, dar păstrându-se proprietatea fiecărei naturi, și unindu-se într-o singură Persoană și într-o singură Subzistentă, neputând fi divizat sau separate în doua persoane, ci unul și același Fiu, și singurul născut, Dumnezeu Cuvântul, Domnul Isus Hristos, așa cum au declarat de la început despre El profeții, și ne-a învățat Domnul Isus Hristos Însuși,

147 Ioan MIHĂLȚEAN, *Catehism*, Episcopia Ortodoxă Română, Oradea, 1996, p. 43

și cum ne-a transmis mai departe Crezul sfinților
Părinți. Amin.¹⁴⁸

Acest crez despre Hristos subliniază cele două naturi ale Domnului Isus și unitatea Persoanei. Desigur, sunt și alte aspecte hristologice, precum: perfecțiunea, unitatea și egalitatea cu Tatăl, nașterea din fecioară. Crezul este foarte concis și compact, însă este introdus și apoi se încheie cu specificul cu referirea la „sfinții Părinți”.

Evaluare și reevaluare

Biblia nu este un manual de teologie sistematică. Adevărurile divine sunt revelate prin scrierile inspirate ale oamenilor lui Dumnezeu. Învățăturile despre dragostea lui Dumnezeu și lucrarea lui Hristos sunt presărate în evanghelii și în epistole. Crezurile și mărturisirile de credință sunt o însumare și sistematizare a unei învățături specifice, ca de exemplu cea despre Hristos. Deși aceste crezuri sunt foarte concise, bine exprimate și extrase din Cuvântul Noului Testament, ele totuși nu sunt „Scripturi”. În cele următoare, vor fi date mai multe texte biblice ca suport pentru dragostea divină și lucrarea hristică.

Dumnezeu este dragoste. *„Cine nu iubește, n-a cunoscut pe Dumnezeu; pentru că Dumnezeu este dragoste.”* (1 Ioan 4:8) *„Și noi am cunoscut dragostea pe care o are Dumnezeu față de noi. Dumnezeu este dragoste.”* (1 Ioan 4:16a) Dragostea lui Dumnezeu se arată în mod practic. *„Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El, să nu piară, ci să aibă viața veșnică.”* (Ioan 3:16) Dragostea lui Dumnezeu și condiția căzută a omului fac necesară jertfa Domnului Isus Hristos. *„Isus a început să spună ucenicilor Săi că El trebuie să meargă la Ierusalim, să pătimească mult din partea bătrânilor, din partea preoților celor mai de seamă și din partea cărturarilor; că are să fie omorât, și că a treia zi are să învieze.”* (Matei 16:21) *„Tatăl Mă iubește, pentru că Îmi dau viața, ca iarăși s-o iau. Nimeni nu Mi-o ia cu sila, ci o dau Eu de la Mine. Am putere s-o dau și am putere s-o iau iarăși: aceasta este porunca pe care am primit-o de la Tatăl Meu.”* (Ioan 10:17-18) Dumnezeu L-a rânduit pe Domnul Isus să fie pentru noi ceea ce nu

¹⁴⁸<http://www.resursectine.ro/marturii/93560/crezul-calcedonian>,
autor Sasu Alexandru, consultat la data de 09.08.2016

puteam fi noi. „*El a fost făcut de Dumnezeu pentru noi înțelepciune, neprihănire, sfințire și răscumpărare.*” (1 Corinteni 1:30) Dumnezeu, în dragostea Lui, a rezolvat problema omului căzut prin Persoana și lucrarea Domnului Isus Hristos.

Mântuirea este inițiativa lui Dumnezeu. El, prin Hristos, în dragostea Lui a pregătit un plan al salvării înainte de a fi omul și înainte ca acesta să păcătuiască. Acest plan a fost adus la împlinire la vremea potrivită.

Pentru a înțelege ce este mântuirea, este necesar să se știe despre nevoia omului de salvare, despre Dumnezeul iubitor și despre Isus Hristos Mântuitorul. Acestea au fost parcurse până acum. Urmează să fie luate în discuție împreună: harul, credința și faptele bune.

1.3.3 Despre harul lui Dumnezeu, credință și faptele bune: Prezentare și evaluare

Prezentare ortodoxă

În Biserica Ortodoxă, harul, credința și faptele sunt luate împreună în legătură cu mântuirea. Arhimandritul Cleopa Ilie, în cartea *Călăuză în credința Ortodoxă*, scrie astfel ca răspuns la „sola gratia”:

Noi, creștinii din Biserica drept măritoare a lui Hristos, mărturisim și susținem cu toată tăria și după dreptate că condițiile mântuirii noastre subiective sunt harul divin de la Dumnezeu, și credința și faptele bune din partea omului.¹⁴⁹

Atunci când este explicat harul sunt incluse și alte aspecte, așa cum scrie Dumitru Stăniloae:

Lucrarea generală mântuitoare a Duhului lui Hristos în Biserică se efectuează prin harul dumnezeiesc, sau ea însăși este harul dumnezeiesc. După învățătura Sfintei Scripturi și a Sfinților Părinți, harul dumnezeiesc nu e un bun în sine, detașabil de Dumnezeu. Această învățătură și-a atins cea mai clară expresie în formularea Sfântului Grigorie Palama că harul este o energie ne-

149 Ilie CLEOPA, *Călăuză în credința ortodoxă*, ediția a VI-a, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2012, p. 480

creată, izvorătoare din ființa dumnezeiască a Celor trei ipostasuri și e nedespărțită de ea, sau de aceste ipostasuri. Termenul grecesc „energeia” se traduce în românește prin „lucrare”. Aceasta pune în evidență faptul că în har ca lucrare e prezent însuși subiectul dumnezeiesc care o săvârșește.¹⁵⁰

În ortodoxie, prin „energii divine necreate” se înțelege acțiunile și lucrările lui Dumnezeu. Potrivit lui Bria, conceptul de „energii divine necreate este o dezvoltare târzie a teologiei bizantine”.¹⁵¹ „Teologia ortodoxă înțelege harul anume ca energie și lucrare dumnezeiască, personală și necreată, prin care omul devine părtaș al firii dumnezeiești.”¹⁵²

O asociere des întâlnită în privința mântuirii subiective este aceasta: har, credință și fapte bune. În Catehism, la întrebarea, ce este mântuirea? Se răspunde astfel:

Mântuirea este eliberarea din robia păcatului și a morții și dobândirea vieții de veci, în Hristos. Ea ne-a fost făcută cu puțință de întruparea, jertfa, învierea și înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos la cer, și ni-o însușim prin harul dumnezeiesc, cu care trebuie să conlucrăm prin credință și fapte bune.¹⁵³

La ce se referă această conlucrare a omului? În teologia ortodoxă, relația omului cu Dumnezeu este văzută a fi una dinamică, în care, chiar prin faptul că omul este creat „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu”, acesta este înzestrat cu o dorință după Dumnezeu, iar Dumnezeu îl ajută să îndeplinească această dorință. Comuniunea dintre om și Dumnezeu se manifestă atât prin credință, cât și prin faptele bune. Acestea două, credința și faptele nu sunt separate. Bartoș, arată că în ortodoxie, „credința este temelia tuturor faptelor.” „Mântuirea implică un răspuns activ prin fapte bune.” „Faptele bune izvorăsc din dragoste, în vreme ce natura noastră umană înaintază în procesul

150 STĂNILOAE, vol. 2, p. 143

151 BRIA, p. 141

152 Idem, p. 142

153 MIHĂLȚEAN, p. 7

îndumnezeirii.”¹⁵⁴ Stăniloae explică diferența dintre teologia ortodoxă și cea protestantă în privința faptelor bune. El arată că faptele bune care nu izvorăsc din unirea cu Hristos și din credință nu sunt mântuitoare, „ci faptele ce izvorăsc din puterea lui Hristos cel sălășuit în noi” și „ele sporesc în noi unirea cu Hristos și asemănarea cu El”.¹⁵⁵

Evaluare și reevaluare

Ca răspuns la concepțiile ortodoxe legate de mântuire, se va da o bază biblică în privința harului, a credinței și a faptelor bune. *Mai întâi*, este făcută legătura dintre har și mântuire. Mântuirea este prin har, nu prin fapte. „*Căci prin har ați fost mântuiți, prin credință. Și aceasta nu vine de la voi, ci este darul lui Dumnezeu. Nu prin fapte ca să nu se laude nimeni.*” (Efeseni 2:8-9) „Și dacă este prin har, atunci nu mai este prin fapte; altminterlea harul n-ar mai fi har. Și dacă este prin fapte, nu mai este prin har; altminterlea, fapta n-ar mai fi faptă.” (Romani 11:6) Din textul anterior, se vede clar că în ceea ce privește mântuirea, cele două: harul și faptele, se exclud reciproc. Există și o învățătură a Bibliei despre fapte, dar nu în legătură cu încreștinarea/salvarea, ci în legătură cu trăirea vieții creștine. La această parte a discuției, este important să se readucă în atenție versetele din Efeseni 2:8 și 9, la care să se includă acum și versetul 10. „*Căci noi suntem lucrarea Lui, și am fost zidiți în Hristos Isus pentru faptele bune, pe care le-a pregătit Dumnezeu mai dinainte, ca să umblăm în ele.*” După cum se poate vedea, în versetul 8 este folosită prepoziția „prin”, care arată mijlocul, instrumentul, modul prin care se realizează mântuirea. Deci pentru a fi mântuiți este nevoie de har și de credință. Versetul 10 însă folosește prepoziția „pentru”, care arată direcția, scopul. Se poate traduce și „cu scopul de ...” sau „în scopul ..., precum și „în vederea ...” Din nou, versetul 8 arată cum se ajunge la mântuire, iar versetul 10 arată ce urmează după. Aceasta înseamnă că suntem mântuiți prin har, pentru fapte bune. Mântuirea nu este prin har și fapte bune, ci doar prin har, prin credință, iar odată mântuit, prin schimbarea produsă, vin și faptele. Prin mântuire are loc și o schimbare a condiției interioare, astfel credinciosul nu mai trăiește în același fel. Faptele bune vin ca o consecință, nu ca o condiție a mântuirii.

154 BARTOȘ, PP. 396-397

155 STĂNILOAE, vol 2, p. 172

În al doilea rând, în Biblie, credința are sensuri mult mai largi decât o simplă afirmare a adevărului despre Isus. Credința este „o încredere neclintită” și „o puternică încredințare” (Evrei 11:1). Credința înseamnă a-L primi pe Isus, *„Dar tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui, le-a dat dreptul să se facă copii ai lui Dumnezeu.”* (Ioan 1:12) Credința îl aduce pe credincios la Isus, deci a crede înseamnă a veni la Isus. *„Isus le-a zis: „Eu sunt Pâinea vieții. Cine vine la Mine nu va flămânzi niciodată; și cine crede în Mine nu va înseta niciodată. (Ioan 6:35) „Tot ce-Mi dă Tatăl va ajunge la Mine; și pe cel ce vine la Mine, nu-l voi izgoni afară.”* (Ioan 6:37) Tot aici pot fi incluse și cazurile unor persoane care au fost apreciate pentru credința lor, femeia cananeancă (Matei 15); sutașul care vine la Isus pentru robul său (Matei 8); femeia cu hemoragie (Matei 9); etc. Credința care conduce la mântuire (credința mântuitoare) este în Dumnezeu și în Fiul Său, Isus Hristos. *„Aveți credință în Dumnezeu și aveți credință în Mine.”* (Ioan 14:1) *„Adevărat, adevărat vă spun că cine ascultă cuvintele Mele și crede în Cel ce M-a trimis are viața veșnică și nu vine la judecată, ci a trecut din moarte la viață.”* (Ioan 5:24) Este de la sine înțeles faptul că nu se poate epuiza niciodată lista de versete și argumente pentru oricare temă pusă în discuție, de data aceasta fiind vorba despre credință. Ca o concluzie, se poate afirma că atunci când este vorba despre credința care duce la mântuire, nu se rezumă totul la o simplă afirmare, „cred” sau „cred în Dumnezeu”, „cred în Isus”, ci această afirmație trebuie să fie însoțită de încredere, de venirea la Isus, de a-L primi pe Domnul în inimă. Este vorba de un transfer de încredere, în sensul că păcătosul nu se bazează pe efortul său, ci pe ceea ce a făcut Hristos pentru el.

1.3.4 Despre pocăință și naștere din nou: Prezentare și evaluare

Prezentare ortodoxă

Pocăința este un termen și un concept biblic des întâlnit atât în Vechiul Testament, cât și în Noul Testament. Biserica Ortodoxă include și pocăința în cadrul învățăturilor ei. Această învățătură face parte din Taina Spovedaniei. Catehismul ortodox definește pocăința astfel:

Pocăința e Sfânta Taină prin care credinciosul primește de la Însuși Dumnezeu iertarea păcatelor mărturisite duhovnicului cu zdrobire de inimă.¹⁵⁶

În susținerea acestei învățături, sunt date textele din Matei 18:18; 16:19 și Ioan 20:22-23. „*Adevărat vă spun că orice veți lega pe pământ va fi legat în cer; și orice veți dezlega pe pământ va fi dezlegat în cer.*” (Matei 18:18) „*Îți voi da cheile Împărăției cerurilor, și orice vei lega pe pământ va fi legat în ceruri, și orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat în ceruri.*” (Matei 16:19) „*După aceste vorbe, a suflat peste ei și le-a zis: „Luați Duh Sfânt! Celor ce le veți ierta păcatele, vor fi iertate; și celor ce le veți ține, vor fi ținute.*” (Ioan 20:22-23) Ideea este că Domnul Isus, care are puterea iertării păcatelor (Luca 5:20), a dat această putere apostolilor și prin aceștia episcopilor și preoților.

Un alt concept folosit de Biserica Ortodoxă pe această linie este „dezlegarea”. Tot în Catehism, dezlegarea este definită ca fiind „iertarea desăvârșită a păcatelor și reșezarea celui ce se pocăiește sub puterea harului.”¹⁵⁷ În susținerea acestei idei este dat tot textul din Ioan 20:23, la care este adăugat și cel din Ioan 5:22, „*Tatăl a dat Fiului toată judecata.*”, în baza căruia Sf. Ioan Gură de Aur completează cu „toată această putere a fost dată preoților de către Fiul.”¹⁵⁸ În Canonul 102 Trulan, este prevăzut că preoții au obligația de a cerceta felul greșelilor mărturisite, pentru a prescrie leacuri potrivite. Preotul deține această putere în virtutea harului hirotoniei în treapta de preot.¹⁵⁹ Toți sunt încurajați să se spovedească, ori de câte ori este nevoie, dar cu precădere spovedania este legată de cele patru mari posturi: al Paștelui, al Crăciunului, al Sfintei Marii și al Sfinților Apostoli. Mărturisirea se face în Biserică, iar preotul trebuie să fie îmbrăcat în epitrahil (patrafir) și felon (pelerină scurtă pe care preotul o îmbracă – pe cap – atunci când începe slujba). Mărturisirea trebuie să fie completă, sinceră, secretă și cu umilință și zdrobire de

¹⁵⁶ Catehism, Episcopia Ortodoxă Română, Oradea, 1996, p. 147

¹⁵⁷ Idem, p. 148

¹⁵⁸ Ibidem, p. 148, citat din Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, 3,5, Migne, P.G.XLVIII.

¹⁵⁹ Ibidem, p. 269-270, preluat din Molifticul, ed. 1984, p. 63

inimă. Preotul zice rugăciunile începătoare, apoi după spovedanie citește rugăciunea de dezlegare, „Domnul și Dumnezeuul nostru Iisus Hristos, cu harul și cu îndurările iubirii Sale de oameni, să te ierte pe tine, ..., și să-ți lase (să nu țină în seamă) ție toate păcatele...”¹⁶⁰ După această parte a spovedaniei sunt rânduite, după caz, epitimiiile sau canoanele, adică „mijloacele de pocăință rânduite de duhovnic păcătosului care se spovedește, cum ar fi: rugăciuni, mătăanii, cercetarea bisericilor, fapte de milostenie, posturi, înfrânări” și altele. Acestea nu sunt pedepse, ci „ispășirea păcatelor și îndreptarea păcătosului; ele sunt ajutoare, exerciții de întărire în virtute și de îndreptare de la păcat”¹⁶¹

Pentru naștere din nou, Biserica Ortodoxă folosește mult ideea de îndumnezeire. Vladimir Losky face o legătură între crearea omului cu voință liberă și cu responsabilitate și chemarea supremă făcută omului, „îndumnezeirea”. El spune:

A fi după chipul lui Dumnezeu, susțin Părinții, înseamnă, în ultimă analiză, a fi o ființă personală, deci o ființă liberă și responsabilă. S-ar putea ridica întrebarea: oare de ce l-a creat Dumnezeu pe om liber și responsabil? Tocmai pentru că El a dorit să-l cheme spre o vocație supremă: îndumnezeirea; cu alte cuvinte, să devină prin har, printr-o mișcare neîngrădită, asemenea lui Dumnezeu.¹⁶²

Este totuși important să înțelegem ce se vrea prin cuvântul „îndumnezeire” în contextul ortodox. Emil Bartoș, păstor și teolog român baptist, a studiat și a scris despre conceptul îndumnezeirii în teologia lui Dumitru Stăniloae, din cadrul Bisericii Ortodoxe. Bartoș notează, mai întâi, faptul că termenul *theosis* nu se află în Biblie. Apoi este arătat că „Părinții greci au folosit conceptul de îndumnezeire drept un concept hristologic și escatologic, exprimat în limbaj platonice”¹⁶³ Tot Bartoș mai spune că Părinții Răsăriteni au exprimat

160 Catehism, p. 171

161 Idem, p. 272

162 LOSSKY, p. 34

163 Emil BARTOȘ, *Conceptul de îndumnezeire în teologia lui Dumitru Stăniloae*, Editura Cartea Creștină Oradea, 202, p. 29

conceptul îndumnezeirii printr-o frază comună: „Dumnezeu S-a făcut pe Sine om, pentru ca noi să putem deveni dumnezeu.”¹⁶⁴ Totuși a deveni „dumnezeu” nu înseamnă identificarea cu esența divină a lui Dumnezeu, ci identificare prin adopție, prin har și prin imitare. Îndumnezeirea reprezintă, în teologia Bisericii Ortodoxe, „idealul religios al Ortodoxiei” și „dogma centrală a Ortodoxiei”.¹⁶⁵ După cum se poate vedea limbajul ortodox este puțin particular, conceptul de naștere din nou, pocăința și credința sunt cumva asimilate în conceptul de îndumnezeire. Pocăința este văzută ca o Sf Taină, prin care omul primește iertarea de păcate în urma mărturisirii și poate fi văzută ca o înlăturarea a păcatului care este o frână în ascensiunea înspre sfințire și asemănarea cu Hristos. Credința nu poate fi privită separat de faptele bune. Cele două se completează reciproc. Nașterea din nou este puțin amintită și se contopește în cuvântul „îndumnezeire”.

Evaluare după principiul „Sola Scriptura”

Se va începe cu evaluarea învățăturii ortodoxe despre pocăință. După cum se poate vedea, pocăința este inclusă în Taina Spovedaniei și nimic nu se poate face fără preot. Aici, pocăința este înțeleasă ca fiind doar partea de purificare a vieții și de îndreptare. Spovedania este încercarea credinciosului de a trece dinspre păcat înspre virtute.

Biblia are foarte multe texte care fac referire la pocăință. Vechiul Testament nu folosește în mod direct cuvântul pocăință, dar include conceptul prin imperativul „întoarceți-vă”. Această chemare de întoarcere la Domnul este adresată mereu poporului Israel, care în mod constant s-a îndepărtat de Dumnezeu, fiind atras de căile neamurilor. Pentru a înțelege conceptul pocăinței în Vechiul Testament, se vor da doar câteva versete, fără a le putea epuiza.

„Scoateți, dar, dumnezeii străini care sunt în mijlocul vostru și întoarceți-vă inima spre Domnul, Dumnezeul lui Israel.” (Iosua 24:23); *Domnul a înștiințat pe Israel și Iuda prin toți prorocii Lui, prin toți văzătorii și le-a zis: „Întoarceți-vă de la căile voastre cele rele și păziți poruncile și rânduielile Mele, urmând în totul Legea pe care am dat-o părinților voștri și pe care v-am trimis-o prin robii*

¹⁶⁴ Idem, p. 30, citat din Cf. Ireneeos, *Adversus Haerees*, 10, 5-9, Pg. 37, 465

¹⁶⁵ Ibidem, p. 30

Mei prorocii.” (2 Împărați 17:13); „Întoarceți-vă la Mine, și veți fi mântuiți toți cei ce sunteți la marginile pământului! Căci Eu sunt Dumnezeu, și nu altul.” (Isaia 45:22); „Aduceți cu voi cuvinte de căință și întoarceți-vă la Domnul. Spuneți-I: „Iartă toate nelegiuirile, primește-ne cu bunăvoință, și Îți vom aduce în loc de tauri, lauda buzelor noastre.” (Osea 14:2); „Dar chiar acum, zice Domnul, întoarceți-vă la Mine cu toată inima, cu post, cu plânset și bocet!” (Ioel 2:12); „Sfășiați-vă inimile, nu hainele, și întoarceți-vă la Domnul Dumnezeu vostru. Căci El este milostiv și plin de îndurare, îndelung răbdător și bogat în bunătate și-I pare rău de relele pe care le trimite.” (Ioel 2:13) etc.

La aceste texte, se pot adăuga exemple de oameni care s-au întors la Dumnezeu, deci care s-au pocăit. David este unul din cele mai bune exemple. El a păcătuit prin adulter și crimă (2 Samuel 11), fapte care erau clar interzise prin Legea Domnului (Exodul 20:13,14). În cele din urmă David se pocăiește, adică recunoaște, mărturisește și își cere iertare. Psalmii 32 și 51 sunt psalmii de pocăință a lui David.

Noul Testament, în Evanghelii, folosește cuvântul pocăință prin chiar Ioan Botezătorul și Domnul Isus. *El zicea: „Pocăiți-vă, căci Împărăția cerurilor este aproape.” (Matei 3:2); „De atunci încolo, Isus a început să propovăduiască și să zică: „Pocăiți-vă, căci Împărăția cerurilor este aproape.” (Matei 4:17); El zicea: „S-a împlinit vremea, și Împărăția lui Dumnezeu este aproape. Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie.” (Marcu 1:15) Apostolul Petru în predicile sale include chemarea la pocăință. „Pocăiți-vă”, le-a zis Petru, „și fiecare din voi să fie botezat în Numele lui Isus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; apoi veți primi darul Sfântului Duh.” (Faptele apostolilor 2:38) „Pocăiți-vă, dar, și întoarceți-vă la Dumnezeu, pentru ca să vi se șteargă păcatele, ca să vină de la Domnul vremurile de înviare.” (Faptele apostolilor 3:19) În areopag, la Atena, apostolul Pavel spune că „Dumnezeu nu ține seama de vremurile de neștiință și poruncește acum tuturor oamenilor de pretutindeni să se pocăiască.” (Faptele apostolilor 17:30) Mai târziu, în Milet, când a chemat prezbiterii din Efes să vină la el, le spune printre altele „Știți că n-am ascuns nimic din ce vă era de folos și nu m-am temut*

să vă propovăduiesc și să vă învăț înaintea norodului și în case și să vestesc iudeilor și grecilor pocăința față de Dumnezeu și credința în Domnul nostru Isus Hristos. *De aceea vă mărturisesc astăzi că sunt curat de sângele tuturor. Căci nu m-am ferit să vă vestesc tot planul lui Dumnezeu.*" (Faptele apostolilor 20:20-21, 26-27) Deci pocăința este inclusă în planul lui Dumnezeu de mântuire.

Ceea ce este omis de ortodoxie atunci când se are în vedere pocăința este tocmai necesitatea ei pentru mântuire. În Faptele apostolilor 2:38 este arătată această legătură a pocăinței cu mântuirea sau iertarea păcatelor. „*Pocăiți-vă*”, *le-a zis Petru, „și fiecare din voi să fie botezat în Numele lui Isus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; apoi veți primi darul Sfântului Duh.*” Desigur pocăința este și trebuie să fie însoțită de credință.

Un alt aspect care este subliniat puternic în Biblie cu privire la pocăință este întoarcerea omului la Dumnezeu și rezolvarea propriei probleme a păcatului. Mijlocitorul dintre om și Dumnezeu este Isus Hristos. „*Căci este un singur Dumnezeu și este un singur mijlocitor între Dumnezeu și oameni: Omul Isus Hristos, care S-a dat pe Sine Însuși ca preț de răscumpărare pentru toți.*” (1 Timotei 2:5,6a) „*Copilașilor, vă scriu aceste lucruri ca să nu păcătuți. Dar, dacă cineva a păcătuît, avem la Tatăl un Mijlocitor, pe Isus Hristos, Cel Neprihănit.*” (1 Ioan 2:1) „*Sângele lui Isus Hristos, Fiul Lui, ne curăță de orice păcat. Dacă zicem că n-avem păcat, ne înșelăm singuri, și adevărul nu este în noi. Dacă ne mărturisim păcatele, El este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curețe de orice nelegiuire. Dacă zicem că n-am păcătuît, Îl facem mincinos, și Cuvântul Lui nu este în noi.*” (1 Ioan 1:7b-10). Deci, conform cu Biblia, pocăința este absolut necesară pentru ca cineva să fie iertat și să devină un creștin autentic, adică ucenic al Domnului Isus. Apoi, în viața creștină este nevoie continuă de pocăință, iar credinciosul poate veni mereu la Dumnezeu, prin Domnul Isus. Marele Preot intermediar este Domnul Isus Însuși. Textele invocate de ortodoxie pentru dezlegare sau iertare sunt într-un context al iertării și reabilitării în cadrul comunității creștine, adică în Biserică, chiar dacă atunci când au fost spuse aceste cuvinte de Domnul Isus încă nu era Biserica.

1.3.5 Despre siguranța mântuirii: Prezentare și evaluare

Prezentare ortodoxă

În Biserica Ortodoxă, nu poate fi făcută afirmația „sunt sigur de mântuire”. Procesul mântuirii și al nașterii din nou este pentru toată viața. Ba chiar nici după moarte nu se poate ști cu siguranță unde a ajuns fiecare. După moarte, va avea loc o judecată, numită particulară, pentru a se vedea unde va merge fiecare. Cel ce are credința în Domnul nostru Isus Hristos și faptele lui bune izvorâte din credință va merge la fericire.¹⁶⁶ Întrebarea 337 din Catehism este aceasta: „Putem ști de la ce treaptă a virtuților sau a curăției sau a lipsei de patimi, în sus, merge cineva în rai și de la ce treaptă în jos, merge cineva în iad?” La această întrebare se dă răspunsul: „Aceasta nu putem ști întocmai. Dar e de crezut că dacă cineva s-a înălțat din ce în ce mai mult pe calea virtuții, acela va merge în fericire și, dimpotrivă, dacă s-a coborât din ce în ce mai mult în necurăție, merge în iad.”¹⁶⁷ Întrebarea 342 este aceasta: „Dar atunci, nu e nici o putință să scape vreunii din cei ce ajung în chinuri?” Răspunsul: „Este cu putință. Unii din ei pot scăpa de acolo prin rugăciunile Bisericii și ale fiecăruia dintre noi, precum și prin milosteniile noastre pentru ei.”¹⁶⁸ În următoarele răspunsuri la întrebări pe această temă, în Catehism, se afirmă că pot fi scoase suflete din iad, dar nu se poate ști sigur care suflet poate fi scos, ci doar la general, se spune că „rugăciunile ajută numai celor adormiți în credință”.¹⁶⁹

După cum se vede problema siguranței mântuirii ține de încredințare, ține de faptele bune, cât și de a nu avea patimi și a avea virtuți. Accentul cade pe om, nu pe Cuvântul lui Dumnezeu și nici pe Hristos.

Evaluare biblică

Desigur, aici sunt necesare explicații referitoare la poziția Bibliei în legătură cu cele afirmate mai sus. Biblia are texte care aduc siguranța mântuirii, deși această siguranță nu presupune a trăi mai apoi,

166 MIHĂLȚEAN, p. 158

167 Idem, pp. 159-160

168 Ibidem, p. 161

169 Ibidem, pp. 162-163

oricum. Se vor enumera doar câteva versete care dovedesc posibilitatea siguranței mântuirii celui cu adevărat salvat prin har și credință.

- *Adevărat, adevărat vă spun că cine ascultă cuvintele Mele și crede în Cel ce M-a trimis are viața veșnică și nu vine la judecată, ci a trecut din moarte la viață.* (Ioan 5:24);
- *Adevărat, adevărat vă spun că cine ascultă cuvintele Mele și crede în Cel ce M-a trimis are viața veșnică și nu vine la judecată, ci a trecut din moarte la viață.* (Ioan 11:25-26);
- *Voia Tatălui Meu este ca oricine vede pe Fiul și crede în El să aibă viața veșnică; și Eu îl voi învia în ziua de apoi.* (Ioan 6:40);
- Și mărturisirea este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viața veșnică, și această viață este în Fiul Său. Cine are pe Fiul are viața; cine n-are pe Fiul lui Dumnezeu n-are viața. V-am scris aceste lucruri ca să știți că voi care credeți în Numele Fiului lui Dumnezeu aveți viața veșnică. (1 Ioan 5:11-13)
- *Însuși Duhul adevărește împreună cu duhul nostru că suntem copii ai lui Dumnezeu.* (Romani 8:16)

Dumnezeu, prin Cuvântul Său, dă garanția vieții veșnice pentru cei ce cred cu adevărat în Fiul Său, Isus Hristos. Această asigurare nu este bazată pe meritul omului, ci pe lucrarea lui Hristos. Un credincios autentic, născut din nou, care are în el Duhul Sfânt, nu va trăi o viață lipsită de responsabilitate, ci, dimpotrivă, una dedicată pentru sfințire și slujire. Siguranța lui este Cuvântul Sfânt și pe Hristos, care a săvârșit mântuirea.

1.4 Un sumar al învățăturilor despre mântuire în Biserica Ortodoxă și concluzii

Ortodoxia are o teologie specifică ei despre mântuire. Învățătura despre salvare implică aproape toate doctrinele creștine. Ea este legată de teologia propriu-zisă, de hristologie, antropologie, hamartologie, soteriologie, eclesiologie, și escatologie. În specificul Bisericii Ortodoxe intră Sfânta Tradiție, (Sfintele Scripturi – la toate cultele creștine), Sfintele Taine, Sfânta Biserică, preotul, încreștinare prin botez, conceptul îndumnezeirii, harul și credința unite cu faptele bune, pocăința înțeleasă ca Sfânta spovedanie și dezlegarea de păcate, canoanele, învrednicirea

prin lepădarea de vicii și sporirea în virtuți, rugăciunile celor de pe pământ pentru cei morți etc.

În ortodoxie, mântuirea este un proces ce se extinde pe tot parcursul vieții și chiar și după moarte pentru cei ce cred. Mântuirea începe în mod practic imediat după naștere (nașterea prin care cineva vine în această lume – a se face distincție de aspectul nașterii din nou), prin botez, în Numele Sfintei Treimi, moment sinonim cu încreștinarea. Ea continuă prin participarea la Sfintele Taine, într-un proces de transformare în cadrul comuniunii cu Hristos și Dumnezeu în sânul Bisericii. Această dinamică a progresului în mântuire, prin procesul continuu al îndumnezeirii, adică a creșterii în asemănare cu Hristos/Dumnezeu are nevoie de credință și fapte, unite organic. Prin Biserică, prin participarea la Sfintele Taine, la Sfintele Liturghii, prin participarea la viața Bisericii, prin rămânerea în învățătura ortodoxă cu toată Tradiția ei și prin rugăciuni și post, credință și fapte bune, prin lepădarea de Satana și vegherea pentru trăirea unei vieți sfinte, fără patimi, dar prin acumularea de virtuți, creștinul ortodox poate să aștepte în liniște și pace pe Hristos și viața cea fără de moarte.

Astfel, se poate concluziona că teologia ortodoxă este a) istorică (mai multe perioade istorice care au contribuit la formarea teologiei și a păstrării ei: perioada apostolică; perioada patristică; perioada captivității, datorită invaziei otomane și austroungare; perioada modernă.); b) mistică (Ortodoxia susține trei stadii în procesul îndumnezeirii: purificarea trupului, purificarea minții și unirea. Doctrina despre „Theosis”, adică „Îndumnezeire” stă la baza misticismului, care include ideea adopției, participării, transformării, glorificării și unirii); c) comunitară (aduce ideea că Biserica își ia viața din viața Trinității și apoi o reflectă în societate. Biserica este un organism divino-uman); d) liturgică (Biserica Ortodoxă consideră închinare parte constitutivă Bisericii. Cărțile liturgice sunt surse ale Tradiției); e) contemplativă (Biserica își onorează sfinții pe care-i consideră stâlpii ei, iar rugăciunea și icoanele întregesc imaginea Sfintei Biserici).

Deși această analiză a celei mai mari Biserici Creștine din România a luat foarte mult spațiu, tot nu au fost spuse toate câte s-ar fi putut

în privința temei mântuirii. În continuare, se va analiza învățătura despre mântuire în Cultul Creștin Baptist.

2. ÎNVĂȚĂTURILE CULTULUI CREȘTIN BAPTIST DESPRE MÂNTUIRE ȘI EVALUAREA BIBLICĂ

Au fost prezentate învățăturile Bisericii Ortodoxe în legătură cu mântuirea. S-au făcut și evaluări pe baza Bibliei. Deja s-au văzut multe aspecte dogmatice specifice ortodoxiei. Acum se va continua cu celelalte trei culte luate pe rând. După cum au fost prezentate sumar în capitolul întâi, cele trei culte, baptist, adventist și penticostal vin pe linia protestantă. Între ortodoxie și protestantism există diferențe majore de doctrine și practică și, desigur, și în ceea ce privește mântuirea.

În prezentarea perspectivei mântuirii al următoarelor culte creștine, se va începe cu baptiștii. Motivul pentru care se va începe cu baptiștii este pentru că se dorește urmarea cronologiei apariției acestor culte. Mai întâi, au fost baptiștii, chiar la începutul secolului al XVII-lea (prima Biserică Baptistă a fost întemeiată în 1609, în Olanda), mai apoi adventiștii la jumătatea secolului al XIX-lea (s-a început prin baptistul W. Miller cu idei noi despre revenirea lui Hristos în 1884 și apoi s-a continuat prin Ellen G. White, pentru ca în 1860 să-și ia numele de Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea), iar penticostalii s-au conturat ca și grupare distinctă, chiar în anul 1900, în SUA și la începutul secolului al XX-lea în România. Ordinea baptiști, adventiști și penticostali nu este doar cronologică, ci și ca legătură dintre ele. Într-un anumit fel, atât adventiștii, cât și penticostalii au rădăcini în credința baptistă.

Înainte de a prezenta învățăturile Cultului Creștin Baptist despre mântuire, trebuie spus ceva despre protestantism și apoi despre evanghelici. Baptiștii au rădăcini în Marea Reformă, dar cu specific evanghelic. Baptiștii au puncte comune cu anabaptiștii, dar nici baptiștii, nici anabaptiștii nu sunt doar protestanți. Ei sunt protestanți radicaliști. Sunt un braț ieșit din reformatori, care se duc spre „Reforma Radicală”. De exemplu, reformatorii au avut sloganul „Sola gratia” și „Sola fide”, adică „Numai prin har” și „Numai prin credință”.

În această bază ei, reformatorii, au accentuat doar justificarea prin credință, dar nu au insistat asupra nașterii din nou și nici asupra trăirii unei vieți schimbate. Bapțiștii acceptă ambele slogane („Sola gratia” și „Sola fide”), dar nu se opresc aici. Ei puntează puterea Evangheliei de a schimba și necesitatea trăirii unei vieți sfinte. Reformatorii, respectiv protestanții au eliminat unele taine și au păstrat doar două, Taina botezului și Taina euharistiei (împărtășirii), bapțiștii le-au dat acestora doar rolul de simbol.

Bapțiștii sunt evanghelici. Ce înseamnă a fi „evangelic”? De ce sunt bapțiștii „evangelici”? În prefața cărții *Evangelicals Embattled*, scrisă de Martin Wellings, sunt spuse următoarele: „Mișcarea evanghelică se remarcă prin unirea a patru accente: pe Biblie, pe crucea lui Hristos, pe convertire ca intrare în viața creștină și pe responsabilitatea credincioșilor de a fi activi.”¹⁷⁰ Gregory G. Bolich, în cartea intitulată *Karl Barth & Evangelicalism*, definește teologia evanghelică astfel: „O știință și o doctrină a comerțului și comuniunii dintre Dumnezeu și om, informată în Evanghelia lui Isus Hristos, găsită în Sfânta Scriptură.”¹⁷¹ John Stott argumentează că mișcarea creștină evanghelică are origini în creștinismul primar al Noului Testament. Stott spune că reformatori cum ar fi Martin Luther, Hugh Latimer (un predicator reformator englez), precum și John Jewel au spus că nu aduc idei noi, nici învățături noi, ci doar repetă ceea ce au spus apostolii și alți învățători ai Bisericii și chiar Hristos Însuși. John Wesley spunea cu fermitate: „Acesta este creștinismul simplu și vechi, pe care îl prezint.”¹⁷² La fel spunea și evanghelistul secolului al XX-lea, Billy Graham: „... nu vreau să vă duc înapoi cu 100 de ani, ci cu 1900 de ani, la cartea Faptele Apostolilor, unde urmașii lui Hristos din primul secol erau

¹⁷⁰ Martin WELLINGS, Prefața la *Evangelicals Embattled, Responses of Evangelicals in the Church of England to Ritualism, Darwinism and Theological Liberalism 1890-1930*, Patenoster Press, Carlisle, UK, 2003

¹⁷¹ Gregory G. BOLICH, *Karl BARTH & Evangelicalism*, Inter Varsity Press Downers Grove, Illinois, 1980, p. 32

¹⁷² John STOTT, *Evangelical Truth*, Inter Varsity Press Downers Grove, Illinois, 1999 (preluare din John Wesley, *The Character of A Methodist*, 1742, p. 10), p. 15

acuzăți că au răscolit lumea Imperiului Roman”¹⁷³, făcând referire la relatarea unui eveniment din cartea Faptele Apostolilor 17:6. Bapțiștii sunt deci evanghelici.

Pentru învățătura propriu-zisă a mântuirii, se va urma linia cronologică prezentată în capitolul 2 al acestei lucrări. Se va începe cu începutul, mântuirea ca un act: convertirea, respectiv nașterea din nou. În această parte a prezentării, se va pune împreună un sumar al Mărturisirii de credință a Cultului Creștin Baptist, cu învățături despre om, despre păcat, desigur despre mântuire, despre naștere din nou și botez. Se va continua cu ceea ce presupune viața creștină cuprinsă între convertire și încheierea vieții pe pământ. Se va încheia cu actul final al mântuirii, care înseamnă glorificarea. Pentru fiecare prezentare, se va face și o evaluare, numită biblică, dar, pentru că toate cele trei grupări creștine au sloganul „Sola Scriptura” și își prezintă doctrinele folosind Biblia, partea de evaluare se va face sub denumirea de (re)evaluare biblică.

2.1 Mântuirea ca un act: convertirea în învățătura baptistă

Soteriologia are legături de neseperate cu antropologia, hamartologia, desigur hristologia și eclesiologia, ba chiar și cu escatologia. Într-un anumit fel, toate ramurile mari ale teologiei sunt strâns legate între ele. În Biblie, atât în Vechiul Testament, cât și în Noul Testament, învățăturile teologice din oricare ramură ar fi, nu sunt sistematizate, ci ele sunt presărate peste tot, la toți autorii umani, în toate cărțile canonicului Scripturii. Învățăturile doctrinelor esențiale sunt găsite, mai mult sau mai puțin, în toate genurile literare, Lege, scrieri istorice, scrierile poetice și de înțelepciune, în cărțile profetice, în Evanghelii, Faptele Apostolilor, epistole sau Apocalipsa. Este de datoria cercetătorului sau a creștinului să studieze Biblia pentru a ajunge la punctul de a sistematiza și reda ordonat învățăturile. Deci, pentru a înțelege mai bine ce cred bapțiștii despre mântuire, se va spune și ce cred ei despre om, despre păcat, nașterea din nou sau botez. Aceste prime învățături sunt date pentru secțiunea de început a vieții creștine, adică încreștinarea, dar se va continua cu alte părți în secțiunile care urmează.

¹⁷³ Idem, (preluare din Billy Graham, *Just As I Am*, Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 1997, p. 160), p. 15

Despre om.¹⁷⁴ Omul este creat de Dumnezeu. Trupul omului – partea materială – este făcut din țărână, iar natura spirituală a omului e din Dumnezeu după „chipul și asemănarea lui Dumnezeu” (Geneza 1:27; 2:7). Dumnezeu a făcut pe om fără prihană, perfect, dar nu desăvârșit, cu voință liberă de a alege binele și răul (Geneza 1:31; 2:16-17; Deuteronom 30:15; Ecl. 7:29; Ps. 107:17).

Prin căderea în păcat, omul a căzut sub blestem, și a devenit incapabil de a trăi voia lui Dumnezeu. Prin nașterea firească, fiecare moștenește sămânța păcatului, înclinare spre rău, fire păcătoasă (Romani 5:12, 19; 7:17, 18, 20, 23).

Omul fiind ființă liberă e răspunzător înaintea lui Dumnezeu de toate faptele, vorbele și gândurile sale. Toți oamenii trebuie să moară, iar după moarte urmează judecata și răsplătirea veșnică (Romani 14:12; Matei 12:36; 2 Corinteni 5:10; Evrei 9:27).

Despre păcat.¹⁷⁵ Omul, creat de Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa, pentru preamărirea Sa și o viață fericită în El, a fost ademenit de Diavol, devenind neascultător de porunca lui Dumnezeu, și astfel a intrat în lume păcatul și blestemul. Păcatul e lipsa de conformitate față de legea morală a lui Dumnezeu fie într-o acțiune, dispoziție sau atitudine (Geneza 3:13; 1 Ioan 5:17; Iacov 4:17; Ioan 8:34; Romani 6:13; Ecl. 7:29; Ps. 51:4; Efeseni 2:1-3; Deut. 9:7; 1 Ioan 3:4). Păcatul are o răspândire universală, pentru că toți sunt păcătoși (Romani 2:23; Ecl. 7:20; Iov 15:16; Romani 5:12; 1 Împărați 8:46), iar consecința păcatului este moartea spirituală (Romani 6:23; 5:12; Geneza 2:17; Iacov 1:15).

Despre mântuire.¹⁷⁶ Mântuirea este scăparea omului de sub urmările călcării legilor divine. Ea are de a face cu natura omului și cu faptele făcute de el.

174 Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist, Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România, București, 2009, pp. 8-9

175 Idem, pp. 9-11

176 Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist, Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România, București, 2009, pp. 11-13

Omul nu se poate mântui pe sine. El nu se poate spăla de păcatele sale, nu se poate dezvinovăți și nici nu se poate ascunde de pedeapsa pentru păcat (Ieremia 2:22; Romani 1:20; Amos 9:2-3). El (omul) nu-și poate crea merite, prin fapte bune, ca să-și acopere trecutul vinovat, și să dobândească mântuirea (Romani 3:20; Isaia 64:6; Ieremia 13:23).

Mântuirea e prin harul lui Dumnezeu. Ea este un har care ni se dă gratuit, fără să o merităm. Faptele bune sunt roade ale mântuirii (Tit 2:11; Efeseni 2:8-9; Faptele 15:11; Tit 3:5).

Mijlocul de mântuire este Domnul Isus, care a fost răstignit în locul nostru. Un alt mijloc (cruce, taine, sfinți) nu există (Faptele 4:12; 1 Ioan 22; Isaia 53:5; Efeseni 1:7; 2 Corinteni 5:18; Romani 3:24-25).

Această mântuire săvârșită pe cruce, care se poate primi în mod gratuit, e pentru toți oamenii, indiferent de rasă, naționalitate sau clasă socială (1 Ioan 2:2; Tit 2:11; 1 Timotei 2:3-4).

Pentru ca omul păcătos să se poată bucura de această mântuire, el trebuie să îndeplinească două condiții: pocăința și credința. Ele sunt totdeauna nedespărțite. Pocăința înseamnă recunoașterea păcatului, părerea de rău pentru el, părăsirea lui și mărturisirea lui în fața lui Domnului, adică întoarcerea la Dumnezeu (Luca 15:11-24). Credința înseamnă primirea de către păcătos a harului divin pe care îl oferă Dumnezeu în Hristos, spre mântuire și viață veșnică (Marcu 1:15; Luca 13:3; Faptele 2:38; Faptele 17:30; 16:31).

Despre nașterea din nou.¹⁷⁷ Nașterea din nou e regenerarea vieții, înzestrându-ne cu o dispoziție și atitudine duhovnicească sfântă; ea cuprinde întreg caracterul: intelectul, sentimentul și voința. Astfel fiecare păcătos, pentru a deveni un adevărat credincios, trebuie să fie născut din nou (Ioan 3:7).

Prin puterea sa proprie, omul nu se poate naște din nou, nu se poate schimba (Ieremia 13:23; Ioan 15:5). Fără nașterea din nou, toate încercările de a face fapte bune pe care să le răsplătească Dumnezeu în ziua judecății, de a trăi voia lui Dumnezeu, sunt falimentare, noi moștenim o fire păcătoasă, care dă roadele păcatului. Suntem ca un pădureț care nu poate să aducă roade bune oricât l-ai îngriji, tot

¹⁷⁷ Idem, pp. 13-16

poame pădurețe ar aduce. Numai altoirea e ceea ce poate schimba firea (Matei 7:16-18; Romani 8:7; Matei 12:34). Dumnezeu face lucrarea nașterii din nou prin Cuvântul Său și prin Duhul Sfânt (1 Petru 1:23; Iacov 1:8; Ioan 3:5; Efeseni 2:10).

Nașterea din nou e lucrarea pe care o face Dumnezeu în viața păcătosului pentru a corespunde voinței Sale. Pentru ca un păcătos să fie născut din nou, el trebuie să se pocăiască, să creadă, adică să primească mântuirea în har. Atunci Dumnezeu face lucrarea nașterii din nou prin Cuvântul Său și prin Duhul Sfânt (1 Petru 1:23; Iacov 1:8; Ioan 3:5; Efeseni 2:10).

Nașterea din nou nu e o îmbunătățire a vieții, ci schimbarea radicală a vieții. Ea nu e schimbarea efectului, ci a cauzei determinante; nu e curățirea vieții exterioare, ci a vieții interioare (2 Corinteni 5:17; Romani 6:4; Coloseni 3:9-19).

Nașterea din nou ne dă calitatea de copii ai lui Dumnezeu; ea ne face părtași firii dumnezeiești, capabili de a trăi voia lui Dumnezeu. Ea e a doua fire în viața noastră după cum pădurețul nu e stârpit, el continuă să existe însă fără a i se da posibilitatea de manifestare, tot așa este și cu nașterea din nou: firea veche e răstignită – pusă în imposibilitatea de acțiune – iar firea nouă crește și aduce roadă bună. Calitatea altoiului e cu totul deosebită de cea a pădurețului: în esența lemnului, în frunze și în fructe. Așa e și cu cel născut din nou: toate trebuie să arate calitatea de copil al lui Dumnezeu (Ioan 3:6; Galateni 5:22-23; Matei 7:7).

Prin nașterea din nou, devenim moștenitori ai lui Dumnezeu. Dreptul la moștenire veșnică e pe baza înrudirii noastre cu Dumnezeu. Cine nu e născut din nou nu e copil al lui Dumnezeu și nici nu are drept la moștenirea veșnică (Romani 8:17; Ioan 3:3).

Despre botez.¹⁷⁸ *Învățătura despre botez este inclusă la secțiunea despre Simbolurile Noului Testament. Botezul vine din cuvântul grecesc „baptizo” și înseamnă „afundare”. Deci însuși cuvântul arată forma botezului că e prin afundare și nicidecum prin stropire. Afundarea se face o singură dată, în Numele Sfintei Treimi (Matei 28:19).*

178 Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist, pp. 21-22

Botezul e simbolul înmormântării omului vechi și a învierii omului celui nou, a firii noi, pentru o altă viață (Romani 6:4).

Botezul nu are calitatea de a curăți păcatele; curățirea păcatelor se face numai în sângele Domnului Isus. Botezul însuși e mărturia publică a individului că a primit deja această curățire (Faptele 8:13, 20-21, 23; 1 Petru 3:21).

Pentru ca cineva să fie botezat, el trebuie să primească mai întâi mântuirea, ca să aibă un cuget curat; trebuie deci să fi îndeplinit condițiile mântuirii: pocăința și credința. Copiii, întrucât nu pot mărturisii că au îndeplinit aceste condiții, nu pot fi admiși pentru botez (Matei 16:16; Faptele 2:38; 8:36,37).

(Re)Evaluare biblică

Așa cum s-a văzut, Mărturisirea de credință baptistă explică biblic toate afirmațiile făcute despre mântuire. Aceasta arată spre faptul că evanghelicii chiar rămân strict la sloganul „Sola Scriptura”.

Doctrina salvării are în jurul ei și învățătura despre omul căzut și despre păcat, cât și despre nașterea din nou și botez. Sigur că o Mărturisire de credință este asemeni unei Constituții, nu include decât principiile doctrinare importante.

A face o evaluare biblică asupra acestei părți legate de mântuirea ca un act înseamnă a aduce în discuții și alte aspecte importante care nu au fost afirmate până aici. Faptul că acestea nu sunt afirmate în Mărturisirea de credință, nu înseamnă că bapțiștii nu le cred și nu le practică. În învățătura și practica baptistă sunt incluse multe alte învățături importante care sunt în raport cu stagiul începutului vieții creștine. Se vor da alte câteva învățături nespecificate în Mărturisirea de credință a bapțiștilor.

(1) Evanghelia mântuirii. Noul Testament atribuie Evangheliei diverse denumiri, care presupune și caracteristicile ei. Isus străbătea satele și propovăduia „Evanghelia Împărăției” (Matei 4:23). Luca, în cartea Faptele Apostolilor o numește „Evanghelia lui Isus Hristos” (5:42), pentru că ea include Persoana și lucrarea Domnului, dar și pentru că El a propovăduit-o întâi. În casa lui Corneliu, apostolul Pavel o numește „Evanghelia păcii” (Faptele 10:36). Tot Pavel, la Milet, numește Evanghelia vestită

de el, „Evanghelia harului lui Dumnezeu” (Faptele 20:24). Este aproape imposibil să se prezinte curat învățătura despre Dumnezeu care este iubitor, despre Isus Hristos, care a murit și înviat pentru mântuirea omului, și să nu se spună nimic despre harul divin. Cuvântul HAR vine din limba grecească „charis”, care se traduce cu bunăvoință; condescendență; atractivitate; favoare; grație; har; purtare de grijă; manifestare activă a harului; acțiune izvorâtă din har; harul lui Dumnezeu; mulțumire.¹⁷⁹ Petru Popovici, păstor, teolog și autor de cărți, român, dar stabilit în America și slujitor printre românii din SUA, în cartea sa intitulată Harul lui Dumnezeu, scrie astfel:

Cuvântul grec „haris” din originalul Noului Testament era fără corespondent în limba română. În anul 1648, când Silvestru Ieromanahul a tradus în limba română Noul Testament, în prefață el spune că a ales cuvinte bune „ca să înțeleagă toți românii”. Când a ajuns însă la grecescul „haris”, fiindcă cuvântul nu avea corespondent în limba română, l-a românizat, prescurtându-l în cuvântul „har”, care înseamnă grație, favoare, dar nemeritat, dar făcut din mărinimia altora, fără nimic din partea noastră.¹⁸⁰

Dumnezeu oferă omului ceva ce el nu poate merita, cumpăra sau răsplăti. Din acest punct este afirmat adevărul că mântuirea este prin har. A fi prin har înseamnă a fi în dar, fără meritele omului. Esența Evangheliei este redată de apostolul Pavel în epistola trimisă de el credincioșilor din Corint „*Vă fac cunoscut, fraților, Evanghelia pe care v-am propovăduit-o, pe care ați primit-o, în care ați rămas și prin care sunteți mântuiți, dacă o țineți așa după cum v-am propovăduit-o; altfel, degeaba ați crezut. V-am învățat înainte de toate, așa cum am primit și eu: că Hristos a murit pentru păcatele noastre, după*

179 Daniel BĂRNUȚ, Emeric HUBERT, Jozsef KOVACS, *Dicționar grec-român pentru studiul cuvintelor Noului Testament*, Editura TEOLOGOS – Cluj Napoca, Arad, 1999, p.218

180 Petru POPOVICI, *Harul lui Dumnezeu*, Editura Lumina lumii, 1991, p.1

Scripturi; că a fost îngropat, și a înviat a treia zi, după Scripturi.” (1 Corinteni 15:1-4a) În Romani 1:16-17, Pavel scrie: „Căci mie nu mi-e rușine de Evanghelia lui Hristos; fiindcă ea este puterea lui Dumnezeu pentru mântuirea fiecăruia care crede: întâi a iudeului, apoi a grecului; deoarece în ea este descoperită o neprihănire pe care o dă Dumnezeu, prin credință și care duce la credință, după cum este scris: „Cel neprihănit va trăi prin credință.”

Bapțiștii predică Evanghelia și în baza aceasta omul, sub ceretarea Duhului Sfânt, dă un răspuns al pocăinței și credinței, care conduce la nașterea din nou. Tocmai de aceea Evanghelia este a harului, pentru că mântuirea se primește prin mila, îndurarea și harul lui Dumnezeu.

(2) Urmările mântuirii. Chiar dacă Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist nu prezintă ceva concret despre rezultatul nașterii din nou reflectat în schimbările care au loc în relația omului cu Dumnezeu, acestea se vor prezenta pe scurt aici în cadrul evaluării biblice a învățaturii bapțiștilor despre mântuire.

Răscumpărarea. Termenul „răscumpărare/răscumpărat” este preluat din contextul datoriei sau al sclaviei și înseamnă eliberare prin plățirea unui preț. Vechiul Testament folosește cuvântul ebraic GOEL – Rut 3:9; 4:1; Iov 19:25 – , iar Noul Testament folosește cuvântul grecesc APOLUTROSIS – 1 Corinteni 1:30 – și înseamnă eliberare. Noul Testament specifică foarte clar și faptul că omul are nevoie de un Răscumpărător, dar și faptul că Domnul Isus Hristos este Răscumpărătorul. „*Pentru că nici Fiul omului n-a venit să I se slujească, ci El să slujească și să-Și dea viața ca răscumpărare pentru mulți.*” (Matei 20:28) „*S-a dat pe Sine Însuși ca preț de răscumpărare pentru toți; faptul acesta trebuia adevărat la vremea cuvenită.*” (1 Timotei 2:6)

Justificarea / îndreptățirea. Termenul „justificare” vine din grecescul δικαιοσυνή - DICAIOSUNE și se poate traduce și prin „îndreptățire”. Traducerea Cornilescu din limba română folosește cuvântul „neprihănire”, care înseamnă a fi fără vină înaintea lui Dumnezeu. Deci, în baza jertfei lui Hristos și în baza nașterii din nou, care vine în contextul auzirii Evangheliei,

a pocăinței și a credinței omului păcătos, acesta primește din partea lui Dumnezeu statutul de „om drept” în raport cu standardele divine. Astfel, credinciosul este declarat nevinovat, fără păcat (neprihănit). Acest act juridic se realizează prin credință, în har, „prin răscumpărarea, care este în Hristos Isus” (Romani 3:24). *„Și sunt socotiți neprihăniți, fără plată, prin harul Său, prin răscumpărarea care este în Hristos Isus. Pe El, Dumnezeu L-a rânduit mai dinainte să fie, prin credința în sângele Lui, o jertfă de ispășire, ca să-Și arate neprihănirea Lui; căci trecuse cu vederea păcatele dinainte, în vremea îndelungii răbdări a lui Dumnezeu; pentru ca, în vremea de acum, să-Și arate neprihănirea Lui în așa fel, încât să fie neprihănit, și totuși să socotească neprihănit pe cel ce crede în Isus.”* (Romani 3:24-26)

Împăcarea / reconcilierea. Deși Biblia arată că între Dumnezeuul sfânt și omul păcătos (incluzând atât Neamurile, cât și evreii) nu poate fi o relație bună, ci, dimpotrivă, există o vrăjmășie, o separare (Romani 8:7; Efeseni 2:11-18), acum în urma jertfei lui Hristos, dar și a credinței credinciosului, cât și în urma justificării, are loc împăcarea. Omul este adus în părtășia cu Dumnezeu. *„Căci, dacă atunci când eram vrăjmași, am fost împăcați cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult acum, când suntem împăcați cu El, vom fi mântuiți prin viața Lui.”* (Romani 5:10)

Unirea cu Hristos. Unitatea spirituală de nedespărțit dintre Hristos și credincios, care se realizează în baza credinței și în momentul convertirii, poartă numele de unirea cu Hristos. În Noul Testament sunt mai multe versete ce aduc în prim plan această idee a unirii cu Hristos, chiar dacă sunt formulări diferite. *„Eu în ei, și Tu în Mine.”* (Ioan 17:23a) *„Eu sunt Vița voi sunteți mlădițele. Cine rămâne în Mine, și în cine rămân Eu, aduce multă roadă; căci, despărțiți de Mine, nu puteți face nimic.”* (Ioan 15:5) *„Nu știți că toți câți am fost botezați în Isus Hristos, am fost botezați în moartea Lui? Noi deci, prin botezul în moartea Lui, am fost îngropați împreună cu El, pentru ca, după cum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, tot așa și noi să trăim o viață nouă. În adevăr, dacă ne-am făcut una cu El, printr-o moarte*

asemănătoare cu a Lui, vom fi una cu El și printr-o înviere asemănătoare cu a Lui.” (Romani 6:3-5) În aceste versete, botezul nu se referă în primul rând la cel în apă, ci la cel în Duhul. „*Am fost răstignit împreună cu Hristos, și trăiesc... dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine. Și viața, pe care o trăiesc acum în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu care m-a iubit și S-a dat pe Sine Însuși pentru mine.*” (Galateni 2:20)

Înfierea. Înfierea este actul declarativ al lui Dumnezeu-Tatăl, prin care credinciosul este primit în familia lui Dumnezeu, ca și fiu, care implică timpul trecut, prezent și viitor (Efeseni 1:5 – „rânduți să fim înfiați”; Galateni 4:4-6 „nu mai ești rob, ci fiu”; „firea așteaptă cu o dorință înfocată descoperirea fiilor lui Dumnezeu”). Înfierea include atât primirea și locuirea Duhului Sfânt în credincios (Romani 8:15-16 „ați primit un duh de înfiere”; „Duhul adeverește împreună cu duhul nostru că suntem copiii ai lui Dumnezeu”; Galateni 4:6 „pentru că sunteți fii Dumnezeu, ne-a trimis în inimă Duhul Fiului Său”), cât și moștenirea (Romani 8: 17 „dacă suntem copii, suntem și moștenitori”).

Primirea Duhului Sfânt / Botezul cu/în Duhul Sfânt. La convertire, atunci când Dumnezeu a intervenit prin Duhul Sfânt, iar credinciosul a răspuns Evangheliei prin pocăință și credință are loc primirea lui Hristos ca Mântuitor, dar și primirea Duhului Sfânt. Domnul Isus spune, „*Dacă Mă iubește cineva, va păzi Cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi. Noi vom veni la el și vom locui împreună cu el.*” (Ioan 14:23) Aici este vorba de venirea și locuirea Tatălui și a Fiului în credincios. Dar Dumnezeu-Tatăl și Dumnezeu-Fiul nu este separat de Dumnezeu-Duhul Sfânt. Simultan este și venirea Duhului Sfânt. Biblia vorbește de primirea Duhului Sfânt la convertire. „*Pocăiți-vă*”, *le-a zis Petru, „și fiecare din voi să fie botezat în Numele lui Isus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; apoi veți primi darul Sfântului Duh.*” (Faptele 2:38) Tot Petru în argumentarea lui cu privire la faptul că a fost la Corneliu, unul dintre neamuri, face referire la faptul că cei din casa lui Corneliu au primit Duhul Sfânt ca și ei la început, adică la Rusalii și în această bază i-a botezat și

au înțeles că Dumnezeu a dat har și neamurilor. „Și Dumnezeu, care cunoaște inimile, a mărturisit pentru ei și le-a dat Duhul Sfânt ca și nouă.” (Faptele 15:8) Apostolul Pavel îi întreabă pe cei din Efes, „Ați primit voi Duhul Sfânt când ați crezut?” (Faptele 19:2) Această întrebare arată că Duhul Sfânt Se primește în momentul credinței în Domnul Isus. Argumentele pot continua în această direcție, dar nu se va mai insista pe acest subiect.

Legat de primirea Duhului Sfânt este și botezul cu/în Duhul Sfânt. Acesta are loc simultan și este actul așezării credinciosului în Trupul lui Hristos, care este Biserica. *„Noi toți, în adevăr, am fost botezați de un singur Duh, ca să alcătuim un singur trup, fie iudei, fie greci, fie robi, fie slobozi; și toți am fost adăpați dintr-un singur Duh.”* (1 Corinteni 12:13)

(3) **Membralitatea.** România este numită o țară creștină. Bap-tiștii nu consideră că oricine se declară creștin este membru în Biserica lui Hristos, ci doar cel care este născut din nou. Deci, doar cel care a experimentat nașterea din nou, în urma pocăinței și a credinței, cel care este salvat și mărturisește public credința în Domnul Isus Hristos, acceptând botezul, doar acela este primit ca și membru în Biserica locală. În mod obișnuit după experiența convertirii, are loc o cateheză, iar în acest timp se poate observa dacă catehetul este cu adevărat născut din nou. Această observare este totuși subiectivă, deoarece doar Dumnezeu cunoaște inima omului, dar se pot observa noile dorințe pentru cele spirituale, dorința de a cunoaște Cuvântul și de a trăi o viață curată.

(4) **Siguranța mântuirii.** În învățătura baptistă este înțeles faptul că un credincios real, care s-a întors la Dumnezeu sincer și a crezut în Domnul Isus, nu doar teoretic, ci primindu-L pe Hristos în inimă, este mântuit, are viața veșnică. Textele suport sunt următoarele: Ioan 5:24 *„Adevărat, adevărat vă spun că cine ascultă cuvintele Mele și crede în Cel ce M-a trimis are viața veșnică și nu vine la judecată, ci a trecut din moarte la viață.”* 1 Ioan 5:11-13 *„Și mărturisirea este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viața veșnică, și această viață este în Fiul Său. Cine are pe Fiul are viața; cine n-are pe Fiul lui Dumnezeu n-are viața. V-am scris*

aceste lucruri ca să știți că voi care credeți în Numele Fiului lui Dumnezeu aveți viața veșnică.” Deși mântuirea este văzută și ca un proces ce include toată viața și apoi finalitatea cu mântuirea trupului, totuși este clar că încă de la momentul convertirii autentice, credinciosul are viața veșnică. A fi mântuit este sinonim cu a avea viața veșnică. Această temă are ceva în comun și cu perseverența, dar această temă se va relua în partea trăirii vieții creștine, adică în ceea ce poate fi văzut ca mântuirea ca proces de-o viață.

Tot în cadrul evaluării asupra acestui act al mântuirii, prezentat în cadrul baptist, s-ar putea spune ceva, după cum urmează.

Baptiștii sunt foarte diverși în ce privește predicarea și practica lor privitoare la mântuire. Nu se merge la unison în ceea ce privește arminianismul și calvinismul, alegerea și predestinarea. Există o paletă largă de interpretări și înțelegeri ale unor texte biblice și de aceea nici nu se încearcă uniformizarea.

Ca și baptiști, se pretinde că toți cei ce sunt botezați și sunt membri ai unei Biserici locale sunt cu adevărat copii ai lui Dumnezeu. Practica însă dovedește că pot fi și cazuri de excepții, când cineva chiar dacă pretinde că a avut o experiență a schimbării interioare, viața și trăirea nu o arată. Care ar fi criteriile de evaluarea a unui creștin autentic? Cum se poate ști dacă cineva este născut din nou sau nu? Răspunsul la aceste întrebări se poate da simplu, dar acesta este foarte important. Dovezile nașterii din nou sunt prin dragoste pentru Dumnezeu și cele spirituale, iubirea Cuvântului și a rugăciunii, iubirea și frecventarea Bisericii, precum și o vie dorință de a trăi curat pentru Domnul și de a împărtăși și altora Evanghelia.

În continuare, se vor prezenta aspecte în legătură cu viața creștină cuprinsă între momentul nașterii din nou și încheierea vieții pe pământ.

2.2 Mântuirea ca un proces în învățătura baptistă

Mântuirea nu este doar ceva ce rezolvă trecutul păcătosului. Ea nu se reduce la iertarea de păcate și împăcarea cu Dumnezeu. A fi mântuit nu înseamnă doar a fi asigurat de rai și a fi izbăvit de iad. Mântuirea înseamnă o relație cu Dumnezeu, prin Domnul Isus Hristos.

Suntem aduși la Dumnezeu pentru a trăi cu El și pentru El. Scopul mântuirii este umblarea cu Dumnezeu, slava lui Dumnezeu. Acest scop se suprapune cu scopul pentru care suntem creați, „*ca să slujim de laudă slavei Sale*” (Efeseni 1:12). Deși mântuirea este realizată prin har, prin credința în Hristos și este experimentată la convertire / nașterea din nou, totuși cel credincios continuă mântuirea într-un proces, toată viața. Ce spun bapțiștii referitor la trăirea vieții creștine? Se va începe tot cu Mărturisirea de credință.

Potrivit Mărturisirii de credință a Cultului Creștin Baptist, credincioșii născuți din nou aparțin unei Biserici locale, care se adună împreună „cu scopul de a se închina lui Dumnezeu, de a se zidi sufletește și de a păstra curată învățătura creștină și de a colabora la propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu.” (Matei 18:20; Evrei 10:24-25)¹⁸¹ În cadrul Bisericii, care nu este clădirea, ci sunt credincioșii, se practică slujirea prin chemare specială sau prin folosirea darurilor spirituale, toți credincioșii fiind preoți ai lui Dumnezeu prin Hristos (1 Petru 2:5). Ziua de închinare, numită și Ziua Domnului este Duminica, adică prima zi din săptămână, deoarece s-a început un nou veac, prin învierea Domnului și prin coborârea Duhului Sfânt, așezându-se un nou legământ (Marcu 16:9; Faptele Apostolilor 2:1-4). În Cultul Creștin Baptist se practică disciplina bisericească pentru a păstra Biserica curată și pentru a ajuta la ridicarea celui căzut (Matei 18:15-17; 1 Corinteni 5:11-13; etc.). În Bisericile Baptiste se practică rugăciunea, care este o părtășie intimă a omului cu Dumnezeu. Nu sunt rugăciuni scrise, ci fiecare formulează rugăciunea personală potrivit cu starea și nevoia lui. „În orice lucru aduceți cererile voastre la cunoștința lui Dumnezeu, prin rugăciuni și cereri cu mulțumiri.” (Filipeni 4:6). Bapțiștii practică dărnicia creștină, care nu este în procente fixe, dar potrivit cu posibilitățile fiecăruia, însă să fie din inimă și cu generozitate (2 Corinteni 9:6-7). Această dăruire este folosită pentru înaintarea Evangheliei și pentru ajutorarea celor în nevoi, cât și pentru administrarea internă a locașului de închinare. În cadrul baptist mai este încurajată citirea Bibliei, studiul Bibliei, individual și cu adunarea, precum și postul,

181 Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist, p. 17

meditația și alte discipline spirituale, pentru ca prin toate acestea credinciosul să crească în har. Viața creștină este atât o relație personală cu Dumnezeu, prin Isus Hristos, care este Mijlocitorul nostru (1 Timotei 2:5; Evrei 4:16; 8:6; 9:15; etc.), cât și o relație și comuniune frățească cu toți membrii Bisericii.

Pentru o definire mai dogmatică a vieții creștine în cadrul Cultului Creștin Baptist se vor trata separat două teme doctrinare importante: sfințirea credinciosului și păstrarea sfinților în har. Aceste teme sunt incluse în Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist.

(1) **Sfințirea credinciosului.** Baptiștii cred că „Sfințirea este lucrarea progresivă pe care o face Dumnezeu prin Duhul Sfânt în viața păcătosului mântuit (1 Tesaloniceni 4:3, 7; 1 Petru 1:16). Ea înseamnă curățirea de păcat și punerea la o parte a vieții pentru Dumnezeu, prin despărțire de lume. Curățirea de păcat e făcută prin sângele Domnului Isus (1 Ioan 1:7; 1 Corinteni 6:11; etc.). Despărțirea de lume și punerea la o parte pentru Dumnezeu se face prin Cuvântul lui Dumnezeu și prin Duhul Sfânt. *„Sfințește-i prin adevărul Tău: Cuvântul Tău e adevărul.”* (Ioan 17:17) *„După știința mai dinainte a lui Dumnezeu Tatăl, prin sfințirea lucrată de Duhul, spre ascultarea și stropirea cu sângele lui Isus Hristos.”* (1 Petru 1:2) Sfințirea este lucrarea la care Dumnezeu Își are partea Lui, iar omul a lui (Filipeni 2:13; Evrei 13:20,21; Coloseni 4:12; etc.).¹⁸²

(2) **Păstrarea sfinților în har.** Această temă mai poartă denumirea de perseverență și are strânsă legătură cu siguranța mântuirii. Păstrarea sfinților în har este doctrina prin care se înțelege că un credincios autentic, care s-a întors sincer la Dumnezeu cu pocăință și a crezut în Domnul Isus pentru salvarea lui, este păstrat în acest har până la sfârșitul vieții pentru răscumpărarea finală. „Un credincios mântuit prin jertfa salvatoare a Domnului Isus Hristos în urma pocăinței personale și a credinței e păstrat în această stare de har prin puterea lui Dumnezeu până în clipa de necredincioșie. În acest scop a dăruit credincioșilor Duhul Sfânt să-l mângâie, lumineze, călăuzească și să-l desăvârșească. Această conlucrare între Duhul Sfânt și om se vede în toate

182 Mărturisirea de credință a Cultului Creștin baptist, pp. 27,28

laturile vieții. În rămânerea în har, se împlinește voința omului cu voința divină, lupta lui, care e sprijinită de puterea lui Dumnezeu, pentru a birui ispitele și încercările păcatului (Iuda 24; 1 Petru 1:5; Filipeni 1:6; etc.).”¹⁸³

(Re)Evaluare biblică

Atât convertirea, care înseamnă salvarea de la moartea veșnică, cât și trăirea vieții creștine, adică continuarea pe calea credinței în relația cu Domnul sunt la fel de importante. În lumea creștină, de data aceasta vorbind mai specific în lumea creștină evanghelică, în cazul baptilștilor, există extreme și oscilări între a pune un mare accent pe convertire, iar mai apoi a neglija trăirea ca și credincios salvat și, de partea cealaltă, de a focaliza efortul Bisericii înspre învățătură pentru credincioși fără a mai urmări salvarea altora. Din punctul de vedere al credincioșilor, există în unele situații automulțumirea că în urma pocăinței și a întoarcerii la Dumnezeu, totul este rezolvat, că prin mântuire se merge în cer și totul este împlinit. Acest mod de a gândi vine și pe fondul lipsei de învățătură și creștere. Potrivit Scripturii, credinciosul născut din nou este chemat să crească în har și caracter, prin slujire și disciplinele spirituale, pentru a aduce slavă lui Dumnezeu.

Mai există un mod de a privi lucrurile în relația credinciosului cu Domnul. Biblia vorbește de Domnul Isus ca fiind Mântuitor, dar și Domn. Deci, un om trebuie să-L primească pe Isus Hristos ca Mântuitor, dar orice credincios este chemat să-L facă pe Isus și Domn al vieții sale. În epistole, cei care le scriu se prezintă pe ei înșiși prin cuvinte de felul „*Pavel, rob al lui Isus Hristos*” (Romani 1:1) sau „*Pavel și Timotei, robi ai lui Isus Hristos*” (Filipeni 1:1); „*Iacov, rob al lui Dumnezeu și al Domnului Isus Hristos*” (Iacov 1:1); etc. Din acest mod de a se prezenta reiese că ei Îl consideră pe Isus Hristos ca Domnul vieții lor, iar ei sunt robii. În Galateni 2:20, apostolul Pavel scrie ca o declarație personală, „*trăiesc, dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine*”. Aceasta vorbește despre unirea cu Hristos și locuirea Sa în inima lui Pavel, dar și de calitatea de Domn al lui Isus față de apostolul Pavel. Această învățătură a domniei lui Hristos în inima credinciosului nu este suficient subliniată.

183 Mărturisirea de credință a Cultului Creștin baptist, p. 33

Deși se predică despre ucenicie, ea totuși nu este foarte bine implementată în trăirea vieții creștine. Ucenicia presupune intenție și motivație, un învățător și ucenicul, care sunt foarte deschiși și care împărtășesc pentru a crește mereu în relația cu Dumnezeu. De obicei, ucenicia se realizează în grup restrâns. Totuși în Bisericile Baptiste, ucenicia se face doar în cadrul adunării Bisericii și la lecțiile de studiul biblic.

Despre siguranța mântuirii și păstrarea în har, bapțiștii lasă loc la înțelegerea că prin unirea celor două părți, Dumnezeu și om în vederea rămânerii în har, dacă omul devine necredincios, conștient și de bună voie, atunci credinciosul iese din har, sinonim cu a pierde mântuirea. Tema aceasta este mult dezbătută în aria evanghelică. Textele biblice sunt multe în această direcție, fie pentru a arăta că Dumnezeu păstrează și garantează mântuirea până la capăt, fie pentru a atrage atenția credinciosului în vederea posibilității sau a pericolului pierderii mântuirii. Fiecare text trebuie înțeles bine în contextul cărții. Urmează un set de versete biblice care asigură credinciosul de viața veșnică.

- Ioan 10:27-30 *„Oile Mele ascultă glasul Meu; Eu le cunosc, și ele vin după Mine. Eu le dau viața veșnică, în veac nu vor pieri, și nimeni nu le va smulge din mâna Mea. Tatăl Meu, care Mi le-a dat, este mai mare decât toți; și nimeni nu le poate smulge din mâna Tatălui Meu. Eu și Tatăl Una suntem.”*
- Romani 8:31-39 *„Deci ce vom zice noi în fața tuturor acestor lucruri? Dacă Dumnezeu este pentru noi, cine va fi împotriva noastră? El, care n-a cruțat nici chiar pe Fiul Său, ci L-a dat pentru noi toți, cum nu ne va da fără plată, împreună cu El, toate lucrurile? Cine va ridica pâră împotriva aleșilor lui Dumnezeu? Dumnezeu este Acela care-i socotește neprihăniți! Cine-i va osândi? Hristos a murit! Ba mai mult, El a și înviat, stă la dreapta lui Dumnezeu și mijlocește pentru noi! Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigonirea, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia? După cum este scris: „Din pricina Ta suntem dați morții toată ziua; suntem socotiți*

ca niște oi de tăiat.” Totuși, în toate aceste lucruri, noi suntem mai mult decât biruitori, prin Acela care ne-a iubit. Căci sunt bine încredințat că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici stăpânirile, nici puterile, nici lucrurile de acum, nici cele viitoare, nici înălțimea, nici adâncimea, nicio altă făptură, nu vor fi în stare să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu care este în Isus Hristos, Domnul nostru.”

- Filipeni 1:6 *„Sunt încredințat că Acela care a început în voi această bună lucrare o va isprăvi până în ziua lui Isus Hristos.”*
- 1 Petru 5:10 *„Dumnezeul oricărui har, care v-a chemat în Hristos Isus la slava Sa veșnică, după ce veți suferi puțină vreme, vă va desăvârși, vă va întări, vă va da putere și vă va face neclintii.”*
- Alte texte: Ioan 6:39; Romani 3:3-4; 1 Corinteni 1:8-9; Efeseni 4:30; 2 Tesaloniceni 3:3; 2 Timotei 1:12; 1 Ioan 5:10; Iuda 1; etc.

Urmează un alt set de texte care atenționează credinciosul și care sugerează că cel credincios poate pierde mântuirea lui, poate cădea din har. Totuși aceste texte trebuiesc luate în contextul lor și este important să se cunoască și cine sunt cei cărora li se scrie și de ce sunt date aceste avertizări.

- 2 Petru 2:20 *„În adevăr, dacă, după ce au scăpat de întinăciunile lumii, prin cunoașterea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, se încurcă iarăși și sunt biruiți de ele, starea lor de pe urmă se face mai rea decât cea dintâi. Ar fi fost mai bine pentru ei să nu fi cunoscut calea neprihănirii, decât, după ce au cunoscut-o, să se întoarcă de la porunca sfântă care le fusese dată. Cu ei s-a întâmplat ce spune zicala adevărată: „Câinele s-a întors la ce vărsase” și „scroafa spălată s-a întors să se tăvălească iarăși în mocirlă.”* Contextul vorbește despre proorocii și învățătorii mincinoși, despre apostatii care momesc pe alții și caută să-i răătăcească de la calea cea bună. Aceștia au cunoscut doar teoretic pe Hristos, dar nu au experiența unei relații reale cu El și deci nu au nașterea din nou, deci nici nu este vorba de o cădere din har.
- Matei 12:43-45 *„Duhul necurat, când a ieșit dintr-un om, umblă prin locuri fără apă, căutând odihnă, și n-o găsește. Atunci*

zice: „Mă voi întoarce în casa mea, de unde am ieșit. Și, când vine în ea, o găsește goală, măturată și împodobită. Atunci se duce și ia cu el alte șapte duhuri mai rele decât el: intră în casă, locuiesc acolo, și starea din urmă a omului acestuia ajunge mai rea decât cea dintâi. Tocmai așa se va întâmpla și cu acest neam viclean.” Aceste cuvinte sunt spuse evreilor care respingeau pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

- Evrei 6:4-8 „Căci cei ce au fost luminați odată – și au gustat darul ceresc, și s-au făcut părtași Duhului Sfânt, și au gustat Cuvântul cel bun al lui Dumnezeu și puterile veacului viitor – și care totuși au căzut, este cu neputință să fie înnoiți iarăși și aduși la pocăință, fiindcă ei răstignesc din nou, pentru ei, pe Fiul lui Dumnezeu și-L dau să fie batjocorit. Când un pământ este adăpat de ploaia care cade adesea pe el și rodește o iarbă folositoare celor pentru care este lucrat, capătă binecuvântare de la Dumnezeu. Dar, dacă aduce spini și mărăcini, este lepădat și aproape să fie blestemat și sfârșește prin a i se pune foc.” Și acest text este adresat în primul rând evreilor care s-au lepădat de Hristos, dar nu în sensul că L-au avut în inimă și au căzut de la mântuire, ci în sensul că L-au avut cu ei, printre ei și L-au respins.

- Evrei 10:26-29 „Căci, dacă păcătuim cu voia, după ce am primit cunoștința adevărului, nu mai rămâne nicio jertfă pentru păcate, ci doar o așteptare înfricoșată a judecății și văpaia unui foc care va mistui pe cei răzvrățiți. Cine a călcat Legea lui Moise este omorât fără milă, pe mărturia a doi sau trei martori. Cu cât mai aspră pedeapsă credeți că va lua cel ce va călca în picioare pe Fiul lui Dumnezeu, va pângări sângele legământului, cu care a fost sfințit, și va batjocori pe Duhul harului?” Aceeași referire la evreii care au batjocorit pe Hristos.

- Alte texte: Iuda 5:19-20; 1 Ioan 2:3; 5:16; 1 Corinteni 11:32

Concluzia este că, prin Cuvântul lui Dumnezeu și promisiunile făcute, cel credincios autentic, născut din nou este asigurat de mântuire și rămâne în această stare de har. Chiar dacă este o conlucrare între Dumnezeu și om în ce privește continuarea mântuirii, totuși nu se pune problema ca adevăratul convertit să renunțe, deoarece

credinciosul are în el „sămânța care nu poate putrezi” (1 Petru 1:23). „Fiindcă ați fost născuți din nou nu dintr-o sămânță care poate putrezi, ci dintr-una care nu poate putrezi, prin Cuvântul lui Dumnezeu, care este viu și care rămâne în veac.” Apostolul Ioan face și el referire la această „sămânță” în 1 Ioan 3:9 „Oricine este născut din Dumnezeu nu păcătuiește, pentru că sămânța Lui rămâne în el; și nu poate păcătui, fiindcă este născut din Dumnezeu.” Aici „a nu păcătui” nu înseamnă perfecțiune, fără nici un păcat, fără nici o greșală, ci referirea este la faptul că cel care are în el sămânța care nu putrezește nu poate să rămână în păcat, nu se complăce în păcat și greșală, ci întotdeauna prin Duhul, prin Cuvânt și prin conștiința trează, el va fi condus spre pocăință și ridicare. Apostolul Ioan în prima sa epistolă creează un fel de paradox prin afirmațiile sale despre a păcătui și a nu păcătui. Pe de o parte Ioan spune că, „Oricine rămâne în El nu păcătuiește; oricine păcătuiește nu L-a văzut, nici nu L-a cunoscut.” (1 Ioan 3:6) Pe de altă parte tot Ioan spune că, „Dacă zicem că n-avem păcat, ne înșelăm singuri, și adevărul nu este în noi.” Dezlegarea dilemei este una de nuanță. În prima situație este ideea că un creștin autentic nu mai trăiește în păcat ca odinioară, acum el este în Hristos și acolo este tăria lui de a birui. În a doua situație este ideea că, totuși un credincios nu este lipsit de ispite și posibilitatea să păcătuiască, aceasta din pricina firii pământești, cum spune apostolul Pavel în Romani. Dar Ioan arată și spre calea de rezolvare a problemei, mărturisirea păcatelor, iar „sângele lui Isus Hristos, Fiul Lui, ne curățește de orice păcat.” (1 Ioan 1:7 – vezi și versetul 9)

În cele din urmă se va prezenta crezul creștin baptist despre evenimentele viitoare, ce includ glorificarea credinciosului.

2.3 Mântuirea ca o finalitate în învățătura baptistă

Ceea ce cred bapțiștii despre ultimul act al mântuirii este prezentat sumar în Mărturisirea de credință, în capitolul intitulat „Lucrările vieții de apoi”¹⁸⁴. Acest capitol include starea intermediară, venirea Domnului, învierea morților, judecata de apoi și starea după judecată.

Despre starea intermediară, cu referire la starea sufletului între moarte și judecată este arătat că trupul merge în mormânt, iar sufletul se

¹⁸⁴Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist, pp. 35-40

duce la cer, pentru cei mântuiți (Luca 16:22; 23:43; 2 Corinteni 5:1,7,8; etc.), iar pentru cei nemântuiți sufletul merge în „Locuința morților” sau „în chinuri” (Luca 16:22-23; 2 Petru 2:9; etc.).

Atunci când este vorba de venirea Domnului, se face referire la venirea Sa cu slavă, când morții vor învia, iar credincioșii care vor fi în viață vor fi schimbați într-o clipă și răpiți în întâmpinarea Mirelui (Fapte 1:11; 1 Tesaloniceni 4:16-17; etc.).

Mărturisirea de credință baptistă menționează că la venirea Domnului Isus, morții vor învia spre a se înfățișa înaintea scaunului de judecată, iar trupurile vor fi schimbate în nemurire și se va moșteni viața de veci, cei mântuiți în fericirea veșnică, iar cei nemântuiți în pedeapsa veșnică (Ioan 5:28,29; Faptele 24:15; 1 Corinteni 15:52,53; Apocalipsa 20:13; etc.).

La judecata de apoi, care se va face în mod drept de Dumnezeu prin Domnul Isus Hristos, se va primi răsplata sau pedeapsa, după felul de viață în viața pământească (Faptele 17:30,31; 2 Corinteni 5:10; Apocalipsa 20:12; etc.).

În final, despre starea de după judecată se reafirmă faptul că cei mântuiți vor moșteni viața de veci, în fericirea cerească (Matei 25:46; Apocalipsa 21:3,4; 22:3-5; etc.), iar cei nemântuiți vor fi lepădați de la fața lui Dumnezeu în pedeapsa veșnică (Matei 25:41, 46; Apocalipsa 14:10; 20:15; etc.). „În aceste stări va fi ființa întregă; și trup înviat, schimbat în nemurire și sufletul.”¹⁸⁵

(Re)Evaluare biblică

Din cele prezentate în această mărturisire de credință baptistă, rezultă mai întâi că ea este sumară și destul de principială. Sunt incluse elementele principale finale, dar nu sunt sistematizate după o linie teologică escatologică. Prin urmare, această mărturisire de credință lasă loc multor nuanțe interpretative despre lucrurile finale. Este adevărat și faptul că textele profetice, escatologice și ale Apocalipsei au o înțelegere și interpretare aparte și acest fapt îngreunează procesul studiului și al enunțării doctrinare clare, totuși Biblia prezintă suficient material în acest sens. De exemplu, atunci când este vorba despre

185 Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist, p. 39

revenirea lui Hristos, evenimentele sunt confuze în mărturisirea de credință baptistă în sensul că este dată învierea morților, răpirea, dar și judecata. Când este vorba despre învierea morților, se vorbește despre toți morții și cei buni și cei răi. La fel este și atunci când se vorbește despre judecată.

De-a lungul istoriei creștine și mai ales în ultimele secole, s-au conturat linii teologice care poartă denumiri în funcție de felul în care sunt interpretate aceste evenimente finale. Astfel există concepția amilenistă despre lucrurile finale, care înțelege că nu va fi un mileniu efectiv, ci Apocalipsa 20 despre 1000 de ani este în înțeles figurativ. În această interpretare la revenirea lui Hristos se încheie totul, învierea morților, judecata finală și eternitatea cu rai și iad. Există și o altă concepție numită postmilienism, care înțelege mileniul ca fiind acum în perioada harului și că pe măsură ce ne apropiem de sfârșitul istoriei, lumea va fi tot mai bună pentru că tot mai mulți vor fi credincioși, iar Satana nu va mai avea putere de influență. Apoi va reveni Hristos și vor avea loc învierea morților, judecata și veșnicia cu rai și iad. În fine, cea de-a treia concepție despre lucrurile finale, tot mai răspândită în ultimul secol este premilenismul. Din această perspectivă, desigur cu nuanțe interne diferite, lucrurile finale sunt eșalonate cronologic astfel, a) Venirea lui Hristos în slavă, Răpirea Bisericii și învierea credincioșilor; b) Necazul cel Mare; c) Revenirea lui Hristos, legarea lui Satan; d) Mileniul, adică 1000 de ani, Hristos va domni la Ierusalim și va fi pace deplină pe pământ; e) Învierea tuturor sufletelor și judecata de la marele tron alb, adică judecata din urmă; f) Veșnicia, cu cerul nou și pământul nou, unde vor fi cei neprihăniți cu Mântuitorul (raiul) și iadul, adică locul de chin și despărțire pentru veci a celor necredincioși, moartea a doua.

În această analiză despre mântuire, la această secțiune a lucrurilor finale și mântuirea privită ca o finalitate și gloriificare, nu se va intra în dezbateri și argumentare pro și contra vis-a-vis de aceste concepții despre lucrurile finale pentru că nu este scopul lucrării și spațiul adecvat.

2.4 Concluzii la învățătura baptistă despre mântuire

Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Baptist folosită în prezentarea învățăturii despre mântuire este cea din România. Uniu-neia Bisericii Creștine Baptiste din România a editat această mărturisire în anul 2009, dar s-a folosit textul Mărturisirii de credință, București, 1951. În lumea baptistă, există mai multe mărturisiri de credință. Toate au puncte comune, dar și puncte ușor diferite. Deci, dacă este să spunem ce cred bapțiștii în general, atunci nu trebuie să se facă limitarea doar la materialul folosit aici. Trebuie însă avut în vedere că în această lucrare se face prezentarea bapțiștilor și a crezului lor despre mântuire dintr-o localitate din România, a unei Biserici din Cultul Creștin Baptist din România. Astfel cele prezentate aici au relevanță.

Pe de o parte, învățătura baptistă despre mântuire este concisă și strict la obiect, avându-se în vedere exact cuvântul, dar pe de altă parte, învățătura despre mântuire este nuanțată prin explicarea mai pe larg și a altor concepte biblice în raport cu mântuirea, cum ar fi, despre om și despre păcat, despre nașterea din nou, despre pocăință și credință, despre botez și despre sfințire. Chiar dacă teama mântuirii nu este prezentată sub cele trei stagii ale ei, un act, un proces și o finalitate, totuși aceste etape sunt surprinse indirect de către bapțiști prin acele învățături care sunt date per ansamblu.

Se poate remarca foarte ușor că bapțiștii atunci când prezintă o învățătură, după ce dau enunțul, îl susțin prin mai multe versete biblice. Așa că întreaga Mărturisire de credință baptistă este plină de versete suport pentru orice fel de doctrină. De fapt mai mult spațiu este alocat textelor Scripturii decât formulării doctrinelor în sine. Această linie argumentativă este în dreptul mântuirii și a învățăturilor legate de mântuire și nu numai. Faptul acesta conduce la concluzia că Biblia are primul și ultimul cuvânt pentru evanghelicii bapțiști, deci Dumnezeu și nu omul este în prim plan.

3. ÎNVĂȚĂTURILE BISERICII ADVENTISTE DE ZIUAA ȘAPTEA DESPRE MÂNTUIRE ȘI EVALUAREA BIBLICĂ

Chiar dacă sunt mai multe grupări sau culte, care au doctrine sau dogme mai mult sau mai puțin diferite, toate au în comun ceea ce se numește creștinism. Cuvântul creștin le leagă la un loc, înseamnă că provin din aceeași sursă, din același izvor. Toate se întâlnesc în Hristos, deoarece cuvântul creștin vine de la Mântuitorul Isus Hristos. Omul de cultură Clive Staples Lewis (C.S.Lewis) i-a scris unui prieten următoarele cuvinte: „Când s-a spus totul (și s-a spus cu adevărat) despre diviziunile din creștinism, încă rămâne, prin mila lui Dumnezeu, un enorm teritoriu comun.”¹⁸⁶ Totuși sunt și multe aspecte diferite care vor fi discutate în cele următoare.

În cadrul Cultului Adventist, se afirmă faptul că omul este creat de Dumnezeu, „după chipul și asemănarea” Lui. În același timp, potrivit cu afirmațiile Scripturii se arată că omul este căzut. Căderea omului este de așa fel încât el nu se poate salva singur¹⁸⁷, de aceea are nevoie de mântuire. Omul păcătos are nevoie de un Mântuitor.

3.1 Lucrarea lui Isus Hristos și mântuirea în învățătura adventistă

Advențiștii afirmă că Isus Hristos este Dumnezeu adevărat și om adevărat. El S-a întrupat, ceea ce implică preexistența, adică existența Lui din veșnicii.¹⁸⁸ Isus Hristos a murit pe cruce pentru păcatele celor aleși, a fost îngropat, a înviat și S-a înălțat la cer. El este Domn.¹⁸⁹ Funcțiile lui Hristos sunt: Creator, Legiuitor, Profet, Mântuitor, Mijlocitor, Judecător, Împărat.¹⁹⁰ Desigur, Biserica Adventistă mărturisește despre

186 C.S. LEWIS, *Creștinismul redus la esențe*, Societatea Misionară Română, 1991, p. VII

187 În aria protestantă, și mai ales în cea calvinistă, este ideea de „depravare totală”.

188 Wilhem MOLDOVAN, *Manualul doctrinelor biblice A.Z.Ș.*, ediția a 2-a, București: Casa de Editură Viață și Sănătate, 2010, pp. 31-33

189 *Manualul Bisericii*, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, ediția a 11-a, București: Casa de Editură Viață și Sănătate, 2012, p. 209

190 MOLDOVAN, p. 33

revenirea lui Hristos. În acest punct, al revenirii Domnului există aspecte diferite despre Hristos, în faptul că s-a afirmat că în anul 1844, trebuia să fi revenit Hristos, iar mai apoi s-a spus că Isus Hristos a venit pe nori invizibil, iar mai apoi s-a spus că a intrat în locul preasfânt. Aici, Isus are rolul de Mare-Preot al nostru pentru o lucrare de cercetare. „El a intrat în cea de-a doua și ultima fază a slujirii de ispășire. Aceasta este o lucrare a judecății de cercetare [...]”¹⁹¹

(Re)Evaluare biblică

La acest punct al hristologiei, există neconcordanță între unele afirmații adventiste, în legătură cu Persoana și lucrarea Domnului Isus și Noului Testament, de unde vin și implicații pe linie de consecințe. Domnul Isus este numit Legiuitoare, tocmai pentru că adventiștii pun un mare accent pe Legea lui Dumnezeu, dată poporului Israel. Despre locul și rolul Domnului Isus în cer, Biblia spune că: „El, S-a înălțat la cer” (Faptele Ap. 1:2,9,11); „S-a înălțat la cer prin dreapta lui Dumnezeu” (Faptele Ap. 2:33). Ștefan vede cerurile deschise și pe „Fiul omului stând în picioare la dreapta lui Dumnezeu” (Faptele Ap. 7:56). Petru mărturisește înaintea autorităților „Pe acest Isus, Dumnezeu L-a înălțat cu puterea Lui, și L-a făcut Domn și Mântuitor, ca să dea lui Israel pocăința și iertarea păcatelor.” (Faptele Ap. 5:31) Apostolul Pavel scrie: „Dumnezeu L-a înălțat nespus de mult și I-a dat Numele care este mai presus de orice nume;” (Filipeni 2:9); El, Isus „a fost înălțat în slavă” (1 Tim. 3:16). Apostolul Petru scrie și el „stă la dreapta lui Dumnezeu, după ce S-a înălțat la cer și Și-a supus îngerii, stăpânirile și puterile.” (1 Petru 3:22). Este foarte clar că „avem un Mare Preot însemnat, care a străbătut cerurile – pe Isus, Fiul lui Dumnezeu – să rămânem tari în mărturisirea noastră.” (Evrei 4:14) „Și tocmai un astfel de Mare Preot ne trebuia: sfânt, nevinovat, fără pată, despărțit de păcătoși și înălțat mai presus de ceruri” (Evrei 7:26). Biblia deci, nu spune nimic despre intrarea în locul prea sfânt la o dată ulterioară înălțării la cer. Pe cale logică, dacă Isus nu ar fi intrat în locul prea sfânt la momentul când S-a înălțat la cer, atunci este ca și cum El nu ar fi adus o jertfă desăvârșită și completă. Este ca și cum lucrarea răscumpărătoare nu s-ar fi

191 Manualul Bisericii, p. 218

îndeplinit deplin. Autorul Paul Dan, în cartea sa intitulată *Adevărul despre mișcarea adventistă*, scrie:

Așa cum am văzut, doctrina curățirii sanctuarului scoate din desăvârșirea jertfei lui Hristos, spunând că mântuirea nu s-a finalizat la cruce și că Domnul Hristos îi evaluează pe cei mântuiți în Locul Preasfânt, încă din anul 1844. Adventiștii scot din învățătura Scripturii existența iadului și existența sufletului.¹⁹²

Deci, deși în Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea sunt afirmate adevărurile principale despre Persoana și lucrarea Domnului Isus legate de mântuire, totuși sunt și câteva aspecte, care nu sunt în totală concordanță cu Biblia. Acestea afectează direct sau indirect și învățătura despre Persoana și lucrarea Domnului Isus și despre mântuire. Desigur, aceste aspecte vin pe fondul învățăturii specifice adventiste despre venirea Domnului sau despre sfârșitul istoriei, precum și despre veșnicie. Pentru aspectele finale, evaluarea se va face la momentul potrivit.

3.2 Actul convertirii în învățătura și practica adventistă

Biserica Adventistă pune împreună mântuirea, nașterea din nou, credința și pocăința. Wilhelm Moldovan, care scrie un manual al doctri- nelor biblice A.Z.Ș., scrie: „În scopul mântuirii sale, păcătosul trebuie să realizeze experiența nașterii din nou. Ea înseamnă o totală transfor- mare a mentalității, a caracterului și a vieții; schimbarea poate avea loc numai prin puterea Duhului Sfânt și prin credința în sângele răscumpă- rător al Domnului Isus Hristos.”¹⁹³ Atunci când este pusă o întrebare cu privire la legătura dintre îndreptățirea prin credință și Lege, Moldovan răspunde după cum urmează:

În vederea îndreptățirii păcătosului, Dumnezeu nu cere nici o condiție preliminară, decât numai accepta- rea Mântuitorului prin credință. Ascultarea de Legea

192 Paul DAN, *Adevărul despre mișcarea adventistă*, Editura Alfa-Omega, 2002, p.291

193 MOLDOVAN, P. 71

Morală nu este condiția, ci urmarea naturală a îndreptățirii. Noi trebuie să păzim Legea lui Dumnezeu, nu ca prin ea să devenim neprihăniți, ci fiindcă prin credința în Isus Hristos deja am fost îndreptățiți.¹⁹⁴

Despre pocăință, Moldovan citează pe E.G. White, care spune: „Pocăința înseamnă o adâncă părere de rău de păcatele săvârșite și o continuă ferire de a le mai face.”¹⁹⁵ Ellen G. White este considerată, în Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, ca având darul profetic, iar scrierile ei alcătuiesc Spiritul Profetic.¹⁹⁶ După cum se poate vedea, Biserica Adventistă include toate elementele necesare mântuirii, adică credința, care aduce neprihănirea, pocăința, care înseamnă schimbarea minții și nașterea din nou. Acestea sunt descrise în înțelesul lor biblic și nu necesită mai multe comentarii aici.

În baza nașterii din nou, care vine prin pocăință și credință, adventiștii practică botezul. Aici este vorba de botezul în apă, un botez al credinței, al persoanelor responsabile, adică nu al copiilor mici, ci al celor ce pot mărturisi credința lor în Domnul Isus, Mântuitorul, prin discernământ, liber-consimțit. Botezul este un simbol, nu o taină și el semnifică moartea, îngroparea și învierea împreună cu Hristos (Rom. 6:3-4; Col. 2:12). Pentru Biserica Adventistă botezul este în același timp „introducerea în Împărăția harului și în familia lui Dumnezeu (Ioan 1:12; 1 Cor. 12:13; Luca 10:20)” este „acceptarea în legământul harului (Matei 28:19; Ef. 2:12,13)”¹⁹⁷

Există însă și un punct specific la adventiști și anume faptul că la ei, unii se pot reboteza. Însă, aici nu este vorba de rebotezarea acelor care au fost botezați când au fost mici, iar, la un moment dat, în urma convertirii se botează, ci este vorba de cei care au fost botezați ca adulți pe baza pocăinței și credinței, dar care din pricina unor păcate, atunci când revin cu pocăință, se și rebotează. Prin Ellen White, adventiștii au fost învățați că rebotezarea nu contravine cu spusele lui Pavel în Efeseni 4:5, „un singur botez”, pentru că, chiar apostolul Pavel a rebotezat pe

194 Idem, p. 82

195 Ibidem, p. 68

196 Ibidem, p. 215

197 MOLDOVAN, pp. 124-125

cei de la Efes, care fuseseră botezați de Ioan (sau cu botezul lui Ioan). Ei au fost rebotezați în Numele lui Isus (Faptele Ap. 19:1-5). În continuarea argumentării se va da un fragment din White, *Sketches From the Life of Paul* (Schițe din viața lui Pavel):

Mulți urmași sinceri ai lui Hristos au avut o experiență asemănătoare. O mai clară înțelegere a voii lui Dumnezeu așază pe credincios într-o relație nouă cu El. Noi îndatoriri sînt descoperite. Multe din cele ce înainte păreau nevinovate sau chiar vrednice de laudă sînt văzute acum ca fiind păcătoase. Vechiul său botez nu-l mai satisface. El s-a văzut ca un păcătos, condamnat de Legea lui Dumnezeu. El a trăit experiența unei noi morți față de păcat și dorește să fie îngropat cu Hristos, prin botez, ca să poată învia la o nouă viață. O astfel de atitudine este în armonie cu exemplul lui Pavel în botezarea iudeilor convertiți. Acest incident a fost raportat de Duhul Sfânt ca o lecție spre învățătura bisericii.

Scripturile nu spun nimic care să interzică rebotezarea persoanelor care au călcat legământul lor cu Dumnezeu, prin păcate grele sau apostazie, și care au trăit apoi experiența reconvertirii și a reînnoirii legământului lor (vezi *Manualul bisericii*, p. 51, 162; White, *Evangelizarea*, p. 375).¹⁹⁸

Desigur, în baza botezului survine și membralitatea în Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea. Privind mai îndeaproape, chiar aici, legat de convertire și apoi în cadrul pregătirii și mărturisirii credinciosului pentru a fi primit în biserica adventistă, există diferențe față de evanghelici. Aceste diferențe țin de cerințele specificate, fie pentru a fi primit ca membru al Bisericii, fie pentru legământul botezului.

¹⁹⁸<http://www.adventist.ro/index/convingeri/doctrine-fundamentale/192-botezul.html>, consultat la data de 7 iulie, 2015 (date preluate din White, *Sketches From the Life of Paul* (Schițe din viața lui Pavel), Battle Creek, Mi. Review and Herald/1883) p. 132, 133; (vezi *Manualul bisericii*, p. 51, 162; White, *Evangelizarea*, p. 375).

Nu le numim pe toate, ci doar câteva: a) acceptarea învățăturilor Bibliei așa cum sunt exprimate în declarația Punctelor Fundamentale de Doctrină ale Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea; b) acceptarea celor zece porunci inclusiv a celei de-a patra, care este păzirea Sabatului; c) credința că darul profeției este unul dintre semnele de identificare a bisericii rămășiței; d) credința că trupul este templul Duhului Sfânt și prin urmare, abținerea de la consumarea alimentelor necurate, precum și a băuturilor alcoolice, tutun, narcotice sau alte droguri; e) așteptarea venirii Domnului Isus și credința că Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea este biserica rămășiței.¹⁹⁹

(Re)Evaluare biblică

Unele din învățăturile prezentate la punctul convertirii trec puțin și în aria trăirii vieții creștine. Totuși se rămâne în această arie pentru că unele lucruri se leagă strâns de etapa de început a vieții creștine. În cadrul evaluării din punctul de vedere al Bibliei, se va trata fiecare aspect aparte.

(1) Despre „Spiritul profetic”. Așa cum s-a citat mai sus, scrierile lui Ellen White sunt numite „Spiritul profetic”, iar protagonista Ellen însemnând a fi o persoană aleasă de Dumnezeu și prin care Dumnezeu a vorbit. Ellen a avut aproape 2.000 de viziuni și visuri. Adventiștii considerându-le pe toate acestea ca fiind inspirate.²⁰⁰

Ce spune Noul Testament despre darul profeției?

În Noul Testament, este arătat că Domnul Isus este „Prorocul din Nazaretul Galileii” (Matei 21:11; Ioan 6:14; 7:40). În Evanghelia se fac dese referiri la proorocii Vechiului Testament, în special în Evanghelia după Matei, pentru a se arăta că Isus împlinește proorociile spuse (Matei 2:5, 15, 17; 3:3; 4:14; 8:17; etc.). În Faptele Apostolilor sunt câteva citate din proorocii Vechiului Testament, atât în predicile lui Petru (2:16; 3:23), în întrebările famenului pentru Filip (8:30,34) sau afirmațiile lui Pavel (28:25). Epistolele vorbesc despre proorocie ca dar spiritual, în mod special în 12 Corinteni 12-14, dar și în

¹⁹⁹Manualul Bisericii, pp. 54-55

²⁰⁰<http://www.loribalogh.ro/2012/09/e-g-white-pro-si-contra/>, consultat la data de 15 august, 2016

Romani 12, unde sunt numite mai multe daruri. Apostolul Pavel, în epistola trimisă efesenilor, atunci când explică faptul că toți cei credincioși sunt „cetățeni cu sfinții, oameni din Casa lui Dumnezeu” mai arată că ei sunt „zidiți pe temelia apostolilor și proorocilor, piatra din capul unghiului fiind Isus Hristos.” (Efeseni 2:19-20) Aici temelia apostolilor și proorocilor se referă la apostolii, ucenici ai Domnului și proorocii din Vechiul Testament, nu la alți prooroci speciali viitori. Textul din Apocalipsa 19:10 spune: „... **Ferește-te să faci una ca acesta! Eu sunt un împreună slujitor cu tine și cu frații tăi care păstrează mărturia lui Isus. Lui Dumnezeu închină-te! Căci mărturia lui Isus este duhul proorociei.**” Ideea este că cei care-L mărturisesc pe Isus au duhul proorociei. În același sens apostolul Pavel încurajează să nu fie disprețuite proorociile (1 Tesaloniceni 5:20) și că este mai de dorit și mai folositor să se proorocească, decât să se vorbească în limbi (1 Corinteni 14:1). Deci duhul proorociei poate fi înțeles a fi o slujire pentru transmiterea Cuvântul Domnului, cum ar fi predicarea sau alte forme de învățare din Scripturi. Aici nu se pune în discuție proorociile din Vechiul Testament, sau cea a lui Agab, din Noul Testament, unde mesajul este și unul de prezicerea a ceea ce Dumnezeu avea să împlinească în viitor.

De-a lungul istoriei au fost foarte mulți predicatori și slujitori care au fost credincioși Cuvântului, care au predicat și învățat pe oameni căile Domnului pe baza Bibliei, unii au fost la fel de prolifici și inspirați (adică au avut ceva de spus, au vorbit relevant și cu impact), dar nu au adus altceva decât Cuvântul deja revelat de Dumnezeu în Sfintele Scripturi.²⁰¹ Deși Scriptura spune ca Biserica să le dea cinste din pricina slujbei lor, totuși aceștia nu pot fi și nu sunt așezați pe o treaptă superioară între Hristos și ceilalți credincioși și nici scrierile lor sau mesajele lor nu pot și nu sunt puse alături de Scripturi sau undeva la temelia unui cult. Urmărind cu atenție doctrina adventistă în acest domeniu se pot vedea câteva situații interpretabile. *Mai întâi*, este afirmat sloganul „Sola Scriptura”. *Apoi*, însăși Ellen White nu consideră scrierile ei a fi un adaos la Scriptură. *Totuși*, adventiștii

²⁰¹ A se vedea, de exemplu, predicarea și scrierile lui Charles H. Spurgeon și alții.

scriu în Manualul Doctrinelor Biblice, că: „Darul Spiritului Profetic s-a manifestat în ultima biserică prin activitatea profetică a lui Ellen G. White, ... Domnul a trimis prin dânsa, mărturii, muștrări, sfaturi și lumină pentru lămurirea marilor adevăruri revelate în Scripturi, ... Spiritul Profetic reprezintă un comentariu autentic și inspirat al Scripturii, fapt care îi conferă o autoritate biblică. Este lumina cea mică, care își îndreaptă fascicolul ei de lumină asupra luminii celei mari – Biblia. ... Biblia are autoritate primară, iar Spiritul Profetic are autoritate secundară.”²⁰² Felul în care doctrinele adventiste sunt susținute și argumentate prin Biblie și de cele mai multe ori sunt date și explicațiile și comentariile lui Ellen White arată că Spiritul Profetic, adică scrierile profetesei sunt un fel de „Sfânta Tradiție Adventistă”.²⁰³ În strânsă legătură cu Spiritul Profetic este și denumirea de „Biserica Rămășiței”, cu înțelesul de Biserica de la finalul istoriei.

(2) Despre rebotezare, „experiența unei noi morți” și a unei „noi reînvieri”. În cadrul adventist, rebotezarea se face atunci când este vorba de păcate grave sau de o apostazie și, prin urmare, și de călcarea legământului. Ideea de o nouă moarte pentru o nouă înviere este discutabilă. Mai întâi, se pune întrebarea dacă primul botez a fost făcut în baza unei nașteri din nou, pe baza pocăinței și a credinței în Domnul Isus. Dacă da, atunci cum poate să mai moară încă o dată? Dacă a fost o dată adus la viață, cum să fi murit spiritual și apoi să fie nevoie de o nouă înviere? Pot fi două convertiri? Pot fi două nașteri din nou sau chiar mai multe? Ce spune Biblia?

Biblia vorbește despre o moarte împreună cu Hristos (Romani 6:4), iar despre Hristos se afirmă că El a murit o dată pentru totdeauna. „Fiindcă prin moartea de care a murit, El a murit pentru păcat, o dată pentru totdeauna; iar prin viața pe care o trăiește, trăiește pentru Dumnezeu.” (Romani 6:10) „Care n-are nevoie, ca ceilalți mari preoți, să aducă jertfe în fiecare zi, întâi pentru păcatele sale, și apoi pentru păcatele norodului, căci lucrul acesta l-a făcut o dată pentru totdeauna, când S-a adus jertfa pe Sine Însuși.” (Evrei 7:27) „Prin

202 MOLDOVAN, PP. 216-217

203 Această denumire și asemănare aparține autorului acestei lucrări.

această „voie” am fost sfințiți noi, și anume prin jertfirea trupului lui Isus Hristos o dată pentru totdeauna.” (Evrei 10:10) „Hristos, de asemenea, a suferit o dată pentru păcate, El, Cel Neprihănit, pentru cei nelegiuîți, ca să ne aducă la Dumnezeu. El a fost omorât în trup, dar a fost înviat în duh.” (1 Petru 3:18)

Cazul rebotezării celor din Efes, este diferit pentru că este vorba de două feluri de botez în acea situație, botezul lui Ioan și botezul creștin, adică în Numele lui Isus. Potrivit cuvintelor Domnului din Matei 28, botezul se face în Numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. La Efes este scos în evidență doar diferența dintre cele două botezuri, de aceea este notat doar în Numele lui Isus, fiind vorba de faptul că au primit evanghelia care vorbește despre Isus. Deci, nu poate fi vorba de două botezuri creștine. Același raționament este și în cazul botezării iudeilor convertiți, la care se face referire în argumentarea adventistă.

Mai mult decât atât, problema se pune și în legătură cu „păcatele grele”? Ce înseamnă „păcate grele”? Cine le clasifică? Cum sunt departajate? Poate un credincios autentic să ajungă la apostazie? Aici discuția poate include și aspecte legate de siguranța mântuirii și aspecte legate de păstrarea sfinților în har.

3.3 Trăirea vieții creștine în comunitatea adventistă

Specificul Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea se vede și mai bine atunci când este vorba de trăirea vieții creștine. Așa cum s-a văzut deja la cerințele pentru membralitate sunt introduse cele zece porunci, subliniind în principal Sabatul (porunca a patra) la fel și a alimentației în baza alimentelor curate potrivit specificației din Vechiul Testament. Accentuarea acestor practici este atât de mare încât chiar dacă este acceptată Persoana și lucrarea Domnului Isus Hristos, precum și mântuirea prin credință, totuși se ajunge să se înțeleagă că, în cele din urmă, mântuirea este prin Hristos, dar și prin ținerea celor zece porunci, a Sabatului și a dietei. Se poate înțelege că procesul sfințirii pentru adventiști înseamnă această conformare la Biblie, și mai ales la o parte din Vechiul Testament și la ceea ce a fost cerut cu predilecție poporului Israel.

(Re)Evaluare biblică

(1) Despre acceptarea celor 10 porunci, inclusiv a cele de-a patra, Sabatul. Așa cum s-a putut vedea, pentru ca cineva să devină membru în Biserica Adventistă, el trebuie să accepte învățătura adventistă, care include păzirea celor 10 porunci. Porunca a patra este menționată expres, pentru a nu fi cumva uitată sau lăsată la o parte. Ce spune Biblia, în mod special în Noul Testament, cu privire la Lege și har, cu privire la Sabat?

Se va începe cu Evangheliile și Persoana Domnului Isus. Domnul Însuși spune „Să nu credeți că am venit să stric Legea și proorocii; am venit nu să stric, ci să împlinesc.” (Matei 5:17) Atunci când Domnul Isus ia câteva din cele 10 porunci, El dă un înțeles și mai adânc decât era înțeles de către evrei la vremea respectivă. De exemplu: la porunca a șasea, „Să nu ucizi” (Matei 5:21), Domnul Isus continuă prin „oricine se mânie pe fratele său, va cădea sub pedeapsa judecății” (Matei 5:22); la porunca a șaptea, „Să nu preacurvești” (Matei 5:27), Domnul Isus continuă prin cuvintele: „Dar Eu vă spun că orișicine se uită la o femeie, ca s-o poftască, a și preacurvit cu ea în inima lui.” (Matei 5:28) Prin aceste cuvinte ale Domnului Isus, El merge mai în esența lucrurilor și anume spre ceea ce este în inimă, în natura interioară a ființei umane. Aici Domnul scoate în evidență adâncimile Legii lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă că chiar dacă cineva ar împlini Legea în forma ei exterioară, tot nu o va putea împlini în esența ei, care are legătură cu inima omului. De aceea, neprihănirea cerută de Dumnezeu este dincolo de cea a cărturarilor și a Fariseilor, care se rezuma la exterior (Matei 23 etc.).

Tot Domnul Isus și tot în Evangheliile, abordează și aspectul legat de Sabat. Viața și slujirea Domnului Isus a fost una constantă. În funcție de situații, indiferent când și unde se afla, Mântuitorul a slujit oamenilor și S-a comportat natural. La fel au făcut și ucenicii. Ucenicii, care erau împreună cu Isus, într-o zi de Sabat, mergând prin lanurile de grâu, au smuls spice le-au scos boabele de grâu și le-au mâncat (Matei 12:1-8; Luca 6:1-5). Fariseii au criticat acest gest pentru că era ziua Sabatului. Într-un alt caz, Isus a vindecat un om cu mână uscată, chiar dacă era în ziua de Sabat (Matei 12:9-14; Marcu 3:1-6;

Luca 6:6-11). Fariseii au avut din nou reacție negativă umplându-se de mânie. Răspunsul Domnului Isus este extrem de profund. Ca unul care cunoștea Legea într-un mod perfect, face apel la cazul lui David, care a intrat în Casa lui Dumnezeu și a mâncat pâinile pentru punerea înaintea Domnului, fapt care după Lege era îngăduit doar preoților (Matei 12:3-4). Mai dă un exemplu, cel al preoților care tocmai în ziua de Sabat lucrează cel mai mult prin faptul că aduc jertfele și totuși sunt nevinovați (Matei 12:5). Aceste exemple conduc la un principiu pe care Domnul Isus îl punctează: „Sabatul a fost făcut pentru om, iar nu omul pentru Sabat.” (Marcu 2:27) Un alt principiu rezultă din felul cum a pus Domnul Isus problema Sabatului: „Este îngăduit să faci bine în ziua de Sabat.” (Matei 12:12) Acest din urmă principiu are la bază voia lui Dumnezeu pentru om, „milă voiesc, iar nu jertfe”. (Matei 12:7) Punctul culminant al învățăturii este: „Căci Fiul omului este Domn și al Sabatului.” (Matei 12:8) Deci în Isus Hristos este împlinită și Legea și Sabatul.

Finalul fiecărei evanghelii se încheie cu învierea Domnului în ziua întâi a săptămânii (Matei 28; Marcu 16; Luca 24; Ioan 20). Rezultă că prin lucrarea Domnului Isus ceva se schimbă din rădăcini în ceea ce privește raportarea omului la Dumnezeu. Are loc o trecere de la Lege la har, „căci Legea a fost dată prin Moise, dar harul și adevărul au venit prin Isus Hristos” (Ioan 1:17).

Cartea Faptele Apostolilor începe cu evenimentul mare al Rusaliiilor, când a fost dat Duhul Sfânt. Ziua Cincizecimii cade exact în prima zi a săptămânii (Faptele Ap. 2). După ce Domnul Isus este predicat, iar oameni se întorc la Domnul și Evanghelia ajunge și la Neamuri, cartea Faptele Apostolilor include în mod special Adunarea (Consiliul/Sinodul) de la Ierusalim (Faptele Ap. 15). Fondul acestei întâlniri este exact controversa pe care o ridicau iudeii, cum că Neamurile trebuie să se taie împrejur și să țină Legea lui Moise (Faptele Ap. 15:1, 5). Dezbaterea a început în Antiohia, unde ucenicilor li se dăduse deja numele de creștini. Aceștia, împreună cu Pavel au venit la Ierusalim. Au avut loc mărturia a felului cum a lucrat Domnul și printre Neamuri, au avut loc luări de cuvânt pe marginea problemei ridicate și, în final, s-au luat decizii în acord cu Duhul Sfânt

(Faptele Ap. 15:28). Aceste decizii au inclus doar patru interdicții, care nu aveau deloc de a face cu Sabatul. Nu este dat curs ideilor evreilor în legătură cu Neamurile și cu cerința de tăiere împrejur și ținerea Legii lui Moise. Nu se va mai da toate detaliile, pentru că este clară decizia luată, ea nu impune nicidecum o întoarcere la Vechiul Testament.

Faptele Ap. 20:7 arată că adunarea împreună cu Pavel erau adunați la un loc pentru frângerea pâinii exact „în ziua întâi a săptămânii”.

Deci, în urma venirii Domnului Isus pe pământ și a împlinirii lucrării Lui, prin moartea Sa înlocuitoare și învierea Sa glorioasă, precum și înălțarea Sa la cer și trimiterea Duhului Sfânt, se inaugurează o nouă perioadă, cea a harului. Legea și Vechiul Legământ s-a încheiat fiind în vigoare acum Legea lui Hristos și harul lui Dumnezeu, așa cum se va vedea clar și în epistole.

(2) Despre „abținerea de la consumarea alimentelor necurate”.

Atunci când se abordează aspecte cum ar fi cele 10 porunci, Sabatul sau alimentația trebuie să se țină cont de perioadele istorice ale omenirii potrivit Bibliei. Se poate vedea că istoria biblică este marcată de anumite evenimente majore care presupun unele schimbări sau intervenții ale lui Dumnezeu în omenire în general sau în poporul Israel în special. Fiecare perioadă de timp (în teologie sunt numite dispensații) are specificul ei. Perioada Legii, Vechiului Testament și-a avut timpul ei și cerințele ei, acum este o altă perioadă, cea a harului, care a venit prin Domnul Isus Hristos (Ioan 1:17). Alimentația a fost reglementată în Vechiul Testament, pentru poporul Israel, într-un anumit context dat și viza împlinirea Legii și a cerințelor divine pentru poporul ales.

În Noul Testament, atunci când este vorba despre alimentație, Domnul Isus spune că „nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură, aceea spurcă pe om.” (Matei 15:11) Apostolul Pavel și el scrie pentru a clarifica lucrurile despre mâncare atât legat de contextul evreiesc, cât și în contextul păgân. În epistola către Romani este scris ceva despre mâncare, chiar și despre carne și verdețuri, dar este într-un context al acceptării reciproce și al respectului pentru fratele. *„Primiți bine pe cel slab în credință și nu vă apucați la vorbă asupra părerilor îndoielnice.*

Unul crede că poate să mănânce de toate; pe când altul, care este slab, nu mănâncă decât verdețuri. Cine mănâncă să nu disprețuiască pe cine nu mănâncă; și cine nu mănâncă să nu judece pe cine mănâncă, fiindcă Dumnezeu l-a primit. Cine ești tu, care judeci pe robul altuia? Dacă stă în picioare sau cade, este treaba stăpânului său; totuși va sta în picioare, căci Domnul are putere să-l întărească pentru ca să stea. Unul socotește o zi mai presus decât alta; pentru altul, toate zilele sunt la fel. Fiecare să fie deplin încredințat în mintea lui. Cine face deosebire între zile, pentru Domnul o face. Cine nu face deosebire între zile, pentru Domnul n-o face. Cine mănâncă, pentru Domnul mănâncă; pentru că aduce mulțumiri lui Dumnezeu. Cine nu mănâncă, pentru Domnul nu mănâncă; și aduce și el mulțumiri lui Dumnezeu.” (Romani 14:1-6) „Căci orice faptură a lui Dumnezeu este bună, și nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulțumiri.” (1 Timotei 4:4) „Nimeni, dar, să nu vă judece cu privire la mâncare sau băutură, sau cu privire la o zi de sărbătoare, cu privire la o lună nouă sau cu privire la o zi de Sabat.” (Coloseni 2:16)

Deci concluzia este că nu este nicio restricție specifică de anumite alimente sau carne, ci totul ține doar de cuget și de respect pentru ceilalți frați.

(3) Epistolele Romani, Galateni și Evrei sunt cele în care apostolul Pavel tratează problema iudeilor care pretindeau ținerea Legii, în special tăierea împrejur a Neamurilor. În aceste epistole se arată clar că prin Lege „vine cunoștința deplină a păcatului” (Romani 3:20) și că Legea a fost „un îndrumător spre Hristos, ca să fim socotiți neprihăniți prin credință” (Galateni 3:24), „Hristos ne-a răscumpărat din blestemul Legii, făcându-Se blestem pentru noi” (Galateni 3:13), iar în Evrei este spus că Legea „are umbra lucrurilor viitoare, nu înfățișarea adevărată a lucrurilor” (Evrei 10:1).

Uneori, se spune că a propovădui harul în detrimentul Legii este coborât standardul lui Dumnezeu și că astfel credincioșii ar trăi o viață lipsită de sfințenie și responsabilitate. Ca răspuns, potrivit contextului Noului Testament se poate spune că acum, în perioada de după Hristos, Dumnezeu a adus timpul în care mântuirea se primește într-un alt fel, prin har și prin credința în Domnul Isus Hristos, în timp

ce în Vechiul Testament, special pentru evrei, dacă cineva ar fi ținut Legea în totalitate ar fi trăit prin ea, însă realitatea a fost că nimeni nu a reușit acest fapt. Tocmai ea, Legea, arată că este nevoie de o altă cale de salvare. Această cale nouă sigură și unică este prin credința în Domnul Isus Hristos, deci prin har.

3.4 Lucrurile finale și mântuirea în învățătura adventistă

Pentru adventiști lucrurile finale includ venirea lui Hristos, moartea și învierea, mileniul și sfârșitul păcatului, precum și noul pământ. Venirea Domnului Hristos va fi „reală, personală, vizibilă și mondială.” În înțelegerea adventistă, extrasă din Biblie vor avea loc două învieri. Prima este a celor neprihăniți și va avea loc la venirea lui Isus Hristos (1 Tesaloniceni 4:16; Luca 14:14; Apocalipsa 20:6). A doua înviere este a celor nelegiuiți și va avea loc la revenirea lui Isus din cer împreună cu cei neprihăniți și cu îngerii. „Cei nelegiuiți ies din mormânt cu aceeași ură față de Isus și cu același spirit de rebeliune.”²⁰⁴ Între prima și a doua înviere adventiștii plasează mileniul, care „reprezintă domnia de o mie de ani a Domnului Hristos cu sfinții Săi, în ceruri.”²⁰⁵ Sfârșitul păcatului înseamnă nimicirea lui Satan și a îngerilor lui, precum și a celor nelegiuiți, în marea și finala luptă. Aceasta se va petrece după coborârea cetății celei sfinte pe pământ. Cei răi, care vor înconjura cetatea vor fi arși de foc, iar noul pământ va fi al celor neprihăniți. Universul va fi astfel eliberat pentru totdeauna de păcat și păcătoși. (Apocalipsa 20:1; 21:1-5; 1 Corinteni 6:2,3; Ieremia 4:23-26; Maleahi 4:1; Ezechiel 28:18,19)

În ce privește punctul final al istoriei omenirii, în învățătura adventistă mântuit înseamnă a fi glorificat, adică a fi înviat la venirea lui Hristos sau (transformat pentru cei în viață) pentru a fi cu Hristos 1000 de ani în cer. Această glorificare pentru o mie de ani va fi urmată de revenirea pe pământ împreună cu Isus Hristos și, după judecarea, adică nimicirea celor nelegiuiți, va fi un pământ nou. Dumnezeu Însuși va locui cu poporul Său, iar moartea și suferința vor dispărea. Toate lucrurile, cu viață și fără viață vor declara că Dumnezeu este dragoste, iar El va domni

204 Tragedia veacurilor, Ellen G. White, Editura Viață și sănătate, București, 2008, p. 584

205 Manualul Bisericii, p. 219

veșnic. Amin! (2 Petru 3:13; Isaia 35; 65:17-25; Matei 5:5; Apocalipsa 21: 1-7; 22:1-5; 11,15)”²⁰⁶

Cultul Adventist își trage numele chiar din miezul acestei învățături ale lucrurilor finale, în mod special din învățătura despre re-venirea Domnului Isus. „Numele de «adventist» derivă de la verbul latinesc «advenio», care înseamnă «a veni», «a sosi», «a ajunge». El exprimă credința Bisericii noastre în a doua venire glorioasă a lui Isus Hristos.”²⁰⁷

(Re)Evaluare biblică

Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea are în doctrinele ei învățătura despre lucrurile finale. Evenimentele finale prezentate în învățătura adventistă sunt mereu bazate pe texte și versete biblice. Suportul biblic este dat și combinat în funcție de ideea de susținut. Aici totul ține de hermeneutică și de exegază.

Reevaluarea biblică a învățăturii adventiste despre lucrurile din urmă se va face prin următoarele observații.

(1) Viitorul include două venituri ale Domnului Isus Hristos. Dacă se ia în calcul și întruparea, care este de fapt prima venire din cer a Domnului, atunci în total ar fi trei venituri, una în trecut și două în viitor. Pentru viitor, se poate spune că se așteaptă a doua venire a lui Hristos, adică Parusia. Cuvântul Parusia vine din limba greacă și înseamnă venire, prezență.

(2) Dacă sunt două venituri viitoare ale Domnului, atunci înseamnă că sunt și două învieri, una a celor neprihăniți și una a celor nelegiuiți. Învierile însă sunt separate ca timp, una este înainte de mileniu și cealaltă după.

(3) Deși adventiștii includ Mileniul în finalitatea lumii, ei arată că în timpul de o mie de ani, Isus va fi cu cei neprihăniți în cer. Mileniul este foarte dezbătut în lumea creștină și prin înțelegerea și interpretarea lui s-au trasat mai multe linii teologice. Amilenismul susține lipsa mileniului în mod real, ei interpretează Apocalipsa 20 ca fiind figurativ, nu literal. Postmilenismul

206 Manualul Bisericii, pp. 218-220

207 Manualul doctrinelor biblice A.Z.Ș., p. 139

interpretează cei o mie de ani despre care scrie Apocalipsa, ca fiind întreaga perioadă de har, de după Hristos. Premilenismul interpretează literar curgerea celor o mie de ani. Diferența față de adventiști este că Isus va fi cu cei neprihăniți timp de o mie de ani pe pământ, nu în cer.

(4) Punctul cel mai grav este că adventiștii nu spun nimic despre iad și condamnarea la chin veșnic a celor nelegiuți.

3.5 Sumar și concluzii la învățătura adventistă despre mântuire

Prescurtat, învățătura despre mântuire, în cadrul Bisericii Adventiste poate fi sumarizată după cum urmează mai jos. Concluzia însă este cu atât mai greu de dat, cu cât lucrurile sunt amestecate între Noul Legământ și Vechiul Legământ.

Omul este creat după chipul lui Dumnezeu cu personalitate și putere de a gândi și alege liber. Prin neascultare, omul este păcătos. Dumnezeu în bunătatea Lui a pregătit un plan de mântuire. Acest plan de mântuire a inclus pe Isus Hristos, a Doua Persoană din Treime, care a murit pentru a plăti prețul de răscumpărare, a înviat din morți și S-a înălțat la cer. Omul păcătos, atunci când aude Cuvântul lui Dumnezeu, trebuie mai întâi să se pocăiască, adică să recunoască faptul că a greșit, să-și ceară iertare și să dorească să nu mai facă păcatul. El, păcătosul, primește iertarea și neprihănirea sau îndreptățirea de la Dumnezeu, pe baza credinței, prin har sau dar. Are loc o schimbare a naturii numită naștere din nou și se primește Duhul Sfânt. Urmează botezul, care ilustrează moartea, înmormântarea și învierea lui Hristos și a credinciosului cu Hristos, dar și un simbol pentru curățirea de păcate. Botezul este introducerea în Împărăția harului și acceptarea în acest legământ al harului. Acest botez este făcut prin scufundare în apă, în Numele Sfintei Treimi. Mântuirea nu se termină o dată cu botezul, ci ea continuă prin ascultare. Supunerea față de legile lui Dumnezeu este dovada primirii harului. Prin neascultare, omul poate să cadă din har. Cine ascultă și rămâne în legământ până la sfârșit, după moarte, are parte de prima înviere. Are parte cu Hristos o mie de ani în cer. La finalul celor o mie de ani, toți sfinții vor veni cu Hristos pe pământ pentru a avea o casă eternă și a trăi într-un mediu perfect, a iubi

și a se bucura veșnic în prezența lui Hristos. Mântuirea însemnând în cele din urmă a fi veșnic, pe pământ, cu Hristos și cu toți sfinții.

Este acest sumar al credinței adventiste biblic? În mare parte da, dar cum rămâne cu multele probleme pe care le ridică doctrina despre Sanctuarul ceresc, rolul lui Isus în cer, lucrarea de cercetare, rebotezare, întoarcerea la cele zece porunci, ținerea Sabatului, restricționările legate de alimente, despre lucrurile finale și mai ales despre anihilarea sufletelor celor necredincioși și lipsa iadului? Toate acestea sunt aspecte care țin de miezul învățăturilor adventiste, iar ele sunt într-o interpretare deficitară a Bibliei și mai ales a Noului Testament.

Biserica Adventistă este parte a protestantismului, mai precis a Neoprotestantismului. Dintr-un punct de vedere, Adventismul este chiar evanghelic, pentru că se predică Evanghelia și Persoana și lucrarea Domnului Isus Hristos. Dintr-un alt punct de vedere este un creștinism al Vechiului Testament pentru că se întoarce în trăirea vieții creștine după Legea dată de Moise lui Israel. Desigur, a fi creștin nu înseamnă a trăi fără o lege a lui Dumnezeu, însă, așa cum spune apostolul Pavel, pentru creștin este o altă lege și anume, cea a Duhului de viață (Romani 8:2) și a harului. Mișcarea adventistă este o combinație între creștinism și iudaism. Acest fapt face ca să fie greu de înțeles doctrina mântuirii, mai ales atunci când se are în vedere și aspectele escatologice. Între Bisericile Adventiste și cele Penticostale sau Baptiste nu este foarte multă cooperare.

Ce concluzie se poate trage în cele din urmă? Poate căutătorul sincer să găsească pe Hristos și mântuirea în aria adventistă? Rolul acestei lucrări nu este să rostească verdicte categorice față de o grupare sau alta. Nu se urmărește nici un inclusivism total și ieftin. Rolul lucrării este să atragă atenția tuturor creștinilor și grupurilor creștine asupra faptului că diferențele pot presupune și erezii și abateri de la Scriptură, chiar dacă se susține totul cu Biblia. Cu cât o învățătură greșită este mai argumentată biblic, dar incorect, cu atât este mai greu de depistat și de corectat. Adevărul trebuie totuși găsit pe calea Scripturii, prin Duhul Sfânt.

4. ÎNVĂȚĂTURILE CULTULUI CREȘTIN PENTICOS-TAL DESPRE MÂNTUIRE ȘI EVALUAREA BIBLICĂ

Din prezentarea făcută în capitolul întâi despre penticostali rezultă că aceștia au ceva în comun cu bapțiștii. Penticostalii, ca și bapțiștii, sunt evanghelici. În România, Cultul Penticostal și Cultul Baptist, împreună cu Cultul Creștin după Evanghelie²⁰⁸ formează o alianță numită Alianța Evanghelică. Aceasta pentru că sunt evanghelici. S-a scris mai înainte ceva despre specificul evanghelicilor. Astfel stând lucrurile, se poate observa și afirma că și în privința învățaturii despre mântuire, bapțiștii și penticostalii au elemente comune. Dacă se urmăresc cele două mărturisiri de credință ele sunt foarte aproape în doctrine. Desigur, formularea și accentele pot fi ușor diferite, dar esența este aceeași. Din acest motiv, la acest demers al prezentării și evaluării învățaturii despre mântuire nu se vor relua toate adevărurile exprimate deja la secțiunea despre bapțiști.

Adevărurile biblice despre Dumnezeu iubitor, bun și milos, dar și sfânt și drept, adevărurile despre Persoana Domnului Isus, ca fiind Fiul lui Dumnezeu, venit jos pe pământ, care a murit pe cruce pentru păcatele omenirii și a înviat din morți și S-a înălțat la cer, unde mijlocește pentru cei credincioși și care va reveni cu slavă, precum și adevărurile despre omul păcătos și nevoia lui de mântuire, cât și despre har, acestea toate sunt susținute în egală măsură atât de bapțiști, cât și de penticostali.

În prezentarea învățăturilor Cultului Creștin Penticostal se urmează același tipar al celor trei părți legate de mântuire și se va scoate în evidență mai mult ceea ce este afirmat specific și diferit. Mărturisirea de credință penticostală afirmă specific despre Isus cele ce urmează.

El a venit pe pământ: să ridice păcatele celor ce vor crede în El (Ioan 1:29), să sufere (Isaia 53:3-10; Matei 16:21), să moară pentru noi (Rom. 5:8), să ne împace cu Dumnezeu (Col. 1:20), să ne mântuiască (Ioan 12:47).²⁰⁹

208 Nu intră în subiectul discuției în această lucrare pentru că nu sunt prezenți în Cuvin, dar ei sunt în alte zone ale țării.

209 Mărturisire de credință, Cultul Creștin Penticostal, Biserica lui Dumnezeu Apostolică Penticostală din România, p. 3

Chiar dacă în Mărturisirea de credință nu sunt date absolut toate lucrurile despre Domnul Isus și despre mântuire, pentru că aici sunt doar esențele, totuși în cărțile de teologie, în seminarii, cât și în Biserici sunt dezvoltate pe larg aceste adevăruri ale Scripturii. De ambele părți, cea baptistă și cea penticostală, ca evanghelici, se pune accentul pe necesitatea unei relații personale cu Dumnezeu prin Domnul Isus Hristos. Da, oamenii sunt chemați să dea un răspuns Evangheliei prin pocăință față de Dumnezeu și credință în Domnul Isus.

4.1 Începutul vieții creștine în învățătura penticostală

Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Penticostal are puncte/articole legate de mântuire care includ următoarele.²¹⁰

Punctul 6: Păcatul care a intrat în lume datorită neascultării omului de porunca lui Dumnezeu (Geneza 2:16-17; 3:1-24; Romani 5:10-12; etc.);

Punctul 7: Harul lui Dumnezeu care a făcut și face posibilă mântuirea omului prin jertfa Domnului Isus Hristos (Ioan 1:17; Efeseni 2:4-8; Tit 2:11-12; etc.);

Punctul 8: Mântuirea este condiționată de credință, pocăință și naștere din nou (credința – Evrei 11:1; 10:17; etc.; pocăința – Marcu 1:14-15; Isaia 55:7; 2 Petru 3:9; etc.; nașterea din nou – Ioan 3:5-8; 1 Tes. 5:23; Tit 3:5; etc.);

Punctul 9: Iertarea lui Dumnezeu ca urmare a primirii Domnului Isus Hristos ca Mântuitor (Faptele 10:43; 1 Ioan 1:9; Psalmul 32; etc.);

Punctul 10: Îndreptățirea credinciosului stă în jertfa Domnului Isus Hristos și se primește prin credință, de la Dumnezeu, odată cu mântuirea (Filipeni 3:9; Ioan 1:12; Rom. 8:1; 5:1; 2 Corinteni 5:21).

Biserica Penticostală consideră pocăința și credința ca fiind condiții ale mântuirii și ele au ca rezultat nașterea din nou. În mod popular, penticostalii (dar și baptiștii) mai sunt numiți „pocăiți”, tocmai datorită accentului pus pe pocăință. Credința nu este definită a fi doar o acceptare la nivelul minții a unui adevăr, ci credința presupune și „a asculta” (Ioan 5:24); „a primi” (Ioan 1:12); „a veni” (Ioan 6:37);

²¹⁰ Cultul Creștin Penticostal, Biserica lui Dumnezeu Apostolică Penticostală din România, Mărturisire de credință, pp. 6-11

„a mărturisi” (Romani 10:9); „încredere” (Evrei 11:1). Penticostalii, ca evanghelici, accentuează exprimarea practică a credinței printr-o predare totală Domnului. Celelalte aspecte despre neprihănire, răscumpărare, înfiere, iertarea de păcate etc. ce sunt în strânsă legătură cu mântuirea sunt și ele acceptate, predicate și promovate.

Penticostalii prin excelență accentuează în învățătura lor lucrarea Duhului Sfânt. Toate cultele creștine despre care se face analiză în întreaga lucrare prezentă, cred în Sfânta Treime și deci implicit în Duhul Sfânt ca Persoană și în lucrarea pe care Duhul o face. În seminariile teologice penticostale există cursuri specifice de Pneumatologie. Aici se intră în multe detalii despre lucrarea Duhului Sfânt. Astfel, în cursul de Pneumatologie, predat de Macoveiciuc Constantin, la Seminarul Biblic Penticostal Suceava este prezentată pe larg lucrare de mântuire a Duhului Sfânt și apoi lucrarea de împuternicire în vederea slujirii. În legătură cu mântuirea ca act al nașterii din nou, profesorul Macoveiciuc Constantin enumeră următoarele lucrări făcute de Duhul la convertire: îl naște din nou (Ioan 3:5-6); îi confirmă înfierea (Romani 8:16); îl încorporează în Trupul lui Hristos (1 Corinteni 12:13); îl pecetluiește (Efeseni 1:13-14).²¹¹ În acest curs de Pneumatologie se face următoarea distincție dintre Nașterea din nou și botezul cu Duhul Sfânt. „Nașterea din nou (care este concomitentă cu locuirea Duhului Sfânt în credincios), este anterioară și distinctă de botezul cu Duhul Sfânt; prima lucrare dă credinciosului viață spirituală, a doua îi dă putere spirituală (Faptele 8:15-17; 1:8)” (vezi și tabelul alăturat).²¹²

211 Macoveiciuc Constantin, Pneumatologie, Curs prezentat la Seminarul Biblic Penticostal, Suceava, pp. 19-20

212 Idem, p. 20

	La convertire Încorporarea în Trupul lui Hristos (1 Corinteni 12:13)	La botezul cu/în Duhul Sfânt (Matei 3:11; Marcu 1:8; Luca 3:16; Ioan 1:33; Fapte 1:5; 11:6)
Sens:	Încorporare în Biserică	Botez cu Duhul Sfânt
Botezătorul:	Duhul Sfânt	Domnul Isus
Mediul:	(Trupul lui) Hristos	Duhul Sfânt
Scopul:	Un singur Trup	Putere pentru misiune
Momentul:	La convertire / naștere din nou	Ulterior
Modul:	Automat, neexperimental	La cerere, experimental

În Mărturisirea de credință mai este spus că făgăduința botezului cu Duhul Sfânt este pentru toți credincioșii și că Ioel vorbește despre o ploaie timpurie și o ploaie târzie. „Ploaia timpurie s-a revărsat în primele secole, începând cu ziua de Rusalii la Ierusalim (Fapte 2:2-4), iar ploaia târzie se revărsă în zilele noastre.”²¹³ Botezul cu Duhul Sfânt este pentru toți credincioșii, „Noi credem că făgăduința botezului cu Duhul Sfânt este pentru toți credincioșii” (Ioan 2:28-29). – *articolul 16*. Articolul 16 mai afirmă că „Botezul cu Duhul Sfânt înseamnă umplerea cu Duhul Sfânt” (Faptele 2:4), că „Botezul cu Duhul Sfânt este însoțit de semnul vorbirii în alte limbi” (Faptele 2:4; 10:46:19:6), că „Botezul cu Duhul Sfânt este o experiență unică, iar umplerea cu el poate fi repetată” (Faptele 4:31) și că „potrivit cu Sfânta Scriptură, este necesar ca cei chemați de Dumnezeu la vestirea Evangheliei depline mai întâi să stăruie, ca să fie umpluți cu putere de sus, pentru ca să-i poată însoți semnele, minunile și darurile Duhului Sfânt” (Marcu 16:17,18; Luca 22:49; 1 Corinteni 2:1-5; Evrei 2:4).²¹⁴

Tot în Mărturisirea de credință, penticostalii mai afirmă că, „Botezul cu Duhul Sfânt este însoțit de semnul vorbirii în limbi (Faptele 2:4; 10:46; 19:5-6).²¹⁵ Potrivit acestor afirmații și învățături,

²¹³ Mărturisire de credință, p. 15

²¹⁴ Idem, pp. 14-15

²¹⁵ Idem, p. 15

penticostalii practică stăruința în rugăciune specială, în care prin mărturisire și sfințire, prin insistență în rugăciune este cerut Duhul Sfânt și astfel are loc botezul Sfântului Duh. Argumentul este adus din Luca 11:13.²¹⁶

Evenimentul acesta al botezului cu Duhul Sfânt este considerat de penticostali ca fiind o nouă binecuvântare, de umplere, de dedicare și dragoste totală pentru Domnul. Astfel credinciosul trăiește mai plin de putere spirituală și este împuternicit pentru slujire.

Evaluare biblică

Strict vorbind despre actul convertirii și al nașterii din nou penticostalii sunt biblici în ceea ce afirmă, la fel ca și baptiștii. Evaluarea biblică făcută pentru această secțiune va fi mai mult în legătură cu această distincție și divizare a celor două aspecte, convertirea și nașterea din nou, pe de o parte și botezul cu Duhul Sfânt, pe de altă parte.

Demersul argumentativ și explicativ al botezului cu Duhul Sfânt nu este foarte ușor de făcut și acceptat deoarece cartea Faptele Apostolilor este o carte descriptivă, istorică și de tranziție de la Vechiul Legământ la Noul Legământ. Evenimentele și convertirile din Faptele sunt foarte diverse și nu sunt toate la fel. Astfel, unii subliniază anumite texte, iar alții altele. Mai trebuie amintit și faptul că Faptele 2, cu evenimentul Rusaliilor, este un eveniment unic, irepetabil, dar cu urmări pentru toată perioada în care suntem acum, perioada harului, a Bisericii și a Duhului Sfânt. La Rusalii, a fost trimis/dat Duhului Sfânt, potrivit cu promisiunile care au fost făcute (Ioel 2; Matei 3:11; Marcu 1:8; Luca 3:16; Ioan 1:33; 7:38-39; Faptele 1:5). Vorbirea în limbi de la Rusalii a fost înțeleasă de cei prezenți și chiar a produs mirare cum de acești galileeni pot vorbi în limbile lor materne. Conținutul vorbirii în limbi a apostolilor a fost despre „lucrurile minunate ale lui Dumnezeu” (Faptele 2:11). Deci, evenimentul Cincizecimii a fost însoțit de semne minunate, „un sunet ca vâjâitul unui vânt puternic” și „niște limbi ca de foc au fost văzute împărțindu-se printre ei” (Faptele 2:2-3). Efectele au fost umplerea cu Duhul Sfânt și vorbirea în limbi. Interpretarea și înțelegerea evenimentului este dat de Petru prin citarea proorociei din Ioel 2. Acest eveniment este împlinirea făgăduinței

²¹⁶Ibidem, p.15

făcute de Domnul Isus înainte de înălțare (Faptele 1:5), precum și de Ioan Botezătorul prin felul în care L-a prezentat pe Domnul, „El va boteza cu Duhul Sfânt” (Matei 3:11; etc.). Înțelesul și interpretarea vorbirii în limbile națiunilor prezente de la Rusalii este că acest moment al coborârii Duhului Sfânt marchează începutul unei noi perioade, cea când Evanghelia și mântuirea este oferită tuturor, incluzând și Neamurile.

În cartea Faptele Apostolilor, care prezintă formarea Bisericii și începutul creștinismului sunt foarte multe convertiri. Cartea abundă cu exemple de persoane care au crezut, care s-au pocăit și s-au întors la Dumnezeu. Aproape toate convertirile nu sunt însoțite de evenimente speciale, cum ar fi rugăciune și punerea mâinilor sau vorbire în limbi și proorocie. La toate cazurile de convertiri, este prezentă propovăduirea Cuvântului, pocăința și credința (uneori este subliniată doar pocăința, alteori credința). Convertirea include desigur nașterea din nou, primirea Duhului Sfânt, botezul cu Duhul Sfânt și așezarea în Trupul lui Hristos, pecetluirea, arvuna, înfierea etc. Se vor da mai jos câteva exemple:

- La Rusalii, aproape 3000 de suflete (Fapte 2:41);
- adăugarea în fiecare zi a noilor convertiți (Fapte 2:47);
- ridicarea numărului credincioșilor la aproximativ 5000 (Faptele 4:4);
- creșterea continuă a celor ce credeau (Faptele 5:14; 6:1, 7);
- famenul etiopian (Faptele 8:26-39);
- mulți alții din locurile unde a misionat apostolul Pavel – în majoritatea locurilor unii au crezut, iar alții nu au crezut, dar prin cei credincioși s-au înființat Biserici;
- cazul Lidiei și a temnicerului etc.

Cazurile speciale unde au fost acte speciale și manifestări exterioare sunt cele ce urmează. Trebuie reținut că actul de la Rusalii cu ucenicii este exact punctul de cotitură și nu intră în celelalte cazuri de convertiri (s-a discutat despre convertirea ucenicilor în capitolul 2). La fel cazul lui Saul (Pavel) din Faptele 9, unde Anania își pune mâinile peste Saul, dar pentru a-și căpăta vederea și pentru a se umple de Duhul Sfânt (v. 17).

Rămân deci doar trei cazuri cu manifestări speciale în contextul convertirii și al primirii/botezului cu Duhul Sfânt.

- a) La Samaria – rugăciune și punerea mâinilor pentru primirea Duhului Sfânt (Faptele 8:15-17);
- b) La Cezareea, în casa lui Corneliu – vorbirea în limbi și lăudarea lui Dumnezeu (Faptele 10:44-48);
- c) La Efes, cu ucenicii lui Ioan, care-L cunosc pe Domnul Isus și se convertesc – punerea mâinilor, vorbirea în limbi și proorocia (Faptele 19:1-7).

Se poate explica din context faptul că în fiecare din aceste cazuri a fost un scop argumentativ atât pentru evreii implicați (Petru și Ioan la Samaria, respectiv Petru și cei ce au mers cu el la Corneliu), cât și pentru neamurile la care a ajuns Cuvântul Evangheliei (la Efes). Acest fapt a fost pentru a se pricepe și înțelege că mântuirea este dată și neamurilor. Cei tăiați împrejur îl mustrau pe Petru și ziceau, *„Ai intrat în casă la niște oameni netăiați împrejur, și ai mâncat cu ei.”* (Faptele 11:3) Petru istorisește toată întâmplarea și punctează momentul convertirii celor dintre neamuri, din casa lui Corneliu *„Și, cum am început să vorbesc, Duhul Sfânt S-a pogorât peste ei ca și peste noi la început. Și mi-am adus aminte de vorba Domnului, cum a zis: «Ioan a botezat cu apă, dar voi veți fi botezați cu Duhul Sfânt.» Deci, dacă Dumnezeu le-a dat același dar, ca și nouă, care am crezut în Domnul Isus, cine eram eu să mă împotrivesc lui Dumnezeu?”* Finalul este superb prin faptul că toți *„s-au potolit, au slăvit pe Dumnezeu și au zis: «Dumnezeu a dat deci și neamurilor pocăința, ca să aibă viața.»”* (Faptele 11:15-18) Accentul cade aici pe harul pocăinței și al vieții spirituale oferite și neamurilor.

Pe de o parte se afirmă că „botezul cu Duhul Sfânt înseamnă umplere cu Duhul Sfânt”, iar pe de altă parte se afirmă că „Botezul cu Duhul Sfânt este o experiență unică, iar umplerea cu el poate fi repetată”, ceea ce creează confuzie. Demonstrația poate fi făcută pe cale logică astfel: se notează cu A evenimentul botezului cu Duhul Sfânt, iar cu B evenimentul umplerii. Potrivit primei afirmații că botezul înseamnă umplere, se ajunge la formula A=B. Potrivit celei de-a doua afirmații că botezul este unic, iar umplerea se repetă se ajunge

la formula logică că A nu este egal cu B (A=unic, iar B=repetat , deci A nu este egal cu B). Concluzie: A=B și A nu este egal cu B nu pot fi adevărate în același timp. Cele două afirmații de mai sus pot fi formulate într-una singură, dar mai dezvoltată. Botezul cu Duhul Sfânt este unic (Faptele 2; Romani 6:3-5 – unirea cu Hristos; 1 Corinteni 12:13; Efeseni 4:5), iar la acest botez are loc și umplerea cu Duhul Sfânt (Faptele 2:4), însă, în timp ce botezul nu se repetă (vezi din nou textele date la unicitatea botezului), umplerea este un act repetabil și chiar necesar (Faptele 4:31).

În concluzie, distincția dintre convertire, naștere din nou, primirea Duhului Sfânt și botezul cu Duhul Sfânt nu este neapărat relevantă și necesară, din punct de vedere cronologic. Nu se poate face o doctrină de sine stătătoare din textele excepție. Dumnezeu-Duhul Sfânt Își face lucrarea măreață și deplină în viața credinciosului, la convertire și continuă apoi din interior să îl conducă pe cale. Rusaliile înseamnă începutul unei perioade în care Duhul Sfânt este prezent și Dumnezeu lucrează acum pe pământ prin Persoana a treia din Sfânta Treime, după cum lucrase special prin cea de-a doua Persoană, adică prin Fiul. Apostolii au fost botezați cu Duhul Sfânt pentru că atunci a fost dat Duhul Sfânt, iar ei și-au început lucrarea și misiunea. Fiindcă Duhul Sfânt este deja dat și această lucrare de coborâre a Duhului nu se mai repetă în felul acesta. La fiecare convertire, fiecare credincios este botezat cu Duhul Sfânt, prin faptul că este așezat în Biserică – Trupul lui Hristos. Deci stăruința și cererea Duhului Sfânt pentru a fi botezat nu este necesară, ci mai degrabă rugăciunea pentru a avea loc umplerea cu Duhul Sfânt.

Desigur, în cadrul vieții creștine, este importantă umplerea continuă cu Duhul Sfânt și trăirea sub călăuzirea prin Duhul. Este importantă slujirea prin Duhul Sfânt potrivit cu darurile pe care Acesta le dă credincioșilor. Este importantă sfințirea și stăruința în rugăciune pentru o relație mai profundă cu Domnul și pentru o consacrare continuă. Despre acest subiect al trăirii vieții creștine se va discuta în cele ce urmează.

4.2 Trăirea vieții creștine în învățătura penticostală

Cultul Creștin Penticostal are o învățătură specifică în câteva aspecte, care-l face să fie diferit. De fapt acestea au fost și punctele pe

baza cărora s-au constituit ca și cult. Punctele de diferență sunt la granița dintre aspectele legate de convertire și cele legate de trăirea vieții creștine de după convertire.

S-a dezbătut deja punctul legat de botezul cu Duhul Sfânt ca parte a începutului vieții creștine, chiar dacă, în Cultul Penticostal este făcută afirmația că acest act este unul ulterior nașterii din nou și din această perspectivă ar intra în partea despre trăirea vieții creștine.

Mărturisirea de credință a Cultului Creștin Penticostal punctează câteva învățături care au în vedere trăirea vieții creștine, ca mântuit. Acestea sunt cele ce urmează:

Punctul 11: Roada credincioșilor izbăviți de păcat este sfințirea (1 Corinteni 6:10-11; Evrei 13:12; Ioan 15:3; Efeseni 5:18; etc.).

Punctul 12: În relația directă a credinciosului cu Dumnezeu, rugăciunea și postul fiind două dintre cele mai eficiente și spirituale relații.

a. „Rugăciunea trebuie adresată Părintelui ceresc în Numele Domnului nostru Isus Hristos (Ioan 16:23-24), prin Duhul Sfânt și potrivit voinței Sale (1 Ioan 5:14; Efeseni 6:18; Iuda 20).”²¹⁷ „Biblia oprește închinarea la sfinți și la îngeri (Apocalipsa 19:10; Coloseni 2:18; Faptele Apostolilor 10:26-27). Mijlocitori în rugăciunile credincioșilor sunt Domnul Isus Hristos și Duhul Sfânt (Ioan 14:16; 1 Timotei 2:5; Evrei 7:25; Romani 8:25,27).”²¹⁸

b. Postul este abținerea de la întrebuințarea mâncării și băuturii de orice fel (Matei 4:2) pe un timp mărginit, hotărât de fiecare în parte. Postul are drept scop înfrânarea trupului în vederea obținerii anumitor biruințe spirituale (2 Corinteni 6:5; 11:27; F.A. 13:1-2; etc.). Timpul hotărât pentru post este strâns legat de rugăciune (Marcu 9:28-29; F.A. 13:2-3; Isaia 58:6-7).²¹⁹

Trăirea vieții creștine în înțelegerea și învățatura penticostală este continuată cu aspecte legate de Biserică, în care membrii au îndatoriri și drepturi. Membrii au datoria să trăiască în sfințenie, unitate

²¹⁷ Mărturisire de credință, p. 11

²¹⁸ Idem, p. 12

²¹⁹ Ibidem, p. 12

frățească, în învățătura Evangheliei și în dragoste etc. În Mărturisirea de credință este spus că „Orice om întors la Dumnezeu, născut din nou, iertat și îndreptățit este considerat sfânt.”²²⁰ Profesorul Macoveiciuc Constantin scrie în cursul său că „Sfințirea este un proces lucrat de Duhul Sfânt în cooperare cu credinciosul, care începe la nașterea din nou și se încheie la gloriificarea (învierea) credinciosului (Romani 15:16; 2 Tes. 2:13-14; 1 Petru 1:2; etc.)”²²¹ Tot Macoveiciuc mai scrie și că în gândirea penticostală sfințirea a fost înțeleasă ca pe o experiență sau moment de criză care produce instantaneu „sfințirea deplină”.²²² Totuși el spune că penticostalii din România care provin din alte mișcări au înțelegerea sfințirii ca un proces de toată viața.²²³ Stanley M. Horton preia ideea de „sfințire totală” de la scriitorii și predicatorii din Assemblies of God. El dă trei accepțiuni diferite acestei idei. Prima este cu privire la credincioși care „trăiesc la înălțimea luminii pe care o au”. Al doilea înțeles al „sfințirii totale” este „o viață de biruință”, iar a treia accepțiune cu privire la perfecțiune este „dorința și hotărârea fermă de a face voia lui Dumnezeu.”²²⁴ Totuși acești penticostali nu se referă la o perfecțiune asemenea perfecțiunii lui Dumnezeu. Ei mai folosesc și ideea de „stare la care vom fi transformați la a doua venire a lui Hristos (1 Corinteni 15:52; 1 Ioan 3:2).”²²⁵

Alte aspecte particulare ale penticostalilor în trăirea vieții creștine, potrivit Mărturisirii de credință²²⁶ sunt:

- a) Spălarea picioarelor la Cina Domnului, „Noi credem că Domnul Isus a instituit actul spălării picioarelor” (Ioan 13:14).

220 Ibidem, p. 11

221 Constantin MACOVEICIUC, p. 21

222 MACOVEICIUC, p. 21

223 Idem, p. 21

224 Cinci concepte despre sfințire, Concepția penticostală, Stanley M. Horton, Editura Cartea Creștină, Oradea, 1999, pp. 128-129

225 Idem, p. 129

226 Cultul Creștin Penticostal, Mărturisire de credință.

La fiecare referire sau citat din Mărturisire de credință se dau doar articolele fără a se da notă de subsol la fiecare articol.

Spălarea picioarelor „Este amintită ca o condiție de adevărată evlavie în viața de credință” (1 Timotei 5:10) – *articolul 15*;

b) Practicarea tuturor darurilor Duhului Sfânt „Noi credem că lucrarea Duhului Sfânt se manifestă prin cele nouă daruri” (1 Corinteni 12:1-10) – *articolul 17*. Mai este specificat aici printre altele, că „Darurile Duhului Sfânt sunt supranaturale și desăvârșite în lucrarea lor” (Faptele 8:20; 2 Petru 3:16; Marcu 16:17,18), că dacă toți trebuie să aibă înțelepciune, cunoștință și credință, nu toți au acestea ca dar, „la fel la primirea botezului cu Duhul Sfânt, toți credincioșii vorbesc în limbi noi, însă nu toți au darul de a vorbi în felurite limbi” (1 Corinteni 12:29,30).

Cele nouă daruri din 1 Corinteni 12 nu sunt stipulate separat în Mărturisirea de credință penticostală, dar ele sunt practicate în baza principiului că toate darurile sunt valabile și astăzi. Darurile sunt clasificate în mai multe feluri. John F. Tipei le împarte astfel: **a) Daruri de descoperire:** 1. Cuvânt de înțelepciune – λογος σοφιας – LOGOS SOFIAS – include un „duh de înțelepciune” ca în cazurile din Vechiul Testament. John F. Tipei definește darul ca fiind, „o înțelegere specială a lucrurilor adânci și tainice ale lui Dumnezeu.”²²⁷ Macoveiciuc dă ca și exemplu pe Ștefan, care avea o înțelepciune căreia nu i se putea sta înaintea (Faptele 6:8-10).²²⁸ 2. Cuvânt de cunoștință – λογος γνωσεως – LOGOS GNOSEOS – Tipei spune că acest dar poate fi numit „dar de descoperire” și se referă la „o rostire inspirată de Duhul, prin care se descoperă ceva.”²²⁹ Macoveiciuc dă ca exemplu la acest dar faptul că Petru a cunoscut înțelegerea dintre Anania și Safira (Faptele 5:1-11).²³⁰ 3. Deosebirea duhurilor – διακρισεις πνευματων – DIACRISEIS PNEUMATON – Fiindcă apare imediat după darul profeției Macoveiciuc spune că ar putea sugera că este „capacitatea conferită de Duhul pentru a judeca originea și conținutul profeției.” El dă ca exemplu pe Pavel care confruntă

227 John TIPEI, Duhul Sfânt, p. 301

228 MACOVEICIUC, P.36

229 TIPEI, p. 302

230 MACOVEICIUC, p. 36

pe Elima vrăjitorul (Faptele 13:8-11).²³¹ **b) Daruri de putere:** 1. Darul credinței – πιστις – PISTIS – cu referire la credința care „mută munții” (1 Corinteni 12:2). Ca exemplu, Macoveiciuc dă cazul când Petru a vindecat pe ologul de la poarta Templului (Faptele 3:1-11).²³² 2. Darul de tămăduire – χαρισματα ιαματων – XARISMATA IAMATON – Tipei sugerează că „manifestarea darului îi este dată persoanei pe care o folosește Dumnezeu pentru vindecarea altuia. Darul nu are caracter permanent.”²³³ 3. Darul minunilor – ενεργηματα δυναμεων – ENERGHEMA-TA DUNAMEON – Deși darul vindecărilor intră în aria darurilor minunilor, totuși apostolul Pavel enumeră separat darul vindecării și darul minunilor. Exemplul lui Macoveiciuc este eliberarea miraculoasă a lui Petru din închisoare (Faptele 5:17-25).²³⁴ Darul minunilor „pare să includă toate celelalte activități supranaturale ale Duhului.”²³⁵ **c) Daruri de inspirație:** 1. Darul proorociei – προφητεια - PROFETEIA – Acest dar este foarte întâlnit atât în Vechiul Testament, cât și în Noul Testament. O definiție simplă și la obiect este cea dată de John Tipei, „Proorocul vorbește poporului lui Dumnezeu inspirat de Duhul.”²³⁶ 2. Darul feluritelor limbi – γεννη γλωσσων – GHENE GLOSSON – Acest dar al vorbirii în limbi este ceva diferit de vorbirea în limbi din cartea Faptele Apostolilor, ca de exemplu de vorbirea de la Rusalii. Acest dar are de a face mai mult cu închinarea. 3. Darul tălmăcirii limbilor – ερμηνεια γλωσσων – ERMENEIA GLOSSON – Macoveiciuc definește darul ca fiind „Abilitatea supranaturală spontană de a interpreta ceea ce a fost spus într-o limbă necunoscută (1 Corinteni 14:5, 39).”²³⁷ În Cultul Creștin Penticostal se încurajează folosirea tuturor darurilor, dar, într-o

231 Idem, pp. 36-37

232 Ibidem, p. 37

233 TIPEI, pp. 304-305

234 MACOVEICIUC, p. 39

235 TIPEI, p. 306

236 Idem, p. 306

237 MACOVEICIUC, p. 44

anumită măsură, aceste manifestări ale tuturor darurilor sunt și reglementate. Aceasta dă o notă specifică penticostalilor.

c) Simplitatea în îmbrăcăminte, „Noi credem în datoria credincioșilor de a urmări simplitatea în îmbrăcăminte” (1 Timotei 2:9-10; 1 Petru 3:1-6; Romani 12:2; Iacov 4:4; Matei 9:24; 1 Corintheni 3:15) – *articolul 27*.

Sunt și alte articole ale Mărturisirii de credință penticostale, însă acestea nu fac obiectul particularităților pentru că sunt întâlnite și la celelalte culte evanghelice. Acestea sunt: Biserica este un organism viu – *articolul 20*; preoția Vechiului Așezământ a fost înlocuită în Noul Așezământ cu slujbe spirituale rânduite în Biserică – *articolul 21*; ordinarea în lucrare prin punerea mâinilor a lucrătorilor Evangheliei – *articolul 22*; familia este o instituție divină așezată de Dumnezeu – *articolul 24*; binecuvântarea copiilor – *articolul 25*; dărnicia creștină – *articolul 26*; Duminica este ziua Domnului – *articolul 28*; loialitatea față de stat – *articolul 29*; iubirea și acceptarea tuturor oamenilor indiferent de rasă, naționalitate sau convingere religioasă – *articolul 30*.

Mai sunt și particularități care vin din învățătură și practică, dar care nu sunt specificate în Mărturisire de credință. Iată câteva dintre ele: rugăciunea comună; ungerea cu untdelemn și rugăciuni pentru bolnavi; practicarea la scară restrânsă a exorcizărilor, profeții, descoperiri, vedenii etc. Credincioșii penticostali obișnuiesc să depună mărturii despre lucrările minunate pe care Dumnezeu le-a făcut cu ei sau prin ei. Prin aceste mărturisiri, pe de o parte se dă slavă Domnului, dar, pe de altă parte se încurajează și se propagă doctrina folosirii tuturor darurilor spirituale.

(Re)Evaluare

Pentru evaluarea fiecărei învățături și practici particulare din cadrul Cultului Creștin Penticostal din secțiunea trăirea vieții creștine ar fi necesar să fie luat fiecare articol și fiecare specificare din cele enumerate mai sus. Aceasta ar necesita foarte mult spațiu, de aceea se vor lua doar câteva din învățături și se vor reexplica și dintr-o altă perspectivă biblică pentru a deschide mai mult orizontul. Principala și

marea învățătură din cadrul penticostal, cea legată de botezul cu Duhul Sfânt a fost deja abordată în cadrul începutului vieții creștine, deși penticostalii o plasează în cadrul următor, cel a trăirii vieții creștine.

(1) Despre „sfințirea totală”. Ideea de „sfințire totală” este sinonimă cu „perfecționismul” și nu corespunde cu adevărul despre sfințirea progresivă pe parcursul întregii vieți. Sfințirea inițială este identică cu ceea ce Noul Testament numește justificare. Aceasta este instantanee și este darul lui Dumnezeu în urma credinței în Persoana și jertfa Domnului Isus Hristos (Romani 3:21-26; 5:1; 1 Corinteni 1:2; 6:11; Evrei 10:10,14; etc.). Sfințirea progresivă este cea prezentă și are de a face cu eliberare de puterea păcatului, prin puterea Duhului Sfânt și intermediul Cuvântului, aducând pe credincios într-o conformitate progresivă la imaginea lui Hristos (Filipeni 1:6; 1 Petru 1:14-116; 1 Ioan 3:8; Ioan 17:17; 2 Corinteni 3:18; etc.).²³⁸ Sfințirea finală și deplină a credinciosului va fi la sfârșitul vieții, respectiv la revenirea Domnului Isus incluzând fie învierea din morți, fie răpirea, atunci când „vom fi totdeauna cu Domnul” (Filipeni 1:6; 3:20-21; 1 Tesaloniceni 5:23b; Evrei 9:28; Iuda 24; 1 Ioan 3:2; Coloseni 3:4; etc.). De fapt aici este interacțiunea dintre mântuire și sfințire. Privită din anumite unghiuri, mântuirea este sinonimă cu sfințirea și astfel există ceea ce putem numi „mântuirea ca un act”, „mântuirea ca un proces” și „mântuirea ca o finalitate”. Este bine că penticostalii din România au învățătură biblică în privința sfințirii, fără a îmbrățișa ideea „sfințirii totale”.

(2) Despre spălarea picioarelor. O variantă de înțelegere și interpretare a textului din Ioan 13 este exact aceasta de a pune în practică literal cuvintele Domnului Isus, „*Deci, dacă Eu, Domnul și Învățătorul vostru, v-am spălat picioarele, și voi sunteți datori să vă spălați picioarele unii altora. Pentru că Eu v-am dat o pildă, ca și voi să faceți cu am făcut Eu.*” (Ioan 13:14-15). O altă înțelegere este aceea că prin exemplul Domnului Isus se înțelege că între frați trebuie să fie iubire, smerenie și slujire, așa cum rezultă

238 David E. WYKES, Soteriologie, Curs predat în Iulie 1996, Central Baptist Theological Seminary, extensia România-Arad, p.p. 46-48

din context. Faptul că nu este o poruncă lăsată de Învățătorul în contextul Cinei Domnului rezultă din textele evangheliilor sinoptice, care nu vorbesc de spălarea picioarelor, ci doar de instituirea Cinei Domnului (Matei 26:26-29; Marcu 14:22-25; Luca 22:15-20), iar apostolul Pavel, care a primit de la Domnul porunca serbării Cinei Domnului spune printre altele doar atât, „*Să faceți lucrul acesta spre pomenirea Mea, ori de câte ori veți bea din el.*” (1 Corinteni 11:25b) Nu este spus nimic despre spălarea picioarelor. La fel, despre apostolii care practică Cina Domnului în contextul Bisericii primare, nu este spus ceva expres despre spălarea picioarelor (Faptele 2:42; 20:7 – în aceste texte, „frângerea pâinii” este sinonimă cu practica Cinei Domnului). Textul din 1 Timotei 5:10 este înțeles și interpretat în contextul obiceiului din vremurile vechi când, datorită mersului pe jos, picioarele se umpleau de praf, iar atunci când drumețul ajungea la o gazdă, aceasta îi spăla picioarele (sau pune un slujitor să facă aceasta) în semn de respect și ospitalitate, dar și cu efect benefic de curățire și înviorare trupească. Epistolele scot în evidență deseori importanța ospitalității, de aceea acest text include această condiție ca o femeie văduvă pentru a fi trecută în lista văduvelor ar fi trebuit să fi dat dovadă de ospitalitate și desigur de evlavie în trăirea vieții creștine, prin spălarea picioarelor sfinților. Deci acest text nu este în legătură cu Cina Domnului și nici cu spălarea picioarelor la Cina Domnului. Totuși această practică nu înseamnă că se face ceva greșit. Dacă nu este impusă și celor care nu o practică nu este nici o problemă.

(3) Despre valabilitatea tuturor darurilor. Aici lumea creștină și teologică este împărțită. Există cesașioniști, care spun că unele daruri și-au încetat valabilitatea, există continualiști (non-cesașioniști), care spun că toate darurile sunt valabile și astăzi, dar există și prudenți, care nu merg în extreme, ci undeva între ele.

Cesașioniștii aduc ca argument faptul că darurile au însoțit predicarea și au întărit și autentificat pe apostolii sau slujitorii Evangheliei prin „semne, puteri și minuni” (Fapte 2:22; 2 Corinteni 12:12; Evrei 2:4). Această autentificare era necesară deoarece

încă nu era scris Noul Testament. Acum însă, după ce este scris Cuvântul Noului Testament, autentificarea și autoritatea vine prin și din acest Cuvânt scris. Textul de susținere este cel din 1 Corinteni 13:8-10, unde este scris, *„Prorociile se vor sfârși; limbile vor înceta; cunoștința va avea sfârșit. Căci cunoaștem în parte și prorocim în parte; dar, când va veni ce este desăvârșit, acest „în parte” se va sfârși.”*

Continualiștii susțin reversul cesaționiștilor aducând și ei primul set de versete, iar pentru textul din 1 Corinteni 13:8-10 este dată înțelegerea că se referă nu la încheierea canonului Noului Testament, ci la sfârșitul perioadei harului, adică atunci când va veni Hristos.

John F. Tipei, autorul cărții *Duhul Sfânt – O teologie biblică din perspectivă penticostală*, enumeră argumentele cesaționiștilor și dă contraargumente acestora. Se vor enumera argumentele fără alte comentarii. Argumentul nr. 1 este cel care a fost deja amintit mai sus, cu textul din 1 Corinteni 13:8-13. Argumentul 2: „Darurile miraculoase au încetat o dată cu moartea ultimului apostol.” Argumentul 3: „Admițând valabilitatea darurilor miraculoase cum ar fi de exemplu profeția, spunem implicit că revelația Scripturilor nu este suficientă și, astfel, subminăm autoritatea Bibliei.” Argumentul 4: Istoria Bisericii nu mai prezintă nicio urmă de activitate miraculoasă după primul secol creștin.” Argumentul 5: „Darurile miraculoase au fost date numai în decursul a trei perioade istorice, când Dumnezeu a dat oamenilor o nouă revelație. De aceea ele nu sunt pentru vremurile noastre.” Argumentul 6: „Isus spune: «Un neam viclean și preacurvar cere un semn» (Matei 16:4). Această spusă a Domnului Isus arată că nu trebuie să ne rugăm pentru minuni în slujirea noastră.” Argumentul 7: „A căuta darurile miraculoase, în special în evanghelizare, înseamnă a nu aprecia îndeajuns Cuvântul lui Dumnezeu. Biblia este suficientă pentru a aduce mântuire.” Argumentul 8: „Isus i-a avertizat pe ucenici că la vremea sfârșitului proorocii mincinoși vor face minuni și-i vor amăgi pe cei aleși. Așadar, noi nu trebuie să căutăm darurile miraculoase.” Argumentul 9: „Epistolele menționează

rar darurile miraculoase. Înseamnă că pe la sfârșitul primului secol creștin darurile miraculoase au încetat.” Argumentul 10: „Miracolele săvârșite de către apostoli au «reușit» întotdeauna de la prima încercare, chiar și în cele mai dificile cazuri cum ar fi vindecarea bolilor organice (orbire, paralizie etc.). Dacă Isus și apostolii ar fi printre noi astăzi, numărul bolnavilor s-ar reduce simțitor. Miracolele din zilele noastre nu se pot compara cu miracolele biblice. Faptul acesta este o dovadă că darurile miraculoase au încetat.”²³⁹

În lucrarea aceasta nu se va intra în argumentări nesfârșite de o parte sau de alta, ci doar se va menționa că poziția moderată sau prudentă de ambele părți este cea mai plauzibilă.

(4) Despre vorbirea în limbi ca semn al botezului cu Duhul Sfânt sau ca dar manifestat la închinarea Bisericii. S-a scris deja ceva în acest sens atunci când s-a explicat despre botezul cu Duhul Sfânt. Ce se poate afirma despre vorbirea în limbi din Noul Testament este că sunt două feluri de vorbire în limbi, una în limbi înțelese, ca la Rusalii și una în limbi neînțelese, ca la Corint. Vorbirea în limbi de la Cezareea, din casa lui Corneliu nu este foarte specifică, dar se pare a fi asemănătoare cu cea de la Rusalii, pentru că Petru face afirmația „Duhul Sfânt S-a coborât peste ei ca și peste noi la început.” (Faptele 11:15) Textul din Faptele 19, de la Efes, în cazul celor cam doisprezece bărbați, foști ucenici ai lui Ioan Botezătorul, nu dă vreo specificare a ce fel de limbi s-a vorbit, ci doar „*vorbeau în alte limbi și prooroceau.*” (Faptele 19:6b).

Vorbirea în limbi din Corint este felul de vorbire care este practică între credincioșii pentecostali astăzi. Este o limbă neînțeleasă, iar apostolul Pavel spune că, „*Cine vorbește în altă limbă, nu vorbește oamenilor, ci lui Dumnezeu; căci nimeni nu-l înțelege, și, cu duhul, el spune taine.*” (1 Corinteni 14:2) La acest verset se poate adăuga și cel din 1 Corinteni 13:1, în care în mod indirect vorbirea în limbi este clasificată în două, „limbi omenești” și „îngerești”. Din punctul de vedere al textului trimis corintenilor

239 John F. TIPEI, Duhul Sfânt, O teologie biblică din perspectivă pentecostală, Editura Metanoia Oradea, 2003, pp. 331-341

rezultă că vorbirea în limbi era practică în contextul închinării Bisericii, iar apostolul Pavel o reglementează pentru a fi eficace în vederea zidirii sufletești a Bisericii (1 Corinteni 14:4). Mai întâi să fie tradusă (14:5), dacă nu să nu fie exercitată (14:28), să fie limitată la doi sau cel mult trei, pe rând și cu traducere (14:27), și totul să se facă cu rânduială (14:33,40).

Concluzia la acest punct este că vorbirile în limbi din Faptele Apostolilor (Rusalii, Cezareea, Efes) arată că acolo a avut loc primirea Duhului Sfânt, însă bătaia semnului este mai departe, să arate că mântuirea este și pentru neamuri, deci pentru absolut toți. Această dovedire a fost necesară atunci în acel context primar, dar nu și astăzi pentru că este acceptat în mod universal că mântuirea este pentru toate etniile, de orice limbă și popor. Convingerea că cineva este convertit și că a primit Duhul Sfânt, care implică și botezul cu Duhul Sfânt și așezarea în Trupul lui Hristos și unirea cu Hristos etc. din zilele noastre, este prin pocăința și credința dovedite prin mărturisirea cu gura, botez în apă și apoi viața schimbată, nicidecum prin vorbirea în limbi. Deci vorbirea în limbi de astăzi ca semn nu își are suportul biblic.

Rediscutarea tuturor darurilor în lumina Scripturilor face obiectul unei alte lucrări separate. Tratarea darurilor în detaliu deja iese din sfera scopului acestei lucrări, de aceea nu se va mai continua cu alte explicații și informații. În contextul acestei (re)evaluări, se trage doar concluzia că mântuirea este prin har, prin Hristos, pe baza credinței și pocăinței, care rezultă într-o nouă naștere, de sus, în care credinciosul este socotit neprihănit, este sfințit, este unit cu Hristos, primește Duhul Sfânt și botezul în Duhul în același timp, ce înseamnă așezare în Trupul lui Hristos, care este Biserica, care implică și pecetluirea și arvuna moștenirii, deci însumat încreștinarea și viața veșnică. Trăirea vieții creștine curge din tot ce înseamnă acest moment inițial al convertirii și presupune un proces de creștere, sfințire, umblare prin Duhul, roada Duhului, slujirea prin darurile Duhului, precum și ucenicia și asemănarea tot mai mult cu Hristos. Având toate acestea clarificate, celelalte detalii despre vorbirea în limbi, folosirea tuturor darurilor, spălarea picioarelor, simplitatea în îmbrăcăminte, îndatoriri

și drepturi ca membru în Biserică , dărnicie etc. sunt derivate ale esenței mântuirii și se aplică individual în funcție de convingeri, cuget, învățătură și cadrul confesional.

4.3 Lucrurile finale și mântuirea în învățătura penticostală

Mântuirea păcătosului, care înseamnă ieșirea din condiția sa căzută și din robia păcatului și a întinericului și intrarea în relație vie cu Dumnezeu-Tatăl, prin Domnul Isus Hristos, este lucrul cel mai important. Această măreață lucrare este încununată cu slava veșnică în prezența Mântuitorului nostru. Vom surprinde în cele din urmă lucrurile finale în contextul penticostal.

Ultimul articol al Mărturisirii de credință a Cultului Creștin Penticostal se încheie cu încă o declarație de credință, *articolul 31* și ultimul. „Noi credem în a doua venire a Domnului Isus Hristos și în evenimentele escatologice ce vor urma”.²⁴⁰ Evenimentele ce urmează și care sunt dezvoltate puțin și susținute cu versete biblice includ șase secvențe distincte după cum urmează²⁴¹:

a. Răpirea Bisericii. Evenimentul este înainte de arătarea Domnului pe nori și înainte de necazul cel mare (Isaia 26:20-21; Luca 21:40-44; 1 Tesaloniceni 4:23-18; etc.). Imediat după răpire are loc judecata pentru răsplătirea credincioșilor (Romani 14:10; 2 Corinteni 5:10; etc.).

b. Necazul cel mare și arătarea lui Anticrist. După răpirea Bisericii va fi ridicat și Duhul Sfânt și va urma un necaz și o strâmtorare mare prin arătarea lui Anticrist (2 Tesaloniceni 2:4, 7-8, 9:12; Apocalipsa 13:13, 16:4; etc.). În acest timp, Israel va recunoaște amăgirea în care a fost atras și se va întoarce la Mesia Cel adevărat, care este Isus Hristos, Domnul (Romani 9:27-29; 11:26; etc.).

c. Venirea Domnului Isus Hristos în slavă. Domnul Isus va veni însoțit de zecile de mii de sfinți ai Săi (Matei 24:29-30; Marcu 13:24-26), iar Anticristul va fi nimicit cu suflarea gurii Sale (Apocalipsa 19:20; 2 Tesaloniceni 2:3; etc.). Diavolul va fi ținut legat pentru o mie de ani (Apocalipsa 20:1-3).

240 Mărturisire de credință, Cultul Creștin Penticostal, p. 31

241 Idem, pp. 24-26 (Extrase din punctele evenimentelor escatologice ale Mărturisirii de credință penticostală)

d. Împărăția lui Dumnezeu pe pământ sau Mileniul. Împărăția lui Dumnezeu va fi în chip natural pe pământ și va fi timp de o mie de ani, potrivit Cuvântului Domnului (Matei 6:10; Apocalipsa 20:4). În timpul acestei Împărății de o mie de ani, va fi pace deplină pe pământ, iar Împărăția lui Dumnezeu va fi pe tot pământul (Isaia 11:1-10; Apocalipsa 11:15; etc.).

e. Învierea universală și judecata din urmă. După Împărăția de o mie de ani, Satana va fi dezlegat pentru puțină vreme în care va înșela neamurile. „Dar din cer s-a pogorât un foc care l-a mistuit.” (Apocalipsa 20:7-10) După aceasta vor învia toți, fără deosebire, cei care nu au avut parte de învierea dintâi (Apocalipsa 20:5) și vor trece la judecată în fața Tronului Alb (Apocalipsa 20:11,12). Cei ce nu au fost găsiți scriși în Cartea vieții vor fi aruncați în iazul de foc (Matei 25:32-46; Apocalipsa 20:15).

f. Cerul nou și pământul nou. Viața veșnică. Viața veșnică este de obârșie divină și este un dar al lui Dumnezeu (Romani 6:23; Evrei 7:16). Ea se capătă de la Dumnezeu prin credința în Isus Hristos (1 Ioan 5:11; Ioan 3:15; etc.) Pentru a obține viața veșnică trebuie să ne luptăm stăruind în fapte bune (Romani 2:7). Ea este un drept de moștenire pentru veacul viitor (Marcu 10:30). Mărturisirea de credință se încheie cu textul din Apocalipsa 21:1-4.

(Re)Evaluarea biblică

Pentru cel inițiat în teologie și în disciplinele teologice este ușor să recunoască în această expunere escatologică exact perspectiva premilenistă. Așa cum s-a precizat și la celelalte culte creștine, baptist sau adventist, în această lucrare nu se va face o dezbatere a perspectivelor escatologice existente. Această temă presupune o investigare aparte legată în principal de tema mântuirii. De data aceasta, în mod special, se are în vedere glorificarea credinciosului.

Potrivit cu Mărturisirea de credință penticostală, mântuirea finală înseamnă de fapt viața veșnică. Intrarea în viața veșnică presupune mai întâi răpirea credincioșilor și apoi răsplătirea lor și în final, eternitatea cu Domnul lor, după ce Satana și toți cei răi vor fi aruncați în „iazul de foc”. Această scurtă escatologie surprinde

aspectele esențiale ale lucrurilor finale și deci nu se vor mai face alte comentarii și evaluări.

4.4 Sumar și concluzii la învățătura penticostală despre mântuire

Cultul Creștin Penticostal, prin sublinierile doctrinare pe care le face atât în Mărturisirea de credință, cât și prin învățăturile și practicile de la nivelul bisericilor, se încadrează perfect în aria evanghelică. Accentele sunt proporționate atât pe actul mântuirii – nașterea din nou, cât și pe continuarea mântuirii – trăirea prin Duhul, iar în cele din urmă accentul este pus pe așteptarea mântuirii finale – gloriificarea.

După sumarul de mai sus se dau și câteva concluzii.

(1) Toate articolele Mărturisirii de credință sunt argumentate biblic și formulate concis. Se poate spune totuși că unele dintre ele nu ar intra neapărat în setul de doctrine fundamentale, însă se vede că ele sunt puse acolo tocmai pentru că acestea sunt aspectele pe care se pune accentul în cadrul penticostal, în sublinierea diferenței de alte culte creștine, fie din aria Bisericilor tradiționale, fie din aria Bisericilor protestante sau evanghelice.

(2) Se vede clar că învățătura despre Duhul Sfânt este mult mai elaborată și mai detaliată oficial în Cultul penticostal decât în alte grupuri creștine, nu pentru că acestea nu au învățătură despre Duhul Sfânt, ci tocmai pentru că penticostalii insistă asupra unor aspecte, care, până la urmă, îi definesc. Specific penticostalilor este ideea de diferență între primirea Duhului Sfânt și botezul în Duhul, stăruința în rugăciune pentru botezul cu Duhul Sfânt, vorbirea în limbi ca semn al botezului, dar și ca dar al închinării în Biserică, practicarea tuturor darurilor, pe fondul teoriei continuității, care include și vindecările și minunile, desigur, și proorocia și vorbirea în limbi, descoperirile, vedeniile, visele. Toate acestea sunt incluse în cadrul mântuirii/sfințirii ca proces de „toată viața”.

(3) Ca toate celelalte culte creștine, indiferent de aria din care provin, penticostalii așteaptă și ei revenirea Domnului Isus și sfârșitul istoriei omenirii. Din acest punct de vedere Biserica Apostolică Penticostală urmează linia premilenistă.

La finalul prezentării și evaluării învățăturilor despre mântuire și alte aspecte tangențiale în cele patru grupări creștine din Cuvin se vor da câteva tabele prin care se vor scoate în evidență punctele comune și punctele diferite.

5. TABELE COMPARATIVE

Pentru un plus de claritate se vor da câteva tabele comparative între cele patru culte. Aceste tabele se vor realiza din aproape în aproape după cum este asemănarea sau diferența dintre cultele creștine. Mai întâi se dau diferențele mari, de fond și apoi se merge tot mai mult spre acele elemente de diferențe care nu sunt atât de semnificative din punct de vedere doctrinar. În unele situații cultele merg împreună, iar în altele se despart. Tabelele au această menire de a surprinde aceste aspecte.

5.1 Biserica Ortodoxă versus Protestanți-Evanghelici: baptiști, adventiști și penticostali

Biserica Ortodoxă	Protestanți-evangelici: baptiști, adventiști, penticostali
Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură surse de autoritate	„Sola Scriptura” = „Doar Scriptura” este sursă de autoritate
Sfintele Taine 7: Botezul, Mirungerea, Pocăința, Împărtășania, Preoția, Nunta și Maslul	Nu au taine. Doar două simboluri: Botezul și Cina Domnului
Sfinte Sărbători: -domnești (despre Domnul Isus și Duhul Sfânt); -ale sfinților (începând cu Maria, Maica Domnului și apoi mulți alți sfinți)	Doar sărbători ale Domnului Isus și Duhul Sfânt; Nu au sărbători ale sfinților
Sfintele moaște	Nu au
Sfânta Liturghie	Servicii divine

Biserica Ortodoxă	Protestanți-evangelici: bapțiști, adventiști, penticostali
Preotul / Episcopul este investit cu putere / autoritate în baza hirotoniei pentru a învăța, a sfinți și a conduce	Păstorul este un slujitor chemat și pus deoparte prin punerea mâinilor pentru a hrăni turma prin Cuvânt, a conduce și a supraveghea
Încreștinare prin Taina Botezului, Taina Mirungerii și Taina Împărțășaniei	Încreștinare, adică mântuire prin naștere din nou
Mântuirea	Mântuirea
Condițiile mântuirii: har, credință și fapte bune	Condițiile mântuirii: pocăința și credință; nașterea din nou
Încreștinare prin botez al copiilor mici (cei mari pot fi botezați doar dacă nu au fost botezați mici)	Faptele bune sunt ca urmare a mântuirii, nu pentru a fi mântuit Încreștinare prin naștere din nou Botezul este al celor ce cred
Membralizare în Biserică prin botez al copiilor mici	Membralizare prin convertire, adică naștere din nou și botez
Spovedanie și dezlegare pentru iertarea păcatelor (la preot)	Mărturisirea păcatelor Domnului pentru a primi iertare în / prin sângelul Domnului Isus
Nu există siguranța mântuirii, ci trebuie urmărită creșterea în virtuți în detrimentul viciilor	A fi mântuit înseamnă a fi născut din nou Unii cred în siguranța mântuirii, iar alții cred că se poate pierde mântuirea
După moarte contează rugăciunile celor de pe pământ pentru cel răposat	Nu se mai fac rugăciuni pentru cei morți
Se fac rugăciuni și la Maica Domnului și la sfinți	Nu se fac rugăciuni la Maica Domnului, și nici la sfinți

5.2 Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea versus Evanghelici: baptiști și penticostali

Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea	Evanghelici: baptiști și penticostali
„Sola Scriptura”	„Sola Scriptura”
Mântuirea prin pocăință, credință și nașterea din nou. Botezul celor ce cred.	Mântuirea prin pocăință, credință și nașterea din nou. Botezul celor ce cred.
Rebotezare pentru cei ce revin după o îndepărtare (cădere).	Nu sunt rebotezați decât cei ce s-au boteza mici; care s-au botezat dar recunosc că nu au avut o reală naștere din nou; care nu s-au botezat nou-testamentar pot fi rebotezați.
Trăirea vieții creștine înseamnă și ascultarea celor 10 porunci și ținerea Sabatului.	Trăirea vieții creștine înseamnă umblarea prin Duhul, trăirea după legea harului / legea lui Hristos.
Sâmbăta/Sabatul ca zi de închinare.	Duminica este ziua de închinare.
Respectă dieta după cerințele Vechiului Testament.	Tot ce se ia cu mulțumire și rugăciune este sfințit. Nu există restricții alimentare.
Respectă zeciuiala după Vechiul Testament.	Dărnicie după puterea și voința fiecăruia.
Așteaptă revenirea lui Hristos. Hristos va fi în cer cu Biserica, iar apoi veșnicia va fi pe noul pământ instaurat de Hristos.	Așteaptă revenirea lui Hristos. Veșnicia este cu Dumnezeu. Va fi un cer nou și un pământ nou.
Cei răi vor fi nimiciți. Nu există altă pedeapsă. Nu există iad.	Cei răi vor fi aruncați în „iazul de foc”, adică în iad, unde vor fi chinuți veșnic.

5.3 Cultul Baptist versus Cultul Penticostal

Bapțiștii	Penticostalii
Mântuirea prin har, credință și pocăință. Nevoia nașterii din nou.	Mântuirea prin har, credință și pocăință. Nevoia nașterii din nou.
Botezul este pentru cei ce cred, ca urmare a nașterii din nou.	Botezul este pentru cei ce cred, ca urmare a nașterii din nou. Pentru a se face distincția față de botezul cu Duhul Sfânt, botezul credinței este numit specific „în apă”.
Există siguranța mântuirii pentru cei născuți din nou.	Mântuirea trebuie dusă până la capăt. Mântuirea poate fi pierdută.
Botezul cu Duhul Sfânt da, dar la convertire și la primirea Duhului. Nu este botez cu Duhul Sfânt ca o a doua binecuvântare.	Botezul cu Duhul Sfânt are loc ca un eveniment post-convertire. Are loc vorbirea în limbi ca semn al botezului. Vorbirea în limbi este și ca dar. Prin botezul cu Duhul Sfânt Se primește putere pentru slujire.
Există diferență între botezul cu Duhul Sfânt și umplerea cu Duhul Sfânt. Botezul nu se repetă, iar umplerea se repetă.	Există diferență între botezul cu Duhul Sfânt și umplerea cu Duhul Sfânt. Botezul nu se repetă, iar umplerea se repetă.
Darurile miraculoase au încetat. Duhul Sfânt dă daruri pentru slujire, dar există prudență în folosirea lor .	Toate darurile valabile, inclusiv cele miraculoase și vorbirea în limbi.
Nu se face spălarea picioarelor la Cina Domnului.	Spălarea picioarelor la Cina Domnului.

Observații și comentarii la capitolul al III-lea

Următoarele observații și comentarii referitoare la cele patru grupuri creștine includ o scurtă descriere a creștinismului în fiecare denotație.

1. *Biserica Ortodoxă: creștini nominali, mai mult sau mai puțin practicanți.*

Teologia Bisericii Ortodoxe este mistică. De asemenea, pentru că în centrul teologiei ortodoxe este conceptul de îndumnezeire, antropologia, hamartologia și soteriologia sunt integrate în acest concept. Prin creație, omul este orientat spre Dumnezeu și scopul existenței lui este această participare a lui în Dumnezeu Triunic. Căderea și consecințele ei nu împiedică atingerea scopului pentru care a fost creat omul, deoarece Isus Hristos, Fiul S-a întrupat și prin moartea și învierea Lui, precum și prin înălțarea la cer, s-a deschis, prin har, drumul urcării omului către Dumnezeu. Mântuirea omului este văzută prin prisma teologiei în ansamblul ei, și pentru că botezul și încreștinarea au loc chiar la venirea omului în această lume, ca și copilaș, fiecare ortodox este un creștin nominal. Aici este un punct serios de reflecție, dacă este posibil, conform Sfintelor Scripturi, ca un astfel de creștin să fie autentic, născut din nou. Între Biserica Ortodoxă și alte culte Creștine ca cel Adventist, Penticostal și Baptist nu există foarte multă colaborare tocmai din cauza diferențelor foarte mari și a incompatibilității doctrinare. În funcție de zona geografică din România, de la caz la caz, în funcție de respectul reciproc dintre culte, funcție de slujitorii bisericești din oricare grupare creștină, este sau nu este colaborare și acceptare. Uneori, există respingere din partea Bisericii Ortodoxe a oricărui din celelalte trei culte creștine evanghelice, fiind socotite eretice. Alteori, în cadrul acestor culte evanghelice se arată că a fi botezat ca și copil și a fi încreștinat fără o convertire reală și o naștere din nou nu este mântuire. În localitatea Cuvin, există respect, dar nu și colaborare strânsă atunci când este vorba de ortodoxie și protestanții evanghelici. Având însă în vedere multele puncte comune, cum ar fi Dumnezeu Triunic, venirea lui Hristos în această lume și lucrarea Lui de mântuire, cât și Biblia care este aceeași (nu se poate spune ca a fi o traducere mai veche

sau una mai nouă înseamnă că are un conținut diferit) și chiar Crezul (Simbolul de Credință Ortodox) care este acceptat de evanghelici se poate spune că există suficientă bază pentru comunicare și dialog între Ortodoxie și evanghelici. Dacă sunt creștinii ortodocși mântuiți sau nu, dacă merg în rai sau nu, este un aspect la care omul nu poate da un răspuns, dar Dumnezeu știe. Toți cei ce se încred în Hristos sunt salvați.

2. Biserica Baptistă: creștini născuți din nou, mai mult sau mai puțin sfinți.

În cea de-a doua biserică creștină din satul Cuvin, Biserica baptistă (luată în această ordine acum). Din punctul de vedere al învățaturii despre mântuire, credincioșii bapțiști sunt de partea evanghelicilor. Mai întâi ei sunt (vor să fie) biblici. Autoritatea ultimă o au Sfintele Scripturi. Persoana Domnului Isus Hristos este centrală Bibliei. Crucea lui Hristos este propovăduită cu ardoare. Evanghelia, care este Vestea bună a salvării este punctul de plecare în vederea câștigării sufletelor pentru Împărăția lui Dumnezeu. Oricine nu este născut din nou este un câmp de misiune și evanghelizare. Pentru bapțiști, actul convertirii este crucial. Cine s-a pocăit sincer față de Dumnezeu și crede cu adevărat în Hristos ca Mântuitor este născut din nou, deci are mântuirea. Pentru bapțiști există siguranța mântuirii, iar despre păstrarea în har, ideile sunt împărțite. Ucenicia și sfințirea, care continuă după convertire și botez sunt importante, dar nu întotdeauna sunt aduse la standardul dorit. A-L avea pe Hristos ca Mântuitor este comun bapțiștilor, dar a-L avea și ca Domn este o căutare continuă. Sfințirea vieții este un deziderat, dar pentru că credinciosul este „socotit neprihănit” prin credința în Hristos, din punct de vedere practic, el nu urmărește totdeauna cu aceeași adora-re creșterea și asemănarea cu Hristos.

3. Biserica Adventistă: un creștinism după Noul și Vechiul Testament.

Biserica Adventistă este parte a protestantismului, mai precis a Neoprotestantismului. Dintr-un punct de vedere, adventismul este chiar evanghelic, pentru că se predică Evanghelia și Persoana și lucrarea Domnului Isus Hristos. Dintr-un alt punct de vedere este un

creștinism al Vechiului Testament pentru că se întoarce în trăirea vieții creștine după Legea dată de Moise lui Israel. Desigur a fi creștin nu înseamnă a trăi fără o lege a lui Dumnezeu, însă, așa cum spune apostolul Pavel, pentru creștin este o altă lege și anume, cea a Duhului de viață (Romani 8:2). Mișcarea adventistă este o combinație între creștinism și iudaism. Acest fapt face ca să fie destul de greu de înțeles doctrina mântuirii, mai ales atunci când se are în vedere și aspectele escatologice. Între Bisericile Adventiste și cele Penticostale sau Baptiste nu este foarte multă cooperare. Totuși sunt pe alocuri și colaborări prin vizite și slujiri reciproce între Bisericile Adventiste și cele evanghelice. Pentru că sunt foarte multe puncte comune, există mult respect reciproc între aceste trei grupări creștine.

4. *Biserica penticostală: creștini născuți din nou, plini sau mai puțin decât plini cu Duhul Sfânt.*

Potrivit cu învățătura penticostală despre mântuire, în care se subliniază clar necesitatea nașterii din nou se poate spune că penticostalii sunt creștini născuți din nou. Pocăința, credința, nașterea din nou, botezul (în apă) sunt necesare în vederea mântuirii. Se predică Cuvântul lui Dumnezeu și Evanghelia mântuirii. Se continuă cu învățarea tinerii credinței printr-o disciplină spirituală. Bisericile sunt vii și dinamice, formate din familii numeroase. Avându-se în vedere accentul special pus pe botezul cu/în Duhul Sfânt și căutarea expresă a acestei experiențe, se poate crede că cei mai mulți au plinătatea Duhului, dar pentru că această plinătate trebuie să se repete mereu, la fel de adevărat este și faptul că nu toți trăiesc permanent în această plinătate. Modul în care este înțeleasă și practică viața creștină în Cultul Penticostal și prin faptul că se organizează mereu stăruințe, acest fapt determină la un creștinism mai dinamic și entuziast. Acea experiență a botezului cu Duhul Sfânt aduce un plus de bucurie, dragoste și dedicare pentru Dumnezeu. Căutarea și exersarea tuturor darurilor spirituale în sânul bisericii penticostale conduce la mai multă activitate și slujire frățească și în cele mai multe cazuri și la o creștere numerică.

IV

REZUMAT ȘI CONCLUZII FINALE

La început creștinismul a fost unul singur. Apostolii au transmis învățăturile Domnului Isus, iar Duhul Sfânt îi însoțea. Biserica s-a format încă de la Rusalii și apoi a crescut tot mereu. Creșterea a fost atât pe plan local, prin noi convertiți, cât și răspândirea ei în alte localități și zone până „la marginile pământului”. Dumnezeu iubitor, care a împlinit planul salvării în Isus, Fiul Său, continuă să lucreze în lume prin copiii Săi, însoțiți de prezența Duhului. El le-a dat și Cuvântul Sfânt, așezat în scris, inspirat prin Duhul Sfânt, care formează Noul Testament. În paralel, dar și în opoziție, Satana, vrăjmașul lucrează împotriva realizării planului mântuirii lui Dumnezeu în oameni. Metodele lui sunt diverse, prigoniri și erezii, lupte și dezbinări de tot felul. Așa se face că, de-a lungul istoriei, în timp ce planul mântuirii oamenilor se aduce la îndeplinire este semănată și sămânța cea rea a Celui rău. Din tensiunea păstrării adevărului curat în sânul Bisericii creștine și imixtiunea dușmanului, o dată cu trecerea timpului s-a ajuns la această situație de creștinism multicolor. După Revoluția din România peisajul religios și-a mărit aria. Deci, tema propusă este de actualitate. Din fericire, în Cuvin s-a rămas la aceleași patru grupuri creștine, care coexistă de aproximativ un secol, având în vedere că trei dintre ele au o istorie în jurul a 100 de ani, iar prima, ortodoxia, are o istorie de secole. După Revoluția din 1989 din România, în Cuvin nu s-a mai format vreo confesiune creștină.

Înainte de concluziile finale se va face un rezumat al întregii lucrări structurat pe cele trei capitole ale studiului. În introducere a fost anticipată structura studiului, iar acum se dă un rezumat a ceea ce a fost analizat.

1. UN SCURT REZUMAT LA FINALUL LUCRĂRII

În urma studiului parcurs, prin **primul capitol** s-a făcut o familiarizare cu cele patru entități creștine. În rezumat, primul capitol arată că Biserica Ortodoxă este unită cu istoria creștinismului, prin tradiția

dogmelor care s-au formulat în special în primele veacuri. Această Biserică își asumă rolul și apelativul de „Dreapta credință” în sensul luptei pentru păstrarea valorilor creștine care au străbătut cele două milenii. Teologia Bisericii Ortodoxe este istorică, mistică, comunitară, liturgică și contemplativă.

Cultul Creștin Baptist își are rădăcinile în Marea Reformă, dar una radicală, adică extinsă incluzând nu numai „Sola Scriptura”, „Sola grația” și „Sola fide”, ci și aspecte legate de botez, un botez al credinței, ca simbol, administrat prin scufundare, iar Cinei Domnului nu i se atribuie rolul de taină, ci tot de simbol. Baptiștii sunt evanghelici, biblici, noutestamentari.

Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea este protestantă și evanghelică prin istoria și doctrina ei. Această grupare își revendică dreptul de a fi înțeles cel mai bine despre Hristos și rolul Lui în cer, cât și despre evenimentele revenirii Lui. În ceea ce privește trăirea vieții creștine se subliniază clar Sabatul, cele zece porunci, administrarea bunurilor vieții (zeciuiala), dieta și sănătatea, iar despre lucrurile finale se așteaptă mileniul și pământul cel nou.

În sfârșit, Biserica lui Dumnezeu Apostolică Penticostală este tot protestant-evanghelică și are ca specific redescoperirea lucrării Duhului Sfânt pentru aceste zile din urmă, în care toate darurile Duhului sunt valabile și exercitate de către credincioși.

Din acest foarte scurt rezumat, bazat pe întreaga prezentare a capitolului întâi, rezultă că fiecare grup creștin are un specific aparte prin care se evidențiază față de celelalte. Deși au la bază ceva comun, care le definesc ca și creștini, totuși fiecare confesiune are ceva diferit care le diferențiază.

Pentru a vedea dacă ceea ce le diferențiază este totuși corect sau dacă este ceva greșit s-a luat pentru studiu doar o doctrină fundamentală, mântuirea, care a fost prezentată în al doilea capitol.

Capitolul al doilea prezintă învățătura Noului Testament despre mântuire. Salvarea păcătosului este prezentată în baza Cuvântului lui Dumnezeu ca pe un act al nașterii din nou, apoi ca pe un proces al uceniciei și al sfințirii, care se încheie cu glorificarea credinciosului

pentru eternitate. Pentru actul convertirii sau al încreștinării sunt date cronologic aspectele despre planul salvării făcut de Dumnezeu, jertfa lui Hristos, predicarea Evangheliei, lucrarea Duhului Sfânt de convingere și regenerare, pocăința și credința din partea păcătosului, în urma căroră păcătosul este răscumpărat, primește starea de neprihănire, înfiere și unire cu Hristos. În baza acestor stări de lucruri are loc botezul ca mărturie publică. La convertire credinciosul primește Duhul Sfânt și toate drepturile ce decurg din calitatea de copil al lui Dumnezeu. Trăirea vieții creștine presupune un proces continuu de transformare și asemănare cu Hristos. Punctul final și desăvârșit al mântuirii creștinului este întâlnirea cu Hristos în slavă, respectiv veșnicia.

Capitolul al treilea este esența lucrării. Aici s-a urmărit tema mântuirii la toate cele patru culte creștine și s-a încercat o evaluare din punctul de vedere a Bibliei.

S-a ajuns la concluzia că Biserica Ortodoxă înțelege încreștinarea prin botezul copilului mic prin intermediul Sfințelor Taine, iar mai apoi se progresează în credință și har tot prin mijlocirea Sfințelor Taine, prin participarea la Sfintele slujbe. Această formă doctrinară vine pe fondul unei interrelații dintre Sfânta Tradiție, Sfânta Scriptură, Sfânta Biserică, Sfintele Taine și preot de care este legată mântuirea omului. În partea de evaluare biblică s-a constatat că botezul copiilor mici, egalitatea Tradiției cu Scriptura, rolul preotului și al Bisericii în intermedierea salvării și altele nu au suport pur scriptural.

Bapțiștii susțin totul prin Cuvântul lui Dumnezeu. Ei susțin că mântuirea presupune neapărat nașterea din nou și că doar o persoană care poate să se pocăiască și să creadă în Isus Hristos poate fi botezată. Botezul fiind un act simbolic care arată unirea cu Hristos, moartea și învierea cu Hristos, dar și faptul unei vieți noi, regenerate. Încreștinarea înseamnă convertire, adică întoarcerea de la calea cea rea la Dumnezeu, prin credința în Mântuitorul Isus Hristos. După încreștinare urmează viața creștină într-un proces al creșterii și asemănării cu Hristos. La revenirea lui Hristos și după lucrurile finale, credinciosul este slăvit și pentru totdeauna cu Domnul, mântuirea lui este deplină.

Celelalte două culte creștine, cel adventist și cel penticostal, au aspecte comune în ceea ce privește încreștinarea, subliniind deopotrivă importanța nașterii din nou. Diferența dintre ele constă în privința trăirii vieții creștine, adică în cele privitoare la mântuirea ca proces. În acest punct, adventiștii pun mare accent pe Legea lui Dumnezeu și Sabat, iar penticostalii subliniază în mod special importanța botezului cu Duhul Sfânt și folosirea tuturor darurilor spirituale.

2. CONCLUZII LA FINALUL LUCRĂRII

Concluziile din această parte finală a lucrării sunt foarte importante. Aceste concluzii sunt de fapt rațiunea studiului propriu-zis. Concluziile finale vor fi grupate în cinci părți, astfel încât să poată exista o mai clară structurare a lor. Încheierea acestui demers analitic presupune concluzii din sfera asemănărilor, dar și a diferențelor dintre cele patru culte creștine. În centrul atenției vor fi concluziile privitoare la doctrina mântuirii. Ultimele două grupe din cadrul concluziilor finale vor fi în legătură cu posibilitățile pe care le au creștinii autentici de a influența pe cei ce nu sunt pe calea mântuirii, cât și despre utilitatea acestui studiu.

2.1 Concluzii finale legate de asemănările dintre cultele creștine dintr-o localitate din România

Indiferent de numele pe care-l poartă, toți creștinii au ceva în comun. Nu contează din ce grupare creștină face cineva parte, ortodoxă, adventistă, penticostală sau baptistă, toți au în comun pe Același Dumnezeu, Tată și Creator, pe Isus Hristos ca Mântuitor și Domn și Duhul Sfânt ca și Mângâietor. Toți au la bază Sfânta Scriptură, ca și Cuvânt inspirat și special pentru întreaga omenire. Toți oamenii au nevoie de har și de jertfa răscumpărătoare a Domnului Isus Hristos. Toți au aceleași nevoi, de întoarcere la Dumnezeu, de credința în Hristos și de a trăi o viață nouă și frumoasă. Toți dorim să fim în comuniune/părtășie cu Creatorul nostru. Speranța pentru viața veșnică este pentru toți.

Prin punctele comune există o poartă larg deschisă pentru dialog și comunicare între cultele creștine. Cu mai multă umilință, cu mai multă deschidere și cu tot respectul unii pentru alții se poate comunica

între culte pentru a urmări împreună împlinirea planului salvator al lui Dumnezeu între oameni. Există mereu ceva de dat și ceva de primit, dar bineînțeles, nu în afara granițelor trasate de Revelația divină. Există în același timp o dependență totală de har și de Dumnezeu. Punctul cel mai important este că, în mod logic și obiectiv, noi, oamenii, trebuie să ne aplecăm în fața lui Dumnezeu, pentru a ne schimba și ajusta după Cuvântului Său. Periculos este să schimbăm Cuvântul după dogma confesională căreia îi aparținem.

Adevărul și dragostea creștină sunt înaintea oricărui specific cultic. În orice aspect al învățaturii, adevărul trebuie să primeze. Dar adevărul trebuie spus în dragoste și cu scopuri de a-L onora pe Dumnezeu, care iubește la fel pe toți oamenii. Înaintea Creatorului, toți oamenii sunt creatura Lui, iar Domnul Isus S-a jertfit pentru toți. Nu există adevărul nostru și al lor, ci doar adevărul Lui. Atunci când este pus în centrul dialogului Hristos, toții sunt uniți, egali și frați. Dacă însă este pus în centrul atenției confesiunea, atunci există aroganță, separare și discreditare reciprocă. Dragostea și adevărul, smerenia și bunătatea, înțelegerea și îngăduința sunt virtuți creștine, care se cer văzute și practicate în raportul interconfesional.

2.2 Concluzii finale ce decurg din diferențele de doctrină și practică dintre cele patru grupuri creștine studiate

Există o diferență majoră între culte legată de sursa crezului creștin. Aici, Biserica Ortodoxă se distinge de celelalte trei grupuri creștine din localitatea Cuvin, prin faptul că include în aria sursei de crez și practică și Sfânta Tradiție alături de Biblie. Acest fapt conduce automat la o cu totul altă înțelegere.

Interpretarea Scripturii, limbajul folosit și înțelesul termenilor conturează în cele din urmă în formularea teologiei specifice unui cult creștin. Uneori fiecare grupare creștină vine cu Biblia și totuși învățătura este diferită sau chiar la polii opuși. Fiecare are un crez articulat în cuvinte și limbaj, care își are rădăcina în Biblie, dar uneori sunt distanțe mari între formulările dogmatice tocmai pentru că există accente diferite puse, cu interpretări și înțelesuri specifice. Perioada apostolică, a părinților bisericești (perioada patristică), a Marii Reforme sau cea modernă prin istoria și teologia lor, pot fi mereu

o sursă de inspirație, de evaluare și chiar de echilibru în formulări doctrinare cu referire la mântuire și nu numai, dar ele nu sunt și nu trebuie să fie deasupra Bibliei.

Tradiția, istoria și specificul fiecărei grupări creștine influențează raportul dintre culte. Fie că este vorba de o istorie mai lungă sau mai scurtă, fie că este o tradiție scrisă cu „T” mare, fie că este scrisă cu „t” mic, fiecare este legat și influențat de aceea căreia îi aparține. Mediul, contextul și cultura biblică și/sau creștină determină opțiunile teologice. O grupare creștină nu se desființează cu ușurință și poate că nici nu este cazul. Este utopic să se încerce restrângerea tuturor grupurilor creștine la unul singur, deși dintr-un singur grup vin toate. Dacă cineva este considerat de altcineva ca fiind greșit, atunci, chiar atunci este mai multă nevoie de rugăciune, dragoste și ajutor.

2.3 Concluzii care au în vedere posibilitățile creștinismului autentic de a influența spre schimbare

După cum se poate vedea fiecare Biserică sau Cult are o învățătură bine dezvoltată și bine propagată, astfel încât nimeni nu consideră că ar fi greșit. Privind din interior spre celelalte grupuri, fiecare consideră că ceilalți au nevoie de corectare.

Biserica Ortodoxă, cu toate atuurile ei de vechime și de reprezentare numerică, cât și cu pretenții de „Dreaptă credință” și cu pretenția de a fi urmat întru totul învățăturile Domnului Isus și ale apostolilor venind pe calea părinților bisericești și al Sinoadelor, consideră celelalte trei culte ca fiind eretice sau cel puțin doar de tolerat în spiritul dreptului la exprimarea de conștiință. Totuși enoriașii din sânul ortodoxiei sunt învățați să nu-și schimbe credința căci aceasta ar însemna decreștinizare, un fel de păgânizare. În Cuvin, ortodoxia nu urmărește să convertească enoriași de la celelalte culte evanghelice, dar consideră că trebuie să protejeze proprii lor enoriași de așa numitul prozelitism al evanghelicilor. Biserica Ortodoxă caută mereu să păstreze nealterate valorile și tradițiile ortodoxe, care, spun ei, sunt valorile și însuși cultura românească.

Biserica Adventistă de ziua a Șaptea consideră că toți cei care nu țin Sabatul, care este valabil și astăzi (din această perspectivă),

și toate celelalte trei culte care nu țin și Legea, în mod deosebit cele zece porunci, nu sunt credincioși fideli învățăturilor Bibliei. Potrivit volumului mare de scrieri ale lui Ellen White, adventiștii sunt bine informați, bine organizați, cu zeciuală mereu la zi, promotori ai educației și ai sănătății. În urma acestor atuuri și ale altora, adventismul caută să fie misionar prin a răspândi literatură, prin a aduce învățătura specifică și prin a se dezvolta căutând să pătrundă în satele și locurile unde încă nu sunt adventiști. Lumea ortodoxă sunt câmpul de misiune, iar penticostalii și baptiștii sunt frați care, dacă s-ar putea, ar trebui convinși să țină Sabatul, poruncile, dieta și nu numai.

Cultul Creștin Penticostal are și el sublinierile proprii. Aceștia consideră că Biserica Ortodoxă este doar creștinismul străvechi, dar fără viață spirituală reală și la care trebuie mers cu Vestea bună a Evangheliei Domnului Isus Hristos. Cât privește raporturile cu adventiștii și baptiștii, penticostalii îi recunosc pe aceștia și le oferă un loc alături de ei, dar atunci când este vorba de lucrarea Duhului Sfânt, cu toate detaliile de botez al Duhului Sfânt, de daruri și vorbire în limbi, folosirea darurilor Duhului Sfânt etc. ei consideră că „confrații” lor nu interpretează corect și nu prezintă îndeajuns această doctrină capitală.

În fine, Cultul Baptist, prin Bisericile locale care-l reprezintă are și el propria doctrină și propriul său drum. Baptiștii se consideră pe ei înșiși ca având cea mai corectă învățătură și cea mai echilibrată practică. Cât privește raportul cu ortodoxia, baptiștii respectă crezul niceo-constantinopolitan, dar resping total ideea de „Sfântă Tradiție” pusă alături de Biblie. În opinia generală a baptiștilor Biserica Ortodoxă are un creștinism nominal, iar în sânul lor, cu toate ritualurile lor, cu toate sărbătorile lor și cu toată piosenia enoriașilor lor, aceștia, în cea mai mare parte, nu dovedesc a fi născuți din nou. Marea majoritate a ortodocșilor sunt nepracticanți și neinteresați de cele spirituale, astfel că ei devin câmpul de evanghelizare și misiune și a baptiștilor. În raport cu adventiștii, baptiștii se împotrivesc categoric ideii de Sabat, legii vechitamentare și restricțiilor de mâncare, considerând că acestea sunt total opuse învățăturii Noului Testament. Hristos a adus harul, adevărul și a deschis calea spre Dumnezeu. Omul este salvat doar prin credința în Domnul Isus și apoi trăiește prin har după o nouă

lege, a slobozeniei, legea lui Hristos și legea dragostei. Raportul bap-tiștilor cu penticostalii este cel mai armonizat. Aceștia pot împreună să meargă în slujiri și misiuni pentru cauza înaintării Împărăției lui Dumnezeu. Totuși atunci când este vorba de botezul în Duhul Sfânt, de vorbirea în limbi ca semn și ca dar, cât și în legătură cu darurile miraculoase, bap-tiștii sunt circumspecți și își prezintă cu entuziasm convingerile, cari, spun ei, sunt biblice.

Dacă astfel stau lucrurile, ce este de făcut într-o astfel de situație? Cum se poate ameliora raportul dintre grupurile creștine care coexistă în fiecare sat, comună și oraș din România? Se vede clar că deși există suficientă toleranță și acceptare reciprocă, atunci când se ajunge în punctele de diferență și de specific al fiecărui cult creștin nu se poate schimba nimic. Se propune o încercare de soluționarea acestui impas prin câteva idei.

(1) Fiecare creștin, indiferent cărui grup îi aparține, este chemat să trăiască adevărul convins că întotdeauna ceea ce este autentic va birui în cele din urmă. Argumentul cel mai puternic pentru adevăr este viața schimbată prin Hristos. Adevărul trăit este cel cunoscut deja și cu deschidere pentru o creștere continuă în cunoașterea Cuvântului lui Dumnezeu. Aici joacă un rol important sinceritatea căutării fiecărui om. Dumnezeu cunoaște năzuința inimii și acolo unde este cu adevărat disponibilitate pentru conformare la voia divină va fi prezent și harul și Duhul care lucrează fie pentru naștere din nou, fie pentru trăirea creștinismului adevărat.

(2) Puterea exemplului prin trăirea creștinismului practic și real produce impact și influență în cei din jur. O viață trăită exemplar, care izvorăște dintr-o relație vie cu Mântuitorul este întotdeauna observată de alții și de dorit pentru fiecare. Cea mai mare dovadă a creștinismului autentic este trăirea în dragostea creștină. Iubirea aproapelui, iubirea creștină este un indiciu clar al vieții noi în Hristos. Un alt indiciu puternic este viața trăită curat, sfântă, despărțită de păcat cu o vie dorință de asemănare cu Domnul Isus Hristos. Dragostea pentru Cuvânt și rugăciune sunt parte a vieții exemplare care produce roade și influențează alte vieți pentru Mântuitorul.

(3) Creștinismul adevărat înseamnă viață. În mod natural viața se dezvoltă, propășește pentru că are în ea însăși principiul creșterii. Bisericele locale, prin membrii ei, cât și prin slujitorii ei sunt chemate să descopere – din Scripturi desigur – în mod primordial din Noul Testament, care este menirea „Trupului lui Hristos” în lume și să fie orientate spre o astfel de direcție, fără a fi excesiv de orientată spre polemică și corectarea anumitor învățături greșite din alte biserici sau confesiuni. Desigur împlinirea scopului pentru care există Biserica presupune și o promovare, dar și o apărare a adevărului, însă aceasta poate fi făcută prin viața trăită cu Domnul în văzul celorlalți, după principiul „o cetate așezată pe un munte, nu poate să rămână ascunsă”, care în cele din urmă dă roade prin faptul că va aduce slavă Tatălui care este în ceruri și va mișca și alte inimi.

2.4 Concluzii finale în legătură cu utilitatea acestui studiu comparativ despre doctrina mântuirii la cele patru grupuri creștine, ortodox, baptist, adventist și penticostal

Această lucrare de cercetare comparativă a celor patru grupări creștine din localitatea Cuvin a plecat de la observația că: a) fiecare confesiune folosește Biblia; b) fiecare grup mărturisește un Dumnezeu Creator și Sfânta Treime; c) ortodocșii, baptiștii, adventiștii și penticostalii cred și mărturisesc jertfa Domnului Isus Hristos, învierea Lui din morți, harul, credința și pocăința, precum și nevoia de mântuire. Totuși felul în care înțeleg aceste adevăruri și apoi felul în care abordează mântuirea și viața creștină sunt diferite. Aceasta situație face ca într-o singură localitate să fie patru grupări creștine. Se pot face câteva afirmații logice, după cum urmează: a) toate grupurile creștine studiate pleacă de la aceeași bază, creștinismul primar al Noului Testament; b) alegerea a ceea ce este important diferă de la caz la caz; c) fiecare din aceste confesiuni creștine pot fi greșite în ceva anume, în raport cu Revelația absolută a lui Dumnezeu, Biblia; d) unele confesiuni dintre cele patru sunt mai aproape de adevăr iar altele mai departe; e) în domeniul mântuirii nu există jumătăți de măsură, adică parte adevăr și parte neadevăr; f) trebuie să fie un etalon comun de control și autoverificare care nu poate fi combătut, Sfânta Scriptură.

Tema propusă și încercarea acestui studiu comparativ despre doctrina mântuirii la cele patru grupuri creștine – Biserica Ortodoxă – Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea – Biserica lui Dumnezeu Apostolică Penticostală – Biserica Creștină Baptistă își va fi atins scopul dacă a adus mai multă cunoaștere nu asupra propriului crez și a confesiunii proprii sau a Bisericii de care aparțin, ci mai degrabă asupra crezului celorlalte culte creștine. Ca urmare a acestui fapt se pot găsi căi noi de slujire, mediere, comunicare și respect.

Lucrarea de față este cel mai mult folositoare pentru mine, cel care am parcurs acest demers obositor. Cu o perspectivă mai largă asupra creștinismului îmi propun să ajut pe credincioșii din confesiunea căreia îi aparțin să cunoască mai bine ceea ce cred ceilalți creștini. În același timp sper să fiu și să ajut și pe alții să fim creștini mai buni, mai biblici și cu siguranță și claritate în frumoasa temă a salvării. Preocuparea principală însă rămâne proclamarea Evangheliei mântuirii, care „este puterea lui Dumnezeu”, astfel încât și alții să fie salvați, fie că se numesc sau nu creștini.

Dacă această lucrare va ajunge să fie citită sau analizată și de alte persoane, știu că vor avea multe de observat și comentat. Dar dacă parcurgerea acestui material va conduce și spre o reflecție serioasă legată de propria relație cu Dumnezeu, prin Isus Hristos, cât și spre o reconsiderare a propriei biserici și confesiuni căreia îi aparține, atunci tot ce s-a scris aici își are rostul. Dacă această lucrare va stârni dezbatere constructivă dintre credincioșii cultelor analizate aici, din care să rezulte o mai mare claritate asupra mântuirii sufletului și a veșniciei, atunci și acest fapt este un mare câștig.

În toate și în totul Numele Domnului Isus Hristos, Mântuitorul nostru să fie onorat și înălțat mai presus de orice nume. Amin.

BIBLIOGRAFIE

1. *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008
2. *Statutul de organizare și funcționare al Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din Romania*, recunoscut de Guvernul României prin Hotărârea nr. 399 din 9 aprilie 2008
3. Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, *Manualul Bisericii*, Editura Viață și Sănătate, București, 2012
4. Cultul Creștin Penticostal, Biserica lui Dumnezeu Apostolică Penticostală din România, *Mărturisire de credință*
5. *Mărturisirea de credință baptistă – 1689, – 1689*, actualizată cu explicații de Peter Masters, Multimedia, Arad, 2004
6. *Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin Baptist – Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România*, București, 2008
7. Ioan BUNACIU, *Istoria Bisericilor Baptiste din România*, Editura Făclia, 2006
8. Ioan MIHĂLȚEAN, (1996), *Catehism*, Episcopia Ortodoxă Română, Oradea, 1996
9. Ilie CLEOPA, (2012), *Călăuză în credința Ortodoxă*, Ediția a 6-a, Vânători – Neamț, Mănăstirea Sihăstria, 2012
10. Ion BRIA, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, București, 2994
11. Mihaela NANCU, (2003), *Memorator de Istoria românilor pentru clasa a XII-a*, Editura Booklet, București, 2003
12. *Istoria României pentru Liceu*, Booklet Publishing House, București.
13. I.P.S. Daniel, *Credința Ortodoxă*
14. Alexa POPOVICI, *Istoria Bapțiștilor din România 1856-1989*, Editura Făclia, Oradea, 2007

15. Emanuel JURCOI, *Înțelepciunea vremurilor străvechi: Un istoric al Bisericii creștine baptiste din Cuvin, 1904-2004*, Editura PIN, Iași, 2011.
16. H. Leon MCBETH, *The Baptist Heritage*, Broadman Press Nashville, Tennessee, 1987
17. Emil BARTOȘ, *Conceptul de îndumnezeire în teologia lui Stăniloae*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2002
18. Dumitru STĂNILOAE, *Teologie Dogmatica Ortodoxă*, vol. 1, Format electronic PDF
19. Dumitru STĂNILOAE, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol 2, Format electronic PDF
20. Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatica Ortodoxă*, vol. 3, Format electronic PDF
21. Ioan RĂMUREANU, *Istoria Bisericească Universală, Manual pentru Seminariile teologice*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992
22. Ioan COMAN, „Și Cuvântul trup S-a făcut”, *Hristologie și Mariologie patristică*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1993
23. Wilhem MOLDOVAN, *Manualul doctrinelor biblice A.Z.Ș.*, ediția a 2-a, București: Casa de Editură Viață și Sănătate, 2010
24. Paul DAN, *Adevărul despre mișcarea adventistă*, Editura Alfa-Omega, 1999
25. Daniel BĂRNUȚ, Emeric HUBERT, Jozsef KOVACS, *Dicționar grec-român pentru studiul cuvintelor Noului Testament*, Editura TEOLOGOS, Cluj Napoca, 1999
26. Petru POPOVICI, *Harul lui Dumnezeu*, Editura Lumina Lumii, 1991
27. Gheorghe BRADIN, *Jurnalul personal.....*, manuscris
28. Millard J. ERICKSON, *Teologie Creștină*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 1998
29. Vladimir LOSSKY, *Introducere în teologie ortodoxă*, Editura Sophia, 2006, format electronic

30. Martin WELLINGS, Preface of *Evangelicals Embattled, Responses of Evangelicals in the Church of England to Ritualism, Darwinism and Theological Liberalism 1890-1930*, Patenoster Press, Carlisle, UK, 2003
31. Gregory G. BOLICH, *Karl BARTH & Evangelicalism*, Inter Varsity Press Downers Grove, Illinois, 1980
32. John STOTT, *Evangelical Truth*, Inter Varsity Press Downers Grove, Illinois, 1999 (preluat din John Wesley, *The Character of A Methodist*, 1742)
33. John STOTT, *Evangelical Truth*, Inter Varsity Press Downers Grove, Illinois, 1999 (preluat din Billy Graham, *Just As I Am*, Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 1997)
34. C.S. LEWIS, *Creștinismul redus la esențe*, Editura Societatea Misionară Română, Oradea, 1991
35. David E. WYKES în cursul său, *Soteriology: The Doctrine of Salvation*, Central Theological Seminary, Minissota, July 1996
36. Harold L. WILLMINGTON , *Doctrine of the Salvation*, Liberty Home Bible Institute, Lynchburg, VA, 1988
37. Wesley J. PERSCHBACĂHER, Editor, *The New Analitical Greek Lexicon*, Hendrickson Publishers
38. Constantin MACOVEICIUC, *Pneumatologie*, curs prezentat la Seminarul Biblic Penticostal, Suceava
39. Ellen G. WHITE, *Tragedia veacurilor*, Editura Viață și sănătate, București, 2008
40. Stanley M. HORTON, *Cinci concepte despre sfințire*, Concepția penticostală, Editura Cartea Creștină, Oradea, 1999
41. John F. TIPEI, *Duhul Sfânt – O teologie biblică din perspectivă penticostală*, Editura Metanoia Oradea, 2003

Resurse Online:

42. <http://www.adventist.ro/index/convingeri/doctrine-fundamentale/192-botezul.html>, (preluat din White, Sketches From the Life of Paul, Battle Creek, Mi. Review and Herald/1883)
43. <http://ortodox.dyndns.org/text/text-pdf/Vladimir%20Lossky%20-%20Introducere%20in%20teologia%20ortodoxa.pdf>,
44. http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Ghioroc,_Arad
45. <http://www.crez.org/istorie.asp>
46. <http://www.curieruladventist.ro/articol-principal/momente-cruciale-din-istoria-bisericii-adventiste-de-ziua-a-aptea108>, de Benjamin Roșca
47. <http://www.adventist.ro/index/convingeri/doctrine-fundamentale/159-marturisirea-de-credinta.html>
48. <http://www.itpbucuresti.ro/media/CCP/Statut-Legea%20Cultelor.pdf>
49. <http://www.adventist.ro/index/convingeri/statutul-pentru-organizarea-si-functionarea-bisericii.html>
50. <http://www.crestinul.ro/istoriamispenticostale.htm>
51. <https://cronicasezonovilor.wordpress.com/momente-de-istorie/scurt-istoric-al-baptistilor-in-lume/>
52. <http://bcev.ro/>
53. Marius MĂRGINEAN, http://diam.uab.ro/istorie.uab.ro/publicatii/colectia_bcss/bcss_5/23_marginean.pdf
54. https://ro.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Loski
55. https://ro.wikipedia.org/wiki/Dumitru_St%C4%83niloae
56. <http://www.crestinul.ro/istoriamispenticostale.htm>, după Trandafir SANDRU, *Biserica penticostală...*, 1982.
57. *Trezirea...*, (The Pentecostal Church) (The Revival) consulted on January 29, 2015.
58. <http://www.resursecrestine.ro/marturii/93560/crezul-calcedonian>, autor Sasu ALEXANDRU